

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 59

(2003–2004)

Om samtykke til godkjenning av
EØS-komiteens beslutninger nr. 79/2003 og
nr. 80/2003 av 20. juni 2003 og nr. 11/2004 av
6. februar 2004 om innlemmelse av direktiver
på området for elektronisk kommunikasjon

Innhold

1	Bakgrunn	5	4	Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/19/EF av 7. mars 2002 om tilgang til og samtrafikk mellom elektroniske kommunikasjonsnett og tilhørende ressurser (tilgangsdirektivet)	23
2	Generelt om reguleringspakken	7	5	Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/20/EF av 7. mars 2002 om tillatelse for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (tillatelsesdirektivet)	36
3	Nærmere om rettsaktene	8	6	Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/21/EF av 7. mars 2002 om felles rammeregler for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (rammedirektivet)	49
4	Beslutningene i EØS-komiteen	11	7	Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/22/EF av 7. mars 2002 om leveringspliktige tjenester og brukerrettigheter i forbindelse med elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (direktivet om leveringspliktige tjenester)	68
5	Forholdet til norsk rett	13	8	Europaparlaments- og rådsvedtak nr. 676/2002/EF av 7. mars 2002 om rammeregler for radiospektrumpolitikk i Det europeiske fellesskap (radiospektrumvedtaket)	91
6	Administrative og økonomiske konsekvenser	14	9	Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/58/EF av 12. juli 2002 om behandling av personopplysninger og personvern i sektoren for elektronisk kommunikasjon (direktivet om personvern og elektronisk kommunikasjon)	98
7	Konklusjon og tilråding	15			
Vedlegg					
1	EØS-komiteens beslutning nr. 79/2003 av 20. juni 2003 om endring av EØS-avtalens vedlegg XI (Telekommunikasjonstjenester)	17			
2	EØS-komiteens beslutning nr. 80/2003 av 20. juni 2003 om endring av EØS-avtalens vedlegg XI (Telekommunikasjonstjenester)	18			
3	EØS-komiteens beslutning nr. 11/2004 av 6. februar 2004 om endring av EØS-avtalens vedlegg II (Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering), vedlegg X (Audiovisuelle tjenester) og vedlegg XI (Telekommunikasjonstjenester)	20			

DET KONGELIGE
UTENRIKSDEPARTEMENT

St.prp. nr. 59

(2003–2004)

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger nr. 79/2003 og nr. 80/2003 av 20. juni 2003 og nr. 11/2004 av 6. februar 2004 om innlemmelse av direktiver på området for elektronisk kommunikasjon

*Tilråding fra Utenriksdepartementet av 7. mai 2004,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Bondevik II)*

1 Bakgrunn

EØS-komiteen vedtok 6. februar 2004 å endre EØS-avtalens vedlegg II (tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering), vedlegg X (audiovisuelle tjenester) og vedlegg XI (telekommunikasjonstjenester) ved innlemmelse av europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/21/EF av 7. mars 2002 om felles rammebestemmelser for elektroniske kommunikasjonsnett- og tjenester (rammedirektivet), europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/20/EF av 7. mars 2002 om tillatelser til etablering og drift av elektroniske kommunikasjonsnettverk og -tjenester (tillatelsesdirektivet), europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/19/EF av 7. mars 2002 om tilgang til, og samtrafikk mellom, elektroniske kommunikasjonsnettverk og tilhørende elementer (tilgangsdirektivet), og europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/22/EF av 7. mars 2002 om universelle tjenester og forbrukerrettigheter knyttet til elektroniske kommunikasjonsnettverk og -tjenester (USO-direktivet). Videre vedtok EØS-komiteen 20. juni 2003 å endre EØS-avtalens vedlegg XI (telekommunikasjonstjenester) ved innlemmelse av europaparlaments- og rådsvedtak 2002/676/

EF av 7. mars 2002 om et frekvenspolitisk regelsett i det europeiske fellesskap (frekvensvedtaket) og europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/58/EF om behandling av privatlivets fred innen området for elektronisk kommunikasjon (kommunikasjonsvern-direktivet). Rettsaktene utgjør til sammen EUs reguleringspakke på området for elektronisk kommunikasjon.

De ovennevnte rettsaktene erstatter det nåværende rammedirektivet 90/387/EØF (endret ved direktiv 97/51/EF), rådsvedtak 91/396/EØF om et felles nødnummer, direktiv 92/44/EF om leide linjer (endret ved direktiv 97/51/EF), direktiv 95/47/EF om TV-standarder, direktiv 97/13/EF om en felles ramme for lisenser, direktiv 97/33/EF om samtrafikk, taletelefonidirektivet 98/10/EF, direktiv 97/66/EF om behandling av personopplysninger og beskyttelse av privatlivets fred innenfor telesektoren. Disse rettsaktene oppheves og vil derfor utgå.

Siden ett av direktivene nødvendiggjør lovendringer, samt at direktivene samlet sett anses å være av særlig viktighet, ble EØS-komiteens be-

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger nr. 79/2003 og nr. 80/2003 av 20. juni 2003 og nr. 11/2004 av 6. februar 2004 om innlemmelse av direktiver på området for elektronisk kommunikasjon

slutninger fattet med forbehold om Stortingets samtykke i samsvar med Grunnloven § 26 annet ledd. Andre lovendringer som var nødvendige for å gjennomføre direktivene er vedtatt ved Ot.prp. nr. 58 (2002–2003).

EØS-komiteens tre beslutninger og de seks rettsaktene i uoffisiell norsk oversettelse følger som trykte vedlegg til proposisjonen.

2 Generelt om reguleringspakken

Formålet med EUs nye reguleringspakke er å legge forholdene til rette for en videre utvikling innenfor området for elektronisk kommunikasjon. Liberaliseringen som ble gjennomført i 1998, og derigjennom bred introduksjon av konkurranse i form av fri etableringsrett, innebar umiddelbart en stor vekst i antall aktører, bedre utnyttelse av eksisterende infrastruktur og etablering av ny infrastruktur i telekommunikasjonssektoren. Den teknologiske utviklingen har også medført at de tidligere «grenser» mellom spesielt telekommunikasjon, IT og media gradvis har blitt mer utvisket. Denne utviklingen har ført til behov for å oppdatere og revidere EUs lovgivning på dette området ved at reguleringspakken, gjennom et konsistent og teknologinøytralt regelverk, regulerer all virksomhet innenfor området for elektronisk kommunikasjon, med tilhørende tjenester, utstyr og installasjoner.

Reguleringen skal bidra til et harmonisert regulatorisk rammeverk for elektroniske kommunikasjonsnettverk og -tjenester i EU. Reguleringspakken tar sikte på å sikre balansen mellom nødvendig fleksibilitet for myndighetene med sikte på å kunne foreta målrettede regulatoriske inngrep, og forutsigbarhet for markedsaktørene for å sikre fortsatt vekst og investeringsvilje. En god balanse mellom forutsigbarhet og fleksibilitet skal bidra til

at brukerne får gode, billige og fremtidsrettede tjenester.

Reguleringspakken tilpasser regelverket til en markedssituasjon med økende grad av konkurranse, og til en teknisk utvikling som gir stadig nye muligheter. Reguleringspakken opprettholder den asymmetriske reguleringen der tilbyder med sterk markedsstilling reguleres strengere enn andre. Begrepet «sterk markedsstilling» gis nytt innhold. Det angis aktuelle virkemidler som tilsynsmyndigheten kan velge mellom når det pålegges forpliktelser på tilbyder med sterk markedsstilling for å skape/opprettholde effektiv konkurranse i markedet. Det legges opp til større åpenhet i tilsynsmyndighetenes arbeid, utstrakt bruk av konsultasjon i enkeltsaker mellom de nasjonale tilsynsmyndighetene og mellom de nasjonale tilsynsmyndigheter og Kommisjonen. Konsultasjonsprosedyren medfører en begrenset adgang for Kommisjonen/EFTAs overvåkningsorgan til å nedlegge veto mot utkast til vedtak, samt foreslå tekst til nytt vedtak. Begrunnelsen for konsultasjonsprosedyren er et ønske om å sikre en ensartet praktisering av det nye regelverket, på bakgrunn av at de enkelte lands tilsyn gis utvidet kompetanse til selv å bestemme hvilket virkemiddel som skal nyttes i det enkelte tilfellet.

3 Nærmere om rettsaktene

Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/21/EF om felles rammeregler for elektroniske kommunikasjonsnett- og tjenester (rammedirektivet)

Et hovedformål med rammedirektivet er å lage en harmonisert regulering for elektroniske kommunikasjonsnettverk og -tjenester i EU. Virkeområdet for direktivet er utvidet i forhold til dagens rammedirektiv til å omfatte alle elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester, inkludert blant annet digitale kringkastingsnettverk. Rammedirektivet inneholder prosedyrer og prinsipper som regulerings- og tilsynsmyndigheten i det enkelte land må forholde seg til ved utformingen av og tilsyn med nasjonalt regelverk. Blant annet viderefører og skjerper rammedirektivet uavhengighetsprinsippet mellom eier og regulerings-/tilsynsmyndighet, i tillegg til å sette krav til at klageinstansen skal være effektiv og uavhengig av de involverte partene. Rammedirektivet fastlegger prosedyrer for megling, frekvens- og nummerforvaltning, og administrasjon av ekspropriasjons- og samlokaliseringsrettigheter.

Det kreves åpenhet i regulerings- og tilsynsmyndighetenes arbeid. I tillegg inneholder rammedirektivet en konsultasjonsprosedyre for enkeltvedtak av en viss betydning. Prosedyren innebærer at nasjonale utkast til enkeltvedtak konsulteres mellom de ulike lands nasjonale tilsynsmyndigheter og med Kommisjonen. Prosedyren er todelt; for enkelte nærmere definerte utkast til vedtak skal det tas hensyn til eventuelle kommentarer som kommer fra andre tilsynsmyndigheter og Kommisjonen i konsultasjonsrunden. For særlig viktige vedtak gis Kommisjonen anledning til å nedlegge veto, samt komme med nytt utkast til vedtak.

Regulatoriske forpliktelser skal bare pålegges på områder der det ikke er oppnådd bærekraftig konkurranse. Gjeldende prinsipp om å regulere tilbydere med sterk markedsstilling strengere enn andre tilbydere videreføres, men innholdet i begrepet «sterk markedsstilling» legges nærmere innholdet i det konkurranserettslige begrepet «dominerende markedsrett». En tilbyder vil i henhold til

rammedirektivet ha sterk markedsstilling når han alene eller sammen med andre har økonomisk styrke i et relevant marked som gjør at han i betydelig grad kan opptre uavhengig av konkurrenter, kunder og forbrukere. Tilsynsmyndigheten gis ulike virkemidler for å kunne skreddersy hensiktsmessige vedtak basert på behov i det enkelte tilfelle.

Kommisjonen utsteder og oppdaterer retningslinjer som vil legge føringer på den konkrete vurderingen av om en tilbyder har sterk markedsstilling. Kommisjonen gir også en anbefaling over hvilke relevante produkt- og tjenestemarkeder som skal vurderes.

Rammedirektivet gir i tillegg rettsgrunnlag til å etablere komiteer med medlemmer fra medlemslandene som skal assistere Kommisjonen med harmonisering av regelverket i de ulike medlemslandene.

Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/20/EF om tillatelse for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (tillatelsesdirektivet)

Formålet med tillatelsesdirektivet er å revidere og forenkle systemet for konsesjoner for å begrense reguleringsregimet til et nødvendig minimum. Direktivet legger opp til en felles harmonisert metode for autorisering av markedstilgang for tjenestetilbydere. Direktivet skal videre stimulere til utviklingen av felles europeiske tjenester. Det tar sikte på å være teknologinøytralt og medvirke til utvikling av markedene.

Direktivet legger opp til at alle nett og tjenester skal omfattes av en generell tillatelse. Dette medfører at plikter og rettigheter for tilbydere av nett og tjenester gis i lov og forskrift. Dette rettslige rammeverket skal sikre rett til å tilby nett og tjenester. Det kan fortsatt gis individuelle konsesjoner ved begrensede ressurser, for eksempel frekvenser og nummer. Direktivet inneholder videre en uttømmende liste over vilkår som kan settes.

Administrative gebyrer som kan ilegges tilbyderne, skal i følge direktivet begrenses til bare å dekke de kostnader ved administrasjon, kontroll og gjennomføring av et slikt tillatelsesregime, inklusive de administrative kostnadene forbundet

med det individuelle tillatelsesregimet. Gebyret skal ilegges den enkelte tilbyder på et forholdsmessig, objektivt og åpent grunnlag som reduserer de administrative tilleggskostnadene. Oversikter over kostnader og gebyrer fra de nasjonale tilsynsmyndighetene skal publiseres årlig sammen med den totale summen av betalte gebyrer.

Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/19/EF om tilgang til og samtrafikk mellom elektroniske kommunikasjonsnett og tilhørende ressurser (tilgangsdirektivet)

Hovedformålet med tilgangsdirektivet er å etablere et regelsett for forholdet mellom tilbydere av elektronisk kommunikasjonsnett og -tjenester med sikte på å oppnå bærekraftig konkurranse, interoperabilitet mellom nett og tjenester og fordeler for brukerne. Direktivet er en tilpasning av regelverket for tilgang og samtrafikk til den nye markedssituasjonen, og omfatter all elektronisk kommunikasjonsinfrastruktur og tilhørende elementer, inklusiv nettverk for kringkastingstjenester.

Samtrafikk er et virkemiddel som skal sikre at enhver bruker kan kommunisere med annen bruker uavhengig av hvilken tilbyder vedkommende benytter. Utgangspunkt er at det skal være en plikt for alle tilbydere til å forhandle om samtrafikk. Samtrafikkforpliktelser kan pålegges når det er nødvendig av hensyn til brukerne. I tillegg regulerer direktivet tilbyder med sterk markedsstilling strengere enn andre tilbydere. Tilbyder med sterk markedsstilling pålegges å imøtekomme enhver rimelig anmodning om samtrafikk. Direktivet nedfeller også en rekke virkemidler som tilsynsmyndigheten kan velge mellom dersom den pålegger slike tilbydere forpliktelser for å skape eller opprettholde bærekraftig konkurranse i markedet. På denne måten kan tilsynet skreddersy påleggene avhengig av hva som er best egnet i den enkelte situasjon. Direktivet inneholder også særlige bestemmelser om tilgang til digitalfjernsyn.

Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/22/EF om leveringspliktige tjenester og brukerrettigheter i forbindelse med elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (direktivet om leveringspliktige tjenester)

Hovedformålet med direktivet er å sikre EU-borgerne tilgang til elektroniske kommunikasjonstjenester av høy kvalitet og til rimelige priser, også på områder der brukerens behov ikke sikres ved markedets tilbud. Direktivet slår fast at bl.a. taletelefoni, katalogtjenester, telefonautomater, nødtjenes-

ter, og tjenester til funksjonshemmede skal være såkalte Universal Service Obligations (universelle tjenester) som alle brukere skal ha tilgang til. Brukerne skal være i stand til å opprette tilgang til Internett, men det er nevnt eksplisitt at kravet til overføringshastighet er begrenset til smalbånd, selv om det ikke er spesifisert en bestemt overføringshastighet. Omfanget av hva som regnes for universelle tjenester og som følgelig omfattes av en leveringsplikt, er ikke utvidet. Imidlertid skal omfanget vurderes to år etter direktivets ikrafttredelse, og deretter hvert tredje år.

USO-tjenester skal ivaretas gjennom at medlemsstatene inngår avtaler med, eller eventuelt utpeker, én eller flere tilbydere om tilbud av disse tjenestene. Dersom levering av USO-tjenester utgjør en urimelig byrde for en tilbyder som er utpekt til å tilby disse tjenestene, skal tilbyder beregne nettokostnadene ved leveringen. Når medlemsstaten etter anmodning fra en tilbyder som er utpekt til å tilby USO-tjenester og på grunnlag av en objektiv beregning av kostnadene, finner at en tilbyder er pålagt en urimelig byrde, kan medlemsstaten beslutte å etablere en finansieringsordning. Dette kan skje gjennom et fond som kompenserer tilbyder for nettokostnadene. En slik finansieringsordning kan kun omfatte de tjenestene som ligger i definisjonen av universelle tjenester.

Prisene til sluttbruker for de universelle tjenestene skal være «rimelige». Det ligger en viss begrensning i dette kravet, ved at tilbyder ikke kan kreve at sluttbruker skal betale for en dyrere tjeneste enn den han etterspør, selv om dette kan være en bedre tjeneste.

Direktivet har også bestemmelser om spesielle pålegg for tilbydere med sterk markedsstilling. Dette dreier seg om tjenester knyttet til overføringskapasitet, prisregulering og forvalg.

Direktivet inneholder videre bestemmelser om forbrukerrettigheter på området for elektronisk kommunikasjon, bl.a. om kontrakter, tjenestekvalitet, nummerportabilitet og klageordning.

Europaparlaments- og rådsvedtak 2002/676/EF om rammeregler for radiospektrumpolitikk i Det europeiske fellesskap (radiospektrumvedtaket)

Formålet med vedtaket er å etablere en politisk og rettslig ramme for medlemsstatene for å sikre koordinering av frekvenspolitikken og i den grad det er hensiktsmessig, en harmonisering av betingelsene for tilgang til og effektiv utnyttelse av frekvensene i det elektromagnetiske frekvensspekteret.

For å etablere et felles politisk og rettslig regelsett, inneholder vedtaket fremgangsmåter for å

forenkle utformingen av den felles politikken. Målet er å styrke den strategiske planleggingen og harmoniseringen av frekvenser i det elektromagnetiske frekvensspekteret innen EU.

Vedtaket skal sikre effektiv gjennomføring av frekvenspolitikken, herunder en generell metode for å sikre harmonisering av betingelsene for tilgang til og effektiv utnyttelse av frekvensene. Det skal også sikres koordinert, objektiv og åpen informasjon om frekvensplanlegging (allokering), tilgjengelighet og anvendelse av frekvenser.

Videre har frekvensvedtaket bestemmelser for å sikre effektiv koordinering i internasjonale forhandlinger der frekvensanvendelse har betydning for EUs politikk på området.

Vedtaket omfatter også forvaltning av frekvenser på andre områder enn elektroniske kommunikasjonsnettverk og -tjenester, f.eks. på områder som transport og forskning og utvikling.

Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/58/EF om behandling av personopplysninger og personvern i sektoren for elektronisk kommunikasjon (kommunikasjonsverndirektivet)

Direktivet omhandler kommunikasjonsvern og kommer til anvendelse på behandling av personopplysninger i forbindelse med tilbud om offentlige elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester. Hovedformålet med direktivet er å beskytte personvernrettigheter innenfor området for elektronisk kommunikasjon og harmonisere medlemsstatenes bestemmelser på dette området. Direktivet sikrer samme beskyttelse av personopplysninger uavhengig av hvilken teknologi som er benyttet.

Videre fastslår direktivet at trafikkdata, dvs.

data som behandles med henblikk på overføring av kommunikasjon i et elektronisk kommunikasjonsnett, vedrørende abonnenter og brukere som behandles og lagres av tilbyderen av et offentlig kommunikasjonsnett eller -tjeneste, slettes eller gjøres anonyme når de ikke lenger er nødvendige for kommunikasjons- eller faktureringsformål.

Direktivet inneholder en ny bestemmelse om lokaliseringsdata, dvs. data som behandles i et elektronisk kommunikasjonsnett og som angir den geografiske posisjonen for terminalutstyret til brukeren av en offentlig elektronisk kommunikasjonstjeneste. Lokaliseringsdata kan kun behandles hvis de er anonymisert eller hvis abonnenten eller brukeren samtykker. Bakgrunnen er at dagens mobilnett medfører en utvidet mulighet til å lokalisere brukeren i forhold til tidligere ved at eksakt posisjon av brukerutstyret kan angis. Unntak fra dette er ved nødhjelpstjenester, i straffesaker eller ved ivaretagelse av offentlig sikkerhet. Nytt er også nærmere krav til bl.a. behandling av informasjonskapsler (såkalte «cookies») eller lignende i datamaskiner. Bruker skal gis eksakt og helhetlig informasjon om formålet med slik lagring og skal gis mulighet til å avslå dette.

Direktivet fastsetter videre at uanmodet kommersiell kommunikasjon ved hjelp av automatiske oppringningssystemer uten menneskelige inngrep (for eksempel telefaks, SMS-meldinger eller e-post) kun tillates hvis avsender har fått mottakers forutgående samtykke. Unntak fra bestemmelsen gjøres, på nærmere vilkår, i de tilfeller der det finnes et eksisterende kundeforhold. Direktivet inneholder også bestemmelser om fakturering, nummervisning, abonnementsregistre og sikringstiltak.

4 Beslutningene i EØS-komiteen

EØS-komiteen vedtok 6. februar 2004 i beslutning nr. 11/2004 at vedlegg II (Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering), vedlegg X (Audiovisuelle tjenester) og vedlegg XI (Telekommunikasjonstjenester) til EØS-avtalen skal endres ved innlemmelse av direktiv 2002/21/EF om felles rammeregler for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (rammedirektivet), direktiv 2002/20/EF om tillatelser til etablering og drift av elektroniske kommunikasjonsnettverk og -tjenester (tillatelsesdirektivet), direktiv 2002/19/EF om tilgang til, og samtrafikk mellom, elektroniske kommunikasjonsnettverk og tilhørende elementer (tilgangsdirektivet) og direktiv 2002/22/EF om universelle tjenester og forbrukerrettigheter knyttet til elektroniske kommunikasjonsnettverk og -tjenester (USO-direktivet). Videre vedtok EØS-komiteen 20. juni 2003 i beslutning nr. 79/2003 og 80/2003 at vedlegg XI Telekommunikasjonstjenester til EØS-avtalen skal endres ved innlemmelse av vedtak 2002/676/EF om et frekvenspolitisk regelsett i det europeiske fellesskap (radiospektrumvedtaket) og direktiv 2002/58/EF om behandling av privatlivets fred innen området for elektronisk kommunikasjon (kommunikasjonsverndirektivet).

EØS-komiteens beslutning nr. 11/2004 inneholder en innledning og seks artikler. I innledningen vises det til EØS-avtalen, og særlig til artikkel 98, som gjør det mulig å endre vedleggene til avtalen gjennom beslutning i EØS-komiteen. Artikkel 1 inneholder et par mindre tilpasninger for Liechtenstein, på bakgrunn det begrensede omfanget av landets telekommunikasjonsnettverk, marked og antall kunder. Disse tilpasningene har ingen betydning for Norge. Videre inneholder artikkel 1 tilpasninger som går ut på at EFTAs overvåkningsorgan skal ha Kommisjonen rolle når det gjelder utveksling av informasjon mellom nasjonale reguleringsmyndigheter i EFTA og EU-landene, samt i gjennomføringen av konsultasjonsprosedyren under rammedirektivet. Dersom enten EFTAs overvåkningsorgan eller Kommisjonen definerer et transnasjonalt marked som berører både en EFTA-stat og et EU-medlem, skal de samarbeide for å bli enige om identiske beslutninger som identifiserer slike markeder.

Beslutningens artikkel 5 slår fast at beslutningen skal gjelde fra 7. februar 2004, forutsatt at komiteen har mottatt alle meldinger i samsvar med artikkel 103 i EØS-avtalen.

EØS-komiteens beslutning nr. 79/2003 inneholder en innledning og fire artikler. I innledningen vises det til EØS-avtalen, og særlig til artikkel 98, som gjør det mulig å endre vedleggene til avtalen gjennom beslutning i EØS-komiteen. Artikkel 1 fastslår at vedtakets bestemmelser skal for EØS-avtalens formål gjelde med følgende tilpasning: I artikkel 6 skal nytt nr. 4 til 6 lyde:

- «4. Uten at det berører nr. 5 og 6, får nr. 1 til 4 ikke anvendelse for EFTA-statene.
5. EFTA-statene skal utføre Kommisjonens oppgaver nevnt i nr. 1 når det gjelder EFTA-statene, og underrette Den faste komité om enhver hindring for gjennomføringen av dette vedtak som juridisk eller faktisk forårsakes av tredjeland eller internasjonale organisasjoner. Den faste komité skal utarbeide en rapport.
6. Denne artikkel berører ikke EFTA-statenes rettigheter og forpliktelser etter relevante internasjonale avtaler.»

Beslutningens artikkel 3 slår fast at beslutningen skal gjelde fra 21. juni 2003, forutsatt at komiteen har mottatt alle meldinger i samsvar med artikkel 103 i EØS-avtalen.

EØS-komiteens beslutning nr. 80/2003 inneholder en innledning og fire artikler. I innledningen vises det til EØS-avtalen, og særlig til artikkel 98, som gjør det mulig å endre vedleggene til avtalen gjennom beslutning i EØS-komiteen. Artikkel 1 slår fast at direktivets bestemmelser skal for EØS-avtalens formål gjelde med en tilpasning. Denne går ut på at personen utpekt av den enkelte EFTA-stat til å delta som observatør på møtene til Arbeidsgruppen for personvern, ved behandling av personopplysninger, på samme vilkår som dem fastsatt i nr. 5e (europaparlaments- og rådsdirektiv 95/46/EF), også kan delta på møtene når arbeidsgruppen utfører oppgavene fastsatt direktivets artikkel 30 med hensyn til saker som omfattes av dette direktiv. Dette gjelder vern av grunnleggende rettigheter og friheter og rettmessige interes-

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger nr. 79/2003 og nr. 80/2003 av 20. juni 2003 og nr. 11/2004 av 6. februar 2004 om innlemmelse av direktiver på området for elektronisk kommunikasjon

ser i sektoren for elektronisk kommunikasjon knyttet til personvern.

Beslutningens artikkel 3 slår fast at beslutnin-

gen skal gjelde fra 21. juni 2003, forutsatt at komiteen har mottatt alle meldinger i samsvar med artikkel 103 i EØS-avtalen.

5 Forholdet til norsk rett

Reguleringspakken er en del av reguleringen av det indre marked, og er EØS-relevant. Reguleringspakken er gjennomført i norsk rett gjennom lov om elektronisk kommunikasjon (ekomloven), som erstattet teleloven, jf Ot.prp. nr. 58 (2002–2003). Ekomloven trådte i kraft 25. juli 2003.

Når det gjelder gjennomføring av kommunikasjonsverndirektivet er det i tillegg til ekomloven nødvendig å foreta enkelte endringer i markedsføringsloven. Arbeidet er igangsatt, også vedrørende tilsvarende endring av forskriftene.

Norsk teleregulering har vært basert på EUs tidligere regulering av telekommunikasjonsområdet. Alle EUs tidligere rettsakter på området er innlemmet i EØS-avtalen. Forpliktelsene som følger av EØS-avtalen på dette området har i hovedsak vært gjennomført i lov om telekommunikasjon og forskrift om offentlig telenett og teletjeneste. Dette lovverket er nå i hovedsak opphevet gjennom ekomloven og ekomforskriften.

Konsultasjonsprosedyren i direktiv 2002/21/EF, og som er beskrevet i kapittel 3, har vært vurdert i forhold til Grunnlovens § 93. Konsultasjonsprosedyren fremstår som et virkemiddel som

gir EFTAs overvåkningsorgan, Kommisjonen og andre EØS-land muligheten til å gripe inn overfor enkeltvedtak som fattes av nasjonale myndigheter. Prosedyren innebærer imidlertid ikke at EFTAs overvåkningsorgan fatter enkeltvedtak med direkte virkning i Norge, men at norske myndigheter kan hindres i å fatte enkeltvedtak med et bestemt innhold. Skjønnsstemaene fastlegges i rettsaktene, mens EFTAs overvåkningsorgan gis kompetanse til å påvirke skjønnsutøvelsen. Samlet sett anses derfor den myndighet av forvaltningsmessig art som overføres å være på et saklig begrenset område som totalt sett ikke er av spesielt inngripende karakter eller omfang. Sett hen til den statsrettspraksis som har utviklet seg rundt slike spørsmål, ansees det at tilslutning vil kunne besluttes etter Grl. § 26. annet ledd.

For en nærmere vurdering av konsultasjonsprosedyren i forhold til Grunnloven, samt utfyllende informasjon om gjennomføring av konsultasjonsprosedyren i praksis for EFTA/EØS-landene, vises det til Ot.prp. nr. 58 (2002–2003) Om lov om elektronisk kommunikasjon (ekomloven).

6 Administrative og økonomiske konsekvenser

Gjennomføringen av reguleringspakken vil kunne få konsekvenser for myndighetens ressursbruk. Post- og teletilsynet vil kunne få behov for økte ressurser knyttet til utarbeidelse av markedsanalyser, vurdering av sterk markedsstilling og pålegg av tilpassede virkemidler. Dette skyldes hovedsakelig at det vil være mer ressurskrevende å utarbeide slike analyser etter det nye regelverket sammenlignet med gjeldende regelverk. Også etter den første overgangsfasen vil det måtte settes av betydelige ressurser til dette arbeidet, da Post- og teletilsynet vil få en plikt til å vurdere og analysere de relevante markedene jevnlig. Dette vil igjen kunne føre til økte gebyrinnbetalinger til Post- og teletilsynet. På lengre sikt vil ressursbruken, avhengig av markedsutviklingen, kunne bli mindre.

Det nye harmoniseringsleddet i form av konsultasjonsordningen vil også medføre økt ressursbruk, bl.a. knyttet til oversetting av visse typer varslede vedtak til engelsk og oversendelse av slike vedtak til EFTAs overvåkningsorgan. Konsultasjonsordningen innebærer dessuten at Post- og teletilsynet blir høringsinstans for tilsvarende varslede vedtak fra EU- og EØS-landenes tilsynsmyndigheter.

Rammedirektivets krav til at klageinstansen skal være effektiv og uavhengig av de involverte partene innebærer en endring av den nasjonale klageordningen. Som følge av vedtagelsen av ekomloven, er Statens teleforvaltningsråd lagt ned og det er innført en toinstans klageordning der Samferdselsdepartementet er klageinstans for klager på enkeltvedtak som Post- og teletilsynet treffer. Denne endringen av organiseringen av klageordningen, kombinert med at det forventes en utvikling med flere og tyngre klagesaker, kan komme til å innebære behov for å tilføre Samferdselsdepartementet flere ressurser for å sikre at klagesakene håndteres på en effektiv og betryggende måte.

Andre deler av reguleringspakken kan også få konsekvenser for myndighetens ressursbruk, men her er usikkerheten større. Det legges, som nevnt ovenfor, opp til at leveringspliktige tjenester (universelle tjenester, jf. USO-direktivet) skal sikres gjennom avtale eller pålegg. Dersom myndigheten vil måtte sikre leveringspliktige tjenester gjennom en anbudsutlysning, vil dette kunne føre til økt ressursbruk.

Kommunikasjonsverndirektivets bestemmelse om anonymisert behandling av lokaliseringsdata kan medføre omlegging av rutiner og økte kostnader for tilbyderne. Flere bestemmelser innebærer en skjerpet informasjonsplikt for tilbyder, og en plikt til å innhente brukers samtykke for behandling av personopplysninger. I tillegg vil etablering av en utvidet forbrukerklageordning for tjenester, jf. USO-direktivet, kunne føre til at behovet for finansiering fra tilbyderne økes noe.

En av hensiktene med det nye reguleringsregimet fra EU har bl.a. vært å tilrettelegge for en gradvis overgang fra sektorspesifikk konkurranse-regulering til mer generell konkurranseregulering. Den nye loven om elektronisk kommunikasjon tilrettelegger for en slik overgang også i Norge. Dersom dette målet nås, vil det trolig være mindre behov for ressurser knyttet til regulering av markedet sammenlignet med dagens situasjon.

Samlet sett antas det at et eventuelt økt ressursbehov i inneværende budsjettår kan håndteres innenfor eksisterende budsjettammer for Samferdselsdepartementet og Post- og teletilsynet. Eventuelle økte behov fremover avhenger bl.a. av antall klagesaker, og vil eventuelt bli tatt opp i de årlige budsjettfremleggene.

Når det gjelder administrative og økonomiske spørsmål vises det også til omtalen i Ot.prp. nr. 58 (2002–2003) kapittel 15.

7 Konklusjon og tilråding

Den nye markedssituasjonen og den teknologiske utviklingen innenfor området elektronisk kommunikasjon har ført til behov for å endre regelverket. Samferdselsdepartementet mener at reguleringspakken fremmer utviklingen innen sektoren. Endringen av myndighetenes virkemiddelbruk i tråd med EUs nye reguleringspakke antas å ville føre til en hensiktsmessig regulering av området for elektronisk kommunikasjon, og vil dermed bidra positivt til den samlede samfunnsøkonomiske utvikling. Samferdselsdepartementet tilrår at Norge godkjenner EØS-komiteens beslutninger nr. 79/2003 og nr. 80/2003 av 20. juni 2003 og nr. 11/2004 av 6. februar 2004. Utenriksdepartementet slutter seg til dette.

Utenriksdepartementet

tilrår:

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger nr. 79/2003 og nr. 80/2003 av 20. juni 2003 og nr. 11/2004 av 6. februar 2004 om innlemmelse av direktiver på området for elektronisk kommunikasjon.

Vi HARALD, Norges Konge,

stadfester:

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger nr. 79/2003 og nr. 80/2003 av 20. juni 2003 og nr. 11/2004 av 6. februar 2004 om innlemmelse av direktiver på området for elektronisk kommunikasjon, i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til vedtak om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger nr. 79/2003 og nr. 80/2003 av 20. juni 2003 og nr. 11/2004 av 6. februar 2004 om innlemmelse av direktiver på området for elektronisk kommunikasjon

I

Stortinget samtykker til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger nr. 79/2003 og nr. 80/2003 av 20. juni 2003 og nr. 11/2004 av 6. februar 2004

om innlemmelse av direktiver på området for elektronisk kommunikasjon

Vedlegg 1

EØS-komiteens beslutning nr. 79/2003 av 20. juni 2003 om endring av EØS-avtalens vedlegg XI (Telekommunikasjonstjenester)

EØS-KOMITEEN HAR –

under henvisning til avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde, endret ved protokollen om justering av avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde, heretter kalt «avtalen», særlig artikkel 98, og

på følgende bakgrunn:

1. Avtalens vedlegg XI er endret ved EØS-komiteens beslutning nr. 168/2002 av 6. desember 2002¹.
2. Europaparlaments- og rådsvedtak nr. 676/2002/EF av 7. mars 2002 om rammeregler for radiospektrumpolitikken i Det europeiske fellesskap (vedtaket om radiospektrumpolitikk)² skal innlemmes i avtalen –

BESLUTTET FØLGENDE:

Artikkel 1

I avtalens vedlegg XI etter nr. 5ce (europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2887/2000) skal nytt nr. 5cf lyde:

«5cf. **32 002 D 0676:** Europaparlaments- og rådsvedtak nr. 676/2002/EF av 7. mars 2002 om rammeregler for radiospektrumpolitikken i Det europeiske fellesskap (vedtaket om radiospektrumpolitikk) (EFT L 108 av 24.4.2002, s. 1).

Vedtaket bestemmelser skal for denne avtales formål gjelde med følgende tilpasning:

I artikkel 6 skal nytt nr. 4 til 6 lyde:

«4. Med forbehold for nr. 5 og 6 får nr. 1 til 4 ikke anvendelse for EFTA-statene.

5. EFTA-statene skal utføre Kommisjonens

oppgaver nevnt i nr. 1 med hensyn til EFTA-statene, og underrette Den faste komité om enhver hindring for gjennomføringen av dette vedtak som juridisk eller faktisk forårsakes av tredjeland eller internasjonale organisasjoner. Den faste komité skal utarbeide en rapport.

6. Denne artikkel berører ikke EFTA-statenes rettigheter og plikter etter relevante internasjonale avtaler.»»

Artikkel 2

Teksten til vedtak 676/2002/EF på islandsk og norsk, som vil bli kunngjort i EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*, skal gis gyldighet.

Artikkel 3

Denne beslutning trer i kraft 21. juni 2003, forutsatt at EØS-komiteen har mottatt alle meddelelser etter avtalens artikkel 103 nr. 1³.

Artikkel 4

Denne beslutning skal kunngjøres i EØS-avdelingen av og EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*.

Utferdiget i Brussel, 20. juni 2003.

For EØS-komiteen

Formann

P. Westerlund

EØS-komiteens sekretærer

P.K. Mannes

M. Brinkmann

¹ EUT L 38 av 13.2.2003, s. 30, og EØS-tillegget til EUT nr. 9 av 13.2.2003, s. 21.

² EFT L 108 av 24.4.2002, s. 1.

³ Forfatningsrettslige krav angitt.

Vedlegg 2

EØS-komiteens beslutning nr. 80/2003 av 20. juni 2003 om endring av EØS-avtalens vedlegg XI (Telekommunikasjonstjenester)

EØS-KOMITEEN HAR –

under henvisning til avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde, endret ved protokollen om justering av avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde, heretter kalt «avtalen», særlig artikkel 98, og

på følgende bakgrunn:

1. Avtalens vedlegg XI er endret ved EØS-komiteens beslutning nr. 168/2002 av 6. desember 2002¹.
2. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/58/EF av 12. juli 2002 om behandling av personopplysninger og personvern i sektoren for elektronisk kommunikasjon (Direktiv om personvern og elektronisk kommunikasjon)² skal innlemmes i avtalen.
3. Direktiv 2002/58/EF opphever med virkning fra 31. oktober 2003 europaparlaments- og rådsdirektiv 97/66/EF av 15. desember 1997³, som er innlemmet i avtalen og følgelig må oppheves i avtalen –

BESLUTTET FØLGENDE:**Artikkel 1**

I avtalens vedlegg XI gjøres følgende endringer:

1. Etter nr. 5h (europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/31/EF) skal nytt nr. 5ha lyde:

«5ha. **32 002 L 0058:** Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/58/EF av 12. juli 2002 om behandling av personopplysninger og personvern i sektoren for elektronisk kommunikasjon (Direktiv om personvern og elektronisk kommunikasjon) (EFT L 201 av 31.7.2002, s. 37). Direktivets bestemmelser skal for denne avtales formål gjelde med følgende tilpassning:

- a) I artikkel 1 nr. 3 endres «traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap» til «EØS-avtalen».
- b) I artikkel 15 nr. 1 endres «de allmenne prinsippene i fellesskapsretten, herunder prinsippene i artikkel 6 nr. 1 og 2 i traktaten om Den europeiske union» til «de allmenne prinsippene i EØS-retten».

Nærmere regler for Liechtensteins, Islands og Norges tilknytning i samsvar med avtalens artikkel 101:

Personen utpekt av den enkelte EFTA-stat til å delta som observatør på møtene til Arbeidsgruppen for personvern i forbindelse med behandling av personopplysninger, kan på samme vilkår som dem fastsatt i nr. 5e (europaparlaments- og rådsdirektiv 95/46/EF) også delta på møtene når Arbeidsgruppen for personvern i forbindelse med behandling av personopplysninger utfører oppgavene fastsatt i artikkel 30 i europaparlaments- og rådsdirektiv 95/46/EF med hensyn til saker som omfattes av dette direktiv, det vil si vern av grunnleggende rettigheter og friheter og av rettmessige interesser i sektoren for elektronisk kommunikasjon.»

2. Teksten i nr. 5f (europaparlaments- og rådsdirektiv 97/66/EF) oppheves med virkning fra 31. oktober 2003.

Artikkel 2

Teksten til direktiv 2002/58/EF på islandsk og norsk, som vil bli kunngjort i EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*, skal gis gyldighet.

Artikkel 3

Denne beslutning trer i kraft 21. juni 2003, forutsatt at EØS-komiteen har mottatt alle meddelelser etter avtalens artikkel 103 nr. 1⁴.

¹ EUT L 38 av 13.2.2003, s. 30, og EØS-tillegget til EUT nr. 9 av 13.2.2003, s. 21.

² EFT L 201 av 31.7.2002, s. 37.

³ EFT L 24 av 30.1.1998, s. 1.

⁴ Forfatningsrettslige krav angitt.

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger nr. 79/2003 og nr. 80/2003 av 20. juni 2003 og nr. 11/2004 av 6. februar 2004 om innlemmelse av direktiver på området for elektronisk kommunikasjon

Utferdiget i Brussel, 20. juni 2003.

Artikkel 4

Denne beslutning skal kunngjøres i EØS-avdelingen av og EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*.

For EØS-komiteen

Formann

P. Westerlund

EØS-komiteens sekretærer

P.K. Mannes

M. Brinkmann

Vedlegg 3

EØS-komiteens beslutning nr. 11/2004 av 6. februar 2004 om endring av EØS-avtalens vedlegg II (Tekniske forskrifter, standarder, prøving og sertifisering), vedlegg X (Audiovisuelle tjenester) og vedlegg XI (Telekommunikasjonstjenester)

EØS-KOMITEEN HAR –

under henvisning til avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde, endret ved protokollen om justering av avtalen om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde, heretter kalt «avtalen», særlig artikkel 98, og på følgende bakgrunn:

1. Avtalens vedlegg II er endret ved EØS-komiteens beslutning nr. 127/2002 av 27. september 2002¹.
2. Avtalens vedlegg X er endret ved EØS-komiteens beslutning nr. 17/2001 av 28. februar 2001².
3. Avtalens vedlegg XI er endret ved EØS-komiteens beslutning nr. 153/2003 av 7. november 2003³.
4. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/19/EF av 7. mars 2002 om tilgang til og samtrafikk mellom kommunikasjonsnett og tilhørende ressurser (tilgangsdirektivet)⁴, skal innlemmes i avtalen.
5. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/20/EF av 7. mars 2002 om tillatelse for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (tillatelsesdirektivet)⁵, skal innlemmes i avtalen.
6. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/21/EF av 7. mars 2002 om felles rammeregler for

elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (rammedirektivet)⁶, skal innlemmes i avtalen.

7. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/22/EF av 7. mars 2002 om universell tjeneste og brukerrettigheter i forbindelse med elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (universaltjenestedirektivet)⁷, skal innlemmes i avtalen.
8. Det må tas behørig hensyn til Liechtensteins særlige situasjon og den begrensede størrelsen på landets telenett, og det kreves derfor særlige tilpasninger til visse bestemmelser i tilgangsdirektivet og universaltjenestedirektivet.
9. Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/21/EF opphever rådsdirektiv 90/387/EØF⁸ med endringer, rådsvedtak 92/264/EØF¹⁰ og europaparlaments- og rådsdirektiv 95/47/EF¹¹, 97/13/EF¹², 97/33/EF¹³ og 98/10/EF¹⁴, som er innlemmet i avtalen og følgelig må oppheves i avtalen –

BESLUTTET FØLGENDE:

Artikkel 1

I avtalens vedlegg XI gjøres følgende endringer:

1. Etter nr. 5ci (kommisjonsbeslutning 2002/627/EF) skal nytt nr. 5cj til 5cm lyde:

«5cj. **32 002 L 0019:** Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/19/EF av 7. mars 2002 om tilgang til og samtrafikk mellom kommunikasjonsnett og tilhørende ressurser (tilgangsdirektivet) (EFT L 108 av 24.4.2002, s. 7).

Direktivets bestemmelser skal for denne avtales formål gjelde med følgende tilpasning:

Liechtenstein og landets nasjonale reguleringsmyndigheter skal gjøre alle rimelige bestrebelser på å anvende bestemmel-

¹ EFT L 226 av 12.12.2002, s. 27, og EØS-tillegget til EFT nr. 61 av 12.12.2002, s. 21.

² EFT L 117 av 26.4.2001, s. 21, og EØS-tillegget til EFT nr. 22 av 26.4.2001, s. 14.

³ Ennå ikke kunngjort.

⁴ EFT L 108 av 24.4.2002, s. 7.

⁵ EFT L 108 av 24.4.2002, s. 21.

⁶ EFT L 108 av 24.4.2002, s. 33.

⁷ EFT L 108 av 24.4.2002, s. 51.

⁸ EFT L 192 av 24.7.1990, s. 1.

⁹ EFT L 165 av 19.6.1992, s. 27.

¹⁰ EFT L 137 av 20.5.1992, s. 21.

¹¹ EFT L 281 av 23.11.1995, s. 51.

¹² EFT L 117 av 7.5.1997, s. 15.

¹³ EFT L 199 av 26.7.1997, s. 32.

¹⁴ EFT L 101 av 1.4.1998, s. 24.

sene i denne artikkel, men ved vurdering av om de overholdes skal det tas tilbørlig hensyn til Liechtensteins særlige situasjon og den begrensede størrelsen på landets telenett, dets markedsstruktur, begrensede antall kunder, markedspotensial og mulighetene for markedssvikt.

5ck. **32 002 L 0020:** Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/20/EF av 7. mars 2002 om tillatelse for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (tillatelsesdirektivet) (EFT L 108 av 24.4.2002, s. 21).

5cl. **32 002 L 0021:** Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/21/EF av 7. mars 2002 om felles rammeregler for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (rammedirektivet) (EFT L 108 av 24.4.2002, s. 33).

Direktivets bestemmelser skal for denne avtales formål gjelde med følgende tilpassing:

a) I artikkel 5 nr. 2 skal det med «traktaten» forstås «avtalen».

b) I artikkel 5 nr. 3 skal det med «Kommisjonen» forstås «Kommisjonen, Den faste komité, EFTAs overvåkningsorgan».

c) I artikkel 7 nr. 3 tilføyes følgende: «Utvekslingen av opplysninger mellom EFTA-statenes nasjonale reguleringsmyndigheter på den ene siden og de nasjonale reguleringsmyndigheter i EFs medlemsstater på den annen, skal skje gjennom EFTAs overvåkningsorgan og Kommisjonen.»

d) I artikkel 15 nr. 4 tilføyes følgende: «EFTAs overvåkningsorgan kan etter samråd med nasjonale reguleringsmyndigheter gjøre et vedtak som angir tverrnasjonale markeder mellom to eller flere EFTA-stater.

Dersom enten EFTAs overvåkningsorgan eller Kommisjonen har til hensikt å avgrense et tverrnasjonalt marked som berører både en EFTA-stat og en medlemsstat i EF, skal de samarbeide med sikte på å gjøre to identiske vedtak som angir et tverrnasjonalt marked som berører både en EFTA-stat og en medlemsstat i EF. Artikkel 109 får tilsvarende anvendelse.»

5cm. **32 002 L 0022:** Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/22/EF av 7. mars 2002 om universell tjeneste og brukerrettigheter i forbindelse med elektroniske kom-

munikasjonsnett og -tjenester (universaltjenestedirektivet) (EFT L 108 av 24.4.2002, s. 51).

Direktivets bestemmelser skal for denne avtales formål gjelde med følgende tilpassing:

Liechtenstein og landets nasjonale reguleringsmyndigheter skal gjøre alle rimelige bestrebelser på å anvende bestemmelsene i denne artikkel, men ved vurdering av om de overholdes skal det tas tilbørlig hensyn til Liechtensteins særlige situasjon og den begrensede størrelsen på landets telenett, dets markedsstruktur, begrensede antall kunder, markedspotensial og mulighetene for markedssvikt.

Liechtenstein skal underrette EFTAs overvåkningsorgan om eventuelle faktorer som må tas i betraktning ved anvendelsen av parametrene, definisjonene og målemetodene fastsatt i vedlegg III.

Etter at slik underretning er gitt, kan de utpekte foretak vise til slike faktorer ved offentliggjøring i henhold til artikkel 11 nr. 1.»

2. Nr. 2 (rådsdirektiv 90/387/EØF), nr. 5a (rådsvedtak 92/264/EØF), nr. 5b (rådsdirektiv 92/44/EØF), nr. 5c (europaparlaments- og rådsdirektiv 98/10/EF), nr. 5cb (europaparlaments- og rådsdirektiv 97/33/EF) og nr. 5cc (europaparlaments- og rådsdirektiv 97/13/EF) oppheves med virkning fra den dag denne beslutning trer i kraft eller fra 25. juli 2003, idet den seneste dato skal gjelde.

Artikkel 2

I avtalens vedlegg II kapittel XVIII oppheves nr. 4i (europaparlaments- og rådsdirektiv 95/47/EF) med virkning fra den dag denne beslutning trer i kraft eller fra 25. juli 2003, idet den seneste dato skal gjelde.

Artikkel 3

I avtalens vedlegg X oppheves nr. 1a (europaparlaments- og rådsdirektiv 95/47/EF) med virkning fra den dag denne beslutning trer i kraft eller fra 25. juli 2003, idet den seneste dato skal gjelde.

Artikkel 4

Teksten til direktiv 2002/19/EF, 2002/20/EF,

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger nr. 79/2003 og nr. 80/2003 av 20. juni 2003 og nr. 11/2004 av 6. februar 2004 om innlemmelse av direktiver på området for elektronisk kommunikasjon

2002/21/EF og 2002/22/EF på islandsk og norsk, som vil bli kunngjort i EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*, skal gis gyldighet.

Artikkel 5

Denne beslutning trer i kraft 7. februar 2004, forutsatt at EØS-komiteen har mottatt alle meddelelser etter avtalens artikkel 103 nr. 1¹⁵.

Artikkel 6

Denne beslutning skal kunngjøres i EØS-avdelingen av og EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende*.

Utferdiget i Brussel, 6. februar 2004.

For EØS-komiteen

Formann

P. Westerlund

EØS-komiteens sekretærer

Ø. Hovdinn

M. Brinkmann

¹⁵ Forfatningsrettslige krav angitt.

Vedlegg 4**Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/19/EF av 7. mars 2002 om tilgang til og samtrafikk mellom elektroniske kommunikasjonsnett og tilhørende ressurser (tilgangsdirektivet)**

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR –

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, særlig artikkel 95, under henvisning til forslag fra Kommisjonen¹, under henvisning til uttalelse fra Den økonomiske og sosiale komité², etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251³ og ut fra følgende betraktninger:

1. I europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/21/EF av 7. mars 2002 om felles rammeregler for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (rammedirektivet)⁴ er det fastsatt mål for rammeregler som omfatter elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester i Fellesskapet, herunder fast- og mobiltelenett, kabelfjernsynsnett, nett som brukes til jordbasert kringkasting, satellittnett og Internett-nett, enten disse brukes til overføring av tale, telefaks, data eller bilder. Slike nett kan ha blitt godkjent av medlemsstater i henhold til europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/20/EF av 7. mars 2002 om tillatelse for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (tillatelsesdirektivet)⁵, eller i henhold til tidligere lovgivningsmessige tiltak. Bestemmelsene i dette direktiv får anvendelse på nett som brukes til å tilby offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester. Dette direktiv omfatter tilgangs- og samtrafikkavtaler

mellom tjenestetilbydere. Ikke-offentlige nett er ikke underlagt noen forpliktelser i henhold til dette direktiv, med mindre de nyter godt av tilgang til offentlige nett og dermed er underlagt vilkår fastsatt av medlemsstatene.

2. Tjenester som tilbyr innhold, som f.eks. markedsføring av en pakke av radio- eller fjernsynskringkasting, omfattes ikke av de felles rammeregler for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester.

3. Uttrykket «tilgang» har en rekke forskjellige betydninger, og det er derfor nødvendig å definere nøyaktig hvordan uttrykket brukes i dette direktiv, uten at det berører bruken av det innenfor rammen av andre fellesskapstiltak. En operatør kan eie underliggende nett eller ressurser, eller kan leie disse helt eller delvis.

4. Europaparlaments- og rådsdirektiv 95/47/EF av 24. oktober 1995 om bruk av standarder for overføring av fjernsynssignaler⁶ pålegger ikke et særlig overføringssystem for digitalfjernsyn eller særskilte krav til tilhørende tjenester, og dette åpner for at markedets aktører kan ta initiativ og utvikle egnede systemer. Gjennom Gruppen for digitalfjernsynssending har deltakerne på det europeiske markedet utviklet et sett av overføringssystemer for fjernsyn, som er blitt tatt i bruk av fjernsynsselskaper over hele verden. Disse overføringssystemene er blitt standardisert av Det europeiske standardiseringsinstitutt for telekommunikasjoner (ETSI) og er blitt til anbefalinger fra Den internasjonale teleunion. Med hensyn til digitalfjernsyn i bredskjermformat er formatet 16:9 blitt referanseformatet for bredskjermfjernsynstjenester og -programmer, og det er nå etablert i medlemsstatenes markeder som følge av rådsbeslutning 93/424/EØF av 22. juli 1993 om en handlingsplan for innføring av avanserte fjernsynstjenester i Europa⁷.

5. I et åpent konkurransemarked bør det ikke være noen begrensninger som hindrer foretak

¹ EFT C 365 E av 19.12.2000, s. 215 og EFT C 270 E av 25.9.2001, s. 161.

² EFT C 123 av 25.4.2001, s. 50.

³ Europaparlamentsuttalelse av 1. mars 2001 (EFT C 277 av 1.10.2001, s. 72), Rådets felles holdning av 17. september 2001 (EFT C 337 av 30.11.2001, s. 1) og europaparlamentsbeslutning av 12. desember 2001 (ennå ikke offentliggjort i EFT). Rådsbeslutning av 14. februar 2002.

⁴ EFT L 108 av 24.4.2002, s. 33.

⁵ EFT L 108 av 24.4.2002, s. 21.

⁶ EFT L 281 av 23.11.1995, s. 51.

⁷ EFT L 196 av 5.8.1993, s. 48.

i å forhandle om tilgangs- og samtrafikkavtaler seg imellom, særlig tverrnasjonale avtaler, så lenge traktatens konkurranseregler overholdes. Når det gjelder å oppnå et mer effektivt og virkelig felleseuropeisk marked med effektiv konkurranse, flere valgmuligheter og konkurransedyktige tjenester til forbrukerne, bør foretak som mottar anmodninger om tilgang eller samtrafikk, i prinsippet inngå slike avtaler på kommersielt grunnlag og forhandle i god tro.

6. I markeder der det fortsatt er store forskjeller i forhandlingsstyrke mellom foretak, og der visse foretak er avhengige av infrastruktur fra andre for å tilby sine tjenester, bør det fastsettes rammeregler for å sikre at markedet virker effektivt. Nasjonale reguleringsmyndigheter bør i tilfeller der kommersielle forhandlinger mislykkes, ha fullmakt til å sikre tilstrekkelig tilgang og samtrafikk samt samvirkingsevne mellom tjenester, til beste for sluttbrukerne. Særlig kan de sikre ende-til-ende-forbindelse ved å pålegge foretak som kontrollerer tilgangen til sluttbrukerne, rimelige forpliktelser. Kontroll av tilgangsmulighetene kan innebære eierskap eller kontroll av den fysiske forbindelsen til sluttbrukeren (fast eller mobil) og/eller evnen til å endre eller trekke tilbake det eller de nasjonale numre som er nødvendige for å få tilgang til en sluttbrukers termineringspunkt. Dette vil for eksempel være tilfellet dersom nettoperatører på urimelig vis skulle begrense sluttbrukerens valg av tilgang til Internett-portaler og -tjenester.
7. Nasjonale rettslige eller forvaltningsmessige tiltak som knytter vilkår for tilgang eller samtrafikk til virksomheten til parten som søker om samtrafikk, særlig til omfanget av partens investeringer i nettinfrastruktur, og ikke til de samtrafikk- og tilgangstjenester som tilbys, kan føre til konkurransevridning og dermed være i strid med konkurransereglene.
8. Nettoperatører som kontrollerer tilgangen til sine egne kunder, gjør dette ved hjelp av entydige numre eller adresser fra en offentliggjort nummer- eller adresseserie. Andre nettoperatører må kunne levere trafikk til disse kundene, og må derfor kunne ha direkte eller indirekte samtrafikk med hverandre. Nåværende rettigheter og forpliktelser til å forhandle om samtrafikk bør derfor opprettholdes. Det er også hensiktsmessig å opprettholde forpliktelsene som tidligere er fastsatt i direktiv 95/47/EF, som krever at de fullt ut digitale elektroniske kommunikasjonsnett som er åpne for offentligheten og brukes til distribusjon av fjernsynstjenester,

skal kunne distribuere fjernsynstjenester og -programmer i bredskjermformat, slik at brukerne kan motta slike programmer i det formatet de overføres i.

9. Samvirkingsevne er til nytte for sluttbrukerne og er et viktig mål for disse rammereglene. Å fremme samvirkingsevne er et av målene for nasjonale reguleringsmyndigheter i henhold til disse rammereglene, som også pålegger Kommissjonen å offentliggjøre en liste over standarder og/eller spesifikasjoner som omfatter tilbud av tjenester, tekniske grensesnitt og/eller nettfunksjoner, som grunnlag for å fremme harmonisering innenfor elektronisk kommunikasjon. Medlemsstatene bør fremme bruken av offentliggjorte standarder og/eller spesifikasjoner i den grad det er strengt nødvendig for å sikre samvirkingsevne og øke valgfriheten for brukerne.
10. Det er mulig at konkurransereglene alene ikke er tilstrekkelig til å sikre kulturelt mangfold og mediemangfold på området digitalfjernsyn. Ved direktiv 95/47/EF ble de første rammereglene fastsatt for den framvoksende digitalfjernsynsindustrien, og disse bør bevares, herunder særlig forpliktelsen til å tilby tilgangskontroll på rettferdige og rimelige vilkår som ikke innebærer forskjellsbehandling, for å sikre at et bredt utvalg av programmer og tjenester er tilgjengelig. Den teknologiske utviklingen og markedsutviklingen gjør det nødvendig at disse forpliktelsene vurderes på nytt med jevne mellomrom, enten av en medlemsstat for dens nasjonale marked eller av Kommisjonen for Fellesskapet, særlig for å fastslå om det er grunnlag for å utvide forpliktelsene til nye portaler, som for eksempel elektroniske programoversikter (EPG) og programgrensesnitt (API), i den grad det er nødvendig for å sikre sluttbrukernes tilgang til bestemte digitalkringkastingstjenester. Medlemsstatene kan angi hvilke digitalkringkastingstjenester sluttbrukerne må sikres tilgang til, ved hjelp av de lover eller forskrifter de anser nødvendige.
11. Medlemsstatene kan også tillate at deres nasjonale reguleringsmyndighet vurderer forpliktelsene på nytt i forbindelse med betinget tilgang til digitalkringkastingstjenester, slik at man gjennom en markedsanalyse kan vurdere om vilkårene for operatører som ikke har sterk markedsstilling i det relevante marked, skal trekkes tilbake eller endres. Slik tilbaketreking eller endring bør ikke få negative følger for sluttbrukernes tilgang til slike tjenester eller for utsiktene til effektiv konkurranse.

12. For å sikre kontinuitet i eksisterende avtaler og unngå huller i lovgivningen, er det nødvendig å sikre at forpliktelsene med hensyn til tilgang og samtrafikk som pålegges i henhold til artikkel 4, 6, 7, 8, 11, 12 og 14 i europaparlaments- og rådsdirektiv 97/33/EF av 30. juni 1997 om samtrafikk på telekommunikasjonsområdet med henblikk på å sikre universelle tjenester og samtrafikk ved anvendelse av prinsippene om tilgang til åpne telenett (ONP)⁸, forpliktelsene med hensyn til spesiell nettilknytning som pålegges i henhold til artikkel 16 i europaparlaments- og rådsdirektiv 98/10/EF av 26. februar 1998 om anvendelse av vilkår for tilgang til åpne telenett (ONP) for taletelefoni og om opprettelse av en universell tjeneste på telekommunikasjonsområdet under konkurranseforhold⁹ og forpliktelsene med hensyn til tilbud om overføringskapasitet i leide samband i henhold til rådsdirektiv 92/44/EØF av 5. juni 1992 om anvendelse av vilkår for tilgang til åpne telenett på leide samband¹⁰ i første omgang overføres til de nye rammereglene, men at de umiddelbart vurderes på nytt på bakgrunn av gjeldende markedsvilkår. En slik ny vurdering bør også omfatte organisasjonene som omfattes av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2887/2000 av 18. desember 2000 om atskilt tilgang til aksesslinjen¹¹.
13. Den nye vurderingen bør foretas ut fra en økonomisk markedsanalyse som bygger på metodene i konkurranselovgivningen. Målet er å begrense sektorvise forhåndsfastsatte regler etter hvert som konkurransen gradvis utvikler seg på markedet. Framgangsmåten tar imidlertid også hensyn til overgangsproblemer i markedet, for eksempel i forbindelse med internasjonal streifing, og muligheten for nye flaskehalsar som følge av den teknologiske utvikling, som kan kreve forhåndsfastsatte regler, for eksempel på området bredbåndsaksessnett. Det kan være at konkurransen utvikler seg i ulike hastighet i ulike markedssegmenter og i ulike medlemsstater, og nasjonale reguleringsmyndigheter bør derfor kunne lempe på de lovgivningsmessige forpliktelsene i disse markedene dersom konkurransen gir de ønskede resultater. For å sikre at markedsdeltakere under lignende omstendigheter behandles på samme måte i medlemsstatene, bør Kommisjonen kunne sikre harmonisert anvendelse av bestemmelsene i dette direktiv. Nasjonale reguleringsmyndigheter og nasjonale myndigheter med ansvar for gjennomføringen av konkurranselovgivningen bør ved behov kunne samordne sin innsats for å sikre at det mest hensiktsmessige middel tas i bruk. Fellesskapet og dets medlemsstater har påtatt seg forpliktelser med hensyn til samtrafikk mellom telenett i forbindelse med Verdens handelsorganisasjons avtale om grunnleggende telekommunikasjon, og disse forpliktelsene må overholdes.
14. I direktiv 97/33/EF er det fastsatt en rekke forpliktelser for foretak med sterk markedsstilling, herunder krav om innsyn, likebehandling, atskilte regnskaper, tilgang og priskontroll, herunder kostnadsorientering. Denne rekken av mulige forpliktelser bør opprettholdes, men for å unngå unødig tunge regler bør det dessuten fastsettes at det dreier seg om de mest omfattende forpliktelser som kan pålegges foretak. For å oppfylle internasjonale forpliktelser eller overholde fellesskapsretten, kan det i unntakstilfeller være hensiktsmessig å pålegge forpliktelser i forbindelse med tilgang eller samtrafikk for samtlige markedsdeltakere, slik det for tiden er tilfellet for systemer for betinget tilgang på området digitalfjernsynstjenester.
15. For å pålegge et foretak med sterk markedsstilling en særskilt forpliktelse, kreves det ingen ytterligere markedsanalyse, men en begrunnelse for at den aktuelle forpliktelsen er hensiktsmessig og står i forhold til det aktuelle problem.
16. Innsyn i vilkår for tilgang og samtrafikk, herunder priser, bidrar til at forhandlinger går raskere, at tvister unngås og at markedsdeltakerne får tillit til at en tjeneste ikke tilbys på en måte som innebærer forskjellsbehandling. Åpenhet og innsyn med hensyn til tekniske grensesnitt kan være særlig viktig for å sikre samvirkeevne. Dersom en nasjonal reguleringsmyndighet pålegger forpliktelser til å offentliggjøre opplysninger, kan den også angi hvordan opplysningene skal gjøre tilgjengelige, for eksempel hvilken type offentliggjøring (papir og/eller elektronisk) og om de skal offentliggjøres gratis, idet det tas hensyn til de aktuelle opplysningenes art og formål.
17. Prinsippet om likebehandling sikrer at foretak med sterk markedsstilling ikke vrir konkurransen, særlig dersom de er vertikalt integrerte foretak som tilbyr tjenester til foretak som de

⁸ EFT L 199 av 26.7.1997, s. 32. Direktivet sist endret ved direktiv 98/61/EF (EFT L 268 av 3.10.1998, s. 37).

⁹ EFT L 101 av 1.4.1998, s. 24.

¹⁰ EFT L 165 av 19.6.1992, s. 27. Direktivet sist endret ved kommisjonsvedtak 98/80/EF (EFT L 14 av 20.1.1998, s. 27).

¹¹ EFT L 366 av 30.12.2000, s. 4.

konkurrerer med på markeder som befinner seg på et senere ledd i omsetningskjeden.

18. Atskilte regnskaper gjør det mulig å klarlegge interne prisoverføringer, og gjør det mulig for nasjonale reguleringsmyndigheter å kontrollere om eventuelle krav om likebehandling er oppfylt. Kommisjonen har i den forbindelse offentliggjort rekommendasjon 98/322/EF av 8. april 1998 om samtrafikk på et liberalisert telekommunikasjonsmarked (Del 2 – Atskilte regnskaper og føring av kostnadsregnskap)¹².
19. Obligatorisk tilgang til nettinfrastruktur kan være et hensiktsmessig middel for å styrke konkurransen, men nasjonale reguleringsmyndigheter må veie infrastruktureierens rett til å utnytte infrastruktur for egne formål mot andre tjenestetilbyderes rett til å få tilgang til ressurser som er nødvendige for å tilby konkurrerende tjenester. Dersom operatører pålegges forpliktelser som krever at de imøtekommer rimelige anmodninger om tilgang til og bruk av nettdeler og tilhørende ressurser, bør slike anmodninger avslås bare på grunnlag av objektive kriterier som for eksempel teknisk gjennomførbarhet eller behov for å bevare nettets integritet. Dersom tilgang nektes, kan den skadelidende part framlegge saken etter framgangsmåten for tvisteløsning nevnt i artikkel 20 og 21 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet). En operatør som er forpliktet til å tilby tilgang, kan ikke pålegges å tilby slike typer tilgang som vedkommende ikke har mulighet til å tilby. At en nasjonal reguleringsmyndighet pålegger obligatorisk tilgang som styrker konkurransen på kort sikt, bør ikke føre til at konkurrentene i mindre grad blir oppmuntret til å investere i alternative ressurser som styrker konkurransen på lang sikt. Kommisjonen har offentliggjort en melding om anvendelse av konkurransereglene på avtaler om tilgang i telekommunikasjonssektoren¹³ der disse spørsmålene behandles. Nasjonale reguleringsmyndigheter kan pålegge tekniske og driftsmessige vilkår for dem som tilbyr eller nyter godt av obligatorisk nettilgang, i samsvar med fellesskapsretten. Særlig pålegging av tekniske standarder skal være i samsvar med europaparlaments- og rådsdirektiv 98/34/EF av 22. juni 1998 om en informasjonsprosedyre for standarder og tek-

niske forskrifter samt regler for informasjons-samfunnstjenester¹⁴.

20. Priskontroll kan være nødvendig dersom en markedsanalyse av et bestemt marked viser at konkurransen er utilstrekkelig. De nasjonale reguleringsmyndigheter kan treffe forholdsvis begrensede tiltak, for eksempel krav om at prisene for operatørvalg er rimelige som fastsatt i direktiv 97/33/EF, eller de kan være mer omfattende, for eksempel krav om at prisene er kostnadsorienterte, slik at de kan rettferdiggjøres dersom konkurransen ikke er tilstrekkelig til å hindre overpris. Særlig må operatører med sterk markedsstilling unngå å presse prisene slik at forskjellen mellom prisene til sluttbrukere og samtrafikkavgiftene som kreves fra konkurrenter som tilbyr lignende tjenester til sluttbrukere, ikke er tilstrekkelig til å sikre bærekraftig konkurranse. Når en nasjonal reguleringsmyndighet beregner kostnadene forbundet med innføring av en tjeneste i henhold til dette direktiv, bør det tillates en rimelig avkastning på den investerte kapitalen, herunder passende arbeids- og byggekostnader, idet kapitalverdien om nødvendig justeres slik at den gjenspeiler den løpende verdsetting av aktiva og driftseffektivitet. Metoden for kostnadsdekning bør passe ut fra omstendighetene, idet det tas hensyn til behovet for å fremme effektivitet og bærekraftig konkurranse og gi forbrukerne størst mulige fordeler.
21. Dersom en nasjonal reguleringsmyndighet pålegger forpliktelser til å innføre et kostnadsregnskapssystem for å støtte priskontroll, kan den selv foreta en årlig revisjon for å sikre at kostnadsregnskapssystemet overholdes, forutsatt at den har kvalifisert personale, eller den kan kreve at revisjonen utføres av et annet kvalifisert organ som er uavhengig av den aktuelle operatøren.
22. Medlemsstaters offentliggjøring av opplysninger vil sikre at markedsdeltakere og mulige nynnntredere på markedet forstår sine rettigheter og plikter og vet hvor de finner relevante detaljerte opplysninger. Offentliggjøring i det nasjonale kunngjøringsbladet gir berørte parter i andre medlemsstater mulighet til å finne relevante opplysninger.
23. For å sikre at det felleseuropeiske markedet for elektronisk kommunikasjon virker tilfredsstillende, bør Kommisjonen overvåke og offentliggjøre opplysninger om avgifter som bidrar til å bestemme prisene for sluttbrukerne.
24. Utviklingen av markedet for elektronisk kommunikasjon med tilhørende infrastruktur kan

¹² EFT L 141 av 13.5.1998, s. 6.

¹³ EFT C 265 av 22.8.1998, s. 2.

¹⁴ EFT L 204 av 21.7.1998, s. 37. Direktivet sist endret ved direktiv 98/48/EF (EFT L 217 av 5.8.1998, s. 18).

ha negative virkninger på miljøet og landskapet. Medlemsstatene bør derfor overvåke denne prosessen og om nødvendig treffe tiltak for å begrense slike virkninger mest mulig ved hjelp av avtaler og andre ordninger med relevante myndigheter.

25. For å fastslå om fellesskapsretten anvendes riktig, må Kommisjonen vite hvilke foretak som er utpekt til å ha sterk markedsstilling, og hvilke forpliktelser nasjonale reguleringsmyndigheter har pålagt markedsdeltakerne. Derfor må medlemsstatene i tillegg til å offentliggjøre disse opplysningene nasjonalt også sende dem til Kommisjonen. Dersom medlemsstatene er pålagt å sende opplysninger til Kommisjonen, kan dette skje i elektronisk form, forutsatt at det avtales hensiktsmessige framgangsmåter for autentisering.
26. På bakgrunn av den raske teknologiske utviklingen og markedsutviklingen bør dette direktiv vurderes på nytt innen tre år etter ikrafttredelsesdatoen, slik at man kan vurdere om målene nås.
27. De tiltak som er nødvendige for gjennomføringen av dette direktiv, bør vedtas i samsvar med rådsbeslutning 1999/468/EF av 28. juni 1999 om fastsettelse av nærmere regler for utøvelsen av den gjennomføringsmyndighet som er tillagt Kommisjonen.
28. Siden målene for det foreslåtte tiltak, å innføre harmoniserte rammeregler for regulering av tilgang til og samtrafikk mellom elektroniske telekommunikasjonsnett og tilhørende ressurser, ikke kan nås i tilstrekkelig grad av medlemsstatene, og derfor på grunn av omfanget og virkningene av tiltaket bedre kan nås på fellesskapsplan, kan Fellesskapet treffe tiltak i samsvar med nærhetsprinsippet som nevnt i traktatens artikkel 5. I samsvar med forholdsmessighetsprinsippet fastsatt i nevnte artikkel, går dette direktiv ikke lenger enn det som er nødvendig for å nå disse målene –

VEDTATT DETTE DIREKTIV:

Kapittel I

Virkeområde, mål og definisjoner

Artikkel 1

Virkeområde og mål

1. Ved dette direktiv harmoniseres, innenfor rammen fastsatt i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet), medlemsstatenes fastsettelse av regler for tilgang til og samtrafikk mellom elektro-

niske kommunikasjonsnett og tilhørende ressurser. Målet er å fastsette rammeregler for forholdet mellom tilbydere av nett og tjenester som fører til bærekraftig konkurranse, samvirkingsevne for elektroniske kommunikasjons-tjenester og fordeler for forbrukerne, i samsvar med prinsippene for det indre marked.

2. Ved dette direktiv fastsettes rettigheter og plikter for operatører og for foretak som ønsker samtrafikk og/eller tilgang til sine nett eller tilhørende ressurser. Det fastsettes mål for nasjonale reguleringsmyndigheter med hensyn til tilgang og samtrafikk samt framgangsmåter som skal sikre at forpliktelser som nasjonale reguleringsmyndigheter pålegger, blir vurdert på nytt og eventuelt trukket tilbake så snart det ønskede mål er nådd. Med «tilgang» i dette direktiv menes ikke sluttbrukernes tilgang.

Artikkel 2

Definisjoner

I dette direktiv får definisjonene fastsatt i artikkel 2 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet) anvendelse.

I dette direktiv menes dessuten med:

- a. «tilgang», ressurser og/eller tjenester som gjøres tilgjengelige for et annet foretak på fastsatte vilkår, med eller uten enerett, med det formål å tilby elektroniske kommunikasjonstjenester. Det omfatter blant annet: tilgang til nettdeler og tilhørende ressurser, som kan innebære sammenkopling av utstyr, fast eller ikke-fast (gjelder særlig tilgang til aksesslinjen og ressurser og tjenester som er nødvendige for å tilby tjenester over aksesslinjen), tilgang til fysisk infrastruktur, herunder bygninger, kabelkanaler og master; tilgang til relevante programvaresystemer, herunder driftsstøttesystemer, tilgang til nummerkonvertering eller systemer med tilsvarende funksjonalitet, tilgang til fastnett og mobilnett, særlig for streifing, tilgang til systemer for betinget tilgang for digitalfjernsynstjenester og tilgang til tjenester for virtuelle nett,
- b. «samtrafikk», fysisk og logisk sammenkopling av offentlige kommunikasjonsnett som brukes av det samme eller av et annet foretak, for å gjøre det mulig for et foretaks brukere å kommunisere med det samme eller et annet foretaks brukere, eller for å få tilgang til andre foretaks tjenester. Tjenester kan tilbys av de berørte parter eller av andre parter som har tilgang til nettet. Samtrafikk er en bestemt type

tilgang som gjennomføres mellom operatører av offentlige nett,

- c. «operatør», et foretak som tilbyr eller har tillatelse til å tilby et offentlig kommunikasjonsnett eller en tilhørende ressurs,
- d. «fjernsynstjeneste for bredskjerm», en fjernsynstjeneste som helt eller delvis består av programmer som produseres eller redigeres for å bli vist i fullt bredskjermformat. Formatet 16:9 er referanseformatet for fjernsynstjenester for bredskjerm,
- e. «akseslinje», det fysiske sambandet som knytter nettermineringspunktet i abonnentens lokaler til hovedkoplingen eller tilsvarende anlegg i det offentlige fasttelefonnettet.

Kapittel II

Alminnelige bestemmelser

Artikkel 3

Alminnelig ramme for tilgang og samtrafikk

1. Medlemsstatene skal sørge for at det ikke finnes begrensninger som hindrer foretak i samme medlemsstat eller i forskjellige medlemsstater i å forhandle seg fram til avtaler innbyrdes om tekniske avtaler eller forretningsavtaler om tilgang og/eller samtrafikk, i samsvar med fellesskapsretten. Foretaket som ber om tilgang eller samtrafikk, behøver ikke å ha tillatelse til å drive virksomhet i medlemsstaten der det bes om tilgang eller samtrafikk, dersom det ikke tilbyr tjenester eller driver et nett i denne medlemsstaten.
2. Med forbehold for artikkel 31 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/22/EF av 7. mars 2002 om leveringspliktige tjenester og brukerrettigheter i forbindelse med elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (direktivet om leveringspliktige tjenester)¹⁵ skal medlemsstatene ikke opprettholde rettslige eller forvaltningsmessige tiltak som krever at operatører ved etablering av tilgang og samtrafikk tilbyr forskjellige vilkår til forskjellige foretak for tilsvarende tjenester og/eller pålegger forpliktelser som ikke har forbindelse med de tilgangs- eller samtrafikk-tjenester som faktisk tilbys, med forbehold for vilkårene i vedlegget til direktiv 2002/20/EF (tillatelsesdirektivet).

Artikkel 4

Rettigheter og plikter for foretak

1. Operatører av offentlige kommunikasjonsnett skal ha rett og, dersom andre foretak med tillatelse ber om det, plikt til å forhandle med hverandre om samtrafikk med sikte på å tilby offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjons-tjenester, slik at det sikres at disse tjenestene kan tilbys i hele Fellesskapet, og at det er samvirkingsevne. Operatører skal tilby andre foretak tilgang og samtrafikk på vilkår som er i samsvar med de forpliktelsene den nasjonale reguleringsmyndighet pålegger i henhold til artikkel 5, 6, 7 og 8.
2. Offentlige elektroniske kommunikasjonsnett som er opprettet for distribusjon av digitalfjernsynstjenester, skal kunne distribuere fjernsynstjenester og -programmer for bredskjerm. Nettoperatører som mottar og videreformidler fjernsynstjenester og -programmer for bredskjerm, skal bevare dette bredskjermformatet.
3. Med forbehold for artikkel 11 i direktiv 2002/20/EF (tillatelsesdirektivet) skal medlemsstatene kreve at foretak som får opplysninger fra et annet foretak før, under eller etter forhandlingene om tilgangs- eller samtrafikkavtaler, bruker disse opplysningene bare til det formål de ble gitt, og til enhver tid respekterer at de overførte og lagrede opplysningene skal behandles fortrolig. De mottatte opplysningene skal ikke gis videre til en annen part som kan ha konkurransefordel av dem.

Artikkel 5

Nasjonale reguleringsmyndigheters myndighet og ansvar med hensyn til tilgang og samtrafikk

1. Nasjonale reguleringsmyndigheter skal, for å nå målene i artikkel 8 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet), fremme og eventuelt sikre at det i samsvar med bestemmelsene i dette direktiv er tilstrekkelig tilgang og samtrafikk samt samvirkingsevne mellom tjenester, og de skal ivareta sitt ansvar på en måte som fremmer effektivitet, gir bærekraftig konkurranse og gir sluttbrukerne størst mulige fordeler. Med forbehold for tiltak som kan treffes med hensyn til foretak med sterk markedsstilling i henhold til artikkel 8, skal nasjonale reguleringsmyndigheter særlig kunne treffe følgende tiltak:
 - a. i den grad det er nødvendig for å sikre

¹⁵ EFT L 108 av 24.4.2002, s. 51.

- ende-til-ende-forbindelse, pålegge foretak som kontrollerer tilgang til sluttbrukere, forpliktelser, herunder i begrunnede tilfeller plikt til å sammenkople sine nett dersom dette ikke allerede er tilfellet,
- b. i den grad det er nødvendig for å sikre sluttbrukerne tilgang til digitale radio- og fjernsynsoverføringstjenester som angitt av medlemsstaten, pålegge operatører forpliktelse til å tilby tilgang til andre ressurser som nevnt i vedlegg I del II på rettfærdige og rimelige vilkår som ikke innebærer forskjellsbehandling.
2. Når en operatør pålegges forpliktelser til å tilby tilgang i samsvar med artikkel 12, kan de nasjonale reguleringsmyndigheter fastsette tekniske eller driftsmessige vilkår som skal oppfylles av den som tilbyr eller får slik tilgang, i samsvar med fellesskapsretten, når det er nødvendig for å sikre normal drift av nettet. Vilkår som gjelder gjennomføring av særskilte tekniske standarder eller spesifikasjoner, skal være i samsvar med bestemmelsene i artikkel 17 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet).
 3. Forpliktelser og vilkår som pålegges i samsvar med nr. 1 og 2, skal være objektive og rimelige og sikre innsyn og likebehandling, og de skal gjennomføres etter framgangsmåtene fastsatt i artikkel 6 og 7 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet).
 4. Når det gjelder tilgang og samtrafikk, skal medlemsstatene sørge for at den nasjonale reguleringsmyndighet har myndighet til å gripe inn på eget initiativ når det er begrunnet, eller dersom det ikke foreligger noen avtale mellom foretak, på anmodning fra en av de berørte parter, for å sikre at de politiske målene i artikkel 8 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet) nås, i samsvar med bestemmelsene i dette direktiv og framgangsmåtene i artikkel 6, 7, 20 og 21 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet).
2. Vedlegg I kan endres etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 14 nr. 3 på bakgrunn av markedsutviklingen og den teknologiske utvikling.
 3. Uten hensyn til bestemmelsene i nr. 1 kan medlemsstatene tillate at deres nasjonale reguleringsmyndighet, snarest mulig etter dette direktivs ikrafttredelse, og deretter med jevne mellomrom, vurderer på nytt vilkårene som anvendes i samsvar med denne artikkel, ved å foreta en markedsanalyse i samsvar med artikkel 16 nr. 1 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet) for å avgjøre om vilkårene skal opprettholdes, endres eller trekkes tilbake. Dersom en nasjonal reguleringsmyndighet som følge av denne markedsanalysen fastslår at én eller flere operatører ikke har sterk markedsstilling på det relevante marked, kan den endre eller trekke tilbake vilkårene med hensyn til disse operatørene, etter framgangsmåtene fastsatt i artikkel 6 og 7 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet), i den grad
 - a. tilgjengeligheten for sluttbrukere til radio- og fjernsynskringkasting og kringkastingskanaler og -tjenester angitt i samsvar med artikkel 31 i direktiv 2002/22/EF (direktivet om leveringspliktige tjenester) ikke blir skadelidende ved en slik endring eller tilbaketrekking, og
 - b. utsiktene til effektiv konkurranse i markedene for
 - i. digitalt kringkastingstjenester for fjernsyn og radio til sluttbruker, og
 - ii. systemer for betinget tilgang og andre tilhørende ressurser ikke blir skadelidende ved slik endring eller tilbaketrekking.³² Parter som berøres av en slik endring eller tilbaketrekking av vilkår, skal underrettes innen en rimelig frist.
 4. Vilkårene som får anvendelse i henhold til denne artikkel, berører ikke medlemsstatenes mulighet for å pålegge forpliktelser med hensyn til presentasjonen av elektroniske programoversikter og lignende oversikts- og styringsverktøy.

Kapittel III

Forpliktelser for operatører og framgangsmåter for markedsanalyse

Artikkel 6

Systemer for betinget tilgang og andre ressurser

1. Medlemsstatene skal sikre at vilkårene fastsatt i vedlegg I del I får anvendelse på betinget tilgang til digital fjernsyns- og digital radiotjenester som kringkastes til seere og lyttere i Fellesskapet, uansett overføringsform.

Artikkel 7

Ny vurdering av tidligere forpliktelser i forbindelse med tilgang og samtrafikk

1. Medlemsstatene skal opprettholde alle forpliktelser for foretak som tilbyr offentlige kommunikasjonsnett og/eller -tjenester i forbindelse med tilgang og samtrafikk som var i kraft før

ikrafttredelsesdatoen for dette direktiv i henhold til artikkel 4, 6, 7, 8, 11, 12 og 14 i direktiv 97/33/EF, artikkel 16 i direktiv 98/10/EF og artikkel 7 og 8 i direktiv 92/44/EF, inntil disse forpliktelsene er blitt vurdert på nytt og beslutning er truffet i samsvar med nr. 3.

2. Kommisjonen angir relevante markeder for forpliktelsene nevnt i nr. 1 i den første rekommendasjonen om relevante produkt- og tjenestemarkeder, som skal vedtas i henhold til artikkel 15 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet).
3. Medlemsstatene skal sørge for at deres nasjonale reguleringsmyndigheter snarest mulig etter dette direktivs ikrafttredelse, og deretter med jevne mellomrom, foretar en markedsanalyse i samsvar med artikkel 16 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet) for å avgjøre om forpliktelsene skal opprettholdes, endres eller trekkes tilbake. Parter som berøres av en slik endring eller tilbaketrekking av vilkår, skal underrettes innen en rimelig frist.

Artikkel 8

Pålegging, endring eller tilbaketrekking av forpliktelser

1. Medlemsstatene skal sørge for at deres nasjonale reguleringsmyndigheter har myndighet til å pålegge forpliktelsene nevnt i artikkel 9–13.
2. Dersom det som følge av en markedsanalyse utført i samsvar med artikkel 16 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet) fastslås at en operatør har sterk markedsstilling på et bestemt marked, skal de nasjonale reguleringsmyndigheter pålegge forpliktelsene nevnt i artikkel 9–13 i dette direktiv etter behov.
3. Med forbehold for
 - bestemmelsene i artikkel 5 nr. 1 og 2 og artikkel 6,
 - bestemmelsene i artikkel 12 og 13 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet), vilkår 7 i del B av vedlegget til direktiv 2002/20/EF (tillatelsesdirektivet) som anvendt i henhold til artikkel 6 nr. 1 i nevnte direktiv, artikkel 27, 28 og 30 i direktiv 2002/22/EF (direktivet om leveringspliktige tjenester) og relevante bestemmelser i europaparlaments- og rådsdirektiv 97/66/EF av 15. desember 1997 om behandling av personopplysninger og vern av privatlivets fred in-

nen telekommunikasjonssektoren¹⁶, som inneholder forpliktelser for andre foretak enn dem som er utpekt til å ha sterk markedsstilling, eller

- behovet for å overholde internasjonale forpliktelser
- skal nasjonale reguleringsmyndigheter ikke pålegge operatører som ikke er utpekt i samsvar med nr. 2, forpliktelsene nevnt i artikkel 9–13.^{32I} unntakstilfeller der en nasjonal reguleringsmyndighet akter å pålegge operatører med sterk markedsstilling andre forpliktelser i forbindelse med tilgang eller samtrafikk enn dem nevnt i artikkel 9–13 i dette direktiv, skal den framlegge en anmodning om dette for Kommisjonen. Kommisjonen skal i samsvar med artikkel 14 nr. 2 treffe beslutning om hvorvidt den nasjonale reguleringsmyndighetens skal kunne treffe slike tiltak eller ikke.
4. Forpliktelser som pålegges i samsvar med denne artikkel, skal begrunnes ut fra det påviste problemets art og stå i forhold til og være begrunnet ut fra målene fastsatt i artikkel 8 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet). Slike forpliktelser skal pålegges bare etter høring i samsvar med artikkel 6 og 7 i nevnte direktiv.
 5. Med hensyn til nr. 3 første ledd tredje strekpunkt skal nasjonale reguleringsmyndigheter underrette Kommisjonen om beslutninger om å pålegge, endre eller trekke tilbake forpliktelser for markedsdeltakere etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 7 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet).

Artikkel 9

Forpliktelser med hensyn til innsyn

1. Nasjonale reguleringsmyndigheter kan, i samsvar med bestemmelsene i artikkel 8, pålegge forpliktelser med hensyn til innsyn i forbindelse med samtrafikk og/eller tilgang og kreve at operatører offentliggjør bestemte opplysninger, for eksempel regnskapsopplysninger, tekniske spesifikasjoner, nettegenskaper, vilkår for levering og bruk samt priser.
2. Særlig kan de nasjonale reguleringsmyndigheter, dersom en operatør har forpliktelser med hensyn til likebehandling, kreve at operatøren offentliggjør et referansetilbud, som skal være tilstrekkelig detaljert til å sikre at foretak ikke må betale for ressurser som ikke er nødvendige for tjenesten det bes om, idet det gis en beskrivelse av de relevante tilbud oppdelt i enkeltdeler etter markedets behov samt til-

¹⁶ EFT L 24 av 30.1.1998, s. 1.

- hørende vilkår, herunder priser. Den nasjonale reguleringsmyndighet skal blant annet kunne pålegge endringer i referansetilbud for å sikre at forpliktelsene pålagt i henhold til dette direktiv overholdes.
- Nasjonale reguleringsmyndigheter kan angi hvilke bestemte opplysninger som skal gjøres tilgjengelige, hvor detaljerte de skal være og hvordan de skal offentliggjøres.
 - Dersom en operatør har forpliktelser i henhold til artikkel 12 med hensyn til atskilt tilgang til aksesslinjen med metallisk symmetrisk kabelpar, skal de nasjonale reguleringsmyndigheter uten hensyn til nr. 3 sørge for at et referansetilbud som minst inneholder punktene fastsatt i vedlegg II, blir offentliggjort.
 - Vedlegg II kan endres etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 14 nr. 3 på bakgrunn av markedsutviklingen og den teknologiske utvikling.

Artikkel 10

Forpliktelser med hensyn til likebehandling

- Nasjonale reguleringsmyndigheter kan, i samsvar med bestemmelsene i artikkel 8, pålegge forpliktelser med hensyn til likebehandling i forbindelse med samtrafikk og/eller tilgang.
- Forpliktelser med hensyn til likebehandling skal særlig sikre at operatøren anvender tilsvarende vilkår under tilsvarende forhold på andre foretak som tilbyr tilsvarende tjenester, og tilbyr tjenester og gir opplysninger til andre på samme vilkår og av samme kvalitet som for sine egne tjenester, eller for tjenestene til sine datterforetak eller partnere.

Artikkel 11

Forpliktelser med hensyn til atskilte regnskaper

- Nasjonale reguleringsmyndigheter kan, i samsvar med bestemmelsene i artikkel 8, pålegge forpliktelser med hensyn til atskilte regnskaper for særskilt virksomhet i forbindelse med samtrafikk og/eller tilgang.
Særlig kan en nasjonal reguleringsmyndighet kreve at et vertikalt integrert foretak sørger for åpenhet om sine engrospriser og sine interne overføringspriser, blant annet for å sikre at de overholder reglene, dersom det er krav om likebehandling i henhold til artikkel 10, eller om nødvendig unngår urettferdig kryssubsidie-

ring. Nasjonale reguleringsmyndigheter kan angi formatet og regnskapsmetoden som skal benyttes.

- Med forbehold for artikkel 5 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet) skal de nasjonale reguleringsmyndigheter, for å gjøre det lettere å kontrollere at forpliktelsene med hensyn til innsyn og likebehandling overholdes, ha myndighet til å kreve at regnskapsopplysninger, herunder opplysninger om inntekter mottatt fra tredjeparter, stilles til rådighet på anmodning. Nasjonale reguleringsmyndigheter kan offentliggjøre opplysninger som kan bidra til et åpent konkurransemarked, samtidig som nasjonale regler og fellesskapsregelverk for forretningshemmeligheter overholdes.

Artikkel 12

Forpliktelser med hensyn til tilgang til og bruk av bestemte nettressurser

- Nasjonale reguleringsmyndigheter kan, i samsvar med bestemmelsene i artikkel 8, pålegge operatører forpliktelser til å etterkomme rimelige anmodninger om tilgang til og bruk av bestemte nettdeler og tilhørende ressurser, blant annet i situasjoner der den nasjonale reguleringsmyndighet anser at avslag på tilgang eller urimelige vilkår med lignende virkning vil kunne hindre framveksten av et marked med bærekraftig konkurranse på sluttbrukernivå, eller ikke vil være i sluttbrukerens interesse.
Operatører kan blant annet pålegges
 - å gi tredjeparter tilgang til bestemte nettdeler og/eller -ressurser, herunder atskilt tilgang til aksesslinjen,
 - å forhandle i god tro med foretak som ber om tilgang,
 - ikke å trekke tilbake tilgang til ressurser som det allerede er gitt tilgang til,
 - å tilby bestemte tjenester på engrosvilkår som tredjeparter kan videreselge,
 - å tilby åpen tilgang til tekniske grensesnitt, protokoller eller annen nøkkelteknologi som er nødvendig for tjenesters eller virtuelle nettjenesters samvirkingsevne,
 - å tilby samlokalisering eller andre former for felles bruk av ressurser, herunder felles bruk av kabelkanaler, bygninger eller master,
 - å tilby særskilte tjenester som er nødvendige for å sikre samvirkingsevne for ende-til-ende-tjenester, herunder ressurser for intelligente nettjenester eller streifing på mobilnett,

- h. å tilby tilgang til driftsstøttesystemer eller lignende programvaresystemer som er nødvendige for å sikre rettferdig konkurranse i forbindelse med tjenestetilbud,
 - i. å sammenkople nett eller nettressurser.
- De nasjonale reguleringsmyndigheter kan i forbindelse med disse forpliktelsene stille krav om rettferdighet, rimelighet og overholdelse av frister.
2. Dersom de nasjonale reguleringsmyndigheter vurderer om de skal pålegge forpliktelsene nevnt i nr. 1, og særlig dersom de vurderer om slike forpliktelser vil stå i forhold til målene fastsatt i artikkel 8 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet), skal de særlig ta hensyn til følgende faktorer:
- a. den tekniske og økonomiske levedyktigheten ved bruk eller installering av konkurrerende ressurser, på bakgrunn av markedsutviklingen og idet det tas hensyn til art og type av sammenkopling og tilgang,
 - b. om det er praktisk mulig å tilby den foreslåtte tilgang, tatt i betraktning den tilgjengelige kapasitet,
 - c. den nyinvestering som er foretatt av eieren av ressursene, idet det tas hensyn til risikoen ved investeringen,
 - d. behovet for å sikre konkurranse på lang sikt,
 - e. eventuelle relevante immaterialrettigheter,
 - f. tilbud av felleseuropeiske tjenester.

re at alle ordninger for kostnadsdekning eller metoder for prisfastsettelse som pålegges, bidrar til å fremme effektivitet og bærekraftig konkurranse og gir forbrukerne størst mulige fordeler. I den forbindelse kan de nasjonale reguleringsmyndigheter også ta hensyn til priser på sammenlignbare konkurransemarkeder.

- 3. Dersom en operatør har en forpliktelse med hensyn til kostnadsorienterte priser, er det den berørte operatør som skal bevise at avgiftene er basert på kostnadene inklusive en rimelig avkastning av investeringen. For å beregne kostnaden ved effektivt tilbud av tjenester kan nasjonale reguleringsmyndigheter bruke metoder for kostnadsregnskap som er uavhengige av dem som foretaket bruker. De nasjonale reguleringsmyndigheter kan kreve at en operatør gir en fullstendig begrunnelse for sine priser, og kan om nødvendig kreve at prisene justeres.
- 4. Dersom det stilles krav om bruk av et kostnadsregnskapssystem i forbindelse med priskontroll, skal de nasjonale reguleringsmyndigheter sørge for at en beskrivelse av kostnadsregnskapssystemet som minst viser hovedkategoriene som kostnadene skal grupperes under, og reglene for fordeling av kostnader, gjøres offentlig tilgjengelig. Et kvalifisert, uavhengig organ skal kontrollere at kostnadsregnskapssystemet overholdes. En erklæring om slik overholdelse skal offentliggjøres en gang i året.

Artikkel 13

Forpliktelser med hensyn til priskontroll og kostnadsregnskap

- 1. De nasjonale reguleringsmyndigheter kan, i samsvar med bestemmelsene i artikkel 8, pålegge forpliktelser om kostnadsdekning og priskontroll, herunder forpliktelser med hensyn til kostnadsorienterte priser og forpliktelser med hensyn til kostnadsregnskapssystemer, i forbindelse med tilbud av bestemte typer samtrafikk og/eller tilgang dersom en markedsanalyse viser at den berørte operatør på grunn av mangel på effektiv konkurranse kan holde prisene på et urimelig høyt nivå eller presse prisen, til skade for sluttbrukerne. De nasjonale reguleringsmyndigheter skal ta hensyn til operatørens investeringer og la vedkommende få en rimelig avkastning av den relevante investerte kapital, idet det tas hensyn til risikoen forbundet med den.
- 2. De nasjonale reguleringsmyndigheter skal sik-

Kapittel IV

Framgangsmåter

Artikkel 14

Komité

- 1. Kommisjonen skal bistås av Kommunikasjonskomiteen nedsatt i henhold til artikkel 22 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet).
- 2. Når det vises til dette nummer, får artikkel 3 og 7 i beslutning 1999/468/EF anvendelse, samtidig som det tas hensyn til beslutningens artikkel 8.
- 3. Når det vises til dette nummer, får artikkel 5 og 7 i beslutning 1999/468/EF anvendelse, samtidig som det tas hensyn til beslutningens artikkel 8.
Tidsrommet fastsatt i artikkel 5 nr. 6 i beslutning 1999/468/EF skal være tre måneder.
- 4. Komiteen fastsetter sin forretningsorden.

*Artikkel 15***Offentliggjøring av og tilgang til opplysninger**

1. Medlemsstatene skal sikre at de særlige forpliktelsene som foretak pålegges i henhold til dette direktiv, offentliggjøres, og at det særskilte produkt/den særskilte tjeneste samt geografiske markeder identifiseres. De skal sikre at ajourførte opplysninger, forutsatt at det ikke dreier seg om fortrolige opplysninger, særlig forretningshemmeligheter, gjøres offentlig tilgjengelige på en måte som sikrer at alle berørte parter lett kan få tilgang til dem.
2. Medlemsstatene skal sende Kommisjonen et eksemplar av alle slike opplysninger som offentliggjøres. Kommisjonen skal stille opplysningene til rådighet i en lett tilgjengelig form, og skal eventuelt gi opplysningene videre til Kommunikasjonskomiteen.

*Artikkel 16***Underretning**

1. Medlemsstatene skal senest på anvendelsesdatoen nevnt i artikkel 18 nr. 1 annet ledd underrette Kommisjonen om hvilke nasjonale reguleringsmyndigheter som er ansvarlige for oppgavene fastsatt i dette direktiv.
2. De nasjonale reguleringsmyndigheter skal meddele Kommisjonen navnene på operatører som anses å ha sterk markedsstilling i henhold til dette direktiv, og hvilke forpliktelser som er pålagt dem i henhold til dette direktiv. Enhver endring som påvirker forpliktelsene som er pålagt foretakene, eller av de foretakene som påvirkes av bestemmelsene i dette direktiv, skal umiddelbart meddeles Kommisjonen.

*Artikkel 17***Ny vurdering**

Kommisjonen skal regelmessig vurdere hvordan dette direktiv virker og avlegge rapport for Europaparlamentet og Rådet, første gang senest tre år etter anvendelsesdatoen nevnt i artikkel 18 nr. 1 annet ledd. I den forbindelse kan Kommisjonen be medlemsstatene om opplysninger, som skal oversendes uten unødig forsinkelse.

*Artikkel 18***Innarbeiding i nasjonal lovgivning**

1. Medlemsstatene skal innen 24. juli 2003 vedta og kunngjøre de lover og forskrifter som er

nødvendige for å etterkomme dette direktiv. De skal umiddelbart underrette Kommisjonen om dette.

De skal anvende disse bestemmelsene fra 25. juli 2003.

Disse bestemmelsene skal, når de vedtas av medlemsstatene, inneholde en henvisning til dette direktiv, eller det skal vises til direktivet når de kunngjøres. Nærmere regler for henvisningen fastsettes av medlemsstatene.

2. Medlemsstatene skal oversende Kommisjonen teksten til de internrettslige bestemmelser som de vedtar på det området dette direktiv omhandler.

*Artikkel 19***Ikrafttredelse**

Dette direktiv trer i kraft den dag det kunngjøres i *De Europeiske Fellesskaps Tidende*.

*Artikkel 20***Adressater**

Dette direktiv er rettet til medlemsstatene.
Utferdiget i Brussel, 7. mars 2002.

<i>For Europaparlamentet</i>	<i>For Rådet</i>
P. COX	J. C. APARICIO
<i>President</i>	<i>Formann</i>

*Vedlegg I***Vilkår for tilgang til digitalfjernsyns- og digitalradiotjenester som kringkastes til seere og lyttere i fellesskapet**

Del I: Vilkår for systemer for betinget tilgang i henhold til artikkel 6 nr. 1

I forbindelse med betinget tilgang til digitalfjernsyns- og digitalradiotjenester som kringkastes til seere og lyttere i Fellesskapet, skal medlemsstatene i samsvar med artikkel 6, uansett overføringsform, sikre at følgende vilkår anvendes:

- a. Systemer for betinget tilgang som anvendes i Fellesskapets marked, skal teknisk gi mulighet for kostnadseffektiv overføringskontroll, slik at nettoperatører på lokalt eller regionalt plan kan ha full kontroll over tjenester som benytter slike systemer for betinget tilgang.
- b. Alle operatører som driver systemer for betinget tilgang, uansett overføringsform, som tilbyr tilgangstjenester for digitalfjernsyns- og digi-

talradiotjenester, og hvis tilgangstjenester senderselskaper er avhengige av for å nå en gruppe av mulige seere eller lyttere, skal

- på rettferdige og rimelige vilkår som ikke innebærer forskjellsbehandling, og som er i samsvar med Fellesskapets konkurranse-regler, tilby alle senderselskaper tekniske tjenester som gjør det mulig for senderselskapenes digitalt overførte tjenester å bli mottatt av seere eller lyttere ved hjelp av dekodere som administreres av tjenestepersoner og er i samsvar med Fellesskapets konkurranseregelverk,
 - føre atskilte regnskaper for virksomheten som tilbydere av betinget tilgang.
- c. Når innehavere av industriell eiendomsrett til produkter og systemer for betinget tilgang gir lisens til produsenter av forbrukerutstyr, skal det skje på rettferdige og rimelige vilkår som ikke innebærer forskjellsbehandling. Gis det lisens der det skal tas hensyn til tekniske og forretningsmessige faktorer, kan rettighetshavere ikke sette vilkår der det forbyr, forhindres eller frarådes at det samme produkt er forsynt med
- et felles grensesnitt som gjør det mulig å kople til flere andre tilgangssystemer, eller
 - utstyr som er spesifikt for et annet tilgangssystem, forutsatt at lisenstakeren oppfyller relevante og rimelige vilkår som for dennes vedkommende ivaretar sikkerheten for transaksjoner utført av operatører av systemer for betinget tilgang.

Del II: Andre ressurser som det kan knyttes vilkår til i henhold til artikkel 5 nr. 1 bokstav b)

- a. Tilgang til programgrensesnitt (API).
- b. Tilgang til elektroniske programoversikter (EPG).

Vedlegg II

Liste over minstekrav til de deler som skal være med i standardtilbudet om atskilt tilgang til aksesslinjen, og som skal offentliggjøres av meldte operatører

I dette vedlegg menes med:

- a. «delaksesslinje», en del av en aksesslinje som forbinder nettermineringspunktet i abonnentens lokaler med et konsentrasjonspunkt eller

et nærmere angitt mellomliggende tilknytningspunkt i det offentlige fasttelefonnettet,

- b. «atskilt tilgang til aksesslinjen», full tilgang og delt tilgang til aksesslinjen; dette innebærer ingen endringer med hensyn til eiendomsretten til aksesslinjen,
- c. «full tilgang til aksesslinjen», den tilgangsbettedes tilgang til den meldte operatørs aksesslinje eller delaksesslinje som muliggjør bruk av hele frekvensspekteret i det metalliske symmetriske kabelparet,
- d. «delt tilgang til aksesslinjen», den tilgangsbettedes tilgang til den meldte operatørs aksesslinje eller delaksesslinje som muliggjør bruk av det frekvensspekteret som ikke omfatter talefrekvenser i det metalliske symmetriske kabelparet. Den meldte operatøren bruker fortsatt aksesslinjen til å tilby telefontjenester til offentligheten.

A. Vilkår for atskilt tilgang til aksesslinjen

1. Nettdeler som det tilbys tilgang til, herunder særlig:
 - a. tilgang til aksesslinjer,
 - b. tilgang til det frekvensspekteret som ikke omfatter talefrekvenser i en aksesslinje, ved delt tilgang til aksesslinjen.
2. Opplysninger om plasseringen av de fysiske tilgangsstedene¹⁷, tilgjengelighet av aksesslinjer i bestemte deler av aksessnettet.
3. Tekniske vilkår knyttet til tilgang til og bruk av aksesslinjer, herunder tekniske egenskaper ved det metalliske symmetriske kabelparet i aksesslinjen.
4. Framgangsmåter for bestilling og levering, bruksbegrensninger.

B. Samlokaliseringstjenester

1. Opplysninger om den meldte operatørens relevante steder(1).
2. Samlokaliseringmuligheter på stedene angitt under nr. 1 (herunder fysisk samlokalisering og eventuelt fjernsamlokalisering og virtuell samlokalisering).
3. Egenskaper ved utstyret: eventuelle begrensninger med hensyn til utstyr som kan samlokaliseres.
4. Sikkerhetsspørsmål: tiltak de meldte operatører har iverksatt for å garantere sikkerheten på sine steder.
5. Tilgangsvilkår for konkurrerende operatørers personale.
6. Sikkerhetsstandarder.

¹⁷ Disse opplysningene kan være begrenset til de berørte parter av hensyn til den offentlige sikkerhet.

7. Regler for tildeling av samlokaliseringsplass dersom den er begrenset.
8. Vilkår for tilgangsberechtignede med hensyn til inspeksjon av steder der fysisk samlokalisering er mulig, eller av steder der samlokalisering er forkastet på grunn av manglende kapasitet.

C. Informasjonssystemer

Vilkår for tilgang til den meldte operatørs driftsstøttesystemer, informasjonssystemer eller databaser for innhenting av opplysninger før bestilling og for levering, bestilling, vedlikehold, reparasjonshenvendelser og fakturering.

D. Leveringsvilkår

1. Svarfrister for spørsmål om levering av tjenester og ressurser; serviceavtaler, feilretting, framgangsmåter for å gå tilbake til normalt servicenivå og parametere for tjenestenes kvalitet.
2. Standard avtalevilkår, herunder eventuell erstatning for manglende overholdelse av frister.
3. Priser eller regler for fastsettelse av priser for hver av de ovenfor nevnte tjenester, funksjoner og ressurser.

Vedlegg 5

Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/20/EF av 7. mars 2002 om tillatelse for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (tillatelsesdirektivet)

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR –

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, særlig artikkel 95, under henvisning til forslag fra Kommisjonen¹, under henvisning til uttalelse fra Den økonomiske og sosiale komité²,

etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251³ og

ut fra følgende betraktninger:

1. Utfallet av den offentlige høringen om gjennomgåelsen i 1999 av rammereglene for elektronisk kommunikasjon, slik det gjengis i kommisjonsmelding av 26. april 2000, og konklusjonene Kommisjonen trakk i sine meldinger om femte og sjette rapport om gjennomføringen av regelverket for telekommunikasjonssektoren, har bekreftet at det er behov for mer harmoniserte og mindre tyngende regler for markedsgangenen for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester i hele Fellesskapet.
2. En tilnærming mellom ulike elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester og den teknologien de bygger på krever at det innføres en tillatelsesordning som omfatter alle sammenlignbare tjenester på en ensartet måte, uansett hvilken teknologi som anvendes.
3. Målet med dette direktiv er å opprette en rettslig ramme for å sikre adgangen til å tilby elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester, med forbehold bare for vilkårene fastsatt i dette direktiv og eventuelle begrensninger i samsvar

med traktatens artikkel 46 nr. 1, særlig tiltak med hensyn til offentlig orden, offentlig sikkerhet og folkehelse.

4. Dette direktiv omfatter tillatelse for alle elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester, uansett om de tilbys offentligheten eller ikke. Dette er viktig for å sikre at begge kategorier tilbydere kan ha fordel av vilkår, rettigheter og framgangsmåter som er objektive, sikrer innsyn og likebehandling og er rimelige.
5. Dette direktiv får anvendelse bare på tildeling av rettigheter til bruk av radiofrekvenser dersom slik bruk omfatter tilbud av elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester, vanligvis mot vederlag. Privat bruk av radioterminalutstyr, basert på en brukers bruk uten enerett av særskilte radiofrekvenser, og ikke knyttet til økonomisk virksomhet, for eksempel radioamatørens bruk av frekvensbånd for privat radio, betraktes ikke som tilbud av elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester, og omfattes derfor ikke av dette direktiv. Slik bruk er underlagt europaparlaments- og rådsdirektiv 1999/5/EF av 9. mars 1999 om radioutstyr og teleterminalutstyr og gjensidig godkjenning av utstyrets samsvar⁴.
6. Bestemmelser om fri omsetning av systemer for betinget tilgang og fritt tilbud av beskyttede tjenester basert på slike systemer er fastsatt i europaparlaments- og rådsdirektiv 98/84/EF av 20. november 1998 om rettsleg vern av tilgangskontrollerte og tilgangskontrollerende tjenester⁵. Tillatelser for slike systemer og tjenester behøver derfor ikke å være omfattet av dette direktiv.
7. Tillatelsesordningen for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester bør være så lite tyngende som mulig for å fremme utviklingen av nye elektroniske kommunikasjonstjenester og felleseuropeiske kommunikasjonsnett og -tjenester, og for å gi tjenestetilbydere og forbrukere mulighet til å utnytte stordriftsfordelene i det indre marked.

¹ EFT C 365 E av 19.12.2000, s. 230 og EFT C 270 E av 25.9.2001, s. 182.

² EFT C 123 av 25.4.2001, s. 55.

³ Europaparlamentsuttalelse av 1. mars 2001 (EFT C 277 av 1.10.2001, s. 116), Rådets felles holdning av 17. september 2001 (EFT C 337 av 30.11.2001, s. 18) og europaparlamentsbeslutning av 12. desember 2001 (ennå ikke kunngjort i EFT). Rådsbeslutning av 14. februar 2002.

⁴ EFT L 91 av 7.4.1999, s. 10.

⁵ EFT L 320 av 28.11.1998, s. 54.

8. Disse mål kan best nås ved anvendelse av en generell tillatelse for alle elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester uten at det kreves uttrykkelige vedtak eller forvaltningsmessige beslutninger fra den nasjonale reguleringsmyndighet, og ved at formkravene begrenses til en melding. Dersom medlemsstatene krever at tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester skal gi melding når de innleder sin virksomhet, kan de også kreve dokumentasjon for at slik melding er gitt, i form av rettslig anerkjent postkwittering eller elektronisk kwittering for mottak av meldingen. Dokumentasjonen bør ikke i noe tilfelle gå ut på eller kreve en forvaltningsmessig beslutning fra den nasjonale reguleringsmyndighet som meldingen må gis til.
9. Foretakenes rettigheter og forpliktelser i henhold til generelle tillatelser må uttrykkelig angis i disse tillatelsene for å sikre like vilkår i hele Fellesskapet og for å lette tverrnasjonale forhandlinger om samtrafikk mellom offentlig tilgjengelige kommunikasjonsnett.
10. Den generelle tillatelsen gir foretak som tilbyr offentligheten elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester, rett til å forhandle om samtrafikk på vilkårene i europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/19/EF av 7. mars 2002 om tilgang til og samtrafikk mellom elektroniske kommunikasjonsnett og tilhørende ressurser (tilgangsdirektivet)⁶. Foretak som tilbyr elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester til andre enn offentligheten, kan forhandle om samtrafikk på kommersielle vilkår.
11. Tildeling av særlige rettigheter kan fortsatt være nødvendig for bruk av radiofrekvenser og numre, herunder kortnumre, i nasjonale nummerplaner. Rettigheter til numre kan også tildeles fra en europeisk nummerplan, herunder for eksempel den virtuelle landkoden «3883», som er tildelt medlemsstatene i Den europeiske post- og telekonferanse (CEPT). Disse bruksrettighetene bør ikke begrenses med mindre det er uunngåelig på grunn av knapphet på radiofrekvenser og behov for å sikre at slike frekvenser utnyttes på en effektiv måte.
12. Dette direktiv berører ikke adgangen til å tildele radiofrekvenser enten direkte til tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester eller til enheter som bruker disse nettene eller tjenestene. Slike enheter kan være tilbydere av innhold for radio- eller fjernsynssendinger. Med forbehold for særlige kriterier og framgangsmåter medlemsstatene har vedtatt for tildeling av rettigheter til bruk av radiofrekvenser til tilbydere av innhold for radio eller fjernsyn, med sikte på å forfølge mål av allmenn interesse i samsvar med fellesskapsretten, bør framgangsmåten for tildeling av radiofrekvenser under enhver omstendighet være objektiv, sikre innsyn og likebehandling og være rimelig. Ifølge Domstolens rettspraksis bør nasjonale begrensninger av rettigheter sikret ved traktatens artikkel 49 være objektivt begrunnet, være rimelige og ikke gå lenger enn det som er nødvendig for å nå mål av allmenn interesse fastsatt av medlemsstatene i samsvar med fellesskapsretten. Ansvaret for å oppfylle vilkårene knyttet til rettigheten til bruk av en radiofrekvens og relevante vilkår knyttet til den generelle tillatelsen, bør i alle tilfeller ligge hos foretaket som er tildelt rettigheten til bruk av radiofrekvensen.
13. Som ledd i framgangsmåten ved søknad om tildeling av rettigheter til bruk av en radiofrekvens kan medlemsstatene kontrollere om søkeren vil være i stand til å oppfylle vilkårene knyttet til slike rettigheter. For dette formål kan søkeren bli anmodet om å gi nødvendige opplysninger for å godtgjøre sin evne til å oppfylle disse vilkårene. Dersom slike opplysninger ikke gis, kan søknaden om rettighet til bruk av en radiofrekvens bli avslått.
14. Medlemsstatene er verken forpliktet til eller forhindret fra å tildele rettigheter til bruk av numre fra den nasjonale nummerplanen eller rettigheter til å installere ressurser for andre foretak enn dem som tilbyr elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester.
15. Vilkårene som kan være knyttet til den generelle tillatelsen og til særlige bruksrettigheter, bør begrenses til det som er strengt nødvendig for å sikre overholdelse av krav og forpliktelser i henhold til fellesskapsretten og nasjonal lovgivning i samsvar med fellesskapsretten.
16. For elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester som ikke tilbys offentligheten, bør vilkårene være færre og mindre strenge enn det som er rimelig for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester som tilbys offentligheten.
17. Særlige forpliktelser som i samsvar med fellesskapsretten pålegges tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester på grunn av deres sterke markedsstilling, som definert i europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/21/EF av 7. mars 2002 om felles rammeregler for elek-

⁶ EFT L 108 av 24.4.2002, s. 7.

troniske kommunikasjonsnett og -tjenester (rammedirektivet)⁷, bør innføres atskilt fra de rettigheter og forpliktelser som følger av den generelle tillatelsen.

18. Den generelle tillatelsen bør inneholde bare vilkår som er særegne for sektoren for elektronisk kommunikasjon. Den bør ikke omfatte vilkår som allerede gjelder i henhold til annen nasjonal lovgivning som ikke er særegen for sektoren for elektronisk kommunikasjon. Den nasjonale reguleringsmyndighet kan likevel underrette nettoperatører og tjenestetilbydere om annen lovgivning som berører deres virksomhet, for eksempel ved å vise til sine nettsted.
19. Kravet om å offentliggjøre beslutninger om tildeling av rettigheter til bruk av frekvenser eller numre kan oppfylles ved at disse beslutningene gjøres offentlig tilgjengelige via et nettsted.
20. Samme foretak, for eksempel en kabeloperatør, kan tilby både en elektronisk kommunikasjonstjeneste, som overføring av fjernsynssignaler, og tjenester som ikke omfattes av dette direktiv, som markedsføring av et tilbud om innhold for radio- eller fjernsynssendinger, og dette foretaket kan derfor, i henhold til bestemmelser som ikke inngår i dette direktiv, pålegges ytterligere forpliktelser i forbindelse med sin virksomhet som tilbyder eller distributør av innhold, med forbehold for listen over vilkår oppført i vedlegget til dette direktiv.
21. Ved tildeling av rettigheter til bruk av radiofrekvenser eller numre, eller rettigheter til å installere ressurser, kan vedkommende myndigheter underrette foretakene det tildeler slike rettigheter, om relevante vilkår i den generelle tillatelsen.
22. Dersom etterspørselen etter radiofrekvenser i et bestemt område overstiger det tilgjengelige tilbudet, bør framgangsmåtene ved tildelingen av slike frekvenser være hensiktsmessige og gi innsyn for å unngå forskjellsbehandling og sikre best mulig utnyttelse av de knappe ressurserne.
23. Nasjonale reguleringsmyndigheter bør ved fastsettelsen av kriterier for konkurransemessige eller sammenlignende utvelgingsmetoder påse at målene i artikkel 8 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet) oppfylles. Det vil derfor ikke være i strid med dette direktiv dersom anvendelsen av utvelgingskriterier som er objektive, sikrer likebehandling og er rimelige,

med sikte på å fremme utvikling av konkurranse, skulle føre til at visse foretak utelukkes fra en konkurransebasert eller sammenlignende utvelgingsmetode for en særskilt radiofrekvens.

24. Dersom det på europeisk plan er oppnådd enighet om en harmonisert tildeling av radiofrekvenser til særskilte foretak, bør medlemsstatene være nøye med å gjennomføre slike avtaler ved tildelingen av rettigheter til bruk av radiofrekvenser fra den nasjonale frekvensplan.
25. Tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester kan ha behov for en bekreftelse av sine rettigheter i henhold til den generelle tillatelsen med hensyn til samtrafikk og framføringsrettigheter, særlig for å lette forhandlinger med andre regionale eller lokale myndigheter eller med tjenestetilbydere i andre medlemsstater. For dette formål bør de nasjonale reguleringsmyndigheter utferdige erklæringer til foretakene, enten etter anmodning eller som et automatisk svar på en melding gitt i henhold til den generelle tillatelsen. Slike erklæringer bør i seg selv ikke gi grunnlag for krav om rettigheter, og rettigheter i henhold til den generelle tillatelsen eller bruksrettigheter eller utøvelse av slike rettigheter bør heller ikke avhenge av en erklæring.
26. Dersom foretak anser at deres søknader om rettigheter til å installere ressurser ikke er blitt behandlet i samsvar med prinsippene fastsatt i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet), eller dersom slike beslutninger forsinkes unødige, bør foretakene ha rett til å påklage beslutningene eller forsinkelsen av slike beslutninger i samsvar med nevnte direktiv.
27. Sanksjonene ved manglende oppfyllelse av vilkårene for den generelle tillatelsen bør stå i forhold til overtredelsen. Bare i unntakstilfeller vil det være rimelig midlertidig å oppheve eller tilbakekalle retten til å tilby elektroniske kommunikasjonstjenester eller retten til å bruke radiofrekvenser eller numre dersom et foretak ikke oppfyller ett eller flere av vilkårene i henhold til den generelle tillatelsen. Dette berører ikke hastetiltak som vedkommende myndigheter i medlemsstatene kan ha behov for å treffe i tilfelle alvorlige trusler mot offentlig orden, offentlig sikkerhet eller folkehelsen, eller mot andre foretaks økonomiske interesser eller drift. Dette direktiv bør heller ikke berøre eventuelle krav om erstatning i henhold til nasjonal lovgivning som et foretak framsetter overfor et annet foretak.

⁷ EFT L 108 av 24.4.2002, s. 33.

28. Å pålegge tjenestetilbydere rapporterings- og opplysningsplikt kan vise seg å være vanskelig å gjennomføre, både for foretaket og for den nasjonale reguleringsmyndighet. Slike forpliktelser bør derfor være rimelige, objektivt begrunnet og begrenset til det som er strengt nødvendig. Det er ikke nødvendig å kreve systematisk og regelmessig dokumentasjon for at alle vilkår i henhold til den generelle tillatelsen eller tilknyttede bruksrettigheter er oppfylt. Foretakene har rett til å få vite hva opplysningene de bør gi, skal brukes til. Framlegging av opplysninger bør ikke være et vilkår for markedsadgang. For statistikkformål kan det kreves at tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester gir melding når deres virksomhet opphører.
29. Dette direktiv bør ikke berøre medlemsstatenes plikt til å gi enhver opplysning som er nødvendig for å forsvare Fellesskapets interesser innenfor rammen av internasjonale avtaler. Dette direktiv bør heller ikke berøre en eventuell rapporteringsplikt i henhold til annen lovgivning, for eksempel konkurranseretten, som ikke er særegen for sektoren for elektronisk kommunikasjon.
30. Tilbydere av elektroniske kommunikasjonstjenester kan ilegges administrasjonsgebyrer for å finansiere den nasjonale reguleringsmyndighets arbeid med å forvalte tillatelsesordningen og tildele bruksrettigheter. Slike gebyrer bør begrenses til å dekke de faktiske administrasjonskostnadene forbundet med dette arbeidet. For dette formål bør det sikres innsyn i den nasjonale reguleringsmyndighets inntekter og utgifter ved at det offentliggjøres en årlig rapport som angir den samlede summen av innkrevde gebyrer og påløpte administrasjonskostnader. Dette vil gi foretakene mulighet til å kontrollere at det er samsvar mellom administrasjonskostnader og gebyrer.
31. Ordninger for administrasjonsgebyrer bør ikke vri konkurransen eller hindre markedsadgangen. Med en ordning basert på en generell tillatelse vil det ikke lenger være mulig å pålegge de enkelte foretak administrasjonskostnader og dermed gebyrer, unntatt ved tildeling av rettigheter til å bruke numre og radiofrekvenser og rettigheter til å installere ressurser. Alle administrasjonsgebyrer som får anvendelse, bør være i samsvar med prinsippene for en ordning basert på en generell tillatelse. Et eksempel på et rettferdig og enkelt alternativ til de nevnte kriteriene for gebyrfordeling, et alternativ som sikrer innsyn, kan være en fordelingsnøkkel knyttet til omsetning. Dersom administrasjonsgebyrene er svært lave, kan en fast sats, eller en fast sats kombinert med et element knyttet til omsetning, også være et egnet alternativ.
32. I tillegg til administrasjonsgebyrer kan det innkreves avgifter for bruk av radiofrekvenser og numre for å sikre best mulig utnyttelse av slike ressurser. Slike avgifter bør ikke hindre utviklingen av nyskapende tjenester og konkurranse i markedet. Dette direktiv berører ikke det formål avgifter for bruksrettigheter går til. Slike avgifter kan for eksempel gå til finansiering av den del av den nasjonale reguleringsmyndighets virksomhet som ikke kan dekkes av administrasjonsgebyrer. Dersom utvelgelsesmetoden bygger på konkurranse eller sammenligning og avgifter for rettigheter til bruk av radiofrekvenser består helt eller delvis av engangsbeløp, bør betalingsordningen sikre at slike avgifter i praksis ikke fører til at utvelgingen skjer på grunnlag av kriterier som ikke har noe med målsettingen om best mulig utnyttelse av radiofrekvenser å gjøre. Kommisjonen kan med jevne mellomrom offentliggjøre sammenlignende undersøkelser med hensyn til beste praksis ved tildeling av radiofrekvenser, numre eller framføringsrettigheter.
33. Medlemsstatene kan ha behov for å endre rettigheter, vilkår, framgangsmåter, gebyrer eller avgifter knyttet til generelle tillatelser og bruksrettigheter dersom dette er objektivt begrunnet. Alle berørte parter bør underrettes om slike endringer i god tid slik at de får tilstrekkelig mulighet til å gi uttrykk for sitt syn på endringene.
34. Målsettingen om innsyn krever at tjenestetilbydere, forbrukere og andre berørte parter har lett tilgang til opplysninger om rettigheter, vilkår, framgangsmåter, gebyrer, avgifter og beslutninger som gjelder tilbud av elektroniske kommunikasjonstjenester, rettigheter til bruk av radiofrekvenser og numre, rett til å installere ressurser, nasjonale frekvensplaner og nasjonale nummerplaner. Det er en viktig oppgave for nasjonale reguleringsmyndigheter å stille slike opplysninger til rådighet og ajourføre dem. Dersom slike rettigheter forvaltes på et annet trinn i forvaltningen, bør nasjonale reguleringsmyndigheter bestrebe seg på å opprette en brukervennlig ordning for tilgang til opplysninger om slike rettigheter.
35. Kommisjonen bør føre tilsyn med at det indre marked virker på en tilfredsstillende måte på

grunnlag av nasjonale tillatelsesordninger i henhold til dette direktiv.

36. For å oppnå at alle deler av de nye rammereglene for sektoren for elektronisk kommunikasjon får anvendelse på samme tidspunkt, er det viktig at innarbeidingen av dette direktiv i nasjonal lovgivning og tilpassingen av gjeldende tillatelser til de nye reglene skjer parallelt. I særlige tilfeller der det forhold at tillatelser som gjelder på det tidspunkt dette direktiv trer i kraft, erstattes med den generelle tillatelsen og individuelle bruksrettigheter i henhold til dette direktiv, vil medføre økte forpliktelser eller begrensede rettigheter for tjenestetilbydere som driver på grunnlag av en gjeldende tillatelse, kan imidlertid medlemsstatene avsette ytterligere ni måneder fra den dato dette direktiv får anvendelse, til å tilpasse slike tillatelser, med mindre dette har uheldige virkninger for andre foretaks rettigheter og forpliktelser.
37. Oppheving av et vilkår for tillatelse med hensyn til tilgang til elektroniske kommunikasjonsnett kan i visse tilfeller skape alvorlige vanskeligheter for ett eller flere foretak som har hatt fordel av vilkåret. I slike tilfeller kan Kommisjonen tillate ytterligere overgangsordninger etter anmodning fra en medlemsstat.
38. Siden målene for det foreslåtte tiltak, nemlig harmonisering og forenkling av regler og vilkår for tillatelser for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester, ikke i tilstrekkelig grad kan nås av medlemsstatene og de på grunn av tiltakets omfang og virkninger derfor bedre kan nås på fellesskapsplan, kan Fellesskapet vedta tiltak i samsvar med nærhetsprinsippet fastsatt i traktatens artikkel 5. I samsvar med forholdsmessighetsprinsippet fastsatt i nevnte artikkel går dette direktiv ikke lenger enn det som er nødvendig for å nå disse målene –

VEDTATT DETTE DIREKTIV:

Artikkel 1

Mål og virkeområde

1. Målet med dette direktiv er å opprette et indre marked for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester ved å harmonisere og forenkle regler og vilkår for tillatelser for å gjøre det enklere å tilby slike nett og tjenester i hele Fellesskapet.
2. Dette direktiv får anvendelse på tillatelser i forbindelse med tilbud av elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester.

Artikkel 2

Definisjoner

1. I dette direktiv får definisjonene fastsatt i artikkel 2 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet) anvendelse.
2. I dette direktiv menes dessuten med:
 - a. «generell tillatelse», en rettslig ramme som er fastsatt av medlemsstaten for å sikre rett til å tilby elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester, og som fastlegger sektorvise forpliktelser som kan få anvendelse på alle eller bestemte typer elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester i samsvar med dette direktiv.
 - b. «skadelig interferens», interferens som utgjør en fare for en radionavigasjonstjeneste eller andre sikkerhetstjenester, eller som på annen måte alvorlig forringer, hindrer eller gjentatte ganger avbryter en radiokommunikasjonstjeneste som drives i samsvar med gjeldende fellesskapsregler eller nasjonale regler.

Artikkel 3

Generell tillatelse for elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester

1. Medlemsstatene skal sikre adgangen til å tilby elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester, på de vilkår som er fastsatt i dette direktiv. For dette formål skal medlemsstatene ikke hindre et foretak i å tilby elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester, med mindre det er nødvendig av grunner nevnt i traktatens artikkel 46 nr. 1.
2. Adgangen til å tilby elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester kan, med forbehold for de særlige forpliktelsene omhandlet i artikkel 6 nr. 2 eller bruksrettighetene omhandlet i artikkel 5, bare gjøres betinget av en generell tillatelse. Det kan kreves at det berørte foretaket gir en melding, men ikke at det skal innhente et uttrykkelig vedtak eller omfattes av en annen forvaltningsmessig beslutning truffet av den nasjonale reguleringsmyndighet, før rettighetene som følger av tillatelsen, kan utøves. Etter å ha gitt melding dersom det kreves, kan et foretak begynne sin virksomhet, eventuelt med forbehold for bestemmelsene om bruksrettigheter i artikkel 5, 6 og 7.
3. Meldingen omhandlet i nr. 2 skal ikke omfatte mer enn en erklæring fra en juridisk eller fysisk person til den nasjonale reguleringsmyndighet.

dighet om at vedkommende har til hensikt å begynne å tilby elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester, og de minsteopplysninger som kreves for at den nasjonale reguleringsmyndighet skal kunne føre et register eller en liste over tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester. Disse opplysningene må begrenses til det som er nødvendig for å identifisere tilbyderen, som foretaksnumre samt kontaktpersoner hos tilbyderen, tilbydernes adresse, en kort beskrivelse av nettet eller tjenesten og det planlagte tidspunktet for virksomhetens begynnelse.

Artikkel 4

Liste over rettigheter som minst skal følge av den generelle tillatelsen

1. Foretak som har tillatelse i henhold til artikkel 3, skal ha rett til
 - a. å tilby elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester,
 - b. å få sin søknad om de nødvendige rettigheter til å installere ressurser behandlet i samsvar med artikkel 11 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet).
2. Dersom slike foretak tilbyr elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester til offentligheten, skal den generelle tillatelsen også gi dem rett til
 - a. å forhandle om samtrafikk med, og eventuelt oppnå tilgang til eller samtrafikk fra, andre tilbydere av offentlig tilgjengelige kommunikasjonsnett og -tjenester omfattet av en generell tillatelse hvor som helst i Fellesskapet i samsvar med direktiv 2002/19/EF (tilgangsdirektivet), og vilkårene fastsatt i dette,
 - b. å få mulighet til å bli utpekt til å tilby ulike elementer av en leveringspliktig tjeneste og/eller til å dekke ulike deler av en medlemsstats territorium i samsvar med europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/22/EF av 7. mars 2002 om leveringspliktige tjenester og bruksrettigheter i forbindelse med elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (direktivet om leveringspliktige tjenester)⁸.

Artikkel 5

Rettigheter til bruk av radiofrekvenser og numre

1. Dersom det er mulig, og særlig dersom faren for skadelig interferens er ubetydelig, skal medlemsstatene ikke gjøre bruk av radiofrekvenser betinget av tildeling av individuelle bruksrettigheter, men innta vilkårene for bruk av slike radiofrekvenser i den generelle tillatelsen.
2. Dersom det er nødvendig å tildele individuelle rettigheter til bruk av radiofrekvenser og numre, skal medlemsstatene etter anmodning tildele slike rettigheter til ethvert foretak som tilbyr eller bruker nett eller tjenester i henhold til den generelle tillatelsen, med forbehold for bestemmelsene i artikkel 6 og 7 og artikkel 11 nr. 1 bokstav c) i dette direktiv og eventuelle andre regler som sikrer effektiv utnyttelse av disse ressursene i samsvar med direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet).
Med forbehold for særlige kriterier og framgangsmåter vedtatt av medlemsstatene for å tildele rettigheter til bruk av radiofrekvenser til tilbydere av innholdstjenester for radio eller fjernsyn, med sikte på å forfølge mål av allmenn interesse i samsvar med fellesskapsretten, skal tildeling av slike bruksrettigheter skje etter åpne framgangsmåter som sikrer innsyn og likebehandling. Ved tildeling av bruksrettigheter skal medlemsstatene angi om rettighetene kan overdras på initiativ fra rettighetshaveren, og på hvilke vilkår når det gjelder radiofrekvenser, i samsvar med artikkel 9 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet). Dersom en medlemsstat tildeler bruksrettigheter for et begrenset tidsrom, skal varigheten være hensiktsmessig for den tjenesten det gjelder.
3. Beslutninger om bruksrettigheter skal treffes, meddeles og offentliggjøres så snart som mulig etter at den nasjonale reguleringsmyndighet har mottatt en fullstendig søknad, innen tre uker med hensyn til numre som er avsatt for særskilte formål i den nasjonale nummerplanen og innen seks uker med hensyn til radiofrekvenser som er avsatt for særskilte formål i den nasjonale frekvensplanen. Sistnevnte tidsfrist berører ikke gjeldende internasjonale avtaler om bruk av radiofrekvenser eller satellittbaneposisjoner.
4. Dersom det, etter samråd med de berørte parter i samsvar med artikkel 6 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet), er blitt besluttet at rettigheter til bruk av numre av usedvanlig økono-

⁸ EFT L 108 av 24.4.2002, s. 51.

misk verdi skal tildeles gjennom konkurransebaserte eller sammenlignende utvelgingsmetoder, kan medlemsstatene forlenge det lengste tidsrommet på tre uker med inntil tre uker.

Artikkel 7 får anvendelse på konkurransebaserte eller sammenlignende utvelgingsmetoder for radiofrekvenser.

5. Medlemsstatene skal ikke begrense antallet bruksrettigheter som tildeles, unntatt dersom det er nødvendig for å sikre effektiv bruk av radiofrekvenser i samsvar med artikkel 7.

Artikkel 6

Vilkår knyttet til den generelle tillatelsen og til rettigheter til bruk av radiofrekvenser og numre samt særlige forpliktelser

1. Den generelle tillatelsen til å tilby elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester og rettigheter til bruk av radiofrekvenser og numre kan bare underlegges vilkårene oppført i del A, B og C av vedlegget. Slike vilkår skal være objektivt begrunnet i forhold til nettet eller tjenesten det gjelder, og sikre likebehandling, rimelighet og innsyn.
2. Særlige forpliktelser som kan pålegges tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester i henhold til artikkel 5 nr. 1 og 2 og artikkel 6 og 8 i direktiv 2002/19/EF (tilgangsdirektivet) og artikkel 16, 17, 18 og 19 i direktiv 2002/22/EF (direktivet om leveringspliktige tjenester), eller den som er utpekt til å tilby leveringspliktige tjenester i henhold til nevnte direktiv, skal rettslig sett holdes atskilt fra rettigheter og forpliktelser i henhold til den generelle tillatelsen. For å sikre foretakene innsyn skal kriteriene og framgangsmåtene for å pålegge det enkelte foretak slike særlige forpliktelser være angitt i den generelle tillatelsen.
3. Den generelle tillatelsen skal bare inneholde vilkår som er særegne for den berørte sektoren og er angitt i del A av vedlegget, og skal ikke inneholde vilkår som allerede gjelder for foretakene i kraft av annen nasjonal lovgivning.
4. Medlemsstatene skal ikke gjenta de vilkår som gjelder for den generelle tillatelsen når de tildeles rettigheter til bruk av radiofrekvenser eller numre.

Artikkel 7

Framgangsmåte for å begrense antallet bruksrettigheter som skal tildeles for radiofrekvenser

1. Dersom en medlemsstat overveier om den skal begrense antallet bruksrettigheter som skal tildeles for radiofrekvenser, skal den blant annet:
 - a. ta tilbørlig hensyn til behovet for å sikre brukerne flest mulige fordeler og for å fremme utvikling av konkurranse,
 - b. gi alle berørte parter, herunder brukere og forbrukere, mulighet til å uttrykke sitt syn på eventuelle begrensninger i samsvar med artikkel 6 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet),
 - c. offentliggjøre ethvert vedtak om å begrense tildelingen av bruksrettigheter og angi begrunnelsen for vedtaket,
 - d. etter å ha fastsatt framgangsmåten, innby til søknader om bruksrettigheter, og
 - e. vurdere begrensningene på nytt med jevne mellomrom eller etter en rimelig anmodning fra berørte foretak.
2. Dersom en medlemsstat fastslår at ytterligere rettigheter til bruk av radiofrekvenser kan tildeles, skal den offentliggjøre dette og innby til søknader om slike rettigheter.
3. Dersom det er behov for å begrense tildelingen av rettigheter til bruk av radiofrekvenser, skal medlemsstatene tildele slike rettigheter på grunnlag av utvelgingskriterier som skal være objektive, sikre innsyn og likebehandling og være rimelige. Slike utvelgingskriterier må ta behørig hensyn til oppfyllelsen av målene i artikkel 8 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet).
4. Dersom det skal benyttes konkurransebaserte eller sammenlignende utvelgingsmetoder, kan medlemsstatene forlenge det lengste tidsrommet på seks uker nevnt i artikkel 5 nr. 3, i den grad det er nødvendig for å sikre at slike metoder er rettfærdige, rimelige, åpne og sikrer innsyn for alle berørte parter, men ikke med mer enn åtte måneder. Disse tidsbegrensningene berører ikke gjeldende internasjonale avtaler om bruk av radiofrekvenser og satellittsamordning.
5. Denne artikkel berører ikke overdragelse av rettigheter til bruk av radiofrekvenser i samsvar med artikkel 9 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet).

Artikkel 8

Harmonisert tildeling av radiofrekvenser

Dersom bruken av radiofrekvenser er harmonisert, det er enighet om vilkår og framgangsmåter for tilgang og foretakene som skal tildeles radiofrekvensene, er valgt ut i samsvar med internasjonale avtaler og fellesskapsregler, skal medlemsstatene tildele rettighet til bruk av slike radiofrekvenser i samsvar med dette. Under forutsetning av at alle nasjonale vilkår knyttet til rettigheten til bruk av de berørte radiofrekvensene er oppfylt og det er benyttet en felles utvelgingsmetode, skal medlemsstatene ikke fastsette ytterligere vilkår, tilleggskriterier eller metoder som ville begrense, endre eller forsinke en riktig gjennomføring av den felles tildelingen av slike radiofrekvenser.

Artikkel 9

Erklæringer avgitt for å gjøre det lettere å utøve rettigheter til å installere ressurser og rettigheter til samtrafikk

Etter anmodning fra et foretak skal nasjonale reguleringsmyndigheter innen en uke utstede standardiserte erklæringer som bekrefter, dersom det er tilfellet, at foretaket har gitt melding i henhold til artikkel 3 nr. 2, og som gir nærmere opplysninger om under hvilke omstendigheter ethvert foretak som tilbyr elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester i henhold til den generelle tillatelsen, har rett til å søke om rettigheter til å installere ressurser, forhandle om samtrafikk og/eller oppnå tilgang eller samtrafikk, med sikte på å gjøre det lettere å utøve disse rettighetene, for eksempel i forhold til andre trinn i forvaltningen eller andre foretak. Dersom det er hensiktsmessig, kan slike erklæringer også utstedes som et automatisk svar på meldingen omhandlet i artikkel 3 nr. 2.

Artikkel 10

Oppfyllelse av vilkårene for den generelle tillatelsen eller for bruksrettigheter samt av særlige forpliktelser

1. Nasjonale reguleringsmyndigheter kan i samsvar med artikkel 11 kreve at foretak som tilbyr elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester omfattet av den generelle tillatelsen, eller har rettigheter til bruk av radiofrekvenser eller numre, skal gi de opplysninger som er nødvendige for å kontrollere om vilkårene for den generelle tillatelsen eller bruksrettigheter, eller

de særlige forpliktelsene omhandlet i artikkel 6 nr. 2, er oppfylt.

2. Dersom en nasjonal reguleringsmyndighet fastslår at et foretak ikke overholder ett eller flere av vilkårene for den generelle tillatelsen eller én eller flere bruksrettigheter eller de særlige forpliktelsene omhandlet i artikkel 6 nr. 2, skal den underrette foretaket om dette og gi foretaket rimelig mulighet til å fremme sine synspunkter eller bringe forholdet i orden innen
 - én måned etter underretningen, eller
 - en kortere tidsfrist avtalt med foretaket eller fastsatt av den nasjonale reguleringsmyndighet dersom det gjelder gjentatte brudd, eller
 - en lengre frist fastsatt av den nasjonale reguleringsmyndighet.
3. Dersom det berørte foretaket ikke bringer forholdet i orden innen tidsfristen angitt i nr. 2, skal vedkommende myndighet treffe hensiktsmessige og rimelige tiltak med sikte på å sikre at vilkårene overholdes. Medlemsstatene kan i denne forbindelse bemyndige vedkommende myndigheter til å iverksette økonomiske sanksjoner dersom det er hensiktsmessig. Det berørte foretaket skal underrettes om tiltakene og begrunnelsen for dem innen én uke etter at de er truffet, og foretaket skal gis en rimelig frist til å rette seg etter tiltaket.
4. Uten hensyn til bestemmelsene i nr. 2 og 3 kan medlemsstatene bemyndige vedkommende myndighet til ved behov å iverksette økonomiske sanksjoner overfor foretak som ikke har gitt opplysninger i samsvar med forpliktelsene de er pålagt i henhold til artikkel 11 nr. 1 bokstav a) eller b) i dette direktiv, eller artikkel 9 i direktiv 2002/19/EF (tilgangsdirektivet), innen en rimelig tidsfrist fastsatt av den nasjonale reguleringsmyndighet.
5. Ved alvorlige og gjentatte tilfeller av manglende overholdelse av vilkårene for den generelle tillatelsen, bruksrettigheter eller de særlige forpliktelsene omhandlet i artikkel 6 nr. 2, og dersom tiltak beregnet på å sikre at vilkårene overholdes, som nevnt i nr. 3 i denne artikkel, ikke har ført fram, kan nasjonale reguleringsmyndigheter hindre et foretak i å fortsette å tilby elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester, eller midlertidig oppheve eller tilbakekalle bruksrettigheter.
6. Uten hensyn til bestemmelsene i nr. 2, 3 og 5 kan vedkommende myndighet, dersom den har bevis for manglende overholdelse av vilkårene for den generelle tillatelsen, bruksret-

tigheter eller de særlige forpliktelsene omhandlet i artikkel 6 nr. 2 og det utgjør en umiddelbar og alvorlig trussel mot offentlig orden, offentlig sikkerhet eller folkehelsen, eller vil skape alvorlige økonomiske eller driftsmessige problemer for andre tilbydere eller brukere av elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester, treffe midlertidige hastetiltak for å avhjelpe situasjonen før den treffer endelig beslutning. Det berørte foretak skal deretter gis en rimelig mulighet til å fremme sine synspunkter og foreslå løsninger. Dersom det er hensiktsmessig, kan vedkommende myndighet bekrefte de midlertidige tiltakene.

7. Foretak skal ha rett til å påklage tiltak truffet i henhold til denne artikkel etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 4 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet).

Artikkel 11

Opplysninger som kreves i forbindelse med den generelle tillatelsen, bruksrettigheter og de særlige forpliktelsene

1. Med forbehold for opplysnings- og rapporteringsplikt i henhold til annen nasjonal lovgivning enn den generelle tillatelsen, kan nasjonale reguleringsmyndigheter bare kreve at foretak gir opplysninger i forbindelse med den generelle tillatelsen, bruksrettigheter eller de særlige forpliktelsene omhandlet i artikkel 6 nr. 2, som står i forhold til formålet og er objektivt begrunnet, for
 - a. å kunne kontrollere, systematisk eller i konkrete tilfeller, at vilkår nr. 1 og 2 i del A, vilkår nr. 6 i del B og vilkår nr. 7 i del C i vedlegget samt de særlige forpliktelsene omhandlet i artikkel 6 nr. 2 er oppfylt,
 - b. i konkrete tilfeller å kunne kontrollere at vilkårene fastsatt i vedlegget er oppfylt dersom det innkommer en klage, eller dersom den nasjonale reguleringsmyndighet har andre grunner til å tro at et vilkår ikke er oppfylt, eller i tilfelle den nasjonale reguleringsmyndighet foretar en undersøkelse på eget initiativ,
 - c. framgangsmåter for og vurdering av anmodninger om tildeling av bruksrettigheter,
 - d. offentliggjøring av sammenlignende oversikter over tjenestenes kvalitet og pris til fordel for forbrukerne,
 - e. klart definerte statistikkformål,
 - f. markedsanalyser som nevnt i direktiv

2002/19/EF (tilgangsdirektivet) eller direktiv 2002/22/EF (direktivet om leveringspliktige tjenester).

Opplysningene omhandlet i bokstav a), b), d), e) og f) i første ledd kan ikke kreves framlagt forut for eller som vilkår for markedsadgang.

2. Dersom nasjonale reguleringsmyndigheter krever at foretak skal gi opplysninger omhandlet i nr. 1, skal de underrette foretakene om hva disse opplysningene skal brukes til.

Artikkel 12

Administrasjonsgebyrer

1. Administrasjonsgebyrer ilagt foretak som tilbyr en tjeneste eller et nett i henhold til den generelle tillatelsen, eller er tildelt bruksrettighet, skal
 - a. til sammen dekke bare administrasjonskostnader som vil påløpe i forbindelse med forvaltning, kontroll og håndheving av den generelle tillatelsesordningen, bruksrettigheter og de særlige forpliktelsene omhandlet i artikkel 6 nr. 2, som kan omfatte kostnader ved internasjonalt samarbeid, harmonisering og standardisering, markedsanalyser, kontroll med overholdelse og annen markedskontroll samt reguleringsarbeid som omfatter utarbeiding og håndheving av avledet regelverk og forvaltningsvedtak, for eksempel vedtak om tilgang og samtrafikk, og
 - b. ilegges det enkelte foretak på en objektiv måte som sikrer innsyn og rimelighet, slik at ytterligere administrasjonskostnader og tilhørende gebyrer blir så lave som mulig.
2. Dersom nasjonale reguleringsmyndigheter legger administrasjonsgebyrer, skal de offentliggjøre en årlig oversikt over sine administrasjonskostnader og den samlede summen av innkrevde gebyrer. På grunnlag av differansen mellom summen av gebyrene og administrasjonskostnadene skal det foretas passende justeringer.

Artikkel 13

Avgifter for bruksrettigheter og rettigheter til å installere ressurser

Medlemsstatene kan gi vedkommende myndighet lov til å ilegge avgifter for rettigheter til bruk av radiofrekvenser eller numre, eller rettigheter til å

installere ressurser på, over eller under offentlig eller privat eiendom, for på den måten å ivareta behovet for å sikre best mulig utnyttelse av slike ressurser. Medlemsstatene skal påse at slike avgifter er objektivt begrunnet, at de sikrer innsyn og likebehandling, og at de står i forhold til det påtenkte formål, og skal ta hensyn til målene i artikkel 8 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet).

Artikkel 14

Endring av rettigheter og forpliktelser

1. Medlemsstatene skal sikre at rettigheter, vilkår og framgangsmåter i forbindelse med generelle tillatelser, bruksrettigheter eller rettigheter til å installere ressurser kan endres bare i objektivt begrunnede tilfeller og på en måte som sikrer rimelighet. Det skal på hensiktsmessig måte underrettes om planlagte endringer, og berørte parter, herunder brukere og forbrukere, skal gis en tilstrekkelig frist til å komme med sine synspunkter på de foreslåtte endringene, som bortsett fra i unntakstilfeller skal være minst fire uker.
2. Medlemsstatene skal ikke begrense eller tilbakekalle rettigheter til å installere ressurser før utløpet av det tidsrommet de er tildelt for, med mindre det er begrunnet og eventuelt skjer i samsvar med relevante nasjonale bestemmelser om kompensasjon for bortfall av rettigheter.

Artikkel 15

Offentliggjøring av opplysninger

1. Medlemsstatene skal sørge for at alle relevante opplysninger om rettigheter, vilkår, framgangsmåter, gebyrer, avgifter og beslutninger i forbindelse med generelle tillatelser og bruksrettigheter offentliggjøres og ajourføres på en hensiktsmessig måte slik at alle berørte parter har lett tilgang til disse opplysningene.
2. Dersom opplysningene omhandlet i nr. 1, særlig opplysninger om framgangsmåter og vilkår for rettigheter til å installere ressurser, er tilgjengelige på ulike trinn i forvaltningen, skal den nasjonale reguleringsmyndighet, idet den tar hensyn til kostnadene det medfører, gjøre alle rimelige anstrengelser for å lage en brukervennlig oversikt over alle slike opplysninger, herunder opplysninger om de berørte trinn i forvaltningen og ansvarlige myndigheter, for å gjøre det enklere å fremme søknader om rettigheter til å installere ressurser.

Artikkel 16

Framgangsmåter ved ny vurdering

Kommisjonen skal jevnlig vurdere hvordan de nasjonale tillatelsesordningene virker og hvordan det tverrnasjonale tjenestetilbud innenfor Fellesskapet utvikler seg, og skal framlegge rapport for Europaparlamentet og Rådet om dette, første gang senest tre år etter den dato dette direktiv får anvendelse som angitt i artikkel 18 nr. 1 annet ledd. For dette formål kan Kommisjonen anmode medlemsstatene om opplysninger, som skal gis uten utilbørlig forsinkelse.

Artikkel 17

Gjeldende tillatelser

1. Medlemsstatene skal tilpasse tillatelser som allerede gjelder ved dette direktivs ikrafttredelse, til bestemmelsene i dette direktiv senest den dato dette direktiv får anvendelse, som angitt i artikkel 18 nr. 1 annet ledd.
2. Dersom anvendelsen av nr. 1 medfører en innskrenkning av rettigheter eller en utvidelse av forpliktelser i henhold til tillatelser som allerede gjelder, kan medlemsstatene forlenge gyldigheten for disse rettighetene eller forpliktelsene med høyst ni måneder regnet fra anvendelsesdatoen omhandlet i artikkel 18 nr. 1 annet ledd, forutsatt at andre foretaks rettigheter i henhold til fellesskapsretten ikke påvirkes av dette. Medlemsstatene skal underrette Kommisjonen om slike forlengelser og begrunne dem.
3. Dersom vedkommende medlemsstat kan bevise at opphevingen av et tillatelsesvilkår som gjelder tilgang til elektroniske kommunikasjonsnett, og som gjaldt før ikrafttredelsesdatoen for dette direktiv, skaper uforholdsmessig store problemer for foretak som har hatt fordel av pålagt tilgang til et annet nett, og dersom det ikke er mulig for disse foretakene å forhandle fram nye avtaler på rimelige kommersielle vilkår før anvendelsesdatoen omhandlet i artikkel 18 nr. 1 annet ledd, kan medlemsstaten anmode om en midlertidig forlengelse av det eller de aktuelle vilkår. Slike anmodninger skal framsettes senest innen anvendelsesdatoen omhandlet i artikkel 18 nr. 1 annet ledd og skal angi på hvilke(t) vilkår og for hvilket tidsrom forlengelsen det anmodes om, skal gjelde. Medlemsstatene skal underrette Kommisjonen om begrunnelsen for å anmode om forlengelse. Kommisjonen skal vurdere anmodningen, idet den tar hensyn til den særlige situasjonen i vedkommende medlemsstat og i det/de berør-

te foretak samt behovet for å sikre ensartede regler på fellesskapsplan. Den skal treffe en beslutning om hvorvidt den skal etterkomme eller avslå anmodningen, og, dersom den beslutter å etterkomme anmodningen, om omfanget og varigheten av forlengelsen som innvilges. Kommisjonen skal underrette vedkommende medlemsstat om sin beslutning innen seks måneder etter at søknaden om forlengelse er mottatt. Slike beslutninger skal kunngjøres i *De Europeiske Fellesskaps Tidende*.

Artikkel 18

Innarbeiding i nasjonal lovgivning

1. Medlemsstatene skal innen 24. juli 2003 vedta og kunngjøre de lover og forskrifter som er nødvendige for å etterkomme dette direktiv. De skal umiddelbart underrette Kommisjonen om dette.
De skal anvende disse bestemmelsene fra 25. juli 2003.
Disse bestemmelsene skal, når de vedtas av medlemsstatene, inneholde en henvisning til dette direktiv, eller det skal vises til direktivet når de kunngjøres. Nærmere regler for henvisningen fastsettes av medlemsstatene.
2. Medlemsstatene skal oversende Kommisjonen teksten til de internrettslige bestemmelser som de vedtar på det området dette direktiv omhandler, og til eventuelle senere endringer av disse bestemmelser.

Artikkel 19

Ikrafttredelse

Dette direktiv trer i kraft den dag det kunngjøres i *De Europeiske Fellesskaps Tidende*.

Artikkel 20

Adressater

Dette direktiv er rettet til medlemsstatene.
Utferdiget i Brussel, 7. mars 2002.

<i>For Europaparlamentet</i>	<i>For Rådet</i>
<i>P. COX</i>	<i>J. C. APARICIO</i>
<i>President</i>	<i>Formann</i>

Vedlegg

Vilkårene oppført i dette vedlegg utgjør en uttømmende liste over de vilkår som kan knyttes til generelle tillatelser (del A), rettigheter til bruk av radiofrekvenser (del B) og rettigheter til bruk av numre (del C), som omhandlet i artikkel 6 nr. 1 og artikkel 11 nr. 1 bokstav a).

A. Vilkår som kan knyttes til en generell tillatelse

1. Økonomiske bidrag til finansieringen av den leveringspliktige tjenesten i samsvar med direktiv 2002/22/EF (direktivet om leveringspliktige tjenester).
2. Administrasjonsgebyrer i samsvar med artikkel 12 i dette direktiv.
3. Samtrafikkveie mellom tjenester og samtrafikk mellom nett i samsvar med direktiv 2002/19/EF (tilgangsdirektivet).
4. Sluttbrukeres tilgang til numre fra nasjonal nummerplan, herunder vilkår i samsvar med direktiv 2002/22/EF (direktivet om leveringspliktige tjenester).
5. Miljøkrav og krav i forbindelse med by- og arealplanlegging samt krav og vilkår knyttet til innvilging av tilgang til eller bruk av offentlig eller privat eiendom og vilkår knyttet til samlokalisering og felles bruk av ressurser i samsvar med direktiv 2002/22/EF (rammedirektivet), samt eventuelle økonomiske eller tekniske garantier som er nødvendige for å sikre at infrastrukturarbeider utføres på en tilfredsstillende måte.
6. Formidlingsplikt («must carry») i samsvar med direktiv 2002/22/EF (direktivet om leveringspliktige tjenester).
7. Vern av personopplysninger og personvern som er særegent for sektoren for elektronisk kommunikasjon i samsvar med europaparlaments- og rådsdirektiv 97/66/EF av 15. desember 1997 om behandling av personopplysninger og vern av privatlivets fred innen telekommunikasjonssektoren⁹.
8. Regler for forbrukervern som er særegne for sektoren for elektronisk kommunikasjon, herunder vilkår i samsvar med direktiv 2002/22/EF (direktivet om leveringspliktige tjenester).
9. Begrensninger med hensyn til overføring av ulovlig innhold, i samsvar med europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/31/EF av 8. juni 2000 om visse rettslige aspekter ved informasjonssamfunnstjenester, særlig elektronisk handel, i det indre marked¹⁰, og begrensninger med hensyn til overføring av skadelig innhold, i

⁹ EFT L 24 av 30.1.1998, s. 1.

¹⁰ EFT L 178 av 17.7.2000, s. 1.

- samsvar med artikkel 2a nr. 2 i rådsdirektiv 89/552/EØF av 3. oktober 1989 om samordning av visse bestemmelser om utøvelse av fjernsynsvirkosomhet, fastsatt ved lov eller forskrift i medlemsstatene¹¹.
10. Opplysninger som skal gis etter en framgangsmåte for melding i samsvar med artikkel 3 nr. 3 i dette direktiv og for andre formål som angitt i artikkel 11 i dette direktiv.
 11. Vedkommende nasjonale myndigheters mulighet for lovlig avlytting i samsvar med direktiv 97/66/EF og europaparlaments- og rådsdirektiv 95/46/EF av 24. oktober 1995 om beskyttelse av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger og om fri utveksling av slike opplysninger¹².
 12. Vilkår for bruk under store katastrofer for å sikre kommunikasjon mellom nødmeldingstjenester og myndigheter og for kringkasting til offentligheten.
 13. Tiltak med sikte på å begrense offentlighetens eksponering for elektromagnetiske felt forårsaket av elektroniske kommunikasjonsnett, i samsvar med fellesskapsretten.
 14. Andre tilgangsforspliktelser enn dem som er omhandlet i artikkel 6 nr. 2 i dette direktiv, og som får anvendelse på foretak som tilbyr elektroniske kommunikasjonsnett eller -tjenester, i samsvar med direktiv 2002/21/EF (tilgangsdirektivet).
 15. Opprettholdelse av offentlige kommunikasjonsnetts integritet i samsvar med direktiv 2002/19/EF (tilgangsdirektivet) og direktiv 2002/22/EF (direktivet om leveringspliktige tjenester), herunder gjennom vilkår for å hindre elektromagnetisk interferens mellom elektroniske kommunikasjonsnett og/eller tjenester i samsvar med rådsdirektiv 89/336/EØF av 3. mai 1989 om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om elektromagnetisk kompatibilitet¹³.
 16. Sikring av offentlige nett mot ulovlig tilgang i samsvar med direktiv 97/66/EF.
 17. Vilkår for bruk av radiofrekvenser, i samsvar med artikkel 7 nr. 2 i direktiv 1999/5/EF, dersom slik bruk ikke er gjort betinget av tildeling av individuelle bruksrettigheter i samsvar med artikkel 5 nr. 1 i dette direktiv.
 18. Tiltak utformet for å sikre samsvar med standarder og/eller spesifikasjoner omhandlet i artikkel 17 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet).
- B. Vilkår som kan knyttes til rettigheter til bruk av radiofrekvenser*
1. Angivelse av tjeneste, nettype eller teknisk løsning som rettighetene til bruk av frekvensen er tildelt for, herunder eventuelt om en frekvens brukes utelukkende til overføring av særskilt innhold eller særskilte audiovisuelle tjenester.
 2. Effektiv og kyndig utnyttelse av frekvenser i samsvar med direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet), herunder eventuelt krav til dekning.
 3. Tekniske og driftsmessige vilkår som er nødvendige for å unngå skadelig interferens og for å begrense offentlighetens eksponering for elektromagnetiske felt, dersom slike vilkår atskiller seg fra dem som inngår i den generelle tillatelsen.
 4. Lengste varighet i samsvar med artikkel 5 i dette direktiv, med forbehold for eventuelle endringer i nasjonal frekvensplan.
 5. Overdragelse av rettigheter på initiativ fra rettighetshaveren og vilkår for slik overdragelse i samsvar med direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet).
 6. Avgifter for bruksrettigheter i samsvar med artikkel 13 i dette direktiv.
 7. Forspliktelser som foretaket som får bruksrettigheten, har påtatt seg i henhold til en konkurransebasert eller sammenlignende utvelgelsesmetode.
 8. Forspliktelser i henhold til relevante internasjonale avtaler om bruk av frekvenser.
- C. Vilkår som kan knyttes til rettigheter til bruk av numre*
1. Angivelse av tjenesten som nummeret skal brukes til, herunder eventuelle krav knyttet til leveringen av tjenesten.
 2. Effektiv og kyndig utnyttelse av numre i samsvar med direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet).
 3. Krav med hensyn til nummeroverførbarhet i samsvar med direktiv 2002/22/EF (direktivet om leveringspliktige tjenester).
 4. Forspliktelse til å stille opplysninger i offentlige abonnementskataloger til rådighet i henhold til artikkel 5 og 25 i direktiv 2002/22/EF (direktivet om leveringspliktige tjenester).
 5. Lengste varighet i samsvar med artikkel 5 i

¹¹ EFT L 298 av 17.10.1989, s. 23. Direktivet sist endret ved europaparlaments- og rådsdirektiv 97/36/EF (EFT L 202 av 30.7.1997, s. 60).

¹² EFT L 281 av 23.11.1995, s. 31.

¹³ EFT L 139 av 23.5.1989, s. 19. Direktivet sist endret ved direktiv 93/68/EØF (EFT L 220 av 30.8.1993, s. 1).

dette direktiv, med forbehold for eventuelle endringer i nasjonal nummerplan.

6. Overdragelse av rettigheter på initiativ fra rettighetshaveren og vilkår for slik overdragelse i samsvar med direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet).
 7. Avgifter for bruksrettigheter i samsvar med artikkel 13 i dette direktiv.
 8. Forpliktelser som foretaket som får bruksrettigheten, har påtatt seg i henhold til en konkurransebasert eller sammenlignende utvelgingsmetode.
 9. Forpliktelser i henhold til relevante internasjonale avtaler om bruk av numre.
-

Vedlegg 6

Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/21/EF av 7. mars 2002 om felles rammeregler for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (rammedirektivet)

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR –

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, særlig artikkel 95, under henvisning til forslag fra Kommisjonen¹, under henvisning til uttalelse fra Den økonomiske og sosiale komité², etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251³ og ut fra følgende betraktninger:

1. Dagens rammeregler for telekommunikasjon har gjort det mulig å skape vilkår for effektiv konkurranse innen telekommunikasjonssektoren i overgangen fra monopol til full konkurranse.
2. Kommisjonen framla 10. november 1999 for Europaparlamentet, Rådet, Den økonomiske og sosiale komité og Regionkomiteen en melding med tittelen «Mot nye rammeregler for infrastrukturen for elektronisk kommunikasjon og tilhørende tjenester – 1999-revisjonen av rammereglene for kommunikasjon». I denne meldingen tok Kommisjonen gjeldende rammeregler for telekommunikasjonssektoren opp til ny vurdering slik den var forpliktet til i henhold til artikkel 8 i rådsdirektiv 90/387/EØF av 28. juni 1990 om opprettelse av et indre marked for teletjenester ved gjennomføring av tilgang til åpne telenett (ONP)⁴. Kommisjonen framla også en rekke forslag til nye rammereg-

ler for infrastrukturen for elektronisk kommunikasjon og tilhørende tjenester med sikte på en offentlig høring.

3. 26. april 2000 framla Kommisjonen for Europaparlamentet, Rådet, Den økonomiske og sosiale komité og Regionkomiteen en melding med tittelen «Resultater av den offentlige høring om 1999-revisjonen av rammereglene for kommunikasjon samt retningslinjer for nye rammeregler». Meldingen inneholdt et sammendrag av resultatene av den offentlige høringen og gav visse grunnleggende retningslinjer for utarbeiding av nye rammeregler for infrastrukturen for elektronisk kommunikasjon og tilhørende tjenester.
4. Det europeiske råd i Lisboa 23. og 24. mars 2000 framhevet mulighetene for vekst, konkurranseevne og skaping av arbeidsplasser ved overgangen til en digital kunnskapsøkonomi. Det understreket særlig hvor viktig det er for Europas foretak og borgere å ha tilgang til en rimelig kommunikasjonsinfrastruktur i verdensklasse og et bredt tjenesteutvalg.
5. Tilnærmingen mellom telekommunikasjonssektoren, mediesektoren og informasjonsteknologisektoren innebærer at alle overføringsnett og tilhørende tjenester blir underlagt de samme rammereglene. Rammereglene består av dette direktiv og fire særdirrektiver: europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/20/EF av 7. mars 2002 om tillatelse for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (tillatelsesdirektivet)⁵, europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/19/EF av 7. mars 2002 om tilgang til og samtrafikk mellom elektroniske kommunikasjonsnett og tilhørende ressurser (tilgangsdirektivet)⁶, europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/22/EF av 7. mars 2002 om leveringspliktige tjenester og brukerrettigheter i forbindelse med elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (direktivet om leveringspliktige tjenester)⁷ og europaparlaments- og rådsdirektiv 97/66/EF av 15. desember 1997 om behand-

¹ EFT C 365 E av 19.12.2000, s. 198 og EFT C 270 E av 25.9.2001, s. 199.

² EFT C 123 av 25.4.2001, s. 56.

³ Europaparlamentsuttalelse av 1. mars 2001 (EFT C 277 av 1.10.2001, s. 91), Rådets felles holdning av 17. september 2001 (EFT C 337 av 30.11.2001, s. 34) og europaparlamentsbeslutning av 12. desember 2001 (ennå ikke offentliggjort i EFT). Rådsbeslutning av 14. februar 2002.

⁴ EFT L 192 av 24.7.1990, s. 1. Direktivet sist endret ved europaparlaments- og rådsdirektiv 97/51/EF (EFT L 295 av 29.10.1997, s. 23).

⁵ EFT L 108 av 24.4.2002, s. 21.

⁶ EFT L 108 av 24.4.2002, s. 7.

⁷ EFT L 108 av 24.4.2002, s. 51.

ling av personopplysninger og vern av privatlivets fred innen telekommunikasjonssektoren⁸ (heretter kalt «særdirektiver»). Det er nødvendig å skille mellom regler for overføring og regler for innhold. Disse rammereglene får derfor ikke anvendelse på innholdet i tjenester som tilbys via elektroniske kommunikasjonsnett ved hjelp av elektroniske kommunikasjonstjenester, som innhold i kringkastingssendinger, finansielle tjenester og visse informasjonssamfunnstjenester, og berører derfor ikke tiltak som treffes på fellesskapsplan eller på nasjonalt plan som gjelder disse tjenestene i henhold til fellesskapsretten, med henblikk på å fremme kulturelt og språklig mangfold og sikre mediemangfold. Innholdet i fjernsynsprogrammer omfattes av rådsdirektiv 89/552/EØF av 3. oktober 1989 om samordning av visse bestemmelser om utøvelse av fjernsynsvirkosomhet, fastsatt ved lov eller forskrift i medlemsstatene⁹. Skillet mellom regler for overføring og regler for innhold er ikke til hinder for at det tas hensyn til forbindelsene mellom disse, særlig med henblikk på å sikre mediemangfold, kulturelt og språklig mangfold og forbrukervern.

6. Den audiovisuelle politikken og reglene for innhold skal iverksettes for å nå mål av allmenn interesse, som ytringsfrihet, mediemangfold, upartiskhet, kulturelt og språklig mangfold, sosial integrasjon, forbrukervern og vern av mindreårige. Kommisjonsmeldingen med tittelen «Prinsipper og retningslinjer for Fellesskaps audiovisuelle politikk i den digitale tidsalder» og Rådets konklusjoner av 6. juni 2000, som var positive til meldingen, angir grunnleggende tiltak som Fellesskapet må treffe for å iverksette sin audiovisuelle politikk.
7. Bestemmelsene i dette direktiv og i særdirektivene berører ikke hver enkelt medlemsstats mulighet til å vedta de tiltak som er nødvendige for å sikre vern av grunnleggende sikkerhetsinteresser, sørge for offentlig orden og sikkerhet og gjøre det mulig å undersøke, avdekke og forfølge straffbare forhold, herunder de nasjonale reguleringsmyndigheters fastsettelse av særskilte og passende forpliktelser som gjelder

for tilbydere av elektroniske kommunikasjonstjenester.

8. Dette direktiv får ikke anvendelse på utstyr som hører under virkeområdet til europaparlaments- og rådsdirektiv 1999/5/EF av 9. mars 1999 om radioutstyr og teleterminalutstyr og gjensidig godkjenning av utstyrets samsvar¹⁰, men det får anvendelse på brukerutstyr til digitalt fjernsyn. Det er viktig at reguleringsmyndigheten oppfordrer nettoperatører og produsenter av terminalutstyr til å samarbeide for å lette tilgangen til elektroniske kommunikasjonstjenester for funksjonshemmede brukere.
9. Informasjonssamfunnstjenester omfattes av europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/31/EF av 8. juni 2000 om visse rettslige aspekter ved informasjonssamfunnstjenester, særlig elektronisk handel, i det indre marked (direktivet om elektronisk handel)¹¹.
10. Definisjonen av informasjonssamfunnstjenester i artikkel 1 i europaparlaments- og rådsdirektiv 98/34/EF av 22. juni 1998 om en informasjonsprosedyre for standarder og tekniske forskrifter samt regler for informasjonssamfunnstjenester¹² omfatter en rekke ulike typer direktekoplede økonomisk virksomhet. De fleste typer av slik virksomhet hører ikke under dette direktivs virkeområde fordi de ikke utelukkende eller hovedsakelig består av signaloverføring via elektroniske kommunikasjonsnett. Taletelefonitjenester og overføringstjenester for elektronisk post omfattes av dette direktiv. Samme foretak, f.eks. en tilbyder av Internettjenester, kan tilby både en elektronisk kommunikasjonstjeneste, f.eks. Internett-tilgang, og tjenester som ikke omfattes av dette direktiv, f.eks. levering av nettinhold.
11. I samsvar med prinsippet om atskillelse av regulerings- og driftsoppgaver bør medlemsstatene garantere de nasjonale reguleringsmyndigheters uavhengighet for å sikre at sistnevntes vedtak er upartiske. Dette kravet om uavhengighet berører ikke medlemsstatenes institusjonelle selvstendighet, medlemsstatenes forfatningsmessige forpliktelser eller nøytralitetsprinsippet fastsatt i traktatens artikkel 295, med hensyn til medlemsstatenes regler for eiendomsretten. De nasjonale reguleringsmyndigheter bør råde over de nødvendige ressurser med hensyn til personale, kompetanse og økonomiske midler for at de skal kunne utføre sine oppgaver.
12. Alle parter som berøres av et vedtak gjort av de nasjonale reguleringsmyndigheter, bør ha rett til å klage vedtaket inn for et organ som er

⁸ EFT L 24 av 30.1.1998, s. 1.

⁹ EFT L 298 av 17.10.1989, s. 23. Direktivet sist endret ved europaparlaments- og rådsdirektiv 97/36/EF (EFT L 202 av 30.7.1997, s. 60).

¹⁰ EFT L 91 av 7.4.1999, s. 10.

¹¹ EFT L 178 av 17.7.2000, s. 1.

¹² EFT L 204 av 21.7.1998, s. 37. Direktivet sist endret ved direktiv 98/48/EF (EFT L 217 av 5.8.1998, s. 18).

- uavhengig av de berørte parter. Dette organ kan være en domstol. I tillegg bør alle foretak som mener at deres søknader om rett til å installere ressurser ikke er blitt behandlet i samsvar med prinsippene angitt i dette direktiv, ha rett til å klage på slike vedtak. Denne klageadgangen berører ikke juridiske og fysiske persons rettigheter i henhold til nasjonal lovgivning eller kompetansefordelingen innenfor nasjonale rettssystemer.
13. For å kunne utføre sine oppgaver på en effektiv måte, har de nasjonale reguleringsmyndigheter behov for å samle inn opplysninger fra markedsdeltakerne. Det kan også være nødvendig å samle inn opplysninger på Kommisjonens vegne slik at den kan oppfylle sine forpliktelser i henhold til fellesskapsretten. Anmodningen om opplysninger bør stå i forhold til formålet og ikke påføre foretakene en urimelig byrde. Opplysninger som samles inn av de nasjonale reguleringsmyndigheter, bør være offentlig tilgjengelige, med mindre de er av fortrolig art i henhold til nasjonale regler for offentlig tilgang til opplysninger, og med forbehold for bestemmelser i fellesskapsretten og i nasjonal lovgivning om forretningshemmeligheter.
 14. Opplysninger som en nasjonal reguleringsmyndighet anser som fortrolige i henhold til Fellesskapets regelverk og nasjonale regler for forretningshemmeligheter, kan utveksles med Kommisjonen og andre nasjonale reguleringsmyndigheter bare dersom utvekslingen er strengt nødvendig for å kunne anvende bestemmelsene i dette direktiv eller i særdirrektivene. Utvekslingen bør begrense seg til opplysninger som er relevante og som står i forhold til formålet.
 15. Det er viktig at de nasjonale reguleringsmyndigheter hører alle berørte parter om planlagte vedtak og tar hensyn til deres merknader før de gjør et endelig vedtak. For å sikre at vedtak som gjøres på nasjonalt plan, ikke har en negativ virkning for det felles marked eller med hensyn til andre mål i traktaten, bør de nasjonale reguleringsmyndigheter dessuten underrette Kommisjonen og andre nasjonale reguleringsmyndigheter om visse utkast til vedtak slik at disse får mulighet til å komme med sine merknader. De nasjonale reguleringsmyndigheter bør rådspørre de berørte parter om alle utkast til tiltak som virker inn på handelen mellom medlemsstatene. Tilfeller der framgangsmåtene fastsatt i artikkel 6 og 7 får anvendelse, er angitt i dette direktiv og i særdirrektivene. Etter å ha rådspurt Kommunikasjonskomiteen bør Kommisjonen kunne anmode en nasjonal reguleringsmyndighet om å trekke tilbake et utkast til tiltak som gjelder definisjonen av relevante markeder eller foretak med en sterk markedsstilling, og dersom tiltaket vil hindre det felles marked eller være uforenlig med fellesskapsretten, og særlig med politiske mål som de nasjonale reguleringsmyndigheter bør følge. Denne framgangsmåten berører ikke framgangsmåten for melding fastsatt i direktiv 98/34/EF eller Kommisjonens rettigheter i henhold til traktaten når det gjelder brudd på fellesskapsretten.
 16. De nasjonale reguleringsmyndigheter bør ha et sett av harmoniserte mål og prinsipper til støtte for sine tiltak, og de bør om nødvendig samordne sine tiltak med tiltakene til nasjonale reguleringsmyndigheter i andre medlemsstater når de utfører de oppgaver de er tillagt i henhold til disse rammeregler.
 17. De nasjonale reguleringsmyndigheters virksomhet i samsvar med dette direktiv og særdirrektivene bidrar til gjennomføringen av en mer omfattende politikk innenfor områdene kultur, sysselsetting, miljø, sosial utjevning og arealplanlegging.
 18. Kravet om at medlemsstatene skal sikre at de nasjonale reguleringsmyndigheter tar størst mulig hensyn til at regelverket bør være teknologisk nøytralt, dvs. at det ikke må pålegge eller innebære forskjellsbehandling til fordel for bruk av en bestemt type teknologi, er ikke til hinder for at det treffes rimelige tiltak for å fremme visse særskilte tjenester, som f.eks. digitalfjernsyn, med henblikk på å effektivisere frekvensbruken, når det er berettiget.
 19. Radiofrekvenser er en grunnleggende forutsetning for radiobaserte elektroniske kommunikasjonstjenester, og i den grad de er knyttet til disse tjenestene, bør radiofrekvenser fordeles og tildeles av de nasjonale reguleringsmyndigheter på grunnlag av et harmonisert sett av mål og prinsipper og i henhold til objektive kriterier som sikrer innsyn og likebehandling, samtidig som det tas hensyn til demokratiske, sosiale, språklige og kulturelle interesser i forbindelse med bruken av frekvensene. Det er viktig at fordelingen og tildelingen av radiofrekvenser forvaltes mest mulig effektivt. Overdragelse av radiofrekvenser kan være et godt middel til å fremme en mer effektiv bruk av spektret, forutsatt at det opprettes tilstrekkelige sikkerhetstiltak for å verne offentlige interesser, særlig nødvendigheten av å sikre åpenhet og lovgivningsmessig kontroll i forbindelse med slike over-

dragelser. Ved europaparlaments- og rådsvedtak nr. 676/2002/EF av 7. mars 2002 om rammeregler for radiospektrumpolitikk i Det europeiske fellesskap (radiospektrumvedtaket)¹³ opprettes det en ramme for harmonisering på dette området, og tiltak som iverksettes i henhold til dette direktiv, bør ha som mål å lette arbeidet i henhold til nevnte vedtak.

20. Tilgang til nummerressurser på grunnlag av objektive kriterier som sikrer innsyn og likebehandling, er avgjørende for konkurransen mellom foretak innenfor sektoren for elektronisk kommunikasjon. Alle elementer i den nasjonale nummerplanen bør forvaltes av de nasjonale reguleringsmyndigheter, herunder punktoder som brukes ved nettadressering. Når det er nødvendig med en harmonisering av nummerressursene i Fellesskapet for å støtte utviklingen av felleseuropeiske tjenester, kan Kommisjonen treffe tekniske gjennomføringstiltak innenfor rammen av sin gjennomføringsmyndighet. Når det er hensiktsmessig for å sikre global samvirkingsevne mellom tjenester, bør medlemsstatene i henhold til traktaten samordne sine nasjonale holdninger i internasjonale organisasjoner og organer som treffer beslutninger om nummerforhold. Bestemmelsene i dette direktiv oppretter ikke nye ansvarsområder for de nasjonale reguleringsmyndigheter med hensyn til tildeling av Internett-navn og -adresser.
21. Medlemsstatene kan blant annet anvende konkurransemessige eller sammenlignende utvelgelsesmetoder ved tildeling av radiofrekvenser eller numre med særlig økonomisk verdi. De nasjonale reguleringsmyndigheter bør ta hensyn til bestemmelsene i artikkel 8 ved forvaltning av slike ordninger.
22. Ved tildeling av rettigheter til å installere ressurser bør det sørges for raske framgangsmåter som sikrer innsyn og likebehandling for å garantere like og effektive konkurransevilkår. Dette direktiv berører ikke nasjonale bestemmelser om ekspropriasjon eller bruk av eiendom, normal utøvelse av eiendomsrett, normal bruk av offentlig eiendom eller prinsippet om nøytralitet med hensyn til medlemsstatenes regler for eiendomsretten.
23. Felles bruk av ressurser kan ha en positiv virkning for byplanlegging, offentlig helse og miljø, og bør fremmes av de nasjonale regulerings-

myndigheter på grunnlag av frivillige avtaler. I tilfeller der foretak ikke har tilgang til brukbare alternative løsninger, kan obligatorisk felles bruk av ressurser eller eiendom være hensiktsmessig. Dette omfatter blant annet fysisk samlokalisering og felles bruk av gjennomføringer, bygninger, master, antenner eller antennesystemer. Obligatorisk felles bruk av ressurser eller eiendom bør bare pålegges foretak etter en bred offentlig høring.

24. Når operatører av mobiltelefon tjenester er pålagt å bruke master i fellesskap av miljøhensyn, kan en slik obligatorisk felles bruk føre til en reduksjon av den største tillatte overførings-effekt som er tillatt for den enkelte operatør av hensyn til folkehelsen, og dette kan igjen føre til krav om at operatørene installerer flere overføringssteder for å sikre nasjonal dekning.
25. Under visse forhold er det behov for forhåndsforpliktelser for å sikre utviklingen av et konkurransemarked. Definisjonen av sterk markedsstilling i europaparlaments- og rådsdirektiv 97/33/EF av 30. juni 1997 om samtrafikk på telekommunikasjonsområdet med henblikk på å sikre universelle tjenester og samtrafikk ved anvendelse av prinsippene om tilgang til åpne telenett (ONP)¹⁴ har vist seg å være en effektiv terskel for forhåndsforpliktelser i de første fasene av markedsåpningen, men definisjonen må nå tilpasses for å ta hensyn til utviklingen av mer sammensatte og dynamiske markeder. Definisjonen som er brukt i dette direktiv, svarer derfor til begrepet dominerende stilling slik det er definert i Domstolens rettspraksis og i rettspraksisen til De europeiske fellesskaps førsteinstansdomstol.
26. To eller flere foretak kan sammen ha en dominerende stilling, ikke bare når det finnes strukturelle eller andre bånd mellom dem, men også når det relevante markedet har en struktur som er egnet til å skape samordningsvirkninger, dvs. at den fremmer en parallell eller tilpasset konkurransebegrensende markedsatferd.
27. Det er viktig at forhåndsforpliktelsene pålegges bare når det ikke er effektiv konkurranse, dvs. på markeder der det finnes ett eller flere foretak med sterk markedsstilling, og når klageadgangen i henhold til nasjonal konkurranselovgivning eller Fellesskapets konkurranseregelverk ikke er tilstrekkelig til å løse problemet. Det er derfor nødvendig at Kommisjonen i samsvar med prinsippene i konkurranse-retten utarbeider retningslinjer på fellesskapsplan som de nasjonale reguleringsmyndigheter skal følge ved vurdering av om konkurransen

¹³ EFT L 108 av 24.4.2002, s. 1.

¹⁴ EFT L 199 av 26.7.1997, s. 32. Direktivet endret ved direktiv 98/61/EF (EFT L 268 av 3.10.1998, s. 37).

- er effektiv på et gitt marked, og om de berørte foretak har en sterk markedsstilling. De nasjonale reguleringsmyndigheter bør på grunnlag av en analyse fastslå om det er effektiv konkurranse på markedet for et gitt produkt eller en gitt tjeneste innenfor et gitt geografisk område, som kan omfatte hele eller deler av territoriet til den berørte medlemsstat, eller tilgrensende deler av medlemsstaters territorier sett under ett. Analysen av om konkurransen er effektiv bør særlig omfatte de konkurransemessige utsiktene på markedet for å fastslå om et eventuelt fravær av effektiv konkurranse er varig. Nevnte retningslinjer vil også omhandle nye markeder under oppbygging, der foretaket som faktisk dominerer markedet sannsynligvis har en betydelig markedsandel uten at det dermed bør pålegges urimelige forpliktelser. Kommisjonen bør ta disse retningslinjene opp til ny vurdering med jevne mellomrom for å forsikre seg om at de fremdeles er tilpasset et marked i rask utvikling. De nasjonale reguleringsmyndigheter må samarbeide med hverandre når det relevante markedet viser seg å være tverrnasjonalt.
28. Når de nasjonale reguleringsmyndigheter skal bestemme om et foretak har en sterk markedsstilling på et bestemt marked, bør de handle i samsvar med fellesskapsretten og ta størst mulig hensyn til Kommisjonens retningslinjer.
29. Fellesskapet og medlemsstatene har inngått forpliktelser innenfor Verdens handelsorganisasjon med hensyn til standarder og rammer for telekommunikasjonsnett og -tjenester.
30. Standardiseringen bør fortsatt styres hovedsakelig av markedet. Det kan likevel fremdeles finnes situasjoner der det er hensiktsmessig å kreve overholdelse av bestemte standarder på fellesskapsplan for å sikre samvirkingsevne på det felles marked. På nasjonalt plan er medlemsstatene underlagt bestemmelsene i direktiv 98/34/EF. Europaparlaments- og rådsdirektiv 95/47/EF av 24. oktober 1995 om bruk av standarder for overføring av fjernsynssignaler¹⁵ pålegger ikke et særlig overføringssystem for digitalfjernsyn eller særskilte krav til tilhørende tjenester. Gjennom gruppen for digitalfjernsynssending (DVG) har deltakerne på det europeiske markedet utviklet et sett av overføringssystemer for fjernsyn som er standardisert av Det europeiske standardiseringsinstitutt for telekommunikasjoner (ETSI) og er blitt til anbefalinger fra Den internasjonale teleunion (ITU). Et vedtak om å gjøre anvendelsen av slike standarder obligatorisk bør først gjøres etter en bred offentlig høring. Framgangsmåter for standardisering i henhold til dette direktiv berører ikke bestemmelsene i direktiv 1999/5/EF, rådsdirektiv 73/23/EØF av 19. februar 1973 om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om elektrisk utstyr bestemt til bruk innenfor visse spenningsgrenser¹⁶ og rådsdirektiv 89/336/EØF av 3. mai 1989 om tilnærming av medlemsstatenes lovgivning om elektromagnetisk kompatibilitet¹⁷.
31. Samvirkingsevnen mellom interaktive digitalfjernsynstjenester og avansert digitalfjernsynsutstyr på forbrukernivå bør fremmes for å sikre fri bevegelse for informasjon, mediemangfold og kulturelt mangfold. Det er ønskelig at forbrukerne skal kunne motta alle interaktive digitalfjernsynstjenester, uansett overføringsmåte, idet det tas hensyn til teknologisk nøytralitet, framtidig teknologisk utvikling, nødvendigheten av å fremme innføringen av digitalfjernsyn og konkurransesituasjonen på markedene for digitalfjernsynstjenester. Operatører av interaktive digitalfjernsynsplattformer bør tilstrebe å benytte et åpent programgrensesnitt (API) som er i samsvar med standarder eller spesifikasjoner fastsatt av en europeisk standardiseringsorganisasjon. Overgangen fra gjeldende API til nye API bør fremmes og organiseres, f.eks. ved hjelp av avtaler mellom berørte markedsdeltakere. Åpne API fremmer samvirkingsevnen, dvs. evnen til å overføre det interaktive innholdet mellom nye overføringssystemer, samt innholdets fulle funksjonalitet på avansert digitalfjernsynsutstyr. Det bør imidlertid tas hensyn til at det er nødvendig ikke å hindre mottakerutstyrets funksjon og verne dette mot skadelige angrep, f.eks. av virus.
32. Ved en eventuell tvist mellom foretak i en medlemsstat på et område som omfattes av dette direktiv eller av særdirektivene, f.eks. med hensyn til forpliktelser i forbindelse med tilgang og samtrafikk eller metoder for overføring av abonnentlister, bør en skadelidende part som har forhandlet i god tro uten å komme fram til enighet, ha mulighet til å anmode en nasjonal reguleringsmyndighet om å løse tvisten. De nasjonale reguleringsmyndigheter bør kunne pålegge partene en løsning. Når en nasjonal reguleringsmyndighet griper inn for å

¹⁵ EFT L 281 av 23.11.1995, s. 51.

¹⁶ EFT L 77 av 26.3.1973, s. 29.

¹⁷ EFT L 139 av 23.5.1989, s. 19.

- løse en tvist mellom foretak som tilbyr elektroniske kommunikasjonsnett eller elektroniske kommunikasjonstjenester i en medlemsstat, bør den ha som mål å sikre at de forpliktelser som følger av dette direktiv eller av særdirrektivene overholdes.
33. I tillegg til den klageadgang som følger av nasjonal lovgivning eller av fellesskapsretten, må det finnes en enkel framgangsmåte som kan anvendes på anmodning fra en av partene i tvisten for å løse tverrnasjonale tvister som ligger utenfor myndigheten til en enkelt nasjonal reguleringsmyndighet.
34. ONP-komiteen nedsatt ved artikkel 9 i direktiv 90/387/EØF og Lisenskomiteen nedsatt ved artikkel 14 i europaparlaments- og rådsdirektiv 97/13/EF av 10. april 1997 om en felles ramme for generelle tillatelser og individuelle lisenser for teletjenester¹⁸ bør erstattes av en enkelt komité.
35. For å kunne samarbeide full ut bør de nasjonale reguleringsmyndigheter og de nasjonale konkurransemyndigheter utveksle de opplysninger som er nødvendige for å anvende bestemmelsene i dette direktiv og i særdirrektivene. Når det gjelder opplysningene som utveksles, bør mottakermyndigheten sikre den samme grad av fortrolighet som avsendermyndigheten.
36. Kommisjonen har meddelt at den har til hensikt å opprette en europeisk gruppe av reguleringsmyndigheter for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester, som vil være en hensiktsmessig ordning for å fremme samarbeid og samordning mellom de nasjonale reguleringsmyndigheter med henblikk på å fremme utviklingen av det indre marked for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester og oppnå en ensartet anvendelse av bestemmelsene i dette direktiv og i særdirrektivene i alle medlemsstater, særlig på områder der den nasjonale lovgivningen som iverksetter fellesskapsretten tillegger de nasjonale reguleringsmyndigheter omfattende skjønnsmyndighet ved anvendelsen av de relevante regler.
37. De nasjonale reguleringsmyndigheter bør anmodes om å samarbeide med hverandre og med Kommisjonen på en åpen måte for å sikre en ensartet anvendelse av bestemmelsene i dette direktiv og i særdirrektivene i alle medlemsstater. Dette samarbeidet kan blant annet
- skje innenfor Kommunikasjonskomiteen eller en europeiske gruppe av reguleringsmyndigheter. Medlemsstatene bør bestemme hvilke organer som utgjør de nasjonale reguleringsmyndigheter i henhold til dette direktiv og særdirrektivene.
38. Tiltak som kan påvirke handelen mellom medlemsstatene er tiltak som kan ha en direkte eller indirekte, faktisk eller potensiell innvirkning på handelsmønsteret mellom medlemsstatene på en slik måte at de utgjør en hindring for det felles marked. Dette omfatter tiltak som har en vesentlig innvirkning på operatører eller brukere i andre medlemsstater, dvs. blant annet tiltak som berører prisene for brukere i andre medlemsstater, tiltak som påvirker muligheten for et foretak som er etablert i en annen medlemsstat til å tilby en elektronisk kommunikasjonstjeneste, særlig tiltak som påvirker muligheten til å tilby tverrnasjonale tjenester, samt tiltak som påvirker markedsstrukturene eller markedsadgangen og dermed får følger for foretak i andre medlemsstater.
39. Bestemmelsene i dette direktiv bør tas opp til ny vurdering med jevne mellomrom, særlig for å bestemme om det er nødvendig å endre dem for å ta hensyn til den teknologiske utviklingen eller markeds situasjonen.
40. De tiltak som er nødvendige for gjennomføringen av dette direktiv, bør vedtas i samsvar med rådsbeslutning 1999/468/EF av 28. juni 1999 om fastsettelse av nærmere regler for utøvelsen av den gjennomføringsmyndighet som er tillagt Kommisjonen¹⁹.
41. Siden målene med de planlagte tiltakene, som er å opprette harmoniserte rammeregler for elektroniske kommunikasjonstjenester, elektroniske kommunikasjonsnett og tilhørende ressurser og tjenester, ikke i tilstrekkelig grad kan nås av medlemsstatene og derfor bedre kan gjennomføres på fellesskapsplan på grunn av omfanget og virkningene av tiltakene, kan Fellesskapet treffe tiltak i samsvar med nærhetsprinsippet som omhandlet i traktatens artikkel 5. I samsvar med forholdsmessighetsprinsippet som angitt i nevnte artikkel går dette direktiv ikke lenger enn det som er nødvendig for å nå disse målene.
42. Visse direktiver og vedtak på dette området bør oppheves.
43. Kommisjonen bør overvåke overgangen fra gjeldende rammeregler til de nye rammereglene og kan særlig, når tiden er inne, framlegge et forslag om oppheving av europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2887/2000 av

¹⁸ EFT L 117 av 7.5.1997, s. 15.¹⁹ EFT L 184 av 17.7.1999, s. 23.

18. desember 2000 om atskilt tilgang til aksesslinjen²⁰ –

VEDTATT DETTE DIREKTIV:

Kapittel I

Virkeområde, mål og definisjoner

Artikkel 1

Mål og virkeområde

1. Ved dette direktiv innføres det harmoniserte rammeregler for elektroniske kommunikasjonstjenester, elektroniske kommunikasjonsnett og tilhørende ressurser og tjenester. I dette direktiv fastsettes oppgavene til de nasjonale reguleringsmyndigheter, og det fastsettes en rekke framgangsmåter med henblikk på å sikre en harmonisert anvendelse av rammereglene i hele Fellesskapet.
2. Dette direktiv og særdirrektivene berører ikke forpliktelser pålagt ved nasjonal lovgivning i henhold til fellesskapsretten eller ved fellesskapsretten med hensyn til tjenester som tilbys via elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester.
3. Dette direktiv og særdirrektivene berører ikke tiltak truffet på fellesskapsplan eller på nasjonalt plan i henhold til fellesskapsretten for å nå mål av allmenn interesse, særlig når det gjelder regler for innhold og den audiovisuelle politikk.
4. Dette direktiv og særdirrektivene berører ikke bestemmelsene i direktiv 1999/5/EF.

Artikkel 2

Definisjoner

I dette direktiv menes med:

- a. «elektronisk kommunikasjonsnett», overføringssystemer og eventuelt utstyr til svitsjing eller ruting samt andre ressurser som gjør det mulig å overføre signaler via kabel, via radio, optisk eller ved hjelp av andre elektromagnetiske midler, herunder satellittnett, jordbaserte fastnett (linje- og pakkesvitsjede, herunder Internett) og jordbaserte mobilnett, elektrisitetsnett, forutsatt at de brukes til å overføre signaler, nett som brukes til kringkasting over radio eller fjernsyn samt kabelfjernsynsnett, uansett hvilken type informasjon som overføres,

- b. «tverrnasjonale markeder», markeder definert i samsvar med artikkel 15 nr. 4, som omfatter Fellesskapet eller en vesentlig del av dette,
- c. «elektronisk kommunikasjonstjeneste», en tjeneste som normalt leveres mot betaling, og som utelukkende eller hovedsakelig består av overføring av signaler via elektroniske kommunikasjonsnett, herunder telekommunikasjonstjenester og overføringstjenester på nett som brukes til kringkasting, men ikke tjenester som består i å levere innhold ved hjelp av elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester eller utøve redaktøransvar over slikt innhold; det omfatter ikke informasjonssamfunnstjenester som definert i artikkel 1 i direktiv 98/34/EF, som ikke utelukkende eller hovedsakelig består i overføring av signaler via elektroniske kommunikasjonsnett,
- d. «offentlig kommunikasjonsnett», et elektronisk kommunikasjonsnett som utelukkende eller hovedsakelig brukes til å levere offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester,
- e. «tilhørende ressurser», ressurser knyttet til et elektronisk kommunikasjonsnett og/eller en elektronisk kommunikasjonstjeneste som muliggjør og/eller støtter levering av tjenester via dette nettet og/eller denne tjenesten; det omfatter systemer for betinget tilgang og elektroniske programoversikter,
- f. «system for betinget tilgang», tekniske tiltak og/eller innretninger som gjør tilgang til en beskyttet radio- eller fjernsynstjeneste i forståelig form betinget av abonnement eller en annen form for individuell forhåndstillatelse,
- g. «nasjonal reguleringsmyndighet», det organ eller de organer som av en medlemsstat har fått ansvar for reguleringsoppgavene pålagt i dette direktiv og i særdirrektivene,
- h. «bruker», enhver fysisk eller juridisk person som bruker eller anmoder om en offentlig tilgjengelig elektronisk kommunikasjonstjeneste,
- i. «forbruker», enhver fysisk person som bruker eller anmoder om en offentlig tilgjengelig elektronisk kommunikasjonstjeneste til formål som ikke har forbindelse med vedkommendes forretnings- eller yrkesvirksomhet,
- j. «leveringspliktige tjenester», et minste sett av tjenester som definert i direktiv 2002/22/EF (direktivet om leveringspliktige tjenester) av en bestemt kvalitet som er tilgjengelige for alle brukere uansett geografisk plassering og til en overkommelig pris i lys av særskilte nasjonale forhold,

²⁰ EFT L 336 av 30.12.2000, s. 4.

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger nr. 79/2003 og nr. 80/2003 av 20. juni 2003 og nr. 11/2004 av 6. februar 2004 om innlemmelse av direktiver på området for elektronisk kommunikasjon

- k. «abonnet», enhver fysisk eller juridisk person som har inngått en kontrakt med en tilbyder av offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester om levering av slike tjenester,
- l. «særdirektiver», direktiv 2002/20/EF (tillatelsesdirektivet), direktiv 2002/19/EF (tilgangsdirektivet), direktiv 2002/22/EF (direktivet om leveringspliktige tjenester) og direktiv 97/66/EF,
- m. «levering av et elektronisk kommunikasjonsnett», opprettelse, drift, kontroll eller det å stille til rådighet et slikt nett,
- n. «sluttbruker», en bruker som ikke tilbyr offentlige kommunikasjonsnett eller offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester,
- o. «avansert digitalfjernsynsutstyr», enhver dekode som er beregnet på tilkoping til et fjernsynsapparat eller ethvert digitalfjernsynsapparat med innebygd dekode som er beregnet på mottak av interaktive digitalfjernsynstjenester,
- p. «programgrensesnitt» (API), programvaregrensesnitt mellom programmer, som leveres av senderselskaper eller tjenestetilbydere, og ressursene i det avanserte digitalfjernsynsstyret for digitalfjernsyns- og digitalradiotjenester.

Kapittel II

Nasjonale reguleringsmyndigheter

Artikkel 3

Nasjonale reguleringsmyndigheter

1. Medlemsstatene skal sørge for at alle oppgaver som er pålagt de nasjonale reguleringsmyndigheter i dette direktiv og i særdirektivene, utføres av vedkommende organ.
2. Medlemsstatene skal garantere de nasjonale reguleringsmyndigheters uavhengighet ved å sørge for at disse er rettslig atskilt fra og funksjonelt uavhengige av alle organisasjoner som tilbyr elektroniske kommunikasjonsnett, elektronisk kommunikasjonsutstyr eller elektroniske kommunikasjonstjenester. Medlemsstater som beholder eierskapet til eller kontrollen over foretak som tilbyr elektroniske kommunikasjonsnett og/eller elektroniske kommunikasjonstjenester, skal sørge for et faktisk strukturelt skille mellom reguleringsfunksjonen på den ene siden og virksomhet knyttet til eierskap eller ledelse av disse foretakene på den andre siden.
3. Medlemsstatene skal sørge for at de nasjonale reguleringsmyndigheter utøver sin myndighet på en upartisk og åpen måte.
4. Medlemsstatene skal offentliggjøre hvilke opp-

gaver som skal utføres av de nasjonale reguleringsmyndigheter på en lett tilgjengelig måte, særlig når oppgavene er tillagt flere organer. Dersom det er aktuelt, skal medlemsstatene sørge for samråd og samarbeid om saker av felles interesse mellom disse myndigheter samt mellom disse myndigheter og de nasjonale myndigheter med ansvar for gjennomføring av konkurranseretten og de nasjonale myndigheter med ansvar for gjennomføring av forbrukervernretten. Når mer enn én myndighet har kompetanse til å behandle disse sakene, skal medlemsstatene sørge for at hver enkelt myndighets respektive oppgaver offentliggjøres på en lett tilgjengelig måte.

5. De nasjonale reguleringsmyndigheter og de nasjonale konkurransemyndigheter skal gi hverandre de opplysninger som er nødvendige for anvendelsen av bestemmelsene i dette direktiv og i særdirektivene. Når det gjelder opplysningene som utveksles, skal mottakermyndigheten sikre den samme grad av fortrolighet som avsendermyndigheten.
6. Medlemsstatene skal melde alle nasjonale reguleringsmyndigheter som har fått ansvar for å gjennomføre oppgavene som følger av dette direktiv og av særdirektivene til Kommisjonen sammen med deres respektive ansvar.

Artikkel 4

Klageadgang

1. Medlemsstatene skal sørge for at det finnes effektive ordninger på nasjonalt plan som gjør det mulig for alle brukere eller foretak som tilbyr elektroniske kommunikasjonsnett og/eller elektroniske kommunikasjonstjenester, og som berøres av et vedtak gjort av en nasjonal reguleringsmyndighet, å klage vedtaket inn for et organ som er uavhengig av de berørte parter. Organet, som kan være en domstol, skal ha den sakkunnskap som er nødvendig for å kunne gjennomføre sine oppgaver. Medlemsstatene skal sørge for at det tas behørig hensyn til sakens fakta, og at det finnes en effektiv klageordning. Vedtaket gjort av den nasjonale reguleringsmyndighet skal opprettholdes til klagesaken er avgjort, med mindre klageorganet vedtar noe annet.
2. Når klageorganet nevnt i nr. 1 ikke har karakter av å være en domstol, skal dets beslutninger alltid begrunnes skriftlig. I slike tilfeller kan beslutningene også klages inn for en domstol i henhold til traktatens artikkel 234.

Artikkel 5

Framlegging av opplysninger

1. Medlemsstatene skal sørge for at foretak som tilbyr elektroniske kommunikasjonsnett og elektroniske kommunikasjonstjenester, oversender de nødvendige opplysninger, herunder økonomiske opplysninger, slik at de nasjonale reguleringsmyndigheter kan sikre samsvar med bestemmelsene i dette direktiv og i særdirrektivene eller med vedtak gjort i henhold til nevnte direktiver. Disse foretakene skal på anmodning framlegge slike opplysninger omgående, samtidig som de overholder de frister og det detaljnivå som den nasjonale reguleringsmyndighet krever. Opplysningene som den nasjonale reguleringsmyndighet anmoder om, skal stå i forhold til det gjennomføringen av denne oppgaven krever. Den nasjonale reguleringsmyndighet skal begrunne sin anmodning om opplysninger.
2. Medlemsstatene skal sørge for at de nasjonale reguleringsmyndigheter etter begrunnet anmodning fra Kommisjonen framlegger de nødvendige opplysninger slik at Kommisjonen kan gjennomføre sine oppgaver i henhold til traktaten. Opplysningene som Kommisjonen anmoder om, skal stå i forhold til det gjennomføringen av disse oppgavene krever. Når de framlagte opplysninger omhandler opplysninger som tidligere er oversendt av foretak på anmodning fra den nasjonale reguleringsmyndighet, skal disse foretakene underrettes om dette. I den grad det er nødvendig skal Kommisjonen gjøre de framlagte opplysningene tilgjengelige for en annen slik myndighet i en annen medlemsstat, med mindre myndigheten som har gitt opplysningene har anmodet uttrykkelig om det motsatte og begrunnet anmodningen.
Med forbehold for kravene fastsatt i nr. 3, skal medlemsstatene sørge for at opplysninger oversendt til en nasjonal reguleringsmyndighet kan gjøres tilgjengelige for en annen reguleringsmyndighet i samme medlemsstat eller i en annen medlemsstat på begrunnet anmodning, når dette er nødvendig for at disse myndigheter skal kunne utøve sitt ansvar i henhold til fellesskapsretten.
3. Når en nasjonal reguleringsmyndighet anser opplysninger som fortrolige i henhold til Fellesskapets regelverk og nasjonale regler for forretningshemmeligheter, skal Kommisjonen og de berørte nasjonale reguleringsmyndigheter sørge for den samme fortrolighet.

4. Medlemsstatene skal sørge for at de nasjonale reguleringsmyndigheter offentliggjør opplysninger som kan bidra til å skape et åpent konkurransemarked, i samsvar med nasjonale regler for offentlig tilgang til opplysninger og i henhold til Fellesskapets regelverk og nasjonale regler for forretningshemmeligheter.
5. De nasjonale reguleringsmyndigheter skal offentliggjøre vilkårene for offentlig tilgang til opplysninger som nevnt i nr. 4, herunder framgangsmåtene for å få slik tilgang.

Artikkel 6

Hørings- og innsynsordning

Medlemsstatene skal sørge for at de nasjonale reguleringsmyndigheter, når de i henhold til dette direktiv eller særdirrektivene har til hensikt å treffe tiltak som har en vesentlig innvirkning på det aktuelle marked, gir de berørte parter anledning til å framlegge sine merknader til utkastet til tiltak innen en rimelig frist, unntatt i tilfellene som omfattes av artikkel 7 nr. 6 eller artikkel 20 eller 21. De nasjonale reguleringsmyndigheter skal offentliggjøre de nasjonale høringsordningene. Medlemsstatene skal sørge for at det opprettes ett informasjonssted som gir tilgang til alle pågående høringer. Resultatene av høringene skal offentliggjøres av den nasjonale reguleringsmyndighet, med mindre det dreier seg om fortrolige opplysninger i henhold til fellesskapsretten og nasjonal lovgivning om forretningshemmeligheter.

Artikkel 7

Konsolidering av det indre marked for elektronisk kommunikasjon

1. De nasjonale reguleringsmyndigheter skal under utførelsen av de oppgaver de er pålagt i henhold til dette direktiv eller særdirrektivene, ta størst mulig hensyn til målene angitt i artikkel 8, herunder dem som gjelder det indre markeds virkemåte.
2. De nasjonale reguleringsmyndigheter skal bidra til utviklingen av det indre marked gjennom et åpent samarbeid med hverandre og med Kommisjonen for å sikre en ensartet anvendelse av bestemmelsene i dette direktiv og i særdirrektivene i alle medlemsstater. Med henblikk på dette skal de særlig arbeide for å bli enige om hvilke typer virkemidler og løsninger som er best egnet til å håndtere de enkelte typer markedssituasjoner.

3. I tillegg til høringen nevnt i artikkel 6, skal en nasjonal reguleringsmyndighet, når den har til hensikt å treffe et tiltak
 - a. som hører under artikkel 15 eller 16 i dette direktiv, artikkel 5 eller 8 i direktiv 2002/19/EF (tilgangsdirektivet) eller artikkel 16 i direktiv 2002/22/EF (direktivet om leveringspliktige tjenester), og
 - b. som vil få innvirkning på handelen mellom medlemsstatene, samtidig stille utkastet til tiltak og begrunnelse for dette til rådighet for Kommisjonen og de nasjonale reguleringsmyndigheter i de andre medlemsstatene i samsvar med artikkel 5 nr. 3, og underrette Kommisjonen og de andre nasjonale reguleringsmyndigheter om dette. De nasjonale reguleringsmyndigheter og Kommisjonen kan komme med sine merknader overfor den berørte nasjonale reguleringsmyndighet bare innen en frist på én måned eller innen fristen nevnt i artikkel 6, dersom denne er lengre. Fristen på én måned kan ikke forlenges.
4. Når det planlagte tiltaket omhandlet i nr. 3 har som mål å
 - a. definere et aktuelt marked som avviker fra markedene nevnt i rekommandasjonen vedtatt i samsvar med artikkel 15 nr. 1, eller
 - b. bestemme om et foretak, enten alene eller sammen med andre, skal anses for å ha en sterk markedsstilling i henhold til artikkel 16 nr. 3, 4 eller 5, og vil få innvirkning på handelen mellom medlemsstatene, samt når Kommisjonen har angitt overfor den nasjonale reguleringsmyndighet at den anser utkastet til tiltak som en hindring for det felles marked, eller at den er i alvorlig tvil om tiltaket er forenlig med fellesskapsretten og særlig med målene nevnt i artikkel 8, skal vedtakelsen av utkastet til tiltak utsettes i ytterligere to måneder. Denne fristen kan ikke forlenges. Innenfor dette tidsrommet kan Kommisjonen treffe en beslutning om å anmode den berørte nasjonale reguleringsmyndighet om å trekke tilbake utkastet til tiltak etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 22 nr. 2. Denne beslutningen skal følges av en detaljert og objektiv analyse av grunnene til at Kommisjonen mener at utkastet til tiltak ikke bør vedtas, samt nøyaktige forslag til endringer av utkastet til tiltak.
5. Den berørte nasjonale reguleringsmyndighet skal ta størst mulig hensyn til merknadene fra de andre nasjonale reguleringsmyndigheter og fra Kommisjonen, og med unntak av tilfellene nevnt i nr. 4, kan den vedta det endelige utkas-

tet til tiltak som skal oversendes til Kommisjonen.

6. I unntakstilfeller kan en nasjonal reguleringsmyndighet som unntak fra framgangsmåten fastsatt i nr. 3 og 4, når den anser at det er behov for hastetiltak for å opprettholde konkurransen og verne brukernes interesser, umiddelbart vedta passende tiltak som skal gjelde bare i et begrenset tidsrom. Den nasjonale reguleringsmyndighet skal omgående oversende de behørig begrunnede tiltakene til Kommisjonen og til de andre nasjonale reguleringsmyndigheter. Et vedtak gjort av den nasjonale reguleringsmyndighet om å gjøre disse tiltakene permanente eller forlenge deres gyldighetsperiode, skal være omfattet av bestemmelsene i nr. 3 og 4.

Kapittel III

De nasjonale reguleringsmyndigheters oppgaver

Artikkel 8

Alminnelige mål og reguleringsprinsipper

1. Medlemsstatene skal sørge for at de nasjonale reguleringsmyndigheter under utførelsen av reguleringsoppgavene angitt i dette direktiv og i særdirektivene, treffer alle rimelige tiltak med henblikk på å nå målene angitt i nr. 2, 3 og 4. Tiltakene skal stå i forhold til disse målene. Medlemsstatene skal sørge for at de nasjonale reguleringsmyndigheter under utførelsen av reguleringsoppgavene angitt i dette direktiv og i særdirektivene, særlig slike som har som mål å sikre effektiv konkurranse, tar størst mulig hensyn til at regelverket bør være teknologisk nøytralt. De nasjonale reguleringsmyndigheter kan, innenfor rammen av sin myndighet, bidra til at det gjennomføres en politikk som har som mål å fremme kulturelt og språklig mangfold og mediemangfold.
2. De nasjonale reguleringsmyndigheter skal fremme konkurransen innen levering av elektroniske kommunikasjonsnett og elektroniske kommunikasjonstjenester samt tilhørende ressurser og tjenester, særlig ved å
 - a. sørge for størst mulig utbytte for brukerne, herunder funksjonshemmede brukere, med hensyn til valgmuligheter, pris og kvalitet,
 - b. sørge for at konkurransen ikke vrís eller begrenses innenfor sektoren for elektronisk kommunikasjon,

- c. fremme effektive investeringer i infrastruktur og støtte nyskaping, og
 - d. fremme effektiv bruk og forvaltning av radiofrekvenser og nummerressurser.
3. De nasjonale reguleringsmyndigheter skal bidra til utviklingen av det indre marked, særlig ved å
- a. fjerne gjenværende hindringer for levering av elektroniske kommunikasjonsnett, tilhørende ressurser og tjenester samt elektroniske kommunikasjonstjenester på det europeiske plan,
 - b. oppfordre til oppbygging og utvikling av transeuropeiske nett og samvirkingsevne mellom felleseuropeiske tjenester samt ende-til-ende-forbindelse,
 - c. sørge for at foretak som tilbyr elektroniske kommunikasjonsnett eller elektroniske kommunikasjonstjenester, behandles likt under lignende forhold,
 - d. samarbeide med hverandre og med Kommisjonen på en åpen måte for å sikre utvikling av en ensartet reguleringspraksis og en ensartet anvendelse av dette direktiv og av særdirektivene.
4. De nasjonale reguleringsmyndigheter skal fremme interessene til borgerne i Den europeiske union, særlig ved å
- a. sikre at alle har tilgang til leveringspliktige tjenester som angitt i direktiv 2002/22/EF (direktivet om leveringspliktige tjenester),
 - b. sikre et omfattende vern av forbrukerne i deres forhold til leverandørene, særlig ved å sikre enkle og rimelige framgangsmåter for tvisteløsning som iverksettes av et organ som er uavhengig av de berørte parter,
 - c. bidra til å sikre et omfattende vern av personopplysninger og opplysninger om privatliv,
 - d. oppfordre til at det gis klare opplysninger, særlig ved å kreve innsyn med hensyn til avgifter og vilkår for bruk av offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester,
 - e. ivareta behovene til bestemte sosiale grupper, særlig funksjonshemmede brukere, og
 - f. sikre de offentlige kommunikasjonsnettets integritet og sikkerhet.

Artikkel 9

Forvaltning av radiofrekvenser til elektroniske kommunikasjonstjenester

1. Medlemsstatene skal sørge for en effektiv forvaltning av radiofrekvenser til elektroniske

kommunikasjonstjenester på sitt territorium i samsvar med artikkel 8. De skal sikre at de nasjonale reguleringsmyndigheter fordeler og tildeler slike radiofrekvenser på grunnlag av passende objektive kriterier som sikrer innsyn og likebehandling.

2. Medlemsstatene skal fremme harmoniseringen av radiofrekvensbruken i hele Fellesskapet på en måte som ivaretar behovet for å sikre en effektiv bruk av radiofrekvenser i samsvar med vedtak nr. 676/2002/EF (radiospektrumvedtaket).
3. Medlemsstatene kan gi foretak mulighet til å overdra bruksrettigheter til radiofrekvenser til andre foretak.
4. Medlemsstatene skal sørge for at et foretak som har til hensikt å overdra bruksrettigheter til radiofrekvenser, gir melding om dette til den nasjonale reguleringsmyndighet som har ansvar for tildelingen av frekvenser, og at alle overdragelser skjer i samsvar med framgangsmåtene fastsatt av den nasjonale reguleringsmyndighet, og offentliggjøres. De nasjonale reguleringsmyndigheter skal sikre at konkurransen ikke vris som følge av slike overdragelser. Dersom bruken av en radiofrekvens er harmonisert ved anvendelse av vedtak nr. 676/2002/EF (radiospektrumvedtaket) eller gjennom andre fellesskapstiltak, skal slike overdragelser ikke føre til noen endring i bruken av radiofrekvensen.

Artikkel 10

Numre, navn og adresser

1. Medlemsstatene skal sørge for at de nasjonale reguleringsmyndigheter styrer tildelingen av alle nasjonale nummerressurser og forvaltningen av nasjonale nummerplaner. Medlemsstatene skal sikre levering av tilstrekkelige numre og nummerserier til alle offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester. De nasjonale reguleringsmyndigheter skal fastsette objektive framgangsmåter for tildeling av nasjonale nummerressurser som sikrer innsyn og likebehandling.
2. De nasjonale reguleringsmyndigheter skal sørge for at nummerplaner og tilhørende framgangsmåter iverksettes på en måte som sikrer likebehandling av alle tilbydere av offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester. Medlemsstatene skal særlig sikre at et foretak som har fått tildelt en nummerserie, ikke forskjellsbehandler andre tilbydere av

elektroniske kommunikasjonstjenester med hensyn til nummersekvenser som gir tilgang til deres tjenester.

3. Medlemsstatene skal sørge for offentliggjøring av nasjonale nummerplaner og alle senere tilføyelser eller endringer av disse, med forbehold bare for begrensninger pålagt av hensyn til nasjonal sikkerhet.
4. Medlemsstatene skal støtte harmoniseringen av nummerressurser i Fellesskapet når det er nødvendig for å fremme utviklingen av felles-europeiske tjenester. Kommisjonen kan treffe hensiktsmessige tekniske gjennomføringstiltak på området etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 22 nr. 3.
5. Når det er hensiktsmessig for å sikre tjenestenes globale samvirkningsevne, skal medlemsstatene samordne sine standpunkter i internasjonale organisasjoner og organer som treffer beslutninger om problemer med hensyn til numre, navn og adresser i forbindelse med elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester.

Artikkel 11

Framføringsrettigheter

1. Medlemsstatene skal sørge for at når vedkommende myndighet behandler
 - en søknad om tildeling av rettigheter til å installere ressurser på, over eller under offentlig eller privat eiendom, til et foretak som har tillatelse til å tilby offentlige kommunikasjonsnett, eller
 - en søknad om tildeling av rettigheter til å installere ressurser på, over eller under offentlig eiendom, til et foretak som har tillatelse til å tilby elektroniske kommunikasjonsnett som ikke er offentlig tilgjengelige, skal myndigheten
 - treffe sin beslutning på grunnlag av offentlig tilgjengelige framgangsmåter som sikrer innsyn og anvendes uten forskjellsbehandling og uten forsinkelse, og
 - følge prinsippene om innsyn og likebehandling når den knytter visse vilkår til slike rettigheter.

Ovennevnte framgangsmåter kan variere, avhengig av om søkeren er tilbyder av offentlige kommunikasjonsnett eller ikke.

2. Medlemsstatene skal sørge for at det i tilfeller der offentlige eller lokale myndigheter beholder eierskapet eller kontrollen over foretak som driver elektroniske kommunikasjonsnett

og/eller tilbyr elektroniske kommunikasjonstjenester, er et effektivt strukturelt skille mellom rettighetsoverdragelsesfunksjonen nevnt i nr. 1 og virksomhet knyttet til eierskap eller kontroll.

3. Medlemsstatene skal sikre at det finnes effektive ordninger som gjør det mulig for foretak å klage beslutninger om overdragelse av rettigheter til å installere ressurser inn for et organ som er uavhengig av de berørte parter.

Artikkel 12

Samlokalisering og felles bruk av ressurser

1. Når et foretak som leverer elektroniske kommunikasjonsnett i henhold til nasjonal lovgivning har rett til å installere ressurser på, over eller under offentlig eller privat eiendom, eller kan benytte en framgangsmåte for ekspropriasjon eller bruk av eiendom, skal de nasjonale reguleringsmyndigheter oppfordre til felles bruk av ressursene eller eiendommen.
2. Medlemsstatene kan, særlig når foretakene ikke har tilgang til brukbare alternative løsninger av hensyn til miljøvern, helsevern eller vern av offentlig sikkerhet, eller av hensyn til mål for byplanlegging eller arealplanlegging, pålegge et foretak som driver et elektronisk kommunikasjonsnett felles bruk av ressurser eller eiendom (herunder fysisk samlokalisering), eller treffe tiltak for å lette samordningen av bygg og anlegg, bare etter et tilstrekkelig tidsrom med offentlig høring der alle berørte parter skal ha mulighet til å uttale seg. Slike ordninger for felles bruk eller samordning kan omfatte regler for fordeling av kostnadene ved den felles bruken av ressursene eller av eiendommen.

Artikkel 13

Atskilte regnskaper og finansiell rapportering

1. Medlemsstatene skal kreve at foretak som tilbyr offentlige kommunikasjonsnett eller offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester, og som har særretter eller eneretter til å tilby tjenester innenfor andre sektorer i den samme eller i en annen medlemsstat,
 - a. fører atskilte regnskaper for virksomhet knyttet til levering av elektroniske kommunikasjonsnett eller elektroniske kommunikasjonstjenester i samme omfang som ville

vært påkrevd dersom virksomheten ble utøvd av rettslig uavhengige selskaper, slik at det er mulig å identifisere alle kostnads- og inntektselementer, sammen med det anvendte beregningsgrunnlaget og de detaljerte fordelingsmetoder som er brukt i forbindelse med selskapenes virksomhet innen levering av elektroniske kommunikasjonsnett eller elektroniske kommunikasjonstjenester, herunder en spesifisert fordeling av anleggsmidler og strukturstyrer, eller

- b. innfører et strukturelt skille for virksomhet knyttet til levering av elektroniske kommunikasjonsnett eller elektroniske kommunikasjonstjenester.

Medlemsstatene kan velge ikke å anvende kravene nevnt i første ledd på foretak som har en årlig omsetning innen virksomhet knyttet til levering av elektroniske kommunikasjonsnett eller elektroniske kommunikasjonstjenester i medlemsstatene på mindre enn 50 millioner euro.

2. Foretak som tilbyr offentlige kommunikasjonsnett eller offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester, og som ikke omfattes av kravene i selskapsretten og ikke oppfyller kriteriene som gjelder for små og mellomstore bedrifter i henhold til fellesskapsrettens regnskapsregler, skal utarbeide finansielle rapporter som skal gjennomgå en uavhengig revisjon og offentliggjøres. Revisjonen skal gjennomføres i samsvar med gjeldende fellesskapsregler og nasjonale regler.

Dette krav skal også gjelde for atskilte regnskaper i henhold til nr. 1 første ledd bokstav a).

Kapittel IV

Alminnelige bestemmelser

Artikkel 14

Foretak med en sterk markedsstilling

- Nr. 2 og 3 i denne artikkel får anvendelse når de nasjonale reguleringsmyndigheter i henhold til særdirrektivene skal bestemme om en operatør har en sterk markedsstilling etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 16.
- Et foretak skal anses for å ha en sterk markedsstilling dersom det alene eller sammen med andre har det som svarer til en dominerende stilling, dvs. at foretaket har en økonomisk styrke som gir det mulighet til i betydelig grad å opptre uavhengig av konkurrenter, kunder og i siste instans forbrukerne.

Særlig skal de nasjonale reguleringsmyndigheter, når de foretar en vurdering for å bestemme om to eller flere foretak sammen har en dominerende stilling på et marked, handle i samsvar med bestemmelsene i fellesskapsretten og ta størst mulig hensyn til retningslinjene for markedsanalyse og vurdering av sterk markedsstilling offentliggjort av Kommisjonen i samsvar med artikkel 15. Kriteriene som skal anvendes ved en slik vurdering, er angitt i vedlegg II.

- Når et foretak har en sterk markedsstilling på et bestemt marked, kan det også anses for å ha en sterk markedsstilling på et nært tilknyttet marked når forbindelsene mellom de to markedene gjør det mulig å overføre markedsstillingen på det ene markedet til det andre markedet og på den måten styrke foretakets markedsstilling.

Artikkel 15

Framgangsmåte for definering av markeder

- Etter offentlig høring og samråd med de nasjonale reguleringsmyndigheter skal Kommisjonen vedta en rekommandasjon om relevante produkt- og tjenestemarkeder (heretter kalt «rekommandasjonen»). I samsvar med vedlegg I skal rekommandasjonen angi produkt- og tjenestemarkeder i sektoren for elektronisk kommunikasjon som har særtrekk som kan berettiget innføring av lovgivningsmessige forpliktelser fastsatt i særdirrektivene, uten at det berører markeder som i særlige tilfeller kan defineres i henhold til konkurranseretten. Kommisjonen skal definere markedene i samsvar med konkurranserettens prinsipper. Kommisjonen skal ta rekommandasjonen opp til ny vurdering med jevne mellom.
- Senest på datoen for ikrafttreddelsen av dette direktiv skal Kommisjonen offentliggjøre retningslinjer for markedsanalyse og vurdering av sterk markedsstilling (heretter kalt «retningslinjer») som skal være i samsvar med prinsippene i konkurranseretten.
- De nasjonale reguleringsmyndigheter skal ta størst mulig hensyn til rekommandasjonen og retningslinjene ved definering av relevante markeder tilpasset de nasjonale forhold, særlig relevante geografiske markeder på deres territorium, i samsvar med konkurranserettens prinsipper. De nasjonale reguleringsmyndigheter skal følge framgangsmåtene fastsatt i artikkel 6 og 7 før de definerer markeder som avviker fra markedene angitt i rekommandasjonen.

- Etter samråd med de nasjonale reguleringsmyndigheter kan Kommisjonen gjøre et vedtak som angir tverrnasjonale markeder, etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 22 nr. 3.

Artikkel 16

Framgangsmåte for markedsanalyse

- Snarest mulig etter vedtakelsen av rekommandasjonen eller etter en eventuell ny vurdering av denne, skal de nasjonale reguleringsmyndigheter gjennomføre en analyse av de relevante markeder der de tar størst mulig hensyn til retningslinjene. Når det er hensiktsmessig, skal medlemsstatene sørge for at analysen gjennomføres i samarbeid med de nasjonale konkurransemyndigheter.
- Når en nasjonal reguleringsmyndighet i samsvar med artikkel 16, 17, 18 eller 19 i direktiv 2002/22/EF (direktivet om leveringspliktige tjenester) eller med artikkel 7 eller 8 i direktiv 2002/19/EF (tilgangsdirektivet) skal avgjøre om forpliktelser for foretak skal pålegges, opprettholdes, endres eller oppheves, skal den på grunnlag av markedsanalysen nevnt i nr. 1 i denne artikkel bestemme om det er effektiv konkurranse på det relevante markedet.
- Når en nasjonal reguleringsmyndighet fastslår at det er effektiv konkurranse på et marked, skal den ikke pålegge eller opprettholde noen av de særegne lovgivningsmessige forpliktelsene nevnt i nr. 2. I tilfeller der det allerede finnes sektorvise lovgivningsmessige forpliktelser, skal den oppheve disse forpliktelsene for foretak på det relevante markedet. Parter som berøres av en slik oppheving av forpliktelser, skal underrettes om dette innen en rimelig frist.
- Når en nasjonal reguleringsmyndighet bestemmer at det ikke er effektiv konkurranse på et relevant marked, skal den identifisere foretak med en sterk markedsstilling på dette markedet i samsvar med artikkel 14 og pålegge disse foretakene særegne, hensiktsmessige lovgivningsmessige forpliktelser, som nevnt i nr. 2 i denne artikkel, eller opprettholde eller endre slike forpliktelser dersom de allerede er pålagt.
- Ved tverrnasjonale markeder som angitt i vedtaket nevnt i artikkel 15 nr. 4, skal de berørte nasjonale reguleringsmyndigheter gjennomføre markedsanalysen i fellesskap, samtidig som de tar størst mulig hensyn til retningslinjene, og de skal i fellesskap avgjøre om sektorvise lovgivningsmessige forpliktelser, som nevnt

i nr. 2 i denne artikkel, skal pålegges, opprettholdes, endres eller oppheves.

- Tiltak truffet i samsvar med nr. 3, 4 og 5 skal omfattes av framgangsmåtene fastsatt i artikkel 6 og 7.

Artikkel 17

Standardisering

- Kommisjonen skal, etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 22 nr. 2, opprette og offentliggjøre i *De Europeiske Fellesskaps Tidende* en liste over standarder og/eller spesifikasjoner som skal danne grunnlag for å fremme et harmonisert tilbud av elektroniske kommunikasjonsnett og elektroniske kommunikasjonstjenester med tilhørende ressurser og tjenester. Om nødvendig kan Kommisjonen etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 22 nr. 2, og etter samråd med komiteen nedsatt ved direktiv 98/34/EF, anmode de europeiske standardiseringsorganisasjoner (Den europeiske standardiseringsorganisasjon (CEN), Den europeiske komité for elektroteknisk standardisering (CENELEC) og Det europeiske standardiseringsinstitutt for telekommunikasjoner (ETSI)) om å utarbeide standarder.
- Medlemsstatene skal fremme bruken av standarder og/eller spesifikasjoner som nevnt i nr. 1 ved levering av tjenester, tekniske grensesnitt og/eller nettfunksjoner når dette er strengt nødvendig for å sikre slik samvirkevne mellom tjenester og øke valgfriheten for brukerne.
Til det er offentliggjort standarder og/eller spesifikasjoner i samsvar med nr. 1, skal medlemsstatene fremme gjennomføringen av standarder og/eller spesifikasjoner vedtatt av de europeiske standardiseringsorganisasjoner.
Dersom det ikke finnes slike standarder og/eller spesifikasjoner, skal medlemsstatene oppfordre til gjennomføring av internasjonale standarder eller anbefalinger vedtatt av Den internasjonale teleunion (ITU), Den internasjonale standardiseringsorganisasjon (ISO) eller Den internasjonale elektrotekniske standardiseringsorganisasjon (CEI).
Dersom det allerede finnes internasjonale standarder, skal medlemsstatene oppfordre de europeiske standardiseringsorganisasjoner til å bruke disse standardene eller relevante deler av dem som grunnlag ved utarbeiding av nye standarder, med mindre de internasjonale stan-

- dardene eller de relevante delene av dem ville være virkningsløse.
3. Dersom standardene og/eller spesifikasjonene nevnt i nr. 1 ikke er gjennomført på en riktig måte slik at samvirkningsevnen mellom tjenester ikke kan sikres i en eller flere medlemsstater, kan gjennomføringen av standardene og/eller spesifikasjonene gjøres obligatorisk etter framgangsmåten fastsatt i nr. 4, i den grad dette er strengt nødvendig for å sikre slik samvirkningsevne og øke valgfriheten for brukerne.
 4. Når Kommisjonen har til hensikt å gjøre gjennomføringen av visse standarder og/eller spesifikasjoner obligatorisk, skal den offentliggjøre en kunngjøring i *De Europeiske Fellesskaps Tidende* og oppfordre alle berørte parter til å komme med sine merknader. Kommisjonen skal gjøre gjennomføringen av de relevante standardene obligatorisk etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 22 nr. 3, ved at standardene føres opp som obligatoriske standarder i listen over standarder og/eller spesifikasjoner som offentliggjøres i *De Europeiske Fellesskaps Tidende*.
 5. Når Kommisjonen mener at standardene og/eller spesifikasjonene nevnt i nr. 1 ikke lenger bidrar til tilbud av harmoniserte elektroniske kommunikasjonstjenester, at de ikke lenger svarer til forbrukernes behov eller at de hindrer den teknologiske utvikling, skal den fjerne dem fra listen over standarder og/eller spesifikasjoner nevnt i nr. 1 etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 22 nr. 2.
 6. Når Kommisjonen mener at standardene og/eller spesifikasjonene nevnt i nr. 4 ikke lenger bidrar til tilbud av harmoniserte elektroniske kommunikasjonstjenester, at de ikke lenger svarer til forbrukernes behov eller at de hindrer den teknologiske utvikling, skal den fjerne dem fra listen over standarder og/eller spesifikasjoner nevnt i nr. 1 etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 22 nr. 3.
 7. Denne artikkel får ikke anvendelse på grunnleggende krav, grensesnittspesifikasjoner og harmoniserte standarder som omfattes av bestemmelsene i direktiv 1999/5/EF.
- a. tilbydere av interaktive digitalfjernsynstjenester som formidles til offentligheten i Fellesskapet over interaktive digitalfjernsynsplattformer, uavhengig av overføringsmåte, til å bruke et åpent API,
 - b. tilbydere av avansert digitalfjernsynsutstyr beregnet på mottak av interaktive digitalfjernsynstjenester over interaktive digitalfjernsynsplattformer, til å bruke et åpent API i samsvar med minstekravene i relevante standarder eller spesifikasjoner.
2. Med forbehold for artikkel 5 nr. 1 bokstav b) i direktiv 2002/19/EF (tilgangsdirektivet), skal medlemsstatene oppfordre innehavere av API til på rettferdige og fornuftige vilkår som ikke innebærer forskjellsbehandling, og mot et rimelig vederlag, å gjøre tilgjengelig alle opplysninger som er nødvendige for å gjøre tilbydere av interaktive digitalfjernsynstjenester i stand til å tilby tjenester som støttes av programgrensesnittet i en fullt funksjonsdyktig form.
 3. Innen en frist på ett år fra anvendelsesdatoen fastsatt i artikkel 28 nr. 1 annet ledd, skal Kommisjonen undersøke virkningene av denne artikkel. Dersom samvirkningsevne og valgfrihet for forbrukerne ikke er oppnådd på en tilfredsstillende måte i en eller flere medlemsstater, kan Kommisjonen treffe tiltak etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 17 nr. 3 og 4.

Artikkel 19

Harmoniseringstiltak

1. Når Kommisjonen retter rekommandasjoner etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 22 nr. 2 til medlemsstatene om harmonisering av gjennomføringen av dette direktiv og av særdirktivene med henblikk på å nå målene i artikkel 8, skal medlemsstatene sørge for at de nasjonale reguleringsmyndigheter tar størst mulig hensyn til rekommandasjonene når de utfører sine oppgaver. Når en nasjonal reguleringsmyndighet velger ikke å følge en rekommandasjon, skal den underrette Kommisjonen om dette og begrunne sin holdning.
2. Når Kommisjonen konstaterer at avvik i de nasjonale regler for gjennomføring av artikkel 10 nr. 4 hindrer det felles marked, kan den treffe hensiktsmessige tekniske gjennomføringstiltak etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 22 nr. 3.

Artikkel 18

Samvirkningsevne mellom interaktive digitalfjernsynstjenester

1. Med henblikk på å fremme fri bevegelse for informasjon, mediemangfold og kulturelt mangfold, skal medlemsstatene i samsvar med bestemmelsene i artikkel 17 nr. 2, oppfordre

*Artikkel 20***Løsning av tvister mellom foretak**

1. Når det oppstår en tvist mellom foretak som tilbyr elektroniske kommunikasjonsnett eller elektroniske kommunikasjonstjenester i en medlemsstat, i forbindelse med forpliktelser som følger av dette direktiv eller av særdirrektivene, skal den berørte nasjonale reguleringsmyndighet på anmodning fra en av partene og med forbehold for bestemmelsene i nr. 2, treffe en bindende beslutning med henblikk på å løse tvisten snarest mulig og senest innen fire måneder, unntatt under særlige omstendigheter. Den berørte medlemsstat skal kreve at alle parter samarbeider fullt og helt med den nasjonale reguleringsmyndighet.
2. Medlemsstatene kan gi de nasjonale reguleringsmyndigheter mulighet til å nekte å løse en tvist ved en bindende beslutning når det finnes andre ordninger, herunder mekling, som er bedre egnet til å løse tvisten innen rimelig tid i samsvar med bestemmelsene i artikkel 8. Den nasjonale reguleringsmyndighet skal underrette partene om dette snarest mulig. Dersom tvisten ikke er løst etter fire måneder, og dersom den klagende part ikke har brakt tvisten inn for en domstol, skal den nasjonale reguleringsmyndighet på anmodning fra en av partene treffe en bindende beslutning med henblikk på å løse tvisten snarest mulig og i alle tilfeller innen en frist på fire måneder.
3. Den nasjonale reguleringsmyndighet skal ved løsning av en tvist treffe beslutninger med sikte på å nå målene angitt i artikkel 8. Forpliktelser som den nasjonale reguleringsmyndighet pålegger et foretak i forbindelse med løsningen av en tvist, skal være i samsvar med bestemmelsene i dette direktiv eller i særdirrektivene.
4. Beslutningen truffet av den nasjonale reguleringsmyndighet skal offentliggjøres, samtidig som det tas hensyn til forretningshemmeligheter. De berørte parter skal motta en fullstendig framstilling av grunnene for beslutningen.
5. Framgangsmåten fastsatt i nr. 1, 3 og 4 skal ikke være til hinder for at en av partene kan bringe saken inn for en domstol.

*Artikkel 21***Løsning av tverrnasjonale tvister**

1. Ved tverrnasjonale tvister på det området som omfattes av dette direktiv eller av særdirrektivene mellom parter som er etablert i forskjellige

medlemsstater, får framgangsmåten fastsatt i nr. 2, 3 og 4 anvendelse dersom de nasjonale reguleringsmyndigheter i minst to medlemsstater har myndighet i den aktuelle tvisten.

2. Alle parter kan framlegge tvisten for de berørte nasjonale myndigheter. De nasjonale reguleringsmyndigheter skal samordne sine bestrebelser for å løse tvisten i samsvar med målene fastsatt i artikkel 8. Forpliktelser som den nasjonale reguleringsmyndighet pålegger et foretak i forbindelse med løsningen av en tvist, skal være i samsvar med bestemmelsene i dette direktiv eller i særdirrektivene.
3. Medlemsstatene kan gi de nasjonale reguleringsmyndigheter mulighet til i fellesskap å nekte å løse en tvist når det finnes andre ordninger, herunder mekling, som er bedre egnet til å løse tvisten innen rimelig tid i samsvar med bestemmelsene i artikkel 8. De nasjonale reguleringsmyndigheter skal underrette partene om dette snarest mulig. Dersom tvisten ikke er løst etter fire måneder, og dersom parten som ber om erstatning, ikke har brakt tvisten inn for en domstol, skal de nasjonale reguleringsmyndigheter på anmodning fra en av partene samordne sine tiltak med henblikk på å løse tvisten i samsvar med bestemmelsene i artikkel 8.
4. Framgangsmåten fastsatt i nr. 2 skal ikke være til hinder for at en av partene kan bringe saken inn for en domstol.

*Artikkel 22***Komité**

1. Kommisjonen skal bistås av en komité (Kommunikasjonskomiteen).
2. Når det vises til dette nummer, får artikkel 3 og 7 i beslutning 1999/468/EF anvendelse, samtidig som det tas hensyn til bestemmelsene i beslutningens artikkel 8.
3. Når det vises til dette nummer, får artikkel 5 og 7 i beslutning 1999/468/EF anvendelse, samtidig som det tas hensyn til bestemmelsene i beslutningens artikkel 8. Tidsrommet fastsatt i artikkel 5 nr. 6 i beslutning 1999/468/EF skal være tre måneder.
4. Komiteen fastsetter sin forretningsorden.

*Artikkel 23***Informasjonsutveksling**

1. Kommisjonen skal framlegge for Kommunikasjonskomiteen alle relevante opplysninger om

resultatene av regelmessige samråd med representanter for nettoperatører, tjenestetilbydere, brukere, forbrukere, produsenter og fagforeninger samt tredjestater og internasjonale organisasjoner.

2. Kommunikasjonskomiteen skal fremme informasjonsutveksling mellom medlemsstatene og mellom medlemsstatene og Kommisjonen om situasjonen og utviklingen med hensyn til reguleringsvirksomhet på området elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester, samtidig som det tas hensyn til Fellesskapets politikk på området elektronisk kommunikasjon.

Artikkel 24

Offentliggjøring av opplysninger

1. Medlemsstatene skal sikre at ajourførte opplysninger om anvendelsen av dette direktiv og av særdirrektivene offentliggjøres slik at alle berørte parter får lett tilgang til opplysningene. Medlemsstatene skal offentliggjøre en kunngjøring i sine nasjonale kunngjøringsblad om hvordan og hvor disse opplysningene offentliggjøres. Den første kunngjøringen av denne typen skal offentliggjøres før anvendelsesdatoen fastsatt i artikkel 28 nr. 1 annet ledd, og deretter skal det offentliggjøres en ny kunngjøring ved hver endring av opplysningene i kunngjøringen.
2. Medlemsstatene skal oversende Kommisjonen en kopi av hver av disse kunngjøringene når de offentliggjøres. Ved behov skal Kommisjonen oversende opplysningene til Kommunikasjonskomiteen.

Artikkel 25

Framgangsmåte for ny vurdering

Kommisjonen skal med jevne mellomrom vurdere dette direktivs virkemåte og framlegge for Europaparlamentet og Rådet en rapport om dette, første gang senest tre år etter anvendelsesdatoen fastsatt i artikkel 28 nr. 1 annet ledd. For dette formål kan Kommisjonen anmode medlemsstatene om opplysninger, som skal oversendes omgående.

²¹ EFT L 217 av 6.8.1991, s. 31.

²² EFT L 165 av 19.6.1992, s. 27. Direktivet sist endret ved kommisjonsvedtak 98/80/EF (EFT L 14 av 20.1.1998, s. 27).

²³ EFT L 137 av 20.5.1992, s. 21.

²⁴ EFT L 101 av 1.4.1998, s. 24.

Kapittel V

Sluttbestemmelser

Artikkel 26

Oppheving

Følgende direktiver og vedtak skal oppheves med virkning fra anvendelsesdatoen fastsatt i artikkel 28 nr. 1 annet ledd:

- direktiv 90/387/EØF,
- rådsvedtak 91/396/EØF av 29. juli 1991 om innføring av et felles europeisk nødnummer²¹,
- rådsdirektiv 92/44/EØF av 5. juni 1992 om anvendelse av vilkår for tilgang til åpne telenett på leide samband²²,
- rådsvedtak 92/264/EØF av 11. mai 1992 om innføring av et felles utenlandsprefiks i Fellesskapet for adgang til det internasjonale telefonnett²³,
- direktiv 95/47/EF,
- direktiv 97/13/EF,
- direktiv 97/33/EF,
- europaparlaments- og rådsdirektiv 98/10/EF av 26. februar 1998 om anvendelse av vilkår for tilgang til åpne telenett (ONP) for taletelefoni og om opprettelse av en universell tjeneste på telekommunikasjonsområdet under konkurranseforhold²⁴.

Artikkel 27

Overgangstiltak

Medlemsstatene skal opprettholde alle forpliktelser i henhold til nasjonal lovgivning som nevnt i artikkel 7 i direktiv 2002/19/EF (tilgangsdirektivet) og i artikkel 16 i direktiv 2002/22/EF (direktivet om leveringspliktige tjenester) til en nasjonal reguleringsmyndighet har truffet en beslutning om disse forpliktelsene i samsvar med artikkel 16 i dette direktiv.

Operatører av offentlige fasttelefonnett som den nasjonale reguleringsmyndighet har utpekt som operatører med en sterk markedsstilling på markedet for levering av offentlige fasttelefonnett og offentlige fasttelefonnetjenester i henhold til del 1 i vedlegg I til direktiv 97/33/EF eller direktiv 98/10/EF, skal fortsatt anses som «meldte operatører» for formålene i forordning (EF) nr. 2887/2000 inntil framgangsmåten for analyse omhandlet i artikkel 16 er avsluttet. Deretter skal de ikke lenger anses som «meldte operatører» for nevnte forordnings formål.

Artikkel 28

Innarbeiding

1. Medlemsstatene skal innen 24. juli 2003 vedta og kunngjøre de lover og forskrifter som er nødvendige for å etterkomme dette direktiv. De skal umiddelbart underrette Kommisjonen om dette. De skal anvende disse bestemmelsene fra 25. juli 2003.
2. Disse bestemmelsene skal, når de vedtas av medlemsstatene, inneholde en henvisning til dette direktiv, eller det skal vises til direktivet når de kunngjøres. Nærmere regler for henvisningen fastsettes av medlemsstatene.
3. Medlemsstatene skal oversende Kommisjonen teksten til de internrettslige bestemmelser som de vedtar på det området dette direktiv omhandler, samt alle senere endringer av disse bestemmelsene.

Artikkel 29

Ikrafttredelse

Dette direktiv trer i kraft den dag det kunngjøres i *De Europeiske Fellesskaps Tidende*.

Artikkel 30

Mottakere

Dette direktiv er rettet til medlemsstatene. Utferdiget i Brussel, 7. mars 2002.

<i>For Europaparlamentet</i>	<i>For Rådet</i>
P. COX	J. C. APARICIO
<i>President</i>	<i>Formann</i>

Vedlegg I

Liste over markeder som skal omfattes av Kommisjonens første rekommandasjon om relevante produkt- og tjenestemarkeder som nevnt i artikkel 15

1. *Markeder omhandlet i direktiv 2002/22/EF (direktivet om leveringspliktige tjenester)*
Artikkel 16 – Markeder definert i henhold til tidligere rammeregler, der forpliktelsene bør tas opp til ny vurdering. Levering av tilknytning til det offentlige telefonnett og bruk av dette nettet på faste steder. Levering av leide samband til sluttbrukere.
2. *Markeder omhandlet i direktiv 2002/19/EF (tilgangsdirektivet)*

Artikkel 7 – Markeder definert i henhold til tidligere rammeregler, der forpliktelsene bør tas opp til ny vurdering.

Samtrafikk (direktiv 97/33/EF)

- anrop som begynner i offentlig fasttelefonnett
- anrop som avsluttes i offentlig fasttelefonnett
- transittjenester via offentlig mobiltelefonnett
- anrop som begynner i offentlige mobiltelefonnett
- anrop som avsluttes i offentlige mobiltelefonnett
- samtrafikk mellom leide samband (sammenkopling av delkretsløp)

Tilgang til nettet og spesiell nettilknytning (direktiv 97/33/EF og direktiv 98/10/EF)

- tilgang til det offentlige fasttelefonnett, herunder atskilt tilgang til aksesslinjen
- tilgang til offentlige mobiltelefonnett, herunder operatørvalg

Engroslevering av leide samband (direktiv 92/44/EF)

- engroslevering av leide samband til andre tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett eller elektroniske kommunikasjonstjenester

3. *Markeder omhandlet i forordning (EF) nr. 2887/2000*

Tjenester som leveres over aksessnett med atskilt tilgang (metallisk symmetrisk kabelpar)

4. *Andre markeder*

Nasjonale markeder for tjenester for internasjonal streifing på offentlige mobiltelefonnett.

Vedlegg II

Kriterier som skal anvendes av de nasjonale reguleringsmyndigheter når de vurderer om to eller flere foretak sammen har en dominerende stilling i henhold til artikkel 14 nr. 2 annet ledd

To eller flere foretak kan sammen ha en dominerende stilling i henhold til artikkel 14, selv om det ikke finnes strukturelle eller andre bånd mellom foretakene, når de deltar på et marked med en struktur som anses for å være egnet til å skape samordningsvirkninger. Med forbehold for Domstolens rettspraksis på området, er dette sannsynligvis tilfellet på et marked som har flere relevante kjennetegn, særlig med hensyn til konsentrasjon, innsyn og andre kjennetegn som angitt nedenfor:

- velutviklet marked,

Om samtykke til godkjenning av EØS-komiteens beslutninger nr. 79/2003 og nr. 80/2003 av 20. juni 2003 og nr. 11/2004 av 6. februar 2004 om innlemmelse av direktiver på området for elektronisk kommunikasjon

- stillstand eller moderat vekst i etterspørselen,
- lav etterspørselastisitet,
- homogene produkter,
- lignende kostnadsstrukturer,
- lignende markedsandeler,
- manglende teknisk nyvinning, veletablert teknologi,
- fravær av overkapasitet,
- store adgangshindringer,
- manglende motvekt på kjøpersiden,
- manglende potensiell konkurranse,
- forskjellige uformelle forbindelser eller andre forbindelser mellom berørte foretak,
- gjengjeldelsesmekanismer,
- manglende eller redusert mulighet for priskonkurranse.

Listen er ikke uttømmende og kriteriene er ikke kumulative. Listen skal snarere illustrere typer av kjennetegn som kan brukes for å underbygge påstander om felles dominerende stilling.

Vedlegg 7

Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/22/EF av 7. mars 2002 om leveringspliktige tjenester og brukerrettigheter i forbindelse med elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (direktivet om leveringspliktige tjenester)

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR –

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, særlig artikkel 95, under henvisning til forslag fra Kommisjonen¹, under henvisning til uttalelse fra Den økonomiske og sosiale komité², under henvisning til uttalelse fra Regionkomiteen³, etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251⁴ og

ut fra følgende betraktninger:

1. Liberaliseringen av telekommunikasjonssektoren og økende konkurranse og større valgmuligheter innen kommunikasjonstjenester går hånd i hånd med arbeidet for å fastsette harmoniserte rammeregler som sikrer tilbud av leveringspliktige tjenester. Begrepet leveringspliktige tjenester bør utvikles slik at det gjenspeiler tekniske framskritt, markedsutviklingen og endringer i brukernes behov. I rammereglene som ble fastsatt i 1998 for den fullstendige liberaliseringen av telekommunikasjonsmarkedet i Fellesskapet, ble det definert et minsteomfang for plikt til å tilby leveringspliktige tjenester og fastsatt regler for kostnadsberegning og finansiering av den.
2. I henhold til traktatens artikkel 153 skal Fellesskapet bidra til forbrukervern.
3. Fellesskapet og medlemsstatene har påtatt seg forpliktelser med hensyn til rammeregler for telekommunikasjonsnett og -tjenester i forbin-

delse med Verdens handelsorganisasjons (WTO) avtale om grunnleggende telekommunikasjon. Ethvert medlem av WTO har rett til å definere hvilken type leveringspliktige tjenester det ønsker å opprettholde. Slike forpliktelser vil ikke bli betraktet som konkurransehemmende i seg selv, forutsatt at de forvaltes på en måte som sikrer innsyn og likebehandling, er konkurransenøytral og ikke utgjør en større byrde enn nødvendig for den typen leveringspliktige tjenester medlemmet har definert.

4. Å sikre leveringspliktige tjenester (det vil si at det tilbys et bestemt minstilbud av tjenester til alle sluttbrukere til en overkommelig pris) kan innebære at det tilbys visse tjenester til visse sluttbrukere til priser som avviker fra dem som følger av normale markedsvilkår. Erstatning til foretak som utpekes til å tilby slike tjenester under slike forhold, behøver imidlertid ikke å føre til konkurransevridning, forutsatt at de utpekte foretak kompenseres for den særskilte nettokostnaden, og at nettokostnaden dekkes inn på en konkurransenøytral måte.
5. I et konkurransemarked bør visse forpliktelser gjelde for alle foretak som tilbyr offentlig tilgjengelige telefontjenester på faste steder, og andre forpliktelser bør gjelde bare for foretak som har sterk markedsstilling, eller som er utpekt til å tilby leveringspliktige tjenester.
6. Nettermineringspunktet utgjør i lovgivningsøyemed en grense mellom rammereglene for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester og reglene for terminalutstyr for telekommunikasjon. Det er den nasjonale reguleringsmyndighets ansvar å definere nettermineringspunktets beliggenhet, om nødvendig på grunnlag av forslag fra de berørte foretak.
7. Medlemsstatene bør fortsatt sikre at tjenestene fastsatt i kapittel II gjøres tilgjengelige med angitt kvalitet for alle sluttbrukere på deres territorium, uansett geografisk plassering og, i lys

¹ EFT C 365 E av 19.12.2000, s. 238, og EFT C 332 E av 27.11.2001, s. 292.

² EFT C 139 av 11.5.2001, s. 15.

³ EFT C 144 av 16.5.2001, s. 60.

⁴ Europaparlamentsuttalelse av 13. juni 2001 (ennå ikke offentliggjort i EFT), Rådets felles holdning av 17. september 2001 (EFT C 337 av 30.11.2001, s. 55) og europaparlamentsbeslutning av 12. desember 2001 (ennå ikke kunngjort i EFT). Rådsbeslutning av 14. februar 2002.

- av særskilte nasjonale forhold, til en overkommelig pris. Medlemsstatene kan, i forbindelse med plikt til å tilby leveringspliktige tjenester og på bakgrunn av nasjonale forhold, treffe særlige tiltak for forbrukere i landdistrikter eller geografisk avsidesliggende områder for å sikre tilgang til tjenestene fastsatt i kapittel II til en overkommelig pris, og for på samme vilkår å sikre slik tilgang, særlig for eldre, funksjonshemmede og personer med særlige sosiale behov. Slike tiltak kan også omfatte tiltak direkte rettet mot forbrukere med særlige sosiale behov, ved at nærmere bestemte forbrukere støttes, for eksempel gjennom særlige tiltak som treffes etter individuell behandling av søknader, for eksempel nedbetaling av gjeld.
8. Et grunnleggende krav til leveringspliktige tjenester er at brukerne på anmodning skal få tilknytning til det offentlige telefonnettet på et fast sted til en overkommelig pris. Kravet er begrenset til én enkelt smalbåndstilknytning, hvis levering medlemsstatene kan begrense til sluttbrukerens hovedoppholdssted/bosted, og den omfatter ikke digitalt flertjenestenett (ISDN), som gir to eller flere tilknytninger som kan brukes samtidig. Det bør ikke være begrensninger på tekniske midler for opprettelse av tilknytningen, idet det kan benyttes trådbasert eller trådløs teknologi, og heller ingen begrensning av hvilke operatører som skal oppfylle deler av eller hele plikten til å tilby leveringspliktige tjenester. Tilknytninger til det offentlige telefonnettet på et fast sted bør kunne støtte tale- og datakommunikasjon med en hastighet som er tilstrekkelig for tilgang til direktekoblede tjenester som dem som tilbys via det offentlig tilgjengelige Internett. Hastigheten på Internett-tilgangen slik den erfares av en bruker, kan avhenge av en rekke faktorer, herunder tilbyderer/tilbydere av Internett-tilknytningen og den bruken Internett-tilknytningen opprettes for. Bithastigheten som kan støttes av én enkelt smalbåndstilknytning til det offentlige telefonnettet, avhenger av kapasiteten til abonnentens terminalutstyr og av tilknytningen. Av den grunn bør det ikke fastsettes en bestemt data- eller bithastighet på fellesskapsplan. De talebåndsmodemere som er tilgjengelige for tiden, har vanligvis en bithastighet på 56 kbit/s og bruker automatisk tilpasning av bithastigheten for å ta hensyn til variabel linjekvalitet, med det resultat at den faktiske bithastigheten kan være lavere enn 56 kbit/s. Det kreves smidighet, dels for at medlemsstatene skal kunne treffe tiltak når det er nødvendig for å sikre at tilknytningene kan støtte en slik bithastighet, og dels for at medlemsstatene når det er relevant skal kunne tillate bithastigheter under denne øvre grensen på 56 kbit/s med sikte på for eksempel å utnytte mulighetene ved trådløs teknologi (herunder trådløse mobilnett) til å tilby leveringspliktige tjenester til en større del av befolkningen. Dette kan være særlig viktig i visse søkerstater der prosentdelen av tradisjonell telefontilknytning er forholdsvis lav. I særlige tilfeller der tilknytningen til det offentlige telefonnettet på et fast sted er klart utilstrekkelig til å støtte tilfredsstillende Internett-tilgang, bør medlemsstatene kunne kreve at tilknytningen bringes opp til det nivå som flertallet av abonnenter har, slik at den støtter bithastigheter som er tilstrekkelige for Internett-tilgang. Dersom slike særlige tiltak medfører en nettokostnadsbyrde for de berørte forbrukere, kan nettovirkningen tas med i en eventuell beregning av nettokostnader i forbindelse med plikt til å tilby leveringspliktige tjenester.
 9. Bestemmelsene i dette direktiv er ikke til hinder for at medlemsstatene utpeker forskjellige foretak til å tilby nett- og tjenestedelene av de leveringspliktige tjenestene. Utpekte foretak som tilbyr nettdelene, kan pålegges å sørge for den oppbygging og det vedlikehold som er nødvendig og hensiktsmessig for å imøtekomme alle rimelige anmodninger om tilknytning til det offentlige telefonnettet på et fast sted og for tilgang til offentlig tilgjengelige telefontjenester på et fast sted.
 10. Overkommelig pris er en pris definert av medlemsstatene på nasjonalt plan i lys av særskilte nasjonale forhold, og kan innebære fastsettelse av felles takster uavhengig av geografisk plassering eller særlige takstalternativer for å dekke behovene til lavinntektsbrukere. For den enkelte forbruker innebærer overkommelige priser en mulighet til å ha oversikt over og kontrollere sine utgifter.
 11. Katalogopplysninger og nummeropplysningstjenester er viktige verktøy for tilgang til offentlig tilgjengelige telefontjenester, og utgjør en del av plikten til å tilby leveringspliktige tjenester. Brukere og forbrukere ønsker omfattende kataloger og nummeropplysningstjenester som omfatter alle oppførte telefonabonnenter og deres numre (herunder fasttelefonnumre og mobilnumre), og ønsker at opplysningene skal presenteres på en upartisk måte. Europaparlaments- og rådsdirektiv 97/66/EF av 15. desember 1997 om behandling av person-

opplysninger og vern av privatlivets fred innen telekommunikasjonssektoren⁵ sikrer abonnentenes personvern når det gjelder personopplysninger i en offentlig katalog.

12. For borgerne er det viktig at det finnes tilstrekkelig mange offentlige betalingstelefoner, og at brukerne kan ringe nødnumrene, særlig det felles europeiske nødnummeret (112), gratis fra enhver telefon, herunder offentlige betalingstelefoner, uten å måtte bruke noe betalingsmiddel. Utilstrekkelig kjennskap til nødnummeret «112» frarøver borgerne den ytterligere sikkerhet som ligger i at dette nummeret kan brukes på europeisk plan, særlig ved reiser i andre medlemsstater.
13. Medlemsstatene bør treffe egnede tiltak for å sikre funksjonshemmede brukere og brukere med særlige sosiale behov tilgang til alle offentlig tilgjengelige telefontjenester på et fast sted til overkommelige priser. Særlige tiltak for funksjonshemmede brukere kan eventuelt bestå i å stille til rådighet tilgjengelige offentlige telefoner, offentlige teksttelefoner eller tilsvarende tiltak for døve eller talehemmede, yting av tjenester som for eksempel nummeropplysningstjenester eller tilsvarende tiltak gratis til blinde eller svaksynte og levering av spesifiserte regninger i alternativt format på anmodning til blinde eller svaksynte personer. Det kan også være behov for å treffe særlige tiltak for å gi funksjonshemmede brukere og brukere med særlige sosiale behov tilgang til nødmedlingstjenestene (112) og gi dem samme mulighet som andre forbrukere til å velge mellom forskjellige operatører og tjenestetilbydere. Det er utviklet tjenestekvalitetsstandarder for en rekke parametere for å vurdere kvaliteten på de tjenestene abonnentene mottar, og i hvilket omfang foretak som er utpekt til å tilby leveringspliktige tjenester, overholder disse standardene. Det finnes ennå ikke tjenestekvalitetsstandarder for funksjonshemmede brukere. Det bør derfor utvikles tilsvarende kvalitetsstandarder og relevante parametere for funksjonshemmede brukere som fastsatt i artikkel 11 i dette direktiv. Dessuten bør nasjonale reguleringsmyndigheter kunne kreve at det offentliggjøres opplysninger om tjenestenes kvalitet dersom og når slike standarder og parametere er utviklet. Tilbyderen av leveringspliktige tjenester bør ikke treffe tiltak for å hindre brukere i fullt ut å dra nytte av tjenester som

tilbys av ulike operatører eller tjenestetilbydere, samtidig som de benytter egne tjenester som tilbys som ledd i plikten til å tilby leveringspliktige tjenester.

14. Betydningen av tilgang til og bruk av det offentlige telefonnettet på et fast sted er så stor at det bør være tilgjengelig for alle som ber om det på rimelige vilkår. I samsvar med nærhetsprinsippet er det medlemsstatene som ut fra objektive kriterier skal beslutte hvilke foretak som skal pålegges plikt til å tilby leveringspliktige tjenester i henhold til dette direktiv, idet de eventuelt tar hensyn til foretakets evne og vilje til å godta hele eller deler av plikten til å tilby leveringspliktige tjenester. Det er viktig at plikten til å tilby leveringspliktige tjenester oppfylles på en mest mulig effektiv måte, slik at brukerne i alminnelighet betaler priser som tilsvarende faktiske kostnadene. Det er også viktig at tilbyderne av leveringspliktige tjenester opprettholder nettets integritet og tjenestenes kontinuitet og kvalitet. Økt konkurranse og flere valgmuligheter gir andre foretak enn dem med sterk markedsstilling flere muligheter til å oppfylle hele eller deler av plikten til å tilby leveringspliktige tjenester. Plikten til å tilby leveringspliktige tjenester kan derfor i visse tilfeller pålegges operatører som kan tilby tilgang og tjenester på den mest kostnadseffektive måten, herunder konkurransebaserte eller sammenlignende utvelgingsmetoder. Tilsvarende forpliktelser kan inngå i vilkårene når det gis tillatelser til å tilby offentlig tilgjengelige tjenester.
15. Medlemsstatene bør overvåke forbrukernes situasjon med hensyn til bruk av offentlig tilgjengelige telefontjenester, og særlig med hensyn til overkommelige priser. En overkommelig pris for en telefontjeneste henger sammen med hvor detaljerte opplysninger brukerne får om utgiftene til telefonbruken samt de relative kostnadene ved bruk av telefon i forhold til andre tjenester, og er også knyttet til deres mulighet til å kontrollere utgiftene. Overkommelige priser innebærer derfor at forbrukerne gis makt gjennom forpliktelser som pålegges foretak som utpekes til å tilby leveringspliktige tjenester. Disse forpliktelsene omfatter spesifiserte regninger på et fastsatt detaljnivå, mulighet for forbrukerne til selektivt å sperre for visse anrop (for eksempel dyre anrop til tjenester med forhøyet takst), mulighet for forbrukerne til å kontrollere utgiftene gjennom forhåndsbetaling og motregning av tilknytningsavgifter. Det kan bli nødvendig å vurdere slike tiltak på nytt og endre dem på bakgrunn av

⁵ EFT L 24 av 30.1.1998, s. 1.

- markedsutviklingen. Nåværende vilkår pålegger ikke operatører med plikt til å tilby leveringspliktige tjenester å varsle abonnenter dersom en forhåndsfastsatt utgiftsgrense overskrides eller unormale anropsmønstre forekommer. Ved ny vurdering av relevante lovbestemmelser i framtiden bør det vurderes om det er behov for å varsle abonnentene om slike forhold.
16. Med unntak av tilfeller der regninger stadig betales for sent eller ikke betales, bør forbrukerne vernes mot umiddelbar frakopling fra nettet på grunn av en ubetalt regning, og de bør, særlig ved tvister om høye regninger for tjenester med forhøyet takst, fortsatt ha tilgang til grunnleggende telefontjenester i påvente av en løsning av tvisten. Medlemsstatene kan beslutte at slik tilgang skal opprettholdes bare dersom abonnenten fortsetter å betale for leie av linje.
 17. Kvalitet og pris er nøkkelfaktorer i et konkurransemarked, og de nasjonale reguleringsmyndigheter bør kunne overvåke kvaliteten på tjenester som tilbys av foretak med plikt til å tilby leveringspliktige tjenester. De nasjonale reguleringsmyndigheter bør, når de anser det nødvendig, kunne treffe tiltak med hensyn til kvaliteten på tjenester som tilbys av slike foretak. De nasjonale reguleringsmyndigheter bør også kunne overvåke kvaliteten på tjenester fra andre foretak som tilbyr offentlige telenett og/eller offentlig tilgjengelige telefontjenester til brukere på faste steder.
 18. Medlemsstatene bør ved behov opprette ordninger for finansiering av nettokostnadene i forbindelse med plikt til å tilby leveringspliktige tjenester i tilfeller der det er påvist at forpliktelsene bare kan oppfylles med tap eller til en nettokostnad som ikke er i samsvar med alminnelige forretningsstandarder. Det er viktig å sikre at nettokostnaden i forbindelse med plikt til å tilby leveringspliktige tjenester beregnes riktig, at enhver finansiering foretas med færrest mulig forstyrrelser for marked og foretak, og at den er forenlig med traktatens artikkel 87 og 88.
 19. Enhver beregning av nettokostnaden for leveringspliktige tjenester bør ta tilstrekkelig hensyn til kostnader og inntekter samt immaterielle fordeler som resulterer av tilbud av leveringspliktige tjenester, men bør ikke hindre det overordnede målet om å sikre at prisstrukturene gjenspeiler kostnadene. Enhver nettokostnad i forbindelse med plikt til å tilby leveringspliktige tjenester bør beregnes på grunnlag av framgangsmåter som gir innsyn.
 20. Å ta hensyn til immaterielle fordeler innebærer at en beregnet verdi i penger av de indirekte fordelene som et foretak oppnår gjennom sin stilling som tilbyder av leveringspliktige tjenester, trekkes fra den direkte nettokostnaden i forbindelse med plikten til å tilby leveringspliktige tjenester, med sikte på å beregne den samlede kostnadsbyrden.
 21. Dersom en plikt til å tilby leveringspliktige tjenester utgjør en urimelig byrde for et foretak, bør medlemsstatene tillates å innføre ordninger for effektiv dekning av nettokostnadene. Det er også rimelig at beregnede nettokostnader dekkes av alle brukere på en åpen måte ved hjelp av avgifter som pålegges foretakene. Medlemsstatene bør kunne finansiere nettokostnadene til ulike deler av plikten til å tilby leveringspliktige tjenester gjennom ulike ordninger og/eller finansiere nettokostnadene for noen av eller alle delene gjennom en av ordningene eller en kombinasjon av begge. Dersom kostnadene dekkes gjennom avgifter som pålegges foretak, bør medlemsstatene sikre at fordelingen mellom foretakene bygger på objektive kriterier som ikke innebærer forskjellsbehandling, og som er i samsvar med forholdsmessighetsprinsippet. Dette prinsippet hindrer ikke medlemsstater i å gjøre unntak for nyinntredere som ennå ikke har fått tilstrekkelig fotfeste på markedet. Enhver finansieringsordning må sikre at markedsdeltakerne bidrar bare til finansiering av plikten til å tilby leveringspliktige tjenester og ikke av annen virksomhet som ikke er direkte forbundet med tilbud av leveringspliktige tjenester. Dekningsordninger bør i alle tilfeller være i samsvar med fellesskapsrettens prinsipper og, særlig når det gjelder fordelingsordninger, prinsippene om likebehandling og forholdsmessighet. Enhver finansieringsordning må sikre at brukere i en medlemsstat ikke bidrar til å dekke kostnadene for leveringspliktige tjenester i en annen medlemsstat, for eksempel ved anrop fra en medlemsstat til en annen.
 22. Dersom medlemsstatene beslutter å finansiere nettokostnaden i forbindelse med plikt til å tilby leveringspliktige tjenester med offentlige midler, forstås med dette også finansiering over offentlige budsjetter, herunder offentlige finansieringskilder som for eksempel statslotterier.
 23. Nettokostnaden i forbindelse med plikt til å tilby leveringspliktige tjenester kan deles mel-

lom alle eller visse bestemte grupper av foretak. Medlemsstatene må sikre at fordelingsordningen er i samsvar med prinsippene om åpenhet, minst mulig markedsforstyrrelse, likebehandling og forholdsmessighet. Minst mulig markedsforstyrrelse innebærer at bidrag innkreves på en slik måte at det så langt som mulig minsker virkningen av den økonomiske byrden på sluttbrukerne, for eksempel ved at avgiftene spres mest mulig.

24. Nasjonale reguleringsmyndigheter bør forsikre seg om at foretak som mottar finansiering av leveringspliktige tjenester, som begrunnelse for sin søknad framlegger tilstrekkelig detaljerte opplysninger om de bestemte elementene som krever slik finansiering. Medlemsstatenes ordninger for kostnadsberegning og finansiering av plikten til å tilby leveringspliktige tjenester bør meddeles Kommisjonen slik at den kan kontrollere at de er forenlige med traktaten. De utpekte operatørene har en interesse i å heve den beregnede nettokostnaden for plikten til å tilby leveringspliktige tjenester. Medlemsstatene bør derfor sikre faktisk åpenhet om og kontroll av de beløp som kreves til finansiering av plikten til å tilby leveringspliktige tjenester.
25. Kommunikasjonsmarkedene er i stadig utvikling når det gjelder tjenester som brukes, og de tekniske midler som benyttes for å levere dem til brukerne. Plikten til å tilby leveringspliktige tjenester, som er definert på fellesskapsplan, bør regelmessig vurderes på nytt, med sikte på å foreslå endringer eller omdefinere virkeområdet. Ved en slik ny vurdering bør det tas hensyn til utviklingen av sosiale, kommersielle og tekniske vilkår, og enhver endring av denne pliktens virkeområde bør underkastes en dobbel kontroll av de tjenester som stilles til rådighet for et betydelig flertall av befolkningen og samtidig medfører fare for sosial utstøting av dem som ikke har råd til dem. Det bør ved enhver endring av virkeområdet for plikten til å tilby leveringspliktige tjenester sikres at visse teknologiske valg ikke foretrekkes kunstig framfor andre, at foretak i sektoren ikke pålegges en uforholdsmessig stor økonomisk byrde (til skade for markedsutvikling og nyskaping), og at finansieringsbyrden ikke urettferdig rammer forbrukere med lavere inntekter. Enhver endring av virkeområdet innebærer nødvendigvis at eventuelle nettokostnader kan finansieres etter de metoder som er tillatt i henhold til dette direktiv. Medlemsstatene kan ikke pålegge markedsdeltakere finansielle bidrag til tiltak

som ikke er en del av plikten til å tilby leveringspliktige tjenester. De enkelte medlemsstater står fritt til å pålegge særlige tiltak (utenfor virkeområdet for plikten til å tilby leveringspliktige tjenester) og finansiere dem i samsvar med fellesskapsretten, men ikke ved hjelp av bidrag fra markedsdeltakerne.

26. Mer effektiv konkurranse på alle tilgangs- og tjenestemarkeder vil gi brukerne flere valgmuligheter. Graden av konkurranse og valgfrihet varierer i Fellesskapet og i medlemsstatene mellom geografiske områder og mellom tilgangs- og tjenestemarkedene. Visse brukere kan være helt avhengige av den tilgang og de tjenester som tilbys av et foretak med sterk markedsstilling. I alminnelighet er det av effektivitetshensyn og for å fremme effektiv konkurranse viktig at tjenestene som tilbys av et foretak med sterk markedsstilling, gjenspeiler kostnadene. Av effektivitetshensyn og sosiale årsaker bør takstene til sluttbrukerne gjenspeile etterspørsels- så vel som kostnadsforhold, forutsatt at dette ikke fører til konkurransevridning. Det er en fare for at et foretak med sterk markedsstilling kan opptre på forskjellige måter for å hindre nyetablering eller vri konkurransen, for eksempel ved å kreve urimelige priser eller underpriser, gruppere tjenester til sluttbruker eller favorisere visse kunder urettmessig. De nasjonale reguleringsmyndigheter bør derfor ha myndighet til, som en siste utvei og etter nøye overveielse, å regulere takstene til sluttbruker for foretak med sterk markedsstilling. Pristakregler, geografisk utjevning eller lignende midler samt ikke-regulerende tiltak som f.eks. sammenligning av offentlig tilgjengelige takster til sluttbruker kan brukes for å nå de to målene å fremme effektiv konkurranse samtidig som man ivaretar offentlige interesser, for eksempel å opprettholde overkommelige priser for offentlig tilgjengelige telefonsjener for visse forbrukere. For at nasjonale reguleringsmyndigheter skal kunne oppfylle sine lovbestemte oppgaver på dette området, herunder innføre eventuell takstkontroll, må de ha tilgang til relevante kostnadsregnskapsopplysninger. Likevel bør regulering av tjenester til sluttbruker anvendes bare dersom de nasjonale reguleringsmyndigheter mener at målet om å sikre effektiv konkurranse og ivareta offentlighetens interesser ikke kan nås gjennom tiltak i engrosleddet eller tiltak med hensyn til valg eller forhåndsvalg av operatør.
27. Dersom en nasjonal reguleringsmyndighet pålegger plikt til å anvende et kostnadsregn-

skapssystem som støtte for takstkontroller, kan den selv foreta en årlig revisjon for å sikre at kostnadsregnskapssystemet overholdes, forutsatt at den har det nødvendige kvalifiserte personale, eller den kan kreve at revisjonen utføres av et annet kvalifisert organ som er uavhengig av den berørte operatøren.

28. Det anses som nødvendig å sikre fortsatt anvendelse av gjeldende bestemmelser med hensyn til minstetilbudet av tjenester over leide samband i Fellesskapets telekommunikasjonsregelverk, særlig i rådsdirektiv 92/44/EØF av 5. juni 1992 om anvendelse av vilkår for tilgang til åpne telenett på leide samband⁶, inntil de nasjonale reguleringsmyndigheter etter framgangsmåtene for markedsanalyse fastsatt i europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/21/EF av 7. mars 2002 om felles rammeregler for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (rammedirektivet)⁷ beslutter at slike bestemmelser ikke lenger er nødvendige fordi det har blitt tilstrekkelig konkurranse på markedet innenfor deres territorium. Graden av konkurranse vil kunne variere mellom forskjellige markeder for leide samband innenfor minstetilbudet og i forskjellige deler av territoriet. Ved utførelsen av markedsanalysen bør de nasjonale reguleringsmyndigheter foreta særskilte vurderinger for hvert marked av leide samband innenfor minstetilbudet, idet det tas hensyn til den geografiske dimensjonen. Tjenester over leide samband utgjør obligatoriske tjenester som skal tilbys uten at det benyttes erstatningsordninger. Levering av leide samband utover minstetilbudet av leide samband bør omfattes av alminnelige bestemmelser om sluttbrukermarkedet snarere enn av særskilte krav med hensyn til levering av minstetilbudet.
29. Den nasjonale reguleringsmyndighet kan også, på grunnlag av en analyse av det relevante marked, kreve at mobiloperatører med sterk markedsstilling skal gjøre det mulig for sine abonnenter å få tilgang til tjenester som tilbys av alle samtrafikktilsluttede tilbydere av offentlig tilgjengelige telefontjenester, enten for hvert enkelt anrop eller ved hjelp av forhåndsvalg.
30. Kontrakter er et viktig redskap for brukere og forbrukere for å sikre et minstenivå av innsyn i

opplysninger og rettssikkerhet. De fleste tjenestetilbydere i en konkurransesituasjon inngår kontrakter med sine kunder fordi det er ønskelig av kommersielle grunner. I tillegg til bestemmelsene i dette direktiv gjelder kravene i gjeldende fellesskapsregelverk for forbrukervern i forbindelse med kontrakter, særlig rådsdirektiv 93/13/EØF av 5. april 1993 om urimelige vilkår i forbrukeravtaler⁸ og europaparlaments- og rådsdirektiv 97/7/EF av 20. mai 1997 om forbrukervern ved fjernsalgsavtaler⁹, for forbrukertransaksjoner i forbindelse med elektroniske nett og tjenester. Særlig bør forbrukerne ha et minstenivå av rettssikkerhet i kontraktsforhold med sin direkteleverandør av telefontjenester, slik at kontraktsvilkår, vilkår, tjenestekvalitet, vilkår for opphør av kontrakt og tjeneste, erstatningstiltak og tvisteløsning er angitt i kontraktene. Dersom andre tjenestetilbydere enn direkteleverandører av telefontjenester inngår kontrakter med forbrukere, må disse kontraktene også inneholde slike opplysninger. Tiltakene som skal sikre innsyn i priser, takster og vilkår vil øke forbrukernes muligheter til å foreta best mulige valg og dermed fullt ut dra nytte av konkurransen.

31. Sluttbrukere bør ha tilgang til offentlig tilgjengelige opplysninger om kommunikasjonstjenester. Medlemsstatene bør kunne overvåke kvaliteten på tjenester som tilbys på deres territorier. Den nasjonale reguleringsmyndighet bør systematisk kunne samle inn opplysninger om kvaliteten på tjenester som tilbys på deres territorier, på grunnlag av kriterier som gjør det mulig å sammenligne mellom tjenestetilbydere og mellom medlemsstater. Foretak som tilbyr kommunikasjonstjenester i en konkurransesituasjon, vil av kommersielle grunner kunne gjøre passende og ajourførte opplysninger om sine tjenester offentlig tilgjengelige. Nasjonale reguleringsmyndigheter bør likevel kunne kreve at slike opplysninger offentliggjøres dersom det påvises at de faktisk ikke er gjort tilgjengelige for offentligheten.
32. Sluttbrukere bør kunne garanteres samvirkingsevne for alt utstyr som selges i Fellesskapet til mottak av digitalfjernsyn. Medlemsstatene bør kunne kreve at det vedtas harmoniserte minstestandarder for slikt utstyr. Slike standarder kan tilpasses fra tid til annen på bakgrunn av den teknologiske utviklingen og markedsutviklingen.
33. Det er ønskelig at forbrukerne oppnår størst mulige tilknytningsmuligheter for digitalfjernsynsapparater. Samvirkingsevne er et begrep i

⁶ EFT L 165 av 19.6.1992, s. 27. Direktivet sist endret ved kommisjonsvedtak 98/80/EF (EFT L 14 av 20.1.1998, s. 27).

⁷ EFT L 108 av 24.4.2002, s. 33.

⁸ EFT L 95 av 21.4.1993, s. 29.

⁹ EFT L 144 av 4.6.1997, s. 19.

utvikling på dynamiske markeder. Standardiseringsorganer bør gjøre sitt ytterste for å sikre at hensiktsmessige standarder utvikles i takt med den aktuelle teknologien. Det er dessuten viktig å sikre at det på fjernsynsapparater finnes kontakter som kan videresende alle nødvendige deler av et digitalt signal, herunder lyd- og videostrømmer, opplysninger om betinget tilgang, tjenester, programgrensesnitt (API) og kopibeskyttelse. Dette direktiv sikrer derfor at funksjonaliteten til det åpne grensesnitt for digitalfjernsynsapparater ikke begrenses av nettoperatører, tjenestetilbydere eller utstudsprodusenter, og at den fortsetter å utvikle seg i takt med den teknologiske utvikling. Med hensyn til visning og presentasjon av interaktive digitalfjernsynstjenester anses det å være til fordel for forbrukerne at det innføres en felles standard basert på en markedsstyrt mekanisme. Medlemsstatene og Kommisjonen kan ta politiske initiativer i samsvar med traktaten for å fremme denne utviklingen.

34. Alle sluttbrukere bør fortsatt ha tilgang til sentralbordtjenester, uansett hvilken organisasjon som gir tilgang til det offentlige telefonnettet.
35. Nummeropplysningstjenester og katalogtjenester er allerede åpne for konkurranse. Bestemmelsene i dette direktiv utfyller bestemmelsene i direktiv 97/66/EF ved å gi abonnentene rett til å få sine personopplysninger oppført i en trykt eller elektronisk katalog. Alle tjenestetilbydere som tildeler sine abonnenter telefonnumre, har plikt til å gjøre relevante opplysninger tilgjengelige på en rettferdig og kostnadsorientert måte som ikke innebærer forskjellsbehandling.
36. Det er viktig at brukerne kan ringe gratis til det felleseuropeiske nødnummeret 112, og til andre nasjonale nødnumre, fra en hvilken som helst telefon, herunder offentlige betalingstelefoner, uten å måtte bruke noe betalingsmiddel. Medlemsstatene skal allerede ha truffet de nødvendige organisatoriske tiltak som passer best for den nasjonale organiseringen av nødmeldingstjenestene, for å sikre at anrop til dette nummeret blir besvart og håndtert på en tilfredsstillende måte. Dersom opplysninger om hvor anropet kommer fra, i den grad det er teknisk mulig, blir gjort tilgjengelige for nødmeldingstjenestene, vil dette gi bedre vern og økt sikkerhet for brukerne av 112-tjenester og hjelpe nødmeldingstjenestene i deres arbeid, forutsatt at overføringen av anrop og tilhørende

data til de berørte nødmeldingstjenestene sikres. Mottak og bruk av slike opplysninger må være i samsvar med relevante fellesskapsregler for behandling av personopplysninger. Stadige forbedringer av informasjonsteknologien vil etter hvert gjøre det mulig å håndtere flere språk samtidig over nettet til en rimelig pris. Dette vil i sin tur gi ytterligere sikkerhet for europeiske borgere som bruker nødnummeret 112.

37. Lett tilgang til internasjonale telefontjenester er avgjørende for europeiske borgere og europeiske foretak. 00 er allerede innført som standard utenlandsprefiks for Fellesskapet. Det kan innføres eller videreføres særordninger for anrop mellom nærliggende steder på tvers av grenser mellom medlemsstater. ITU har, i samsvar med ITU-anbefaling E.164, gitt det europeiske nummerforvaltningsområde (ETNS) koden 3883. For å sikre forbindelse for anrop til ETNS bør foretak som driver offentlige telefonnett, sikre at anrop som bruker 3883, blir direkte eller indirekte koplet til nett som betjener ETNS som angitt i de relevante ETSI-standarder (Det europeiske standardiseringsinstitutt for telekommunikasjoner). Slike samtrafikkordninger bør underlegges bestemmelsene i europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/19/EF av 7. mars 2002 om tilgang til og samtrafikk mellom elektroniske kommunikasjonsnett og tilhørende ressurser (tilgangsdirektivet)¹⁰.
38. Sluttbrukernes tilgang til alle nummeropplysningsressurser i Fellesskapet er en viktig forutsetning for et felles marked. Det bør omfatte fritelefontjenester, tjenester med forhøyet takst og andre ikke-geografiske numre, unntatt der den anropte abonnenten av kommersielle grunner har valgt å begrense tilgangen fra visse geografiske områder. Den takst som kreves fra anropere som foretar anrop fra steder utenfor den berørte medlemsstat, behøver ikke være den samme som for anropere som foretar anrop fra medlemsstaten.
39. Innretninger for tonesignaler og nummervisning er normalt tilgjengelige på moderne telefonsentraler, og kan derfor i økende grad tilbys til lav eller ingen kostnad. Tonesignaler brukes stadig mer til interaktiv kommunikasjon med særskilte tjenester og særskilte innretninger, herunder verdiøkende tjenester, og brukere uten denne muligheten kan bli hindret i å gjøre bruk av disse tjenestene. Medlemsstatene behøver ikke å pålegge forpliktelser til å tilby disse innretningene når de allerede er tilgjengelige. Direktiv 97/66/EF sikrer bruker-

¹⁰ EFT L 108 av 24.4.2002, s. 7.

- nes personvern i forbindelse med spesifiserte regninger, ved at de får mulighet til å verne sitt privatliv ved innføring av nummervisning. Utviklingen av disse tjenestene på felleseuropeisk grunnlag vil være til nytte for forbrukerne og fremmes ved dette direktiv.
40. Nummeroverførbarhet er et viktig bidrag til forbrukerens valgmuligheter og effektiv konkurranse i et konkurransepreget telekommunikasjonsmarked ved at sluttbrukere som ber om det, gis mulighet til å beholde sitt nummer eller sine numre på det offentlige telefonnettet, uavhengig av hvilken organisasjon som tilbyr tjenesten. Nummeroverføring mellom tilknytninger til det offentlige telefonnettet på faste og ikke-faste steder omfattes ikke av dette direktiv. Medlemsstatene kan imidlertid anvende bestemmelsene om nummeroverførbarhet mellom nett som tilbyr tjenester på faste steder, og mobilnett.
41. Betydningen av nummeroverførbarhet øker betraktelig når det finnes takstopplysninger som er åpne for innsyn for både sluttbrukere som overfører sine numre, og for sluttbrukere som ringer til dem som har overført sine numre. De nasjonale reguleringsmyndigheter bør om mulig lette innsyn i takstene som ledd i gjennomføringen av nummeroverførbarhet.
42. Når de nasjonale reguleringsmyndigheter sikrer at fastsettelsen av samtrafikk takster knyttet til nummeroverførbarhet er kostnadsorientert, kan de også ta hensyn til tilgjengelige priser på sammenlignbare markeder.
43. Medlemsstatene pålegger for tiden visse formidlingsplikter («must carry») for nett som er opprettet med sikte på kringkasting av radio- og fjernsynssendinger til offentligheten. Medlemsstatene bør når det er i offentlighetens rettmessige interesse kunne pålegge foretak som er underlagt deres jurisdiksjon rimelige forpliktelser, men bare dersom det er nødvendig for å nå mål av allmenn interesse som er fastsatt av medlemsstatene i samsvar med fellesskapsretten, og de bør være rimelige, åpne for innsyn og gjennomgå regelmessig. Formidlingsplikt pålagt av medlemsstatene bør være rimelig, det vil si at den bør stå i forhold til målet og sikrer innsyn, på bakgrunn av klart fastsatte mål av allmenn interesse, og den kan eventuelt følges av en bestemmelse om en rimelig godtgjøring. Slik formidlingsplikt kan omfatte overføring av tjenester som er særskilt utformet for å sikre funksjonshemmede brukere behørig tilgang.
44. Nett som brukes til kringkasting av radio- og fjernsynssendinger til offentligheten, omfatter kabelfjernsynsnett, satellittfjernsynsnett og jordbaserte kringkastingsnett. De kan også omfatte andre nett i den grad et betydelig antall sluttbrukere bruker slike nett som sin fremste kilde til å motta radio- og fjernsynssendinger.
45. Tjenester som tilbyr innhold, som f.eks. markedsføring av en pakke med radio- og fjernsynsinnhold, omfattes ikke av de felles rammer for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester. Tilbydere av slike tjenester bør ikke være pålagt plikt til å tilby leveringspliktige tjenester når det gjelder denne virksomheten. Dette direktiv berører ikke tiltak som treffes på nasjonalt plan, i samsvar med fellesskapsretten, for slike tjenester.
46. Dersom en medlemsstat ønsker å sikre at det tilbys andre særskilte tjenester på hele dens nasjonale territorium, bør slike forpliktelser gjennomføres på en kostnadseffektiv måte og utenfor virkeområdet for plikten til å tilby leveringspliktige tjenester. Medlemsstatene kan dermed treffe ytterligere tiltak (for eksempel lette utviklingen av infrastruktur eller tjenester i tilfeller der markedet ikke på en tilfredsstillende måte oppfyller sluttbrukernes eller forbrukernes krav), i samsvar med fellesskapsretten. Som reaksjon på Kommisjonens e-Europa-initiativ oppfordret Det europeiske råd i Lisboa 23. og 24. mars 2000 medlemsstatene til å sørge for at alle skoler får tilgang til Internett og multimediaressurser.
47. I en konkurransesituasjon bør de nasjonale reguleringsmyndigheter ta hensyn til synspunktene til de berørte parter, herunder brukere og forbrukere, når de behandler spørsmål som berører sluttbrukernes rettigheter. Det bør finnes effektive framgangsmåter for å behandle tvister mellom forbrukere på den ene siden og foretak som tilbyr offentlig tilgjengelige kommunikasjons tjenester, på den andre siden. Medlemsstatene bør ta behørig hensyn til kommisjonsrekommendasjon 98/257/EF av 30. mars 1998 om de prinsipper som får anvendelse på organer med ansvar for utenomrettslig løsning av forbrukertvister¹¹.
48. Samregulering kan være en hensiktsmessig måte å fremme strengere kvalitetsstandarder og bedre tjenester. Samregulering bør bygge på de samme prinsippene som formell regulering, dvs. at den bør være objektiv, begrunnet, rimelig og åpen for innsyn.

¹¹ EFT L 115 av 17.4.1998, s. 31.

49. I dette direktiv bør det fastsettes ulike former for forbrukervern, f.eks. klare kontraktsvilkår og tvisteløsning, og innsyn i takstene for forbrukerne. Det bør også oppmuntres til at andre kategorier av sluttbrukere, særlig små og mellomstore bedrifter, får nyte godt av disse fordelene.
50. Bestemmelsene i dette direktiv er ikke til hinder for at en medlemsstat kan treffe tiltak med begrunnelse i traktatens artikkel 30 og 46, særlig av hensyn til offentlig sikkerhet, offentlig orden og offentlig moral.
51. Siden målene for det foreslåtte tiltak, å fastsette et felles nivå for leveringspliktige tjenester innenfor telekommunikasjon for alle europeiske brukere og harmonisere vilkårene for tilgang til og bruk av offentlige telefonnett på et fast sted og tilhørende offentlig tilgjengelige telefontjenester, og å innføre harmoniserte rammeregler for elektroniske kommunikasjonstjenester, elektroniske kommunikasjonsnett og tilhørende ressurser, ikke kan nås i tilstrekkelig grad av medlemsstatene, og derfor på grunn av omfanget og virkningene av tiltaket, bedre kan nås på fellesskapsplan, kan Fellesskapet treffe tiltak i samsvar med nærhetsprinsippet som nevnt i traktatens artikkel 5. I samsvar med forholdsmessighetsprinsippet fastsatt i nevnte artikkel, går dette direktiv ikke lenger enn det som er nødvendig for å nå disse målene.
52. De tiltak som er nødvendige for gjennomføringen av dette direktiv, bør vedtas i samsvar med rådsbeslutning 1999/468/EF av 28. juni 1999 om fastsettelse av nærmere regler for utøvelsen av den gjennomføringsmyndighet som er tillagt Kommisjonen¹² –

VEDTATT DETTE DIREKTIV:

Kapittel I

Virkeområde, mål og definisjoner

Artikkel 1

Virkeområde og mål

1. Innenfor rammen av direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet) gjelder dette direktiv tilbud av elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester til sluttbrukere. Målet er gjennom effektiv konkurranse og faktiske valgmuligheter å sikre at offentlig tilgjengelige tjenester av høy kvalitet er tilgjengelige i hele Fellesskapet, og å

håndtere de tilfeller der sluttbrukernes behov ikke ivaretas tilfredsstillende av markedet.

2. I dette direktiv er det fastsatt rettigheter for sluttbrukere og tilsvarende forpliktelser for foretak som tilbyr offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester. Når det gjelder tilbud av leveringspliktige tjenester på åpne konkurransemarkeder, er det i dette direktiv fastsatt et minstetilbud av tjenester av en bestemt kvalitet som er tilgjengelige for alle sluttbrukere til en overkommelig pris i lys av særskilte nasjonale forhold, uten at konkurransen vrís. I dette direktiv er det også fastsatt forpliktelser med hensyn til tilbud av visse obligatoriske tjenester, som tilbud av leide samband på sluttbrukernivå.

Artikkel 2

Definisjoner

I dette direktiv får definisjonene fastsatt i artikkel 2 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet) anvendelse.

I dette direktiv menes dessuten med:

- «offentlig betalingstelefon»: en telefon som er tilgjengelig for offentligheten og der betalingen for bruken skjer med mynter og/eller kredittkort og/eller forhåndsbetalte kort, herunder kort som brukes sammen med nummerkoder,
- «offentlig telefonnett»: et elektronisk kommunikasjonsnett som brukes til å tilby offentlig tilgjengelige telefontjenester; det muliggjør overføring mellom nettermineringspunkter av tale, men også av andre former for kommunikasjon, som telefaks og dataoverføring,
- «offentlig tilgjengelig telefontjeneste»: en tjeneste som er tilgjengelig for offentligheten for opprettelse eller mottak av nasjonale og internasjonale anrop samt tilgang til nødmeldingstjenester gjennom ett eller flere numre i en nasjonal eller internasjonal nummerplan, og som dessuten eventuelt kan omfatte én eller flere av følgende tjenester: sentralbordtjenester, nummeropplysningstjenester, kataloger, offentlige betalingstelefoner, tilbud av tjenester på særlige vilkår, tilbud av spesialutstyr for funksjonshemmede eller personer med særlige sosiale behov og/eller tilbud av ikke-geografiske tjenester,
- «geografisk nummer»: et nummer fra den nasjonale nummerplan der en del av nummerstrukturen inneholder en geografisk opplysning som brukes til å rute anropene til det fysiske stedet for nettermineringspunktet (NTP),
- «nettermineringspunkt» (NTP): det fysiske

¹² EFT L 184 av 17.7.1999, s. 23.

punkt der en bruker får tilgang til et offentlig kommunikasjonsnett. For nett der det anvendes svitsjing eller ruting, identifiseres NTP ved hjelp av en særskilt nettsadresse som kan være knyttet til abonnentens nummer eller navn,

- f. «ikke-geografisk nummer»: et nummer i den nasjonale nummerplan som ikke er et geografisk nummer. Det omfatter blant annet mobilnumre, fritelefonnumre og numre med forhøyet takst.

Kapittel II

Plikt til å tilby leveringspliktige tjenester, herunder sosiale forpliktelser

Artikkel 3

Tilgang til leveringspliktige tjenester

1. Medlemsstatene skal sikre at tjenestene fastsatt i dette kapittel gjøres tilgjengelige med angitt kvalitet for alle sluttbrukere på deres territorium, uansett geografisk plassering og, i lys av særskilte nasjonale forhold, til en overkommelig pris.
2. Medlemsstatene skal fastsette den mest effektive og hensiktsmessige metoden for å sikre gjennomføring av leveringspliktige tjenester, samtidig som prinsippene om objektivitet, innsyn, likebehandling og rimelighet overholdes. De skal søke å oppnå minst mulig konkurransevidning, særlig tilbud av tjenester til priser eller på vilkår som avviker fra vanlige forretningsmessige vilkår, samtidig som offentlighetens interesser ivaretas.

Artikkel 4

Tilbud av tilgang på fast sted

1. Medlemsstatene skal sikre at alle rimelige anmodninger om tilknytning til det offentlige telenett på et fast sted og om tilgang til offentlig tilgjengelige telefontjenester på et fast sted etterkommes av minst ett foretak.
2. Tilknytningen som tilbys, skal gjøre det mulig for sluttbrukerne å foreta og motta nasjonale og internasjonale telefonanrop, telefakser og dataoverføring ved hastigheter som er tilstrekkelige til å gi funksjonell Internett-tilgang, idet det tas hensyn til den teknologi som oftest brukes av flertallet av abonnenter, samt den tekniske gjennomførbarheten.

Artikkel 5

Nummeropplysningstjenester og kataloger

1. Medlemsstatene skal sikre at
 - a. minst én fullstendig katalog er tilgjengelig for sluttbrukerne i en form som er godkjent av vedkommende myndighet, i trykt eller elektronisk form eller begge deler, og at den ajourføres regelmessig, og minst én gang i året,
 - b. minst én fullstendig nummeropplysningstjeneste er tilgjengelig for alle sluttbrukere, herunder brukere av offentlige betalingstelefoner.
2. Katalogene nevnt i nr. 1 skal, med forbehold for artikkel 11 i direktiv 97/66/EF, omfatte alle abonnenter på offentlig tilgjengelige telefontjenester.
3. Medlemsstatene skal sikre at foretak som tilbyr tjenestene nevnt i nr. 1, anvender prinsippet om likebehandling ved behandling av opplysninger som de får fra andre foretak.

Artikkel 6

Offentlige betalingstelefoner

1. Medlemsstatene skal sikre at de nasjonale reguleringsmyndigheter kan pålegge foretak forpliktelser for å sikre at det stilles til rådighet offentlige betalingstelefoner som oppfyller sluttbrukernes rimelige behov med hensyn til geografisk dekning, antall telefoner, tilgjengeligheten til slike telefoner for funksjonshemmede brukere samt tjenestenes kvalitet.
2. En medlemsstat skal sikre at dens nasjonale reguleringsmyndighet kan beslutte ikke å pålegge forpliktelser i henhold til nr. 1 på hele eller deler av dens territorium dersom den er sikker på at disse ressursene eller sammenlignbare tjenester er bredt tilgjengelige, på grunnlag av samråd med de berørte parter som nevnt i artikkel 33.
3. Medlemsstatene skal sikre at det er mulig å foreta nødanrop fra offentlige betalingstelefoner med det felles europeiske nødnummeret 112 og andre nasjonale nødnumre, avgiftsfritt og uten bruk av betalingsmidler.

Artikkel 7

Særlige tiltak for funksjonshemmede brukere

1. Medlemsstatene skal ved behov treffe særlige tiltak for funksjonshemmede sluttbrukere for å sikre tilsvarende tilgang til og overkommelige

priser for offentlig tilgjengelige telefontjenester, herunder nødmeldingstjenester, nummeropplysningstjenester og kataloger, som det andre sluttbrukere har.

2. Medlemsstatene kan treffe særlige tiltak, i lys av nasjonale forhold, for å sikre at funksjonshemmede sluttbrukere også kan dra fordel av de valgmuligheter med hensyn til foretak og tjenester som er tilgjengelige for flertallet av sluttbrukere.

Artikkel 8

Utpeking av foretak

1. Medlemsstatene kan utpeke ett eller flere foretak til å sikre at det tilbys leveringspliktige tjenester som fastsatt i artikkel 4, 5, 6 og 7 og eventuelt artikkel 9 nr. 2, slik at hele det nasjonale territoriet kan dekkes. Medlemsstatene kan utpeke ulike foretak eller grupper av foretak som skal tilby ulike deler av de leveringspliktige tjenestene og/eller til å dekke ulike deler av det nasjonale territoriet.
2. Når medlemsstatene utpeker foretak i deler av eller hele det nasjonale territoriet til foretak med plikt til å tilby leveringspliktige tjenester, skal de anvende en effektiv og objektiv utpekingsordning som er åpen for innsyn og ikke innebærer forskjellsbehandling, slik at ikke noe foretak på forhånd utelukkes fra å bli utpekt. Slike utpekingsordninger skal sikre at de leveringspliktige tjenestene tilbys på en kostnadseffektiv måte og kan brukes som middel til å bestemme nettokostnaden for plikten til å tilby leveringspliktige tjenester i samsvar med artikkel 12.

Artikkel 9

Overkommelige takster

1. Nasjonale reguleringsmyndigheter skal overvåke utviklingen av og nivået på sluttbrukertakstene for tjenester som i henhold til artikkel 4, 5, 6 og 7 faller inn under forpliktelsene til å tilby leveringspliktige tjenester, og som tilbys av utpekte foretak, særlig i forhold til nasjonale forbrukerpriser og inntekter.
2. Medlemsstatene kan, i lys av særskilte nasjonale forhold, kreve at de utpekte foretak tilbyr forbrukerne takstalternativer eller -pakker som avviker fra dem som tilbys på vanlige forretningsmessige vilkår, særlig for å sikre at personer med lave inntekter eller særlige sosiale behov ikke hindres i å få tilgang til eller bruke offentlig tilgjengelige telefontjenester.

3. Medlemsstatene kan, utover bestemmelsene om at utpekte foretak skal tilby særlige takstalternativer eller overholde pristak eller geografisk utjevning eller andre lignende ordninger, sikre at det gis støtte til forbrukere med lave inntekter eller særlige sosiale behov.
4. Medlemsstatene kan kreve at foretak med forpliktelser i henhold til artikkel 4, 5, 6 og 7 anvender felles takster, herunder geografisk utjevning, i hele territoriet, i lys av nasjonale forhold eller for å overholde pristak.
5. Nasjonale reguleringsmyndigheter skal, dersom et utpekt foretak har plikt til å tilby særlige takstalternativer, felles takster, herunder geografisk utjevning, eller til å overholde pristak, sikre at vilkårene er helt åpne for innsyn og offentliggjøres og anvendes i samsvar med prinsippet om likebehandling. Nasjonale reguleringsmyndigheter kan kreve at særlige ordninger endres eller trekkes tilbake.

Artikkel 10

Ugiftskontroll

1. Medlemsstatene skal sikre at utpekte foretak når de tilbyr ressurser og tjenester utover dem som er nevnt i artikkel 4, 5, 6 og 7 og artikkel 9 nr. 2, fastsetter vilkår på en slik måte at abonnenten ikke blir tvunget til å betale for ressurser og tjenester som ikke er nødvendige for eller kreves til den tjenesten det bes om.
2. Medlemsstatene skal sikre at utpekte foretak med forpliktelser i henhold til artikkel 4, 5, 6 og 7 og artikkel 9 nr. 2 tilbyr de særlige ressursene og tjenestene nevnt i vedlegg I del A, slik at abonnentene kan overvåke og kontrollere utgiftene og hindre uberettiget avbrytelse av tjenesten.
3. Medlemsstatene skal sikre at vedkommende myndighet kan frafalle kravene i nr. 2 i hele eller deler av det nasjonale territoriet dersom den er sikker på at ressursen er bredt tilgjengelig.

Artikkel 11

Tjenestekvaliteten til utpekte foretak

1. Nasjonale reguleringsmyndigheter skal sikre at alle utpekte foretak med forpliktelser i henhold til artikkel 4, 5, 6 og 7 og artikkel 9 nr. 2 offentliggjør fyllestgjørende ajourførte opplysninger om resultatene oppnådd ved tilbud av leveringspliktige tjenester på grunnlag av parametrene for tjenestekvalitet, definisjoner og målemetoder fastsatt i vedlegg III. De offentlig-

- gjorte opplysningene skal også meddeles den nasjonale reguleringsmyndighet.
2. Nasjonale reguleringsmyndigheter kan blant annet fastsette ytterligere tjenestekvalitetsstandarder dersom det er utviklet relevante parametere, for å vurdere de tjenestene som foretakene tilbyr funksjonshemmede sluttbrukere og forbrukere. Nasjonale reguleringsmyndigheter skal sikre at opplysninger om foretakenes resultater i henhold til disse parametrene også offentliggjøres og gjøres tilgjengelige for den nasjonale reguleringsmyndighet.
 3. Nasjonale reguleringsmyndigheter kan dessuten angi innholdet, formen og på hvilken måte opplysningene skal offentliggjøres, for å sikre at sluttbrukerne og forbrukerne har tilgang til omfattende, sammenlignbare og brukervennlige opplysninger.
 4. Nasjonale reguleringsmyndigheter skal kunne fastsette kvalitetsmål for foretak som minst har plikt til å tilby leveringspliktige tjenester i henhold til artikkel 4. I den forbindelse skal de nasjonale reguleringsmyndigheter ta hensyn til de berørte parter synspunkter som nevnt i artikkel 33.
 5. Medlemsstatene skal sikre at nasjonale reguleringsmyndigheter er i stand til å overvåke at de utpekte foretakene når kvalitetsmålene.
 6. Dersom et foretak over et lengre tidsrom ikke når kvalitetsmålene, kan det treffes særlige tiltak i samsvar med europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/20/EF av 7. mars 2002 om tillatelse for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (tillatelsesdirektivet)¹³. Nasjonale reguleringsmyndigheter skal på det berørte foretaks bekostning kunne bestille uavhengig revisjon eller lignende vurderinger av kvalitetsdataene, for å sikre at dataene som foretak med plikt til å tilby leveringspliktige tjenester offentliggjør, er riktige og sammenlignbare.

Artikkel 12

Beregning av kostnad for plikten til å tilby leveringspliktige tjenester

1. Dersom de nasjonale reguleringsmyndigheter anser at det å tilby leveringspliktige tjenester som fastsatt i artikkel 3–10 kan utgjøre en urimelig byrde for foretak som er utpekt til å tilby leveringspliktige tjenester, skal de beregne nettokostnaden for dette. For dette formål skal de nasjonale reguleringsmyndigheter

- a. beregne nettokostnaden for plikten til å tilby leveringspliktige tjenester, idet det tas hensyn til eventuelle markedsfordeler for et foretak som er utpekt til å tilby leveringspliktige tjenester, i samsvar med vedlegg IV del A, eller
 - b. gjøre bruk av nettokostnadene for tilbud av leveringspliktige tjenester fastsatt i henhold til utpekingsordningen i samsvar med artikkel 8 nr. 2.
2. Regnskapene og/eller opplysningene som danner grunnlaget for beregningen av nettokostnaden i forbindelse med plikten til å tilby leveringspliktige tjenester i henhold til nr. 1 bokstav a), skal revideres eller kontrolleres av den nasjonale reguleringsmyndighet eller et organ som er uavhengig av de berørte parter og godkjent av den nasjonale reguleringsmyndighet. Resultatene av kostnadsberegningen og konklusjonene av revisjonen skal være offentlig tilgjengelige.

Artikkel 13

Finansiering av plikten til å tilby leveringspliktige tjenester

1. Dersom de nasjonale reguleringsmyndigheter på grunnlag av nettokostnadsberegningen nevnt i artikkel 12 fastslår at et foretak er pålagt en urimelig byrde, skal medlemsstatene på anmodning fra et utpekt foretak beslutte å
 - a. innføre en ordning som på vilkår som er åpne for innsyn kompensere foretaket for de beregnede nettokostnadene med offentlige midler, og/eller
 - b. fordele nettokostnadene ved plikten til å tilby leveringspliktige tjenester mellom tilbydere av elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester.
2. Dersom nettokostnaden fordeles i henhold til nr. 1 bokstav b), skal medlemsstatene fastsette en fordelingsordning som forvaltes av den nasjonale reguleringsmyndighet eller et organ som er uavhengig av de tilgangsberettigede under tilsyn av den nasjonale reguleringsmyndighet. Bare nettokostnader ved forpliktelsene fastsatt i artikkel 3–10, beregnet i samsvar med artikkel 12, kan finansieres.
3. En fordelingsordning skal være i samsvar med prinsippene om innsyn, minst mulig konkurransevidning, likebehandling og rimelighet, i samsvar med prinsippene i vedlegg IV del B. Medlemsstatene kan velge ikke å kreve bidrag fra foretak med en nasjonal omsetning som er lavere enn en fastsatt grense.

¹³ EFT L 108 av 24.4.2002, s. 21.

4. Eventuelle avgifter knyttet til fordeling av kostnader i forbindelse med plikt til å tilby leveringspliktige tjenester skal utskilles og fastsettes særskilt for hvert foretak. Slike avgifter skal ikke pålegges eller innkreves fra foretak som ikke tilbyr tjenester på territoriet til den medlemsstat som har innført fordelingsordningen.

Artikkel 14

Innsyn

1. Dersom det er innført en ordning for fordeling av nettokostnaden ved plikten til å tilby leveringspliktige tjenester som nevnt i artikkel 13, skal de nasjonale reguleringsmyndigheter sikre at prinsippene for kostnadsdeling og nærmere opplysninger om den anvendte ordningen gjøres offentlig tilgjengelige.
2. Med forbehold for fellesskapsregler og nasjonale regler for forretningshemmeligheter skal de nasjonale reguleringsmyndigheter sikre at det offentliggjøres en årlig rapport der den beregnede kostnaden ved plikten til å tilby leveringspliktige tjenester angis, og der bidrag fra alle berørte foretak samt eventuelle markedsfordeler for det eller de foretak som er utpekt til å tilby leveringspliktige tjenester, er oppført, dersom et fond faktisk er opprettet og i drift.

Artikkel 15

Ny vurdering av omfanget av leveringspliktige tjenester

1. Kommisjonen skal regelmessig vurdere omfanget av de leveringspliktige tjenestene på nytt, særlig med sikte på å foreslå for Europaparlamentet og Rådet at omfanget endres eller omdefineres. En ny vurdering skal første gang foretas innen to år etter anvendelsesdatoen nevnt i artikkel 38 nr. 1 annet ledd, og deretter hvert tredje år.
2. Denne nye vurderingen skal foretas i lys av samfunnsutviklingen og den økonomiske og teknologiske utvikling, idet det blant annet tas hensyn til mobilitet og bithastighet på bakgrunn av den teknologi som oftest brukes av flertallet av abonnenter. Den nye vurderingen skal foretas i samsvar med vedlegg V. Kommisjonen skal framlegge en rapport for Europaparlamentet og Rådet om resultatet av den nye vurderingen.

¹⁴ EFT L 101 av 1.4.1998, s. 24.

¹⁵ EFT L 199 av 26.7.1997, s. 32. Direktivet sist endret ved direktiv 98/61/EF (EFT L 268 av 3.10.1998, s. 37).

Kapittel III

Regulering av foretak med sterk markedsstilling på visse markeder

Artikkel 16

Ny vurdering av forpliktelser

1. Medlemsstatene skal opprettholde alle forpliktelser med hensyn til
 - a. sluttbrukertakster for tilgang til og bruk av det offentlige telefonnettet i henhold til artikkel 17 i europaparlaments- og rådsdirektiv 98/10/EF av 26. februar 1998 om anvendelse av vilkår for tilgang til åpne telenett (ONP) for taletelefoni og om opprettelse av en universell tjeneste på telekommunikasjonsområdet under konkurranseforhold¹⁴,
 - b. valg eller forhåndsvalg av operatør i henhold til europaparlaments- og rådsdirektiv 97/33/EF av 30. juni 1997 om samtrafikk på telekommunikasjonsområdet med henblikk på å sikre universelle tjenester og samtrafikkevne ved anvendelse av prinsippene om tilgang til åpne telenett (ONP)¹⁵,
 - c. leide samband i henhold til artikkel 3, 4, 6, 7, 8 og 10 i direktiv 92/44/EØF,
 inntil disse forpliktelsene er blitt vurdert på nytt og beslutning er truffet i samsvar med nr. 3 i denne artikkel.
2. Kommisjonen skal angi relevante markeder for forpliktelsene med hensyn til sluttbrukermarkeder i den første rekommandasjonen om relevante produkt- og markedstjenester og det vedtak om fastsettelse av tverrnasjonale markeder som skal gjøres i samsvar med artikkel 15 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet).
3. Medlemsstatene skal sikre at nasjonale reguleringsmyndigheter snarest mulig etter dette direktivs ikrafttredelse og deretter regelmessig foretar en markedsanalyse etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 16 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet), for å avgjøre om forpliktelsene med hensyn til sluttbrukermarkeder skal opprettholdes, endres eller trekkes tilbake. Tiltakene som treffes, skal underlegges framgangsmåten nevnt i artikkel 7 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet).

Artikkel 17

Regulering av tjenester til sluttbrukere

1. Medlemsstatene skal sikre
 - a. dersom en nasjonal reguleringsmyndighet som følge av en markedsanalyse utført i

samsvar med artikkel 16 nr. 3 fastslår at det på et gitt sluttbrukermarked fastsatt i samsvar med artikkel 15 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet) ikke er effektiv konkurranse, og

- b. dersom den nasjonale reguleringsmyndighet fastslår at forpliktelsene pålagt i henhold til direktiv 2002/19/EF (tilgangsdirektivet) eller artikkel 19 i dette direktiv ikke fører til at målene fastsatt i artikkel 8 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet) nås, at de nasjonale reguleringsmyndigheter pålegger foretak som det er fastslått har sterk markedsstilling i samsvar med artikkel 14 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet), hensiktsmessige lovbestemte forpliktelser.
2. Forpliktelser pålagt i henhold til nr. 1 skal bygge på det aktuelle problemets art, stå i forhold til problemet og være begrunnet ut fra målene fastsatt i artikkel 8 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet). De pålagte forpliktelsene kan omfatte krav om at utpekte foretak ikke krever urimelige priser, hindrer nyetablering eller begrenser konkurransen ved å kreve underpriser, favorisere visse sluttbrukere urettmessig eller gruppere tjenester på en urimelig måte. Nasjonale reguleringsmyndigheter kan for slike foretak anvende tak for takster til sluttbrukere, treffe tiltak for å kontrollere enkelttakster eller tiltak for å tilpasse takstene til kostnadene eller prisene på sammenlignbare markeder, for å verne sluttbrukernes interesser og samtidig fremme effektiv konkurranse.
3. Nasjonale reguleringsmyndigheter skal på anmodning framlegge opplysninger for Kommissjonen om kontrollen som utføres på sluttbrukermarkedet og eventuelt kostnadsregnskapssystemene som benyttes av de berørte foretak.
4. Nasjonale reguleringsmyndigheter skal, dersom et foretak er underlagt regulering av sluttbrukertakstene eller annen kontroll på sluttbrukermarkedet, sikre at nødvendige og hensiktsmessige kostnadsregnskapssystemer tas i bruk. Nasjonale reguleringsmyndigheter kan angi formatet og regnskapsmetoden som skal brukes. Et kvalifisert uavhengig organ skal kontrollere at kostnadsregnskapssystemet overholdes. Nasjonale reguleringsmyndigheter skal sikre at en erklæring om overholdelsen offentliggjøres årlig.
5. Med forbehold for artikkel 9 nr. 2 og artikkel 10 skal de nasjonale reguleringsmyndigheter ikke anvende kontrollordningene for sluttbrukermarkedet i henhold til nr. 1 i denne artikkel på geografiske områder eller brukermarkeder

der de er sikre på at det er effektiv konkurranse.

Artikkel 18

Regulering av minstetilbudet av leide samband

1. Dersom en nasjonal reguleringsmyndighet som følge av markedsanalysen utført i samsvar med artikkel 16 nr. 3 fastslår at det ikke er effektiv konkurranse på markedet for tilbud av hele eller deler av minstetilbudet av leide samband, skal den i samsvar med artikkel 14 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet) fastslå hvilke foretak som har sterk markedsstilling innenfor tilbud av disse bestemte delene av minstetilbudet av leide samband på hele eller deler av territoriet. Den nasjonale reguleringsmyndighet skal i forbindelse med de bestemte markedene for leide samband, pålegge slike foretak forpliktelser med hensyn til tilbud av minstetilbudet av leide samband, slik det er angitt på listen over standarder som er offentliggjort i *De Europeiske Fellesskaps Tidende*, i samsvar med artikkel 17 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet) samt vilkårene for slikt tilbud fastsatt i vedlegg VII til dette direktiv.
2. Dersom en nasjonal reguleringsmyndighet som følge av markedsanalysen utført i samsvar med artikkel 16 nr. 3 fastslår at det er effektiv konkurranse på et berørt marked for tilbud av leide samband innenfor minstetilbudet, skal den trekke tilbake forpliktelsene nevnt i nr. 1 med hensyn til det bestemte markedet for leide samband.
3. Minstetilbudet av leide samband med harmoniserte egenskaper og tilhørende standarder skal offentliggjøres i *De Europeiske Fellesskaps Tidende* som en del av listen over standarder nevnt i artikkel 17 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet). Kommissjonen kan vedta nødvendige endringer for å tilpasse minstetilbudet av leide samband til den tekniske utvikling og endringer i markedets etterspørsel, herunder eventuelt fjerne visse typer leide samband fra minstetilbudet, etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 37 nr. 2 i dette direktiv.

Artikkel 19

Valg og forhåndsvalg av operatør

1. Nasjonale reguleringsmyndigheter skal kreve at foretak som det er meldt har sterk markeds-

stilling innenfor tilbud av tilgang til og bruk av det offentlige telefonnettet på et fast sted, i samsvar med artikkel 16 nr. 3, gjør det mulig for sine abonnenter å få tilgang til tjenester fra alle samtrafikktilsluttede tilbydere av offentlig tilgjengelige telefontjenester

- a. for hver enkelt samtale ved hjelp av en kode for operatørvalg, og
 - b. ved hjelp av forhåndsvalg, med et system som gjør det mulig å overstyre forhåndsvalget for hver enkelt samtale ved å taste en kode for operatørvalg.
2. Brukerkrav om at disse tjenestene skal iverksettes på andre nett eller på andre måter, skal vurderes etter framgangsmåten for markedsanalyse fastsatt i artikkel 16 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet) og iverksettes i samsvar med artikkel 12 i direktiv 2002/19/EF (tilgangsdirektivet).
 3. Nasjonale reguleringsmyndigheter skal sikre at fastsettelsen av takster for tilgang til samtrafikk i forbindelse med tjenestene nevnt i nr. 1 er kostnadsorientert, og at eventuelle direkte avgifter for abonnenter ikke hindrer forbrukerne i å bruke disse tjenestene.

Kapittel IV

Sluttbrukernes interesser og rettigheter

Artikkel 20

Kontrakter

1. Nr. 2, 3 og 4 får anvendelse med forbehold for fellesskapsregler for forbrukervern, særlig direktiv 97/7/EF og 93/13/EF, og nasjonale regler som er i samsvar med fellesskapsretten.
2. Medlemsstatene skal sikre at forbrukere som abonnerer på tjenester som gir tilknytning og/eller tilgang til det offentlige telefonnettet, har rett til en kontrakt med ett eller flere foretak som tilbyr slike tjenester. Kontakten skal minst angi følgende:
 - a. leverandørens navn og adresse,
 - b. tjenestene som tilbys, kvalitetsnivåene som tilbys for tjenestene samt fristen for førstegangstilknytningen,
 - c. typen vedlikeholdstjenester som tilbys,
 - d. nærmere opplysninger om priser og takster og hvordan ajourførte opplysninger om alle gjeldende takster og vedlikeholdsavgifter kan innhentes,
 - e. kontraktens varighet, vilkår for fornyelse og opphør av tjenestene og kontrakten,
 - f. eventuelle erstatnings- og tilbakebetalingsordninger som gjelder dersom tjenestenes

kontraktsfestede kvalitetsnivå ikke oppfylles, og

- g. hvordan en framgangsmåte for tvisteløsning i samsvar med artikkel 34 innledes. Medlemsstatene kan utvide disse forpliktelsene til å omfatte sluttbrukere.
3. Dersom det inngås kontrakter mellom forbrukere og andre tilbydere av elektroniske kommunikasjonstjenester enn dem som tilbyr tilknytning og/eller tilgang til det offentlige telefonnettet, skal også opplysningene i nr. 2 tas med i slike kontrakter. Medlemsstatene kan utvide denne forpliktelsen til å omfatte sluttbrukere.
4. Abonnenter skal ha rett til å heve kontrakten uten straffegebyr ved underretning om eventuelle endringer i kontraktsvilkårene. Abonnenter skal med tilstrekkelig frist, minst én måned, underrettes om eventuelle slike endringer, og skal samtidig underrettes om sin rett til uten straffegebyr å heve slike kontrakter dersom de ikke godtar de nye vilkårene.

Artikkel 21

Innsyn og offentliggjøring av opplysninger

1. Medlemsstatene skal i samsvar med bestemmelsene i vedlegg II sikre at sluttbrukere og forbrukere får tilgang til ajourførte opplysninger som er åpne for innsyn om gjeldende priser og takster samt om standardvilkår for tilgang til og bruk av offentlig tilgjengelige telefontjenester.
2. Nasjonale reguleringsmyndigheter skal fremme formidlingen av opplysninger som gjør det mulig for sluttbrukere, dersom det er relevant, og forbrukere å foreta en uavhengig vurdering av kostnadene ved alternative bruksmønstre, for eksempel ved hjelp av interaktive guider.

Artikkel 22

Tjenestekvalitet

1. Medlemsstatene skal sikre at nasjonale reguleringsmyndigheter etter å ha tatt hensyn til de berørte parterers synspunkter har mulighet til å kreve av foretak som tilbyr offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester, at de offentliggjør sammenlignbare, tilstrekkelige og ajourførte opplysninger for sluttbrukere om kvaliteten av sine tjenester. Opplysningene skal på anmodning også meddeles den nasjonale reguleringsmyndighet før offentliggjøring.

2. Nasjonale reguleringsmyndigheter kan blant annet angi hvilke parametere for tjenestekvalitet som skal måles, innholdet, formen og på hvilken måte opplysningene skal offentliggjøres, for å sikre at sluttbrukerne har tilgang til omfattende, sammenlignbare og brukervennlige opplysninger. Ved behov kan parametrene, definisjonene og målemetodene i vedlegg III brukes.

Artikkel 23

Nettintegritet

Medlemsstatene skal treffe alle nødvendige tiltak for å sikre integriteten til det offentlige telefonnettet på faste steder og, i tilfelle katastrofalt nettsammenbrudd eller *force majeure*, tilgjengeligheten til det offentlige telefonnettet og offentlig tilgjengelige telefontjenester på faste steder. Medlemsstatene skal sikre at foretak som tilbyr offentlig tilgjengelige telefontjenester på faste steder, treffer alle rimelige tiltak for å sikre uavbrutt tilgang til nødmeldingstjenester.

Artikkel 24

Samvirkingsevne for forbrukernes digitalfjernsynsutstyr

Medlemsstatene skal i samsvar med bestemmelsene i vedlegg VI sikre samvirkingsevne for det digitalfjernsynsutstyr for forbrukere som er nevnt i vedlegget.

Artikkel 25

Sentralbordtjenester og nummeropplysningstjenester

1. Medlemsstatene skal sikre at abonnenter på offentlig tilgjengelige telefontjenester har rett til en oppføring i den offentlig tilgjengelige katalogen nevnt i artikkel 5 nr. 1 bokstav a).
2. Medlemsstatene skal sikre at alle foretak som tildeler telefonnumre til abonnenter, som et ledd i tilbudet av offentlig tilgjengelige nummeropplysningstjenester og kataloger, imøtekommer alle rimelige anmodninger om å stille relevante opplysninger til rådighet i et avtalt format på vilkår som er rettferdige, objektive, kostnadsorienterte og ikke innebærer forskjellsbehandling.
3. Medlemsstatene skal sikre at alle sluttbrukere som er tilknyttet det offentlige telefonnettet,

har tilgang til sentralbordtjenester og nummeropplysningstjenester, i samsvar med artikkel 5 nr. 1 bokstav b).

4. Medlemsstatene skal ikke opprettholde eventuelle lovbestemte begrensninger som hindrer sluttbrukere i én medlemsstat i å få direkte tilgang til nummeropplysningstjenesten i en annen medlemsstat.
5. Nr. 1, 2, 3 og 4 får anvendelse med forbehold for krav i fellesskapsretten om vern av personopplysninger og vern av privatlivet, særlig artikkel 11 i direktiv 97/66/EF.

Artikkel 26

Felles europeisk nødnummer

1. Medlemsstatene skal sikre at alle sluttbrukere av offentlig tilgjengelige telefontjenester, herunder brukere av offentlige betalingstelefoner, i tillegg til eventuelle andre nasjonale nødnumre som er fastsatt av nasjonale reguleringsmyndigheter, kan ringe gratis til nødmeldingstjenestene ved hjelp av det felles europeiske nødnummeret 112.
2. Medlemsstatene skal sikre at anrop til det felles europeiske nødnummeret 112 blir riktig besvart og håndtert best mulig ut fra den nasjonale organiseringen av nødmeldingssystemene og innenfor nettenes teknologiske muligheter.
3. Medlemsstatene skal sikre at foretak som driver offentlig telefonnett, gjør opplysninger om hvor anropet kommer fra tilgjengelige for myndigheter som håndterer nødssituasjoner, i den grad det er teknisk mulig, for alle anrop til det felles europeiske nødnummeret 112.
4. Medlemsstatene skal sikre at borgerne blir tilstrekkelig underrettet om at det felles europeiske nødnummeret 112 finnes og hvordan det brukes.

Artikkel 27

Europeiske prefikser

1. Medlemsstatene skal sikre at koden «00» er standard utenlandsprefiks. Det kan innføres eller videreføres særordninger for anrop mellom nærliggende steder på tvers av grenser mellom medlemsstater. Sluttbrukere av offentlig tilgjengelige telefontjenester på de berørte steder skal underrettes fullt ut om slike ordninger.
2. Medlemsstatene skal sikre at alle foretak som driver offentlig telefonnett, håndterer alle anrop til det europeiske nummerforvaltningsom-

råde, uten at det berører det behov et foretak som driver et offentlig telefonnett har for å få dekket kostnadene for formidling av anrop på sitt nett.

Artikkel 28

Ikke-geografiske numre

Medlemsstatene skal sikre at sluttbrukere fra andre medlemsstater kan få tilgang til ikke-geografiske numre på deres territorium dersom dette er teknisk og økonomisk gjennomførbart, med mindre den anropte abonnent av forretningsmessige årsaker har valgt å begrense tilgangen for anropere fra visse geografiske områder.

Artikkel 29

Tilbud av tilleggstjenester

1. Medlemsstatene skal sikre at de nasjonale reguleringsmyndigheter kan kreve at foretak som driver offentlige telefonnett, stiller tjenestene nevnt i vedlegg I del B til rådighet for sluttbrukerne, dersom det er teknisk og økonomisk gjennomførbart.
2. En medlemsstat kan, etter å ha tatt hensyn til de berørte parter synspunkter, velge ikke å anvende nr. 1 dersom den anser at det er tilstrekkelig tilgang til disse tjenestene.
3. Med forbehold for artikkel 10 nr. 2 kan medlemsstatene pålegge alle foretak forpliktelsene i vedlegg I del A bokstav e) med hensyn til avbrytelse.

Artikkel 30

Nummeroverførbarhet

1. Medlemsstatene skal sikre at alle abonnenter på offentlig tilgjengelige telefontjenester, herunder mobiltjenester, som ber om det, kan beholde sine numre uavhengig av foretaket som tilbyr tjenesten
 - a. for geografiske numre, på et bestemt sted, og
 - b. for ikke-geografiske numre, på et hvilket som helst sted.
 Dette nummer får ikke anvendelse på overføring av numre mellom nett som tilbyr tjenester på et fast sted, og mobilnett.
2. Nasjonale reguleringsmyndigheter skal sikre at fastsettelsen av samtrafikk takster knyttet til nummeroverførbarhet er kostnadsorientert, og at eventuelle avgifter som skal betales av abonnentene, ikke hindrer bruk av disse tjenestene.
3. Nasjonale reguleringsmyndigheter skal ikke

pålegge sluttbrukertakster for overføring av numre på en måte som kan vri konkurransen, for eksempel ved å fastsette særskilte eller felles sluttbrukertakster.

Artikkel 31

Formidlingsplikt

1. Medlemsstatene kan pålegge foretak som er underlagt deres jurisdiksjon, og som tilbyr elektroniske kommunikasjonsnett som brukes til kringkasting av radio- og fjernsynssendinger til offentligheten, en rimelig formidlingsplikt dersom et betydelig antall sluttbrukere av slike nett bruker dem som sin fremste kilde til å motta radio- og fjernsynssendinger. Slike forpliktelser skal pålegges bare dersom de er nødvendige for å nå klart fastsatte mål i offentlighetens interesse, og de skal stå i forhold til målet og være åpne for innsyn. Forpliktelsene skal gjennomgås regelmessig.
2. Verken nr. 1 i denne artikkel eller artikkel 3 nr. 2 i direktiv 2002/19/EF (tilgangsdirektivet) berører medlemsstatenes mulighet til å fastsette en passende godtgjøring i forbindelse med tiltak truffet i henhold til denne artikkel, idet det sikres at det under lignende omstendigheter ikke forekommer forskjellsbehandling av foretak som tilbyr elektroniske kommunikasjonsnett. Dersom det fastsettes godtgjøring, skal medlemsstatene sikre at den anvendes på en rimelig måte som sikrer innsyn.

Kapittel V

Alminnelige bestemmelser og sluttbestemmelser

Artikkel 32

Ytterligere obligatoriske tjenester

Medlemsstatene kan beslutte å gjøre ytterligere tjenester, som ikke omfattes av plikten til å tilby leveringspliktige tjenester som definert i kapittel II, offentlig tilgjengelige på deres territorium, men de kan i så fall ikke pålegge noen erstatningsordning som omfatter særskilte foretak.

Artikkel 33

Samråd med berørte parter

1. Medlemsstatene skal så langt det er nødvendig sikre at de nasjonale reguleringsmyndigheter tar hensyn til synspunktene til sluttbrukere og forbrukere (herunder særlig funksjonshemmede brukere), produsenter og foretak som tilbyr

elektroniske kommunikasjonsnett og/eller -tjenester, i spørsmål som gjelder sluttbrukernes og forbrukernes rettigheter i forbindelse med offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjons tjenester, særlig dersom de har en betydelig innvirkning på markedet.

- Om nødvendig kan berørte parter, med veiledning fra de nasjonale reguleringsmyndigheter, utvikle ordninger som berører forbrukere, brukergrupper og tjenestetilbydere, med sikte på å forbedre tjenestenes alminnelige kvalitet, blant annet ved utvikling og overvåking av atferdsregler og driftsstandarder.

Artikkel 34

Utenrettslig tvisteløsning

- Medlemsstatene skal sikre at det finnes utenrettslige framgangsmåter som er åpne for innsyn, enkle og rimelige for behandling av uløste tvister der forbrukere er berørt, i forbindelse med spørsmål som omfattes av dette direktiv. Medlemsstatene skal treffe tiltak for å sikre at slike framgangsmåter gjør det mulig å løse tvister rettferdig og raskt, og kan ved behov vedta en tilbakebetalings- og/eller erstatningsordning. Medlemsstatene kan utvide disse forpliktelsene til å omfatte tvister som berører sluttbrukere.
- Medlemsstatene skal sikre at deres lovgivning ikke er til hinder for at det opprettes klagekontorer og tilbys direktekoblede tjenester på hensiktsmessig geografisk plan, for å lette forbrukernes og sluttbrukernes tilgang til tvisteløsning.
- Dersom slike tvister involverer parter i forskjellige medlemsstater, skal medlemsstatene samordne sin innsats med sikte på å få en løsning på tvisten.
- Denne artikkel berører ikke nasjonale juridiske framgangsmåter.

Artikkel 35

Teknisk tilpasning

Endringer som er nødvendige for å tilpasse vedlegg I, II, III, VI og VII til den teknologiske utvikling eller til endringer i markedets etterspørsel, skal vedtas av Kommisjonen etter framgangs måten fastsatt i artikkel 37 nr. 2.

Artikkel 36

Underretning, overvåking og framgangsmåter for ny vurdering

- Nasjonale reguleringsmyndigheter skal senest på anvendelsesdatoen nevnt i artikkel 38 nr. 1 annet ledd samt umiddelbart etter eventuelle endringer meddele Kommisjonen navnene på foretak som er utpekt til å ha plikt til å tilby leveringspliktige tjenester i henhold til artikkel 8 nr. 1. Kommisjonen skal stille opplysningene til rådighet i en lett tilgjengelig form, og skal videresende dem til Kommunikasjonskomiteen nevnt i artikkel 37.
- Nasjonale reguleringsmyndigheter skal meddele Kommisjonen navnene på operatører som anses å ha sterk markedsstilling i henhold til dette direktiv, og de forpliktelser som pålegges dem i henhold til dette direktiv. Eventuelle endringer som påvirker forpliktelser som foretak er pålagt, eller endringer av foretak som berøres av bestemmelsene i dette direktiv, skal umiddelbart meddeles Kommisjonen.
- Kommisjonen skal regelmessig undersøke hvordan dette direktiv virker, og framlegge rapport for Europaparlamentet og Rådet, første gang senest tre år etter anvendelsesdatoen nevnt i artikkel 38 nr. 1 annet ledd. Medlemsstatene og de nasjonale reguleringsmyndigheter skal i den forbindelse stille de nødvendige opplysninger til rådighet for Kommisjonen.

Artikkel 37

Komiteé

- Kommisjonen skal bistås av Kommunikasjonskomiteen nedsatt ved artikkel 22 i direktiv 2002/21/EF (rammedirektivet).
- Når det vises til dette nummer, får artikkel 5 og 7 i beslutning 1999/468/EF anvendelse, samtidig som det tas hensyn til beslutningens artikkel 8. Tidsrommet fastsatt i artikkel 5 nr. 6 i beslutning 1999/468/EF skal være tre måneder.
- Komiteen fastsetter sin forretningsorden.

Artikkel 38

Innarbeiding i nasjonal lovgivning

- Medlemsstatene skal innen 24. juli 2003 vedta og kunngjøre de lover og forskrifter som er nødvendige for å etterkomme dette direktiv. De skal umiddelbart underrette Kommisjonen

om dette. De skal anvende disse tiltakene fra 25. juli 2003.

2. Disse bestemmelsene skal, når de vedtas av medlemsstatene, inneholde en henvisning til dette direktiv, eller det skal vises til direktivet når de kunngjøres. Nærmere regler for henvisningen fastsettes av medlemsstatene.
3. Medlemsstatene skal oversende Kommissjonen teksten til de internrettslige bestemmelser som de vedtar på det området dette direktiv omhandler, samt alle senere endringer.

Artikkel 39

Ikrafttredelse

Dette direktiv trer i kraft den dag det kunngjøres i *De Europeiske Fellesskaps Tidende*.

Artikkel 40

Adressater

Dette direktiv er rettet til medlemsstatene.
Utferdiget i Brussel, 7. mars 2002.

<i>For Europaparlamentet</i>	<i>For Rådet</i>
P. COX	J. C. APARICIO
<i>President</i>	<i>Formann</i>

Vedlegg I

Beskrivelse av ressursene og tjenestene nevnt i artikkel 10 (utgiftskontroll) og artikkel 29 (tilleggstjenester)

Del A: Ressurser og tjenester nevnt i artikkel 10

a. Spesifiserte regninger

Medlemsstatene skal sikre at de nasjonale reguleringsmyndigheter, med forbehold for krav i relevant lovgivning om vern av personopplysninger og vern av privatlivet, kan fastsette et minste detaljnivå for spesifiserte regninger som utpekte foretak (i henhold til artikkel 8) avgiftsfritt skal sende til forbrukerne, slik at disse kan

- i. verifisere og kontrollere påløpte kostnader for bruk av offentlig telefonnett på et fast sted og/eller tilhørende offentlig tilgjengelige telefonsjener, og
- ii. følge tilstrekkelig med i sin bruk og sine kostnader og på den måten ha en rimelig grad av kontroll over sine regninger.

Ved behov kan abonnentene til en rimelig pris eller gratis tilbys et høyere detaljnivå.

Anrop som er avgiftsfrie for den anropende abonnent, herunder anrop til telefonhjelpetjenester, skal ikke angis i abonnentens spesifiserte regning.

- b. *Selektiv sperring av utgående anrop, avgiftsfritt*
Med dette menes at abonnenten, etter anmodning til telefonsjenerstilleren, kan sperre utgående anrop av nærmere definerte typer eller til nærmere definerte nummertyper avgiftsfritt.

c. Forhåndsbetaling

Medlemsstatene skal sikre at de nasjonale reguleringsmyndigheter kan kreve at utpekte foretak skal gi forbrukeren mulighet til å forhåndsbetale for tilgang til offentlig telefonnett og bruk av offentlig tilgjengelige telefonsjener.

d. Ratebetaling av tilknytningsavgifter

Medlemsstatene skal sikre at de nasjonale reguleringsmyndigheter kan kreve at utpekte foretak tillater forbrukerne å betale for tilknytningen til det offentlig tilgjengelige telefonnettet i rater fordelt over tid.

e. Manglende betaling

Medlemsstatene skal tillate at det ved manglende betaling av telefonregninger for bruk av det offentlig tilgjengelige telefonnettet på faste steder, treffes særlige tiltak, som skal være rimelige og ikke innebære forskjellsbehandling, og som skal offentliggjøres. Tiltakene skal sikre at abonnenten underrettes på forhånd om mulige følger i form av avbrytelse av tjenesten eller frakopling. Bortsett fra ved tilfeller av svindel eller gjentatt sen betaling eller manglende betaling skal disse tiltakene, i den grad det er teknisk mulig, sikre at ethvert tjenesteavbrudd begrenser seg til den aktuelle tjenesten. Frakopling for manglende betaling av regninger kan finne sted bare dersom abonnenten er varslet om dette på forhånd. Medlemsstatene kan tillate et tidsrom med begrenset tjeneste før fullstendig frakopling da bare anrop som ikke medfører betaling for abonnenten (f.eks. til nødnummeret 112), er tillatt.

Del B: Liste over tilleggstjenester nevnt i artikkel 29

a. Tonesignaler eller DTMF (tonefrekvenssignaler)

Med dette menes at det offentlige telefonnettet godtar bruk av DTMF-toner som definert i ETSI ETR 207 for ende-til-ende-signaler via nettet, både innen en medlemsstat og mellom medlemsstatene.

b. *Identifikasjon av anropende linje*

Med dette menes at anroperens nummer vises for den anropte før samtalen opprettes.

Denne tilleggstenesten bør tilbys i samsvar med relevant lovgivning om vern av personopplysninger og vern av privatlivet, særlig direktiv 97/66/EF.

I den grad det er teknisk mulig bør operatørene stille data og signaler til rådighet for å gjøre det lettere å tilby nummervisning og tonesignaler på tvers av medlemsstatenes grenser.

*Vedlegg II***Opplysninger som skal offentliggjøres i henhold til artikkel 21 (innsyn og offentliggjøring av opplysninger)**

Den nasjonale reguleringsmyndighet har ansvar for å sikre at opplysningene i dette vedlegg offentliggjøres i samsvar med artikkel 21. Det er den nasjonale reguleringsmyndighet som avgjør hvilke opplysninger som skal offentliggjøres av foretak som tilbyr offentlige telenett og/eller offentlig tilgjengelige telefontjenester, og hvilke opplysninger som skal offentliggjøres av den nasjonale reguleringsmyndighet selv for å sikre at forbrukerne kan foreta et begrunnet valg.

1. Foretakets/foretakenes navn og adresse.

Navn og adresse til hovedkontoret til det eller de foretak som tilbyr offentlige telefonnett og/eller offentlig tilgjengelige telefontjenester.

2. Tilbudte offentlig tilgjengelige telefontjenester.
 - 2.1. Omfanget av den offentlig tilgjengelige telefontjenesten Beskrivelse av de offentlig tilgjengelige telefontjenestene som tilbys, med opplysninger om hva som dekkes av abonnementsavgiften og av den periodiske leieavgiften (for eksempel sentralbordtjenester, kataloger, nummeropplysningstjenester, selektiv sperring av anrop, spesifisert regning, vedlikehold osv.).
 - 2.2. Standardtakster for tilgang, alle typer avgifter for anrop, vedlikehold og nærmere opplysninger om standardrabatter og særskilte og målrettede takstordninger.
 - 2.3. Erstatnings-/tilbakebetalingspolitikk, herunder nærmere opplysninger om alle erstatnings-/tilbakebetalingsordninger som tilbys.
 - 2.4. Typer av vedlikeholdstjenester som tilbys.
 - 2.5. Standard kontraktsvilkår, herunder eventuelle minste kontraktsperioder.
3. Tvisteløsningsordninger, herunder ordninger utviklet av foretaket.
4. Opplysninger om rettigheter med hensyn til leveringspliktige tjenester, herunder ressurserne og tjenestene nevnt i vedlegg I.

*Vedlegg III***Parametere for tjenestekvalitet**

Parametere, definisjoner og målemetoder for leveringstid og tjenestekvalitet i henhold til artikkel 11 og 22

Parameter ¹	Definisjon	Målemetode
Leveringstid for førstegangstilknytning	ETSI EG 201 769-1	ETSI EG 201 769-1
Feilprosent per tilknytningslinje	ETSI EG 201 769-1	ETSI EG 201 769-1
Feilopprettingstid	ETSI EG 201 769-1	ETSI EG 201 769-1
Prosent mislykkede anrop ²	ETSI EG 201 769-1	ETSI EG 201 769-1
Opprettingstid for samtaler ²	ETSI EG 201 769-1	ETSI EG 201 769-1
Svartid for sentralbordtjenester	ETSI EG 201 769-1	ETSI EG 201 769-1
Svartid for nummeropplysningstjenester	ETSI EG 201 769-1	ETSI EG 201 769-1
Andel av offentlige mynt- og korttelefonapparater som faktisk fungerer	ETSI EG 201 769-1	ETSI EG 201 769-1
Klager på regningen	ETSI EG 201 769-1	ETSI EG 201 769-1

Merknad: Versjon 1.1.1. av ETSI EG 201 769-1 (april 2000).

¹ Parametrene bør gjøre det mulig å analysere kvaliteten på regionalt nivå (dvs. ikke under nivå 2 i nomenklatur over regionale statistikkenheter (NUTS), utarbeidet av Eurostat).

² Medlemsstatene kan beslutte ikke å kreve ajourførte opplysninger med hensyn til ytelse for disse to parametrene dersom det foreligger bevis på at ytelsen på disse to områdene er tilfredsstillende.

*Vedlegg IV***Beregning av eventuelle nettokostnader i forbindelse med plikten til å tilby leveringspliktige tjenester og fastsettelse av en eventuell deknings- eller fordelingsordning i henhold til artikkel 12 og 13***Del A: Beregning av nettokostnad*

Plikt til å tilby leveringspliktige tjenester er den plikt som en medlemsstat pålegger et foretak til å tilby nett og tjenester overalt innenfor et bestemt geografisk område, herunder, om nødvendig, til å tilby tjenesten til gjennomsnittspris innenfor det geografiske området eller til særlige takstvilkår for forbrukere med lave inntekter eller særlige sosiale behov.

Nasjonale reguleringsmyndigheter skal vurdere alle midler for å oppmuntre foretak (utpekte eller ikke-utpekte) til å tilby leveringspliktige tjenester på en kostnadseffektiv måte. Nettokostnadene i forbindelse med plikten til å tilby leveringspliktige tjenester beregnes som forskjellen mellom de nettokostnader et utpekt foretak har dersom det har plikt til å tilby leveringspliktige tjenester, og de nettokostnader foretaket ville ha hatt dersom det ikke hadde hatt denne plikten. Dette gjelder uansett om en bestemt medlemsstats nett er fullt utbygd eller stadig er under utvikling eller utbygging. Det bør legges vekt på å foreta en nøyaktig vurdering av de kostnadene som et utpekt foretak ville ha valgt å unngå dersom det ikke hadde hatt plikt til å tilby leveringspliktige tjenester. Ved beregning av nettokostnaden skal det vurderes hvilke fordeler, herunder immaterielle fordeler, operatøren som tilbyr leveringspliktige tjenester har.

Beregningen skal bygge på kostnader knyttet til

- i. elementer av de aktuelle tjenestene som bare kan tilbys med tap eller på kostnadsvilkår som ikke er i samsvar med alminnelige forretningsstandarder.

Denne kategorien kan omfatte tjenester som tilgang til nødmeldingstjenester, visse offentlige betalingstelefoner, visse tjenester eller utstyr til funksjonshemmede osv.,

- ii. visse sluttbrukere eller grupper av sluttbrukere som, idet det tas hensyn til kostnadene ved å tilby bestemte nett og tjenester, inntektene samt medlemsstatens pålagte, geografisk bestemte gjennomsnittstakster, bare kan betjenes med tap eller på kostnadsvilkår som ikke er i samsvar med alminnelige forretningsstandarder.

Denne kategorien omfatter de sluttbrukere eller grupper av sluttbrukere som ikke ville ha blitt betjent av en operatør som driver forretningsmessig uten plikt til å tilby leveringspliktige tjenester.

Nettokostnaden for bestemte deler av plikten til å tilby leveringspliktige tjenester beregnes for seg for å unngå at eventuelle direkte eller indirekte fordeler eller kostnader beregnes to ganger. Den samlede nettokostnaden for et foretaks plikt til å tilby leveringspliktige tjenester beregnes som summen av nettokostnadene for hver enkelt del av plikten til å tilby leveringspliktige tjenester, idet det tas hensyn til eventuelle immaterielle fordeler. Den nasjonale reguleringsmyndighet har ansvaret for å kontrollere beregningen av nettokostnadene.

Del B: Dekning av eventuelle nettokostnader i forbindelse med plikten til å tilby leveringspliktige tjenester

Dekning eller finansiering av eventuelle nettokostnader i forbindelse med plikten til å tilby leveringspliktige tjenester krever at utpekte foretak med plikt til å tilby leveringspliktige tjenester får erstatning for de tjenestene de tilbyr på ikke-kommersielle vilkår. Fordi en slik erstatning innebærer finansielle overføringer, skal medlemsstatene sikre at disse foregår på en objektiv måte som sikrer innsyn, ikke innebærer forskjellsbehandling og er rimelig. Det betyr at overføringene fører til minst mulig vridning av konkurransen og av brukernes etterspørsel.

I samsvar med artikkel 13 nr. 3 skal en fordelingsordning som bygger på et fond anvende en metode som er åpen og nøytral for å samle inn bidrag, slik at faren for dobbel innkreving av bidrag på foretakets innsats og resultat unngås.

Det uavhengige organet som forvalter fondet, er ansvarlig for å samle inn bidrag fra foretak som vurderes som pliktige til å bidra til nettokostnaden for plikten til å tilby leveringspliktige tjenester i medlemsstaten, og skal overvåke overføringen av beløp og/eller administrative utbetalinger til foretak som har krav på å motta betaling fra fondet.

*Vedlegg V***Framgangsmåte for ny vurdering av omfanget av leveringspliktige tjenester i henhold til artikkel 15**

Når Kommisjonen vurderer om omfanget av plikten til å tilby leveringspliktige tjenester skal vurderes på nytt, skal den ta hensyn til følgende:

- samfunns- og markedsutviklingen med hensyn til de tjenestene som forbrukerne benytter seg av,
- samfunns- og markedsutviklingen med hensyn til tjenestenes tilgjengelighet og valgmuligheter for forbrukerne,
- teknologisk utvikling med hensyn til måten tjenestene tilbys forbrukerne.

Når Kommisjonen vurderer om omfanget av plikten til å tilby leveringspliktige tjenester skal endres eller omdefineres, skal den ta hensyn til følgende:

- om særskilte tjenester er tilgjengelige for og blir brukt av et flertall av forbrukerne, og om manglende tilgjengelighet eller manglende bruk av et mindretall av forbrukerne fører til sosial utstøting, og
- om tilgjengelighet eller bruk av særskilte tjenester medfører en alminnelig nettogevinst for alle forbrukere, slik at offentlige inngrep er berettiget under omstendigheter der de særskilte tjenestene ikke tilbys offentligheten på normale forretningsmessige vilkår.

Vedlegg VI

Samvirkingsevne for digitalt forbrukerutstyr som omhandlet i artikkel 24

1. *Den felles krypteringsalgoritmen og mottak av ukrypterte signaler*

Alt forbrukerutstyr som er beregnet på mottak av digitalfjernsynssignaler, som selges eller leies eller på annen måte gjøres tilgjengelig i Fellesskapet, og som kan dekryptere digitalfjernsynssignaler, skal kunne

- dekryptere slike signaler i samsvar med den europeiske krypteringsalgoritmen som forvaltes av en anerkjent europeisk standardiseringsorganisasjon, for tiden ETSI,
- vise signaler som er blitt overført ukryptert, forutsatt at leieren overholder gjeldende leieavtale dersom utstyret er leid.

2. *Samvirkingsevne for analog- og digitalfjernsynsapparater*

Alle analogfjernsynsapparater med innebygd skjerm hvis synlige diagonal er over 42 cm, og som markedsføres for salg eller utleie i Fellesskapet, skal være utstyrt med minst én kontakt for åpent grensesnitt, standardisert av en anerkjent europeisk standardiseringsorganisasjon, f.eks. som angitt i standarden CENELEC EN 50 049-1:1997, som muliggjør enkel tilkoping av tilleggsutstyr, særlig dekodere og digitalmottakere.

Alle digitalfjernsynsapparater med innebygd skjerm hvis synlige diagonal er over 30 cm, og som markedsføres for salg eller utleie i Fellesskapet, skal være utstyrt med minst én kontakt for åpent grensesnitt (som enten er standardisert av, eller som er i samsvar med en standard vedtatt av, en anerkjent europeisk standardiseringsorganisasjon, eller er i samsvar med en bransjespesifikasjon), f.eks. den felles grensesnittkontakten for DVB, som muliggjør enkel tilkoping av tilleggsutstyr, og som kan overføre alle deler av et digitalfjernsynssignal, herunder opplysninger i forbindelse med interaktive tjenester og tjenester med betinget tilgang.

Vedlegg VII

Vilkår for minstetilbudet av leide samband omhandlet i artikkel 18

Merknad: Etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 18 skal tilbudet av minstetilbudet av leide samband på vilkårene fastsatt i direktiv 92/44/EF fortsette til den nasjonale reguleringsmyndighet fastslår at det er effektiv konkurranse på det relevante marked for leide samband.

Nasjonale reguleringsmyndigheter skal sikre at tilbudet av minstetilbudet av leide samband omhandlet i artikkel 18 følger de grunnleggende prinsippene om likebehandling, kostnadsorientering og innsyn.

1. *Likebehandling*

Nasjonale reguleringsmyndigheter skal sikre at foretak som det er fastslått har sterk markedsstilling i henhold til artikkel 18 nr. 1, overholder prinsippet om likebehandling når de tilbyr leide samband som omhandlet i artikkel 18. Disse foretakene skal anvende lignende vilkår under lignende forhold på foretak som tilbyr lignende tjenester, og de skal tilby leide samband til andre på samme vilkår og av samme kvalitet som for sine egne tjenester, eller for tjenestene til sine datterforetak eller partnere, dersom det er relevant.

2. *Kostnadsorientering*

Nasjonale reguleringsmyndigheter skal, når det er relevant, sikre at takster for leide samband som omhandlet i artikkel 18, følger de grunnleggende prinsippene for kostnadsorientering.

For dette formål skal de nasjonale reguleringsmyndigheter sikre at foretak som det er fastslått har sterk markedsstilling i henhold til artikkel 18 nr. 1, utarbeider og tar i bruk et egnet kostnadsregnskapssystem.

Nasjonale reguleringsmyndigheter skal sørge for at det finnes tilgjengelige opplysninger, på tilstrekkelig detaljnivå, om de kostnadsregnskapssystemene som foretaket anvender. De skal framlegge disse opplysningene for Kommissjonen på anmodning.

3. *Innsyn*

Nasjonale reguleringsmyndigheter skal sikre at følgende opplysninger med hensyn til minstetilbudet av leide samband omhandlet i artikkel 18 offentliggjøres i en lett tilgjengelig form:

3.1. Tekniske egenskaper, herunder fysiske og elektriske egenskaper samt detaljerte tekniske spesifikasjoner og spesifikasjoner av ytelse som gjelder ved nettermineringspunktet.

3.2. Takster, herunder avgifter for førstegangstilknytningen, periodisk leieavgift og andre avgifter. Dersom takstene er differensiert, må dette angis.

Dersom et foretak som det er fastslått har sterk markedsstilling i henhold til artikkel 18 nr. 1, i forbindelse med en bestemt anmodning finner det urimelig å tilby et leid samband innenfor minstetilbudet i henhold til offentliggjorte takster og leveringsvilkår, må det be om den nasjonale reguleringsmyndighets samtykke til å endre disse vilkårene.

3.3. Leveringsvilkår, herunder minst:

- opplysninger om framgangsmåte ved bestilling,

- typisk leveringstid, som er tiden fra datoen da brukeren avgav endelig ordre på et leid samband, til 95 % av alle leide samband av samme type er levert til kundene.

Dette tidsrommet beregnes på grunnlag av faktiske leveringstider for leide samband i et tidsrom nylig av rimelig varighet. Beregningen skal ikke omfatte tilfeller der brukerne har bedt om sen levering,

- kontraktperioden, som omfatter tidsrommet som vanligvis angis i kontrakten, og minste kontraktperiode som brukeren må godta,
- typisk reparasjonstid, som er tiden fra det tidspunkt da en feilmelding er gitt til den ansvarlige enheten i foretaket som det er fastslått har sterk markedsstilling i henhold til artikkel 18 nr. 1, til det tidspunkt da 80 % av alle leide samband av samme type er gjenopprettet og brukerne eventuelt er meddelt dette. Dersom det tilbys reparasjoner av ulik kvalitet for samme type leide samband, skal de ulike typiske reparasjonstidene offentliggjøres,
- eventuell framgangsmåte for tilbakebetaling.

En medlemsstat kan dessuten, dersom den anser at leveringingen av minstetilbudet av leide samband ikke oppfyller brukernes behov, fastsette hensiktsmessige mål for leveringsvilkårene ovenfor.

Vedlegg 8

Europaparlaments- og rådsvedtak nr. 676/2002/EF av 7. mars 2002 om rammeregler for radiospektrumpolitikk i Det europeiske fellesskap (radiospektrumvedtaket)

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR –

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, særlig artikkel 95,

under henvisning til forslag fra Kommisjonen¹, under henvisning til uttalelse fra Den økonomiske og sosiale komité²,

etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251³ og

ut fra følgende betraktninger:

1. 10. november 1999 framla Kommisjonen en melding for Europaparlamentet, Rådet, Den økonomiske og sosiale komité og Regionkomiteen med forslag til videre utvikling av radiospektrumpolitikken på grunnlag av resultatene av det offentlige samrådet om grønnboken om radiospektrumpolitikk sett i sammenheng med Fellesskapets politikk på områdene telekommunikasjon, kringkasting, transport og forskning og utvikling (FoU). Meldingen ble hilst velkommen av Europaparlamentet i en resolusjon av 18. mai 2000⁴. Det bør understrekes at en viss grad av ytterligere harmonisering av Fellesskapets radiospektrumpolitikk for tjenester og anvendelser, særlig tjenester og anvendelser som dekker hele Fellesskapet eller hele Europa, er ønskelig, og at det er nødvendig å sikre at medlemsstatene gir visse beslutninger truffet av Den europeiske post- og telekonferanse (CEPT) anvendelse på rett måte.
2. Det bør derfor fastsettes politiske og rettslige rammeregler i Fellesskapet for å sikre samordning av politikken og, dersom det er hensikts-

messig, harmoniserte vilkår for tilgang til og effektiv utnyttelse av det radiospektret som er nødvendig for det indre markeds opprettelse og virkemåte, på de områder som omfattes av Fellesskapets politikk, som elektronisk kommunikasjon, transport og FoU. Politikken med hensyn til radiospektrumbruk bør samordnes og, dersom det er hensiktsmessig, harmoniseres på fellesskapsplan slik at målene for Fellesskapets politikk kan virkeliggjøres på en effektiv måte. Samordning og harmonisering på fellesskapsplan kan også i visse tilfeller bidra til å oppnå harmonisering og samordning av radiospektrumbruken på globalt plan. Samtidig kan det ytes hensiktsmessig teknisk støtte på nasjonalt plan.

3. Radiospektrumpolitikken i Fellesskapet bør bidra til ytringsfrihet, herunder meningsfrihet og frihet til å motta og spre opplysninger og tanker uten hensyn til landegrensener, samt mediefrihet og mediemangfold.
4. Dette vedtak bygger på prinsippet om at dersom Europaparlamentet og Rådet er blitt enige om en fellesskapspolitikk som er avhengig av radiospektrum, bør det gjøres bruk av komitéframgangsmåter for å vedta oppfølgende tekniske gjennomføringstiltak. Tekniske gjennomføringstiltak bør særlig gjelde harmoniserte vilkår for tilgang til og effektiv utnyttelse av radiospektret samt tilgang til opplysninger om radiospektrumbruk. Tiltakene som er nødvendige for å gjennomføre dette vedtak, bør vedtas i samsvar med rådsbeslutning 1999/468/EF av 28. juni 1999 om fastsettelse av nærmere regler for utøvelsen av den gjennomføringsmyndighet som er tillagt Kommisjonen⁵.
5. Ethvert nytt politisk fellesskapsinitiativ som er avhengig av radiospektrum, bør tas av Europaparlamentet og Rådet i henhold til gjeldende regler etter forslag fra Kommisjonen. Uten at Kommisjonens initiativrett berøres, bør forslaget inneholde blant annet opplysninger om følgene av den påtenkte politikken for eksiste-

¹ EFT C 365 E av 19.12.2000, s. 256 og EFT C 25 E av 29.1.2002, s. 468.

² EFT C 123 av 25.4.2001, s. 61.

³ Europaparlamentsuttalelse av 5. juli 2001 (ennå ikke offentliggjort i EFT), Rådets felles holdning av 16. oktober 2001 (EFT C 9 av 11.1.2002, s. 7) og europaparlamentsbeslutning av 12. desember 2001 (ennå ikke kunngjort i EFT). Rådsbeslutning av 14. februar 2002.

⁴ EFT C 59 av 23.2.2001, s. 245.

⁵ EFT L 184 av 17.7.1999, s. 23.

rende radiospektrumbrukergrupper samt opplysninger om eventuelle allmenne omfordelinger av radiofrekvenser den nye politikken vil kreve.

6. Ved utarbeiding og vedtakelse av tekniske gjennomføringstiltak og med sikte på å bidra til utforming, forberedelse og gjennomføring av Felleskapets radiospektrumpolitikk, bør Kommissjonen bistås av en komité, kalt Radiospektrumkomiteen, sammensatt av representanter for medlemsstatene og ledet av en representant for Kommissjonen. Komiteen bør behandle forslag til tekniske gjennomføringstiltak i forbindelse med radiospektrum. Forslagene kan utarbeides på grunnlag av drøftinger i komiteen, og kan i særlige tilfeller kreve at nasjonale myndigheter med ansvar for spektrumforvaltning utfører forberedende arbeid av teknisk art. Dersom det gjøres bruk av komitéframgangsmåter for å vedta tekniske gjennomføringstiltak, bør komiteen også ta hensyn til synspunkter fra næringslivet og fra alle berørte brukere, både kommersielle og ikke-kommersielle, samt fra andre berørte parter, på utvikling innen teknologi, marked og lovgivning som kan påvirke radiospektrumbruken. Brukere av radiospektrum bør fritt kunne framlegge alle opplysninger de mener er nødvendige. Komiteen kan vedta å høre representanter fra radiospektrumbrukergrupper på sine møter dersom det er nødvendig for å belyse situasjonen i en særskilt sektor.
7. Dersom det av hensyn til gjennomføringen av Felleskapets politikk er nødvendig å vedta harmoniseringstiltak som går lenger enn tekniske gjennomføringstiltak, kan Kommissjonen framlegge et forslag for Europaparlamentet og Rådet i henhold til traktaten.
8. Radiospektrumpolitikken kan ikke bygge utelukkende på tekniske parametere, men må også ta hensyn til økonomiske, politiske, kulturelle, helsemessige og sosiale forhold. Dessuten kan den stadig økende etterspørselen etter frekvenser i radiospektret, som er tilgjengelige i begrenset antall, føre til press på grunn av motstridende krav om å ta hensyn til ulike radiospektrumbrukergrupper innenfor sektorer som telekommunikasjon, kringkasting, transport, lov og orden, forsvar og vitenskapelig forskning. Radiospektrumpolitikken bør derfor

ta hensyn til alle sektorer og avveie de respektive behov.

9. Dette vedtak bør ikke påvirke medlemsstatenes rett til å innføre begrensninger som er nødvendige av hensyn til offentlig orden, offentlig sikkerhet og forsvaret. Dersom et teknisk gjennomføringstiltak ville påvirke blant annet radiofrekvensbånd som en medlemsstat bruker utelukkende og direkte for formål som gjelder dens offentlige sikkerhet og forsvar, kan Kommissjonen, dersom medlemsstaten av berettigede grunner anmoder om det, samtykke i overgangsperioder og/eller delingsordninger for å lette den fullstendige gjennomføringen av tiltaket. I denne forbindelse kan medlemsstatene også underrette Kommissjonen om nasjonale radiofrekvensbånd som brukes utelukkende og direkte for formål som gjelder offentlig sikkerhet og forsvar.
10. For å ta hensyn til synspunktene fra medlemsstatene, Felleskapets organer, næringslivet og alle berørte brukere, både kommersielle og ikke-kommersielle, samt andre berørte parter, på utvikling innen teknologi, marked og lovgivning som kan påvirke radiospektrumbruken, kan Kommissjonen holde samråd utenfor rammen av dette vedtak.
11. Teknisk forvaltning av radiospektrum omfatter harmonisering og fordeling av radiospektrum. Harmoniseringen bør gjenspeile kravene som følger av alminnelige politiske prinsipper fastlagt på fellesskapsplan. Teknisk forvaltning av radiospektrum omfatter imidlertid ikke framgangsmåter for tildeling og for å gi tillatelse, og heller ikke avgjørelser om hvorvidt det skal benyttes konkurransebaserte utvelgingsmetoder ved tildeling av radiofrekvenser.
12. Med sikte på vedtakelse av tekniske gjennomføringstiltak for å harmonisere fordelingen av radiofrekvenser og tilgangen til opplysninger, bør komiteen samarbeide med sakkyndige innenfor radiospektrum fra nasjonale myndigheter med ansvar for radiospektrumforvaltning. Med utgangspunkt i erfaringene med tildeling av mandater i særskilte sektorer, for eksempel som et resultat av anvendelsen av europaparlaments- og rådsvedtak nr. 710/97/EF av 24. mars 1997 om en samordnet framgangsmåte for å gi tillatelse på området satellittbaserte personkommunikasjonstjenester i Felleskapet⁶ og europaparlaments- og rådsvedtak nr. 128/1999/EF av 14. desember 1998 om samordnet innføring av et tredjegerasjons mobilt og trådløst kommunikasjonssystem (UMTS) i Felleskapet⁷, bør tekniske gjennom-

⁶ EFT L 105 av 23.4.1997, s. 4. Vedtaket endret ved vedtak nr. 1215/2000/EF (EFT L 139 av 10.6.2000, s. 1).

⁷ EFT L 17 av 22.1.1999, s. 1.

føringstiltak vedtas som et resultat av mandater gitt til CEPT. Dersom det er nødvendig å vedta harmoniserte tiltak for å gjennomføre fellesskapspolitikk som ikke hører under CEPTs ansvarsområde, kan Kommisjonen vedta gjennomføringstiltak med bistand av Radiospektrumkomiteen.

13. CEPT omfatter 44 europeiske stater. CEPT utarbeider tekniske harmoniseringstiltak med sikte på harmonisering av spektrumbruk utenfor Fellesskapets grenser, noe som er særlig viktig for medlemsstater der spektrumbruk kan påvirkes av spektrumbruk i stater som er medlem av CEPT, men ikke medlem av Fellesskapet. Beslutninger og tiltak truffet i samsvar med dette vedtak bør ta hensyn til den særlige situasjonen i medlemsstater med ytre grenser. Dersom det er nødvendig, bør Kommisjonen kunne gjøre resultatene av mandater gitt til CEPT obligatoriske for medlemsstatene, og dersom resultatene av slike mandater ikke er tilgjengelige eller ikke anses for å være akseptable, bør den kunne treffe egnede alternative tiltak. Det vil særlig bane vei for en harmonisering av bruken av radiofrekvenser i hele Fellesskapet i samsvar med europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/21/EF av 7. mars 2002 om felles rammeregler for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (rammedirektivet)⁸ og bestemmelsene i europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/20/EF av 7. mars 2002 om tillatelse for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (tillatelsesdirektivet)⁹.
14. Samordnet og rettidig formidling til offentligheten av passende opplysninger om fordeling av, tilgang til og bruk av radiospektrum i Fellesskapet er av vesentlig betydning for investeringer og politiske beslutninger. Det er også teknologisk utvikling som gir opphav til nye metoder for fordeling og forvaltning av radiospektrum og nye metoder for tildeling av radiofrekvenser. Utviklingen av langsiktige strategier krever en riktig forståelse av hvilke følger den teknologiske utviklingen kan få. Slike opplysninger bør derfor gjøres tilgjengelige i Fellesskapet, uten at dette berører vernet av fortrolige forretnings- og personopplysninger i henhold til europaparlaments- og rådsdirektiv

97/66/EF av 15. desember 1997 om behandling av personopplysninger og vern av privatlivets fred innen telekommunikasjonssektoren¹⁰. Gjennomføringen av en radiospektrumpolitikk på tvers av sektorer gjør det nødvendig å ha tilgang til opplysninger om hele radiospektret. I lys av det overordnede målet om å harmonisere radiospektrumb Bruken i Fellesskapet og andre steder i Europa, er det behov for å harmonisere tilgangen til slike opplysninger på europeisk plan på en brukervennlig måte.

15. Det er derfor nødvendig å utfylle gjeldende fellesskapskrav og internasjonale krav til offentliggjøring av opplysninger om spektrumbruk. På internasjonalt plan inneholder referansedokumentet om reguleringsprinsipper, framforhandlet av gruppen for grunnleggende tjenester innenfor rammen av Verdens handelsorganisasjon, også krav om at den nåværende fordelingen av radiofrekvensbånd må gjøres offentlig tilgjengelig. Ved kommisjonsdirektiv 96/2/EF av 16. januar 1996 om endring av direktiv 90/388/EØF med hensyn til mobil- og personkommunikasjon¹¹ ble medlemsstatene pålagt hvert år å offentliggjøre eller etter anmodning å utlevere en oversikt over fordelingen av radiofrekvenser, herunder planer for framtidige utvidelser av slike frekvenser, men direktivet omfattet bare mobil- og personkommunikasjonstjenester. I henhold til europaparlaments- og rådsdirektiv 1999/5/EF av 9. mars 1999 om radioutstyr og teleterminalutstyr og gjensidig godkjenning av utstyrets samsvar¹² samt europaparlaments- og rådsdirektiv 98/34/EF av 22. juni 1998 om en informasjonsprosedyre for standarder og tekniske forskrifter samt regler for informasjons- og samfunnstjenester¹³, skal medlemsstatene dessuten underrette Kommisjonen om grensesnitt som de har fastsatt regler for, slik at det kan vurderes om reglene er i samsvar med fellesskapsretten.
16. Direktiv 96/2/EF lå til grunn for vedtakelsen av et første sett tiltak innenfor rammen av CEPT, som Den europeiske radiokommunikasjonskomiténs beslutning (ERC/DEC/(97)01) om offentliggjøring av nasjonale tabeller for fordeling av radiospektrum. Det er nødvendig å sikre at CEPTs løsninger gjenspeiler fellesskapspolitiske behov, og at de har det nødvendige rettslige grunnlag slik at de kan gjennomføres i Fellesskapet. For dette formål må det treffes særlige tiltak i Fellesskapet med hensyn til både framgangsmåter og innhold.
17. Foretak i Fellesskapet bør få en rimelig og lik behandling med hensyn til tilgang til radio-

⁸ EFT L 108 av 24.4.2002, s. 33.

⁹ EFT L 108 av 24.4.2002, s. 21.

¹⁰ EFT L 24 av 30.1.1998, s. 1.

¹¹ EFT L 20 av 26.1.1996, s. 59.

¹² EFT L 91 av 7.4.1999, s. 10.

¹³ EFT L 204 av 21.7.1998, s. 37. Direktivet endret ved direktiv 98/48/EF (EFT L 217 av 5.8.1998, s. 18).

spektrum i tredjestater. Fordi tilgang til radiospektrum er avgjørende for utviklingen av næringslivet og virksomhet i offentlighetens interesse, er det også nødvendig å sikre at Fellesskapets behov med hensyn til radiospektrum gjenspeiles i internasjonal planlegging.

18. Gjennomføring av Fellesskapets politikk kan gjøre det nødvendig å samordne radiospektrumb Bruken, særlig med hensyn til tilbud av kommunikasjonstjenester, herunder streifingsmuligheter i hele Fellesskapet. Videre medfører visse typer radiospektrumb Bruk en geografisk dekning som overskrider en medlemsstats grenser og gir mulighet for tverrnasjonale tjenester uten at personer behøver å forflytte seg, som satellittkommunikasjonstjenester. Fellesskapet bør derfor være tilstrekkelig representert i virksomheten til alle relevante internasjonale organisasjoner og konferanser som behandler spørsmål om forvaltning av radiospektrum, som Den internasjonale teleunion (ITU) og dens verdenskonferanser innen radiokommunikasjon.
19. De nåværende ordninger for forberedelse av og forhandlinger under ITUs verdenskonferanser innen radiokommunikasjon har gitt glimrende resultater takket være samarbeidsvilje innen CEPT, og Fellesskapets interesser er blitt tatt hensyn til under forberedelsene. I internasjonale forhandlinger bør medlemsstatene og Fellesskapet komme fram til en felles tilnærming og ha et nært samarbeid under hele forhandlingsprosessen for å sikre at Fellesskapet i internasjonal sammenheng opptrer som en enhet, etter framgangsmåtene som ble fastsatt i Rådets konklusjoner av 3. februar 1992 innenfor verdens radiokonferanse og bekreftet ved Rådets konklusjoner av 22. september 1997 og 2. mai 2000. I forbindelse med slike internasjonale forhandlinger bør Kommisjonen underrette Europaparlamentet og Rådet om hvorvidt Fellesskapets politikk er berørt, med sikte på å få Rådets godkjenning av de fellesskapspolitiske mål som skal nås, og av de standpunkter medlemsstatene vil innta på internasjonalt plan. For å sikre at disse standpunktene også tar tilbørlig hensyn til den tekniske dimensjon i forbindelse med forvaltning av radiospektrum, kan Kommisjonen gi mandater til CEPT for dette formål. Medlemsstatene bør ved ethvert samtykke til en avtale eller regler i internasjonale fora som har ansvar for eller behandler spørsmål i forbindelse med forvaltning av radiospektrum, samtidig avgi en felles erklæring om at de vil anvende avtalen eller

reglene i samsvar med sine forpliktelser etter traktaten.

20. I tillegg til internasjonale forhandlinger som særskilt omhandler radiospektrum, finnes det andre internasjonale avtaler som berører Fellesskapet og tredjestater, som kan påvirke bruken av radiofrekvensbånd og delingsplaner, og som kan omfatte spørsmål i forbindelse med handel og markedsadgang, herunder innenfor rammen av Verdens handelsorganisasjon, fri omsetning og bruk av utstyr og kommunikasjonssystemer med regional eller global dekning som satellitter, sikkerhets- og nødoperasjoner til havs, transportsystemer, kringkastningsteknologi og forskningsanvendelser som radioastronomi og jordobservasjon. Det er derfor viktig å sikre at Fellesskapets ordninger for forhandling av spørsmål om handel og markedsadgang er forenlige med de mål for radiospektrumpolitikken som skal oppnås i henhold til dette vedtak.
21. Ettersom de opplysningene nasjonale myndigheter kan få tilgang til i forbindelse med sin radiospektrumpolitikk og forvaltning av radiospektrum kan være særlig forretningsmessig følsomme, må de nasjonale myndigheter anvende felles prinsipper for fortrolighet som fastsatt i dette vedtak.
22. Ettersom målene for det foreslåtte tiltak, å fastsette et felles regelverk for radiospektrumpolitikk, ikke kan nås i tilstrekkelig grad av medlemsstatene og derfor på grunn av omfanget og virkningene av tiltaket bedre kan nås på fellesskapsplan, kan Fellesskapet treffe tiltak i samsvar med nærhetsprinsippet som fastsatt i traktatens artikkel 5. I samsvar med forholdsmessighetsprinsippet som fastsatt i nevnte artikkel går dette vedtak ikke lenger enn det som er nødvendig for å nå disse målene.
23. Medlemsstatene bør gjennomføre disse felles rammereglene for radiospektrumpolitikk særlig gjennom sine nasjonale myndigheter og meddele Kommisjonen relevante opplysninger som er nødvendige for å vurdere om rammereglene gjennomføres på rett måte i hele Fellesskapet, samtidig som det skal tas hensyn til Fellesskapets og medlemsstatenes internasjonale handelsforpliktelser.
24. Vedtak nr. 710/97/EF og nr. 128/1999/EF gjelder fortsatt.
25. Kommisjonen bør hvert år framlegge rapport for Europaparlamentet og Rådet om resultatene som er oppnådd ved anvendelsen av dette vedtak, samt om planlagte framtidige tiltak. På den måten kan Europaparlamentet og Rådet i

påkommende tilfeller uttrykke sin politiske støtte –

GJORT DETTE VEDTAK:

Artikkel 1

Mål og virkeområde

1. Målet med dette vedtak er å fastsette politiske og rettslige rammeregler i Fellesskapet for å sikre samordning av politikken og, dersom det er hensiktsmessig, harmoniserte vilkår for tilgang til og effektiv utnyttelse av det radiospektret som er nødvendig for det indre markedets opprettelse og virkemåte på de områder som omfattes av Fellesskapets politikk, som elektronisk kommunikasjon, transport og forskning og utvikling (FoU).
2. For å nå dette målet er det i dette vedtak fastsatt framgangsmåter med sikte på å
 - a. forenkle utformingen av en politikk for den strategiske planleggingen og harmoniseringen av radiospektrumbruk i Fellesskapet, samtidig som det skal tas hensyn til blant annet økonomiske, sikkerhetsmessige, helsemessige, samfunnsmessige, ytringsfrihetsmessige, kulturelle, vitenskapelige, sosiale og tekniske sider ved Fellesskapets politikk samt radiospektrumbrukergruppens ulike interesser, med sikte på å gjøre radiospektrumbruken best mulig og unngå skadelig interferens,
 - b. sikre en effektiv gjennomføring av radiospektrumpolitikken i Fellesskapet og særlig fastsette en generell metode for å sikre harmoniserte vilkår for tilgang til og effektiv utnyttelse av radiospektret,
 - c. sikre at opplysninger om fordeling, tilgjengelighet til og bruk av radiospektrum i Fellesskapet gis samordnet og i rett tid,
 - d. sikre effektiv samordning av Fellesskapets interesser i internasjonale forhandlinger der spektrumbruk berører Fellesskapets politikk.
3. Virksomhet som utføres i henhold til dette vedtak, skal ta tilbørlig hensyn til det arbeidet som utføres i internasjonale organisasjoner i forbindelse med radiospektrumforvaltning, for eksempel Den internasjonale teleunion (ITU) og Den europeiske post- og telekonferanse (CEPT).
4. Dette vedtak berører ikke tiltak truffet på fellesskapsplan eller nasjonalt plan i samsvar med fellesskapsretten for å ivareta mål av allmenn interesse, særlig i forbindelse med fastsettelse

av regler for innhold og audiovisuell politikk, bestemmelsene i direktiv 1999/5/EF og medlemsstatenes rett til å tilrettelegge og bruke sitt radiospektrum til formål som gjelder offentlig orden, offentlig sikkerhet og forsvar.

Artikkel 2

Definisjon

I dette vedtak menes med «radiospektrum», radiobølger med frekvens mellom 9 kHz og 3 000 GHz; radiobølger er elektromagnetiske bølger som forplanter seg i fritt rom.

Artikkel 3

Komiteframgangsmåte

1. Kommisjonen skal bistås av en komité («Radiospektrumkomiteen»).
2. Når det vises til dette nummer, får artikkel 3 og 7 i beslutning 1999/468/EF anvendelse, samtidig som det tas hensyn til bestemmelsene i beslutningens artikkel 8.
3. Når det vises til dette nummer, får artikkel 5 og 7 i beslutning 1999/468/EF anvendelse, samtidig som det tas hensyn til bestemmelsene i beslutningens artikkel 8.
Tidsrommet fastsatt i artikkel 5 nr. 6 i beslutning 1999/468/EF skal være tre måneder.
4. Komiteen fastsetter sin forretningsorden.

Artikkel 4

Radiospektrumkomiteens oppgaver

1. For å nå målet fastsatt i artikkel 1 skal Kommisjonen etter framgangsmåten fastsatt i denne artikkel framlegge for Radiospektrumkomiteen relevante tekniske gjennomføringstiltak med sikte på å sikre harmoniserte vilkår for tilgang til og effektiv utnyttelse av radiospektret samt tilgang til opplysninger om radiospektrumbruk som omhandlet i artikkel 5.
2. Med sikte på utarbeiding av de tekniske gjennomføringstiltakene som er omhandlet i nr. 1 og hører under CEPT, som harmonisering av fordeling av radiofrekvenser og tilgang til opplysninger, skal Kommisjonen gi mandater til CEPT og angi hvilke oppgaver som skal utføres, og en tidsplan for dem. Kommisjonen skal følge framgangsmåten fastsatt i artikkel 3 nr. 2.
3. På grunnlag av arbeid som er fullført i henhold

til nr. 2, skal Kommisjonen avgjøre om resultatene av arbeid som er utført i henhold til mandatene, skal få anvendelse i Fellesskapet, og fastsette en frist for gjennomføringen av disse i medlemsstatene. Disse beslutningene skal kunngjøres i *De Europeiske Fellesskaps Tidende*. For formålet i dette nummer skal Kommisjonen følge framgangsmåten fastsatt i artikkel 3 nr. 3.

4. Uten hensyn til nr. 3 kan Kommisjonen, dersom Kommisjonen eller en medlemsstat anser at framdriften i arbeid som utføres på grunnlag av et mandat gitt i henhold til nr. 2, ikke er tilfredsstillende i forhold til den fastsatte tidsplan, eller dersom resultatene av mandatet ikke er tilfredsstillende, vedta tiltak etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 3 nr. 3 for å nå mandatets mål.
5. Tiltakene nevnt i nr. 3 og 4 kan, dersom det er hensiktsmessig, gi mulighet for at Kommisjonen godkjenner overgangsperioder og/eller ordninger med deling av radiospektrum i en medlemsstat, dersom det er berettiget, idet det tas hensyn til den særlige situasjonen i medlemsstaten på grunnlag av en begrunnet anmodning fra vedkommende medlemsstat, og forutsatt at et slikt unntak ikke urettmessig vil forsinke gjennomføringen eller skape urettmessige forskjeller mellom medlemsstatene med hensyn til konkurranse eller lovgivning.
6. For å nå målet fastsatt i nr. 1 kan Kommisjonen også vedta de tekniske gjennomføringstiltakene som er nevnt i nr. 1, og ikke omfattes av nr. 2, etter framgangsmåten fastsatt i artikkel 3 nr. 3.
7. For å bidra til utforming, forberedelse og gjennomføring av Fellesskapets radiospektrumpolitikk, og uten å berøre framgangsmåtene fastsatt i denne artikkel, skal Kommisjonen jevnlig holde samråd med Radiospektrumkomiteen i saker som hører under artikkel 1.

Artikkel 5

Tilgang til opplysninger

Medlemsstatene skal sørge for at deres nasjonale oversikt over fordelingen av radiofrekvenser og opplysninger om rettigheter, vilkår, framgangsmåter, gebyrer og avgifter i forbindelse med radiospektrumbruk offentliggjøres dersom det er relevant for å nå målet fastsatt i artikkel 1. De skal ajourføre disse opplysningene og treffe tiltak for å utvikle hensiktsmessige databaser for å gjøre slike opplysninger tilgjengelige for offentligheten, even-

tuelt i samsvar med relevante harmoniseringstiltak truffet i henhold til artikkel 4.

Artikkel 6

Forbindelser med tredjestater og internasjonale organisasjoner

1. Kommisjonen skal med hensyn til radiospektrum i tredjestater og i internasjonale organisasjoner overvåke utvikling som kan få følger for gjennomføringen av dette vedtak.
2. Medlemsstatene skal underrette Kommisjonen om eventuelle vanskeligheter som tredjestater eller internasjonale organisasjoner rettslig eller faktisk skaper for gjennomføringen av dette vedtak.
3. Kommisjonen skal jevnlig framlegge rapport for Europaparlamentet og Rådet om resultatene av anvendelsen av nr. 1 og 2, og kan eventuelt foreslå tiltak som har til formål å sikre at prinsippene og målene i dette vedtak oppfylles. Dersom det er nødvendig for å nå målet fastsatt i artikkel 1, skal felles politiske mål avtales av medlemsstatene for å sikre samordning innen Fellesskapet.
4. Tiltak truffet i henhold til denne artikkel berører ikke Fellesskapets og medlemsstatenes rettigheter og forpliktelser i henhold til internasjonale avtaler på området.

Artikkel 7

Underretning

Medlemsstatene skal meddele Kommisjonen alle nødvendige opplysninger slik at den kan kontrollere gjennomføringen av dette vedtak. Særlig skal medlemsstatene umiddelbart underrette Kommisjonen om gjennomføringen av resultatene av mandatene i henhold til artikkel 4 nr. 3.

Artikkel 8

Fortrolighet

1. Medlemsstatene skal ikke videreformidle opplysninger som utgjør forretningshemmeligheter, særlig opplysninger om foretak, deres forretningsforbindelser eller deres kostnadsforhold.
2. Nr. 1 berører ikke vedkommende myndigheters rett til å videreformidle opplysninger dersom det er viktig for at den skal kunne utføre sine oppgaver, men i slike tilfeller skal videreformidlingen stå i forhold til omstendighetene og ta hensyn til foretaks rettmessige interesse i å verne sine forretningshemmeligheter.

3. Nr. 1 skal ikke være til hinder for å offentliggjøre opplysninger om vilkår knyttet til tildeling av rett til å bruke radiospektret dersom slike opplysninger ikke er av fortrolig art.

Artikkel 9

Rapport

Kommisjonen skal hvert år framlegge for Europaparlamentet og Rådet en rapport om virksomhet som er utført og tiltak som er truffet i henhold til dette vedtak, samt om framtidige tiltak som er planlagt i henhold til dette vedtak.

Artikkel 10

Gjennomføring

Medlemsstatene skal ved lov eller forskrift treffe alle de tiltak som er nødvendige for å gjennomføre dette vedtak og alle tiltak som følger av det.

Artikkel 11

Ikrafttredelse

Dette vedtak trer i kraft den dag det kunngjøres i *De Europeiske Fellesskaps Tidende*.

Artikkel 12

Adressater

Dette vedtak er rettet til medlemsstatene.
Utferdiget i Brussel, 7. mars 2002.

For Europaparlamentet
P. COX
President

For Rådet
J. C. APARICIO
Formann

Vedlegg 9

Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/58/EF av 12. juli 2002 om behandling av personopplysninger og personvern i sektoren for elektronisk kommunikasjon (direktivet om personvern og elektronisk kommunikasjon)

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR –

under henvisning til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, særlig artikkel 95, under henvisning til forslag fra Kommisjonen¹, under henvisning til uttalelse fra Den økonomiske og sosiale komité², etter å ha rådspurt Regionkomiteen, etter framgangsmåten fastsatt i traktatens artikkel 251³, og ut fra følgende betraktninger:

1. I europaparlaments- og rådsdirektiv 95/46/EF av 24. oktober 1995 om beskyttelse av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger og om fri utveksling av slike opplysninger⁴, kreves det at medlemsstatene skal verne fysiske personers rettigheter og friheter i forbindelse med behandling av personopplysninger, særlig retten til personvern, for å sikre fri utveksling av personopplysninger i Fellesskapet.
2. Dette direktiv har som mål å respektere de grunnleggende rettighetene og overholde prinsippene som anerkjennes særlig ved Den europeiske unions pakt om grunnleggende rettigheter. Direktivet har særlig som mål å sikre full respekt for rettighetene fastsatt i paktens artikkel 7 og 8.
3. Kommunikasjonsfortroligheten sikres ved de internasjonale menneskerettighetsdokumentene, særlig Den europeiske konvensjon om beskyttelse av menneskerettighetene og de grunnleggende friheter, og ved medlemsstatenes forfatninger.

4. Ved europaparlaments- og rådsdirektiv 97/66/EF av 15. desember 1997 om behandling av personopplysninger og vern av privatlivets fred innen telekommunikasjonssektoren⁵ ble prinsippene fastsatt i direktiv 95/46/EF omsatt til særlige regler for telekommunikasjonssektoren. Direktiv 97/66/EF må tilpasses markedsutviklingen og den teknologiske utviklingen innen elektroniske kommunikasjonstjenester for å sikre et ensartet vern av personopplysninger og personvern for brukere av offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester, uavhengig av hvilken teknologi som brukes. Det direktivet bør derfor oppheves og erstattes med dette direktiv.
5. Ny avansert digitalteknologi som nå tas i bruk i de offentlige kommunikasjonsnettene i Fellesskapet, stiller særlig krav til vern av brukernes personopplysninger og personvern. Utviklingen av informasjonssamfunnet kjennetegnes ved innføringen av nye elektroniske kommunikasjonstjenester. Store deler av offentligheten har fått tilgang til digitale mobilnett til en rimelig kostnad. Disse digitalnettene har stor kapasitet og mulighet til å behandle personopplysninger. En vellykket tverrnasjonal utvikling av disse tjenestene er delvis avhengig av om brukerne har tillit til at personvernet ikke kan bli krenket.
6. Internett snur opp ned på tradisjonelle markedsstrukturer ved at det utgjør en felles, verdensomfattende infrastruktur for levering av en rekke forskjellige elektroniske kommunikasjonstjenester. Offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester via Internett gir brukerne nye muligheter, men medfører også nye farer med hensyn til personopplysninger og personvern.
7. Det bør vedtas særlige lover og tekniske forskrifter med hensyn til offentlige kommunikasjonsnett for å verne fysiske personers grunnleggende rettigheter og friheter og juridiske

¹ EFT C 365 E av 19.12.2000, s. 223.

² EFT C 123 av 25.4.2001, s. 53.

³ Europaparlamentsuttalelse av 13. november 2001 (ennå ikke offentliggjort i EFT), Rådets felles holdning av 28. januar 2002 (EFT C 113 E av 14.5.2002, s. 39) og europaparlamentsbeslutning av 30. mai 2002 (ennå ikke kunngjort i EFT). Rådsbeslutning av 25. juni 2002.

⁴ EFT L 281 av 23.11.1995, s. 31.

⁵ EFT L 24 av 30.1.1998, s. 1.

- personers rettmessige interesser, særlig når det gjelder den økende evnen til automatisk lagring og behandling av opplysninger om abonnenter og brukere.
8. Lover og tekniske forskrifter vedtatt av medlemsstatene med hensyn til vern av personopplysninger og personvern samt juridiske personers rettmessige interesser innen sektoren for elektronisk kommunikasjon, bør harmoniseres for å unngå at det skapes hindringer for det indre marked for elektronisk kommunikasjon i samsvar med traktatens artikkel 14. Harmoniseringen bør begrenses til de kravene som er nødvendige for å sikre uhindret fremming og utvikling av nye elektroniske kommunikasjons-tjenester og kommunikasjonsnett mellom medlemsstatene.
 9. Medlemsstatene, tilbyderne og de berørte brukerne samt vedkommende fellesskapsinstitusjoner bør samarbeide om å innføre og utvikle egnet teknologi når dette er nødvendig for å gjennomføre garantiene fastsatt i dette direktiv, idet det tas særlig hensyn til målene om å redusere behandlingen av personopplysninger til et minimum og bruke anonyme eller pseudo-anonyme opplysninger når det er mulig.
 10. I sektoren for elektronisk kommunikasjon får direktiv 95/46/EF særlig anvendelse med hensyn til alle sidene ved vern av grunnleggende rettigheter og friheter som ikke uttrykkelig faller innenfor rammen av dette direktiv, herunder forpliktelsene som pålegges den behandlingsansvarlige og individuelle rettigheter. Direktiv 95/46/EF anvendes på kommunikasjons-tjenester som ikke er offentlige.
 11. I likhet med direktiv 95/46/EF omfatter dette direktiv ikke spørsmål om vern av grunnleggende rettigheter og friheter som berører virksomhet som ikke omfattes av fellesskapsretten. Det endrer derfor ikke den nåværende balansen mellom den enkeltes rett til personvern og medlemsstatenes mulighet til å treffe tiltakene nevnt i artikkel 15 nr. 1 i dette direktiv, som er nødvendige for å verne offentlig sikkerhet, forsvaret, statens sikkerhet (herunder statens økonomiske interesser når virksomheten er forbundet med spørsmål om statens sikkerhet) og statens virksomhet på det strafferettslige området. Dette direktiv påvirker derfor ikke medlemsstatenes mulighet til lovlig å oppfange elektronisk kommunikasjon eller treffe andre tiltak dersom det er nødvendig for noen av disse formål, og dersom det skjer i samsvar med Den europeiske konvensjon om beskyttelse av menneskerettighetene og de grunnleggende friheter som fortolket i Den europeiske menneskerettighetsdomstols rettspraksis. Slike tiltak må være egnede, stå klart i forhold til målet og være nødvendige i et demokratisk samfunn, og de bør omfattes av egnede vernetiltak i samsvar med Den europeiske konvensjon om beskyttelse av menneskerettighetene og de grunnleggende friheter.
 12. Abonnenter på en offentlig tilgjengelig elektronisk kommunikasjons-tjeneste kan være fysiske eller juridiske personer. Dette direktiv utfyller direktiv 95/46/EF og har som mål å verne fysiske personers grunnleggende rettigheter og særlig deres rett til personvern samt juridiske personers rettmessige interesser. Dette direktiv forplikter ikke medlemsstatene til å utvide anvendelsen av direktiv 95/46/EF til å omfatte vern av juridiske personers rettmessige interesser, som er sikret innenfor rammen av fellesskapsretten og gjeldende nasjonal lovgivning.
 13. Kontraktforholdet mellom en abonnent og en tjenestetilbyder kan omfatte regelmessig betaling eller en engangsbetaling for tjenesten som er levert eller som skal leveres. Forhåndsbetalte kort anses også som en kontrakt.
 14. Opplysninger om plassering kan vise til breddegrad, lengdegrad og høyde over havet for brukerens terminalutstyr, overføringsretningen, nøyaktighetsgraden til opplysningene om plassering, identifikasjon av nettcellen der terminalutstyret befinner seg på et bestemt tidspunkt samt registreringstidspunktet for opplysningene om plassering.
 15. En kommunikasjon kan omfatte enhver form for opplysning om navn, nummer eller adresse fra kommunikasjonens avsender eller fra den som bruker en forbindelse til å gjennomføre kommunikasjonen. Trafikkopplysninger kan omfatte enhver gjengivelse av disse opplysningene via det nettet som kommunikasjonen overføres gjennom, for å utføre overføringen. Trafikkopplysninger kan blant annet omfatte opplysninger om en kommunikasjons ruting, varighet, tidspunkt eller omfang, om hvilken protokoll som brukes, om terminalutstyrets, senderens eller mottakerens plassering, om nettet som kommunikasjonen utgår fra eller ender i, samt om en forbindelses begynnelse, slutt eller varighet. De kan også gjelde i hvilket format kommunikasjonen overføres via nettet.
 16. Opplysninger som inngår i en kringkastingstjeneste som tilbys via et offentlig kommunikasjonsnett, er beregnet på et potensielt ubegrenset publikum og utgjør ikke en kommunikasjon

i henhold til dette direktiv. I tilfeller der det er mulig å identifisere den enkelte abonnenten eller brukeren som mottar slike opplysninger, for eksempel i forbindelse med video-på-bestilling-tjenester, omfattes imidlertid de overførte opplysningene av begrepet «kommunikasjon» i henhold til dette direktiv.

17. I dette direktiv bør samtykke gitt av en bruker eller abonnent, uansett om sistnevnte er en fysisk eller en juridisk person, ha samme betydning som den registrertes samtykke som definert og nærmere fastsatt i direktiv 95/46/EF. Samtykke kan gis på enhver egnet måte som gir brukeren mulighet til fritt å angi særlige og underbygde opplysninger om sine ønsker, herunder ved å krysse av i en rubrikk ved besøk på et nettsted.
18. Verdiøkende tjenester kan for eksempel bestå i råd om de billigste takstpakkene, veiledning om rutevalg, trafikkopplysninger, værmeldinger og turistinformasjon.
19. Gjennomføringen av visse krav til A- og B-nummervisning, til begrensning av slik visning og til automatisk viderekopling av anrop til abonnentlinjer tilkoplede analogsentraler, bør ikke gjøres obligatorisk i særlige tilfeller der en slik gjennomføring viser seg å være teknisk umulig eller krever en uforholdsmessig stor økonomisk innsats. Fordi det er viktig for de berørte parter å kjenne til slike tilfeller, bør medlemsstatene underrette Kommisjonen om dem.
20. Tjenestetilbyderne bør treffe egnede tiltak for å sikre sine tjenester, eventuelt i samarbeid med nettilbyderen, og underrette abonnentene om særlige farer knyttet til brudd på nettsikkerheten. Slike farer kan særlig oppstå i forbindelse med elektroniske kommunikasjonstjenester via åpne nett som Internett eller analog mobiltelefoni. Det er særlig viktig at tjenestetilbyderen gir abonnenter og brukere av slike tjenester fullstendige opplysninger om eksisterende sikkerhetsrisikoer som tjenestetilbyderen ikke har mulighet til å utbedre. Tjenestetilbydere som tilbyr offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester via Internett, bør underrette brukere og abonnenter om hvilke tiltak de kan treffe for å sikre sin kommunikasjon, for eksempel ved å bruke bestemte typer programvare eller krypteringsteknologi. Kravet om å underrette abonnenter om særlige sikkerhetsrisikoer fritar ikke tjenestetilbyderen for plikten til for egen regning å treffe egnede og umiddelbare tiltak for å forebygge enhver ny, uforutsett sikkerhetsrisiko og gjenopprette tjenestens normale sikkerhets-

nivå. Underretning av abonnenten om sikkerhetsrisikoer bør være gratis, med unntak av eventuelle ubetydelige kostnader som abonnenten kan pådra seg i forbindelse med mottak eller innhenting av opplysningene, for eksempel ved nedlasting av en e//postmelding. Sikkerheten vurderes på bakgrunn av artikkel 17 i direktiv 95/46/EF.

21. Det bør treffes tiltak for å hindre enhver ulovlig tilgang til kommunikasjon for å verne fortroligheten for kommunikasjon som foregår via et offentlig kommunikasjonsnett og offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester, herunder både innhold og opplysninger som er knyttet til slik kommunikasjon. Den nasjonale lovgivning i enkelte medlemsstater forbyr bare forsettlig ulovlig tilgang til kommunikasjon.
22. Det er ikke hensikten at forbudet mot lagring av kommunikasjon og tilhørende trafikkopplysninger av andre enn brukerne eller uten brukernes samtykke skal omfatte enhver automatisk, mellomliggende og kortvarig lagring av slike opplysninger dersom lagringen skjer bare for å utføre overføringen i det elektroniske kommunikasjonsnettet, og forutsatt at opplysningene ikke lagres lenger enn det som er nødvendig for overføringen og trafikkstyringen, og at fortroligheten fortsatt er garantert i lagringstidsrommet. Dersom det er nødvendig for å effektivisere den videre overføringen av offentlig tilgjengelige opplysninger til andre mottakere av tjenesten på anmodning fra dem, bør dette direktiv ikke hindre videre lagring av slike opplysninger, forutsatt at opplysningene i alle tilfeller vil være offentlig tilgjengelige uten begrensninger, og at alle opplysninger som viser til de enkelte abonnentene eller brukerne som ber om slike opplysninger, slettes.
23. Kommunikasjonsfortroligheten bør sikres også ved lovlige forretningsvirksomhet. Dersom det er nødvendig og tillatt i henhold til lovgivningen, kan kommunikasjon registreres for å framskaffe bevis på en kommersiell transaksjon. Direktiv 95/46/EF får anvendelse på slik behandling. Partene i kommunikasjonen bør underrettes på forhånd om registreringen, om dens formål og om lagringens varighet. Den registrerte kommunikasjonen bør slettes så fort som mulig og i alle tilfeller senest ved utløpet av fristen for å reise innvendinger mot transaksjonen.
24. Terminalutstyret til brukere av elektroniske kommunikasjonsnett og alle opplysninger som er lagret på slikt utstyr, er en del av brukerens

- privatliv og skal vernes i henhold til Den europeiske konvensjon om beskyttelse av menneskerettighetene og de grunnleggende friheter. Spionprogramvare («spyware»), skjulte sporingbilder («web bugs»), skjulte identifikatorer og andre lignende innretninger kan komme inn i brukernes terminaler uten deres kjennskap for å få tilgang til opplysninger, lagre skjulte opplysninger eller spore brukernes virksomhet, og kan alvorlig krenke disse brukernes personvern. Bruk av slike innretninger bør være tillatt bare for rettmessige formål, og med de berørte brukernes vitende.
25. Innretningene, for eksempel informasjonsskapsler («cookies»), kan imidlertid være et rettmessig og nyttig verktøy for eksempel til å analysere virkningen av et nettstedets utforming og annonsering, og til å bekrefte identiteten til brukere som foretar direktekoblede transaksjoner. Dersom slike innretninger, som for eksempel informasjonsskapsler, har et rettmessig formål, som å lette levering av informasjonssamfunnstjenester, bør det være tillatt å bruke dem under forutsetning av at brukerne i samsvar med direktiv 95/46/EF får klare og nøyaktige opplysninger om formålet med informasjonsskapsler eller lignende innretninger for å sikre at de er klar over hvilke opplysninger som blir lagret i terminalutstyret de bruker. Brukerne bør ha mulighet til å nekte at en informasjonsskapsel eller en lignende innretning lagres i terminalutstyret. Dette er særlig viktig når andre enn den opprinnelige brukeren har tilgang til terminalutstyret og dermed til alle data som inneholder følsomme personopplysninger, og som er lagret i utstyret. Opplysninger om bruken av ulike innretninger som skal installeres på brukerens terminalutstyr, samt retten til å nekte, kan gis én gang i løpet av samme forbindelse og også omfatte framtidig bruk av innretningene ved senere forbindelser. Framgangsmåtene for å gi opplysninger, gi rett til å nekte eller anmode om samtykke bør være så brukervennlige som mulig. Tilgang til innhold på et bestemt nettsted kan fortsatt gjøres betinget av brukerens uttrykkelige godkjenning av en informasjonsskapsel eller en lignende innretning, dersom formålet med bruken er rettmessig.
26. Opplysninger om abonnenter som behandles i elektroniske kommunikasjonsnett med henblikk på å opprette forbindelser og overføre opplysninger, inneholder opplysninger om fysiske personers privatliv og gjelder retten til respekt for deres korrespondanse eller juridiske personers rettmessige interesser. Slike opplysninger kan lagres bare i den grad det er nødvendig for å tilby tjenesten, av faktureringshensyn og for betaling for samtrafikk, og da bare for et begrenset tidsrom. Enhver annen behandling av slike opplysninger som tilbyderen av offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester vil kunne ønske å foreta for å markedsføre elektroniske kommunikasjonstjenester eller for å tilby verdiøkende tjenester, kan tillates bare dersom abonnenten har samtykket på grunnlag av nøyaktige og fullstendige opplysninger fra tilbyderen av offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester, om arten av annen behandling som vedkommende planlegger å utføre og om abonnentens rett til ikke å gi eller til å trekke tilbake samtykket til slik behandling. Trafikkopplysninger som brukes for å markedsføre kommunikasjonstjenester eller for å tilby verdiøkende tjenester, bør også slettes eller gjøres anonyme når tjenesten er levert. Tjenestetilbyderne bør til enhver tid holde abonnentene underrettet om hvilke typer opplysninger de behandler samt om behandlingens formål og varighet.
27. Det nøyaktige tidspunktet for avslutningen av overføringen av en kommunikasjon, da trafikkopplysninger bør slettes med unntak av opplysninger som er nødvendige av faktureringshensyn, kan være avhengig av hvilken type elektronisk kommunikasjonstjeneste som tilbys. For et taletelefonianrop vil overføringen for eksempel være avsluttet så snart en av brukerne bryter forbindelsen. For elektronisk post vil overføringen være avsluttet så snart mottakeren henter meldingen, vanligvis fra tjenestetilbyderens tjener.
28. Plikten til å slette trafikkopplysninger eller gjøre dem anonyme når de ikke lenger er nødvendige for overføring av en kommunikasjon, er ikke i strid med framgangsmåter på Internett som mellomlagring av IP-adresser i navnesystemet for web eller mellomlagring av IP-adressers kopling til fysiske adresser eller bruk av påloggingsopplysninger for å kontrollere tilgangsrett til nett eller tjenester.
29. Tjenestetilbyderen kan om nødvendig i enkelttilfeller behandle trafikkopplysninger om abonnenter og brukere dersom det er nødvendig for å avdekke tekniske feil eller feil ved overføringen av kommunikasjoner. Trafikkopplysninger som er nødvendige av faktureringshensyn kan også behandles av tjenestetilbyderen for å avdekke og stanse bedrageri som innebærer ube-

- talt bruk av den elektroniske kommunikasjons-tjenesten.
30. Systemer for levering av elektroniske kommunikasjonsnett og elektroniske kommunikasjons-tjenester bør utformes slik at mengden av nødvendige personopplysninger begrenses til et minimum. All virksomhet som i forbindelse med levering av elektroniske kommunikasjons-tjenester omfatter mer enn overføring av en kommunikasjon og fakturering av den, bør bygge på en samling av trafikkopplysninger som ikke kan knyttes til abonnenter eller brukere. Dersom virksomheten ikke kan bygge på samlede opplysninger, bør den anses som en verdiøkende tjeneste som krever abonnentens samtykke.
31. Om det er brukeren eller abonnenten som bør gi sitt samtykke til behandlingen av personopplysninger når en særskilt verdiøkende tjeneste tilbys, er avhengig av hvilke opplysninger som skal behandles, hvilken type tjeneste som skal tilbys, og av om det teknisk, med hensyn til framgangsmåte og kontraktmessig er mulig å skille enkeltpersonen som bruker en elektronisk kommunikasjons-tjeneste, fra den juridiske eller fysiske personen som har abonnert på den.
32. Dersom tilbydereren av en elektronisk kommunikasjons-tjeneste eller en verdiøkende tjeneste har en underleverandøravtale med en annen enhet om behandling av personopplysninger som er nødvendige for levering av disse tjenestene, bør underleveransen og påfølgende behandling av opplysninger være fullt ut i samsvar med de krav til de behandlingsansvarlige og de opplysningsansvarlige i forbindelse med personopplysninger som er fastsatt i direktiv 95/46/EF. Dersom levering av en verdiøkende tjeneste krever at trafikkopplysninger eller opplysninger om plassering viderefremmes fra en tilbyder av elektroniske kommunikasjons-tjenester til en tilbyder av verdiøkende tjenester, bør abonnentene eller brukerne som opplysningene gjelder, også underrettes fullt ut om viderefremmingen før de gir sitt samtykke til behandling av opplysningene.
33. Innføringen av spesifiserte regninger har gjort det lettere for abonnenten å kontrollere riktigheten av beløpene som tjenestetilbyderen fakturerer vedkommende for, men samtidig kan dette krenke personvernet for brukere av offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjons-tjenester. For å ivareta brukerens personvern bør medlemsstatene derfor oppfordre til at det innen sektoren for elektroniske kommunikasjons-tjenester utvikles valgmuligheter som for eksempel andre betalingsmuligheter som gir anonym eller strengt privat tilgang til offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjons-tjenester, for eksempel telefonkort og mulighet for betaling med kredittkort. Medlemsstatene kan i samme øyemed anmode operatørene om å tilby abonnentene en annen type spesifisert regning der et visst antall sifre slettes fra numrene som er oppført.
34. Når det gjelder A-nummervisning er det nødvendig å verne anroperens rett til å hindre visning av identiteten til linjen anropet foretas fra, og den anroptes rett til å avvise anrop fra uidentifiserte linjer. I visse tilfeller er det berettiget å oppheve blokkering av A-nummervisning. Enkelte abonnenter, særlig telefonhjelp-tjenester og lignende, har interesse av å garantere anonymitet for dem som ringer. Når det gjelder B-nummervisning er det nødvendig å verne den anroptes rett til og rettmessige interesse av å hindre visning av identiteten til linjen som anroperen faktisk er tilkopledd, særlig med hensyn til viderekoblede anrop. Tilbyderne av offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjons-tjenester bør underrette sine abonnenter om muligheten for A- og B-nummervisning i nettet, og om alle tjenester som tilbys på grunnlag av A- og B-nummervisning og mulighetene for personvern. Dette setter abonnentene i stand til å foreta et godt underbygd valg av de tjenestene de ønsker å benytte blant mulighetene for personvern. Mulighetene for personvern for hver linje må ikke nødvendigvis være tilgjengelige som en automatisk netjtjeneste, men kan fås ved å rette en enkel anmodning til tilbydereren av de offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjons-tjenestene.
35. I digitale mobilnett blir opplysninger om plassering som angir den geografiske posisjonen for mobilbrukerens terminalutstyr, behandlet for å muliggjøre overføring av kommunikasjon. Slike opplysninger er trafikkopplysninger som omfattes av artikkel 6 i dette direktiv. Imidlertid kan digitale mobilnett også ha kapasitet til å behandle opplysninger om plassering som er mer nøyaktige enn det som kreves ved overføring av kommunikasjon, og som brukes til å tilby verdiøkende tjenester som personlig tilpassede trafikkopplysninger og veiledning til sjåførere. Behandling av slike opplysninger for verdiøkende tjenester bør tillates bare dersom abonnentene har gitt sitt samtykke. Selv når abonnentene har samtykket, bør de enkelt og

- kostnadsfritt midlertidig kunne hindre behandling av opplysninger om plassering.
36. Medlemsstatene kan begrense brukernes og abonnentenes rett til personvern med hensyn til A-nummervisning når dette er nødvendig for å identifisere sjenerende anrop, og med hensyn til A-nummervisning og opplysninger om plassering når dette er nødvendig for at nødmedlingstjenester skal kunne utføre sine oppgaver så effektivt som mulig. For dette formål kan medlemsstatene vedta særlige bestemmelser som gir tilbydere av elektroniske kommunikasjonstjenester rett til å gi tilgang til A-nummervisning og opplysninger om plassering uten forhåndssamtykke fra de berørte brukerne eller abonnentene.
37. Det er viktig å verne abonnentene mot enhver ulempe som kan følge av at andre foretar automatisk viderekopling av anrop. I slike tilfeller bør abonnentene dessuten kunne stanse overføringen av viderekoblede anrop til sine terminaler ved å rette en enkel anmodning til tilbyderen av den offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenesten.
38. Kataloger over abonnenter på elektroniske kommunikasjonstjenester distribueres i store opplag og er offentlige. Fysiske personers rett til personvern og juridiske personers rettmessige interesser, krever at abonnentene skal kunne avgjøre om deres personopplysninger skal offentliggjøres i en katalog, og i så fall hvilke opplysninger. Leverandører av offentlige kataloger bør underrette abonnenter som skal oppføres i slike kataloger, om formålet med katalogen og om eventuelle særlige bruksområder for de elektroniske utgavene av offentlige kataloger, særlig søkefunksjoner i programvaren, for eksempel omvendte søkefunksjoner som gjør det mulig for brukere av katalogen å finne abonnentens navn og adresse bare på grunnlag av et telefonnummer.
39. Plikten til å underrette abonnenter om formålene med offentlige kataloger som deres personopplysninger skal oppføres i, bør pålegges den part som innhenter opplysningene for slik oppføring. Dersom opplysningene kan bli overført til en eller flere tredjeparter, bør abonnenten bli underrettet om denne muligheten og om mottakeren eller mulige mottakerkategorier. Enhver overføring bør gjøres på det vilkår at opplysningene ikke kan brukes til andre formål enn dem som lå til grunn for innhentingene. Dersom parten som innhenter opplysningene fra abonnenten, eller enhver tredjepart som opplysningene er overført til, ønsker å bruke opplysningene til andre formål, skal det innhentes nytt samtykke fra abonnenten enten av den part som opprinnelig innhentet opplysningene, eller av den tredjepart som opplysningene er overført til.
40. Det er viktig å verne abonnentene mot krenkelse av personvernet ved kommunikasjoner det ikke er bedt om, og som er beregnet på direkte markedsføring, særlig i form av talemaskiner, telefakser og elektronisk post, herunder tekstmeldinger (SMS). Disse formene for kommersielle kommunikasjoner det ikke er bedt om, kan på den ene siden være forholdsvis enkle og billige å sende, men på den andre siden utgjøre en byrde og/eller en kostnad for mottakeren. I tillegg kan deres omfang i noen tilfeller skape problemer for elektroniske kommunikasjonsnett og for terminalutstyr. Ved disse formene for kommunikasjoner det ikke er bedt om, og som er beregnet på direkte markedsføring, er det berettiget å kreve at det innhentes uttrykkelig forhåndssamtykke fra mottakerne før slik kommunikasjon sendes til dem. Det felles marked krever en harmonisert tilnærming for å sikre enkle regler på fellesskapsplan for foretak og brukere.
41. Innenfor rammen av et eksisterende kundeforhold er det rimelig å tillate bruk av opplysninger om elektronisk adresse for å tilby lignende produkter og tjenester, men bare av det foretaket som har fått opplysningene om elektronisk adresse i samsvar med direktiv 95/46/EF. Når opplysninger om elektronisk adresse er innhentet, bør kunden på en klar og tydelig måte underrettes om ytterligere bruk av dem med henblikk på direkte markedsføring og få mulighet til å nekte slik bruk. Denne muligheten bør fortsatt gis ved enhver påfølgende kommunikasjon med henblikk på direkte markedsføring og være kostnadsfri, med unntak av eventuelle kostnader i forbindelse med overføringen av nektelsen.
42. Andre former for direkte markedsføring som er dyrere for avsenderen og ikke medfører noen kostnader for abonnenter og brukere, for eksempel taletelefonianrop fra person til person, kan berettige opprettholdelsen av en ordning som gir abonnenter eller brukere mulighet til å angi at de ikke ønsker å motta slike anrop. For ikke å redusere det nåværende personvernet bør medlemsstatene likevel ha rett til å opprettholde nasjonale ordninger som bare tillater slike anrop til abonnenter og brukere som har gitt sitt forhåndssamtykke.
43. For å lette en virkningsfull gjennomføring av

fellesskapsreglene for kommunikasjoner det ikke er bedt om, og som er beregnet på direkte markedsføring, er det nødvendig å forby bruk av falske identiteter eller falske avsenderadresser eller -numre ved utsending av kommunikasjoner det ikke er bedt om, og som er beregnet på direkte markedsføring.

44. Visse systemer for elektronisk post gjør det mulig for abonnenter å se avsenderen og emnelinjen i elektronisk post, samt slette meldingen, uten først å ha lastet ned resten av innholdet i den elektroniske posten eller noen av vedleggene, og på den måten redusere kostnadene ved å laste ned elektronisk post eller vedlegg det ikke er bedt om. Disse ordningene kan fortsatt være nyttige i visse tilfeller som et tillegg til de alminnelige forpliktelsene som fastsettes i dette direktiv.
45. Dette direktiv berører ikke bestemmelser som medlemsstatene fastsetter for å verne juridiske personers rettmessige interesser med hensyn til kommunikasjoner det ikke er bedt om, og som er beregnet på direkte markedsføring. Dersom medlemsstatene oppretter et reservasjonsregister for juridiske personer, først og fremst brukere i foretak, som ikke ønsker å motta slik kommunikasjon, får bestemmelsene i artikkel 7 i europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/31/EF av 8. juni 2000 om visse rettslige aspekter ved informasjonssamfunnstjenester, særlig elektronisk handel, i det indre marked (Direktivet om elektronisk handel)⁶ full anvendelse.
46. Funksjoner i forbindelse med tilbud av elektroniske kommunikasjonstjenester kan innarbeides i nettet eller i en hvilken som helst del av brukerens terminalutstyr, herunder programvaren. Vernet av personopplysninger og personvernet for brukere av offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester bør være uavhengig av konfigurasjonen av de ulike komponentene som er nødvendige for å levere tjenesten, og fordelingen av de nødvendige funksjonene mellom disse komponentene. Direktiv 95/46/EF omfatter enhver form for behandling av personopplysninger uansett hvilken teknologi som brukes. Forekomsten av særlige regler for elektroniske kommunikasjonstjenester ved siden av de alminnelige reglene for de andre komponentene som er nød-

vendige for å tilby slike tjenester, fremmer ikke vern av personopplysninger og personvernet på en måte som er teknologisk nøytral. Det kan derfor være nødvendig å vedta tiltak som pålegger produsenter av visse typer utstyr som brukes til elektroniske kommunikasjonstjenester å utforme sine produkter på en måte som sikrer vern av brukernes og abonnentenes personopplysninger og personvern. Dersom det vedtas slike tiltak i samsvar med europaparlaments- og rådsdirektiv 1999/5/EF av 9. mars 1999 om radioutstyr og teleterminalutstyr og gjensidig godkjenning av utstyrets samsvar⁷, vil det sikre at innføringen av tekniske egenskaper ved elektronisk kommunikasjonstutstyr, herunder programvare for vern av opplysninger, harmoniseres slik at de er forenlige med gjennomføringen av det indre marked.

47. Dersom brukernes og abonnentenes rettigheter ikke respekteres, bør det fastsettes klageadgang i den nasjonale lovgivning. Sanksjoner bør iverksettes mot enhver person som ikke overholder de nasjonale tiltakene truffet i henhold til dette direktiv, uansett om vedkommende person hører inn under privat- eller offentligrettslig lovgivning.
48. Innenfor dette direktivs virkeområde vil det være hensiktsmessig å dra nytte av erfaringene til arbeidsgruppen for personvern i forbindelse med behandling av personopplysninger, sammensatt av representanter for tilsynsmyndighetene i medlemsstatene og nedsatt ved artikkel 29 i direktiv 95/46/EF.
49. For å lette overholdelsen av dette direktiv er det nødvendig med visse særordninger for behandling av opplysninger som allerede pågår på det tidspunkt nasjonal lovgivning om gjennomføring av dette direktiv trer i kraft –

VEDTATT DETTE DIREKTIV:

Artikkel 1

Virkeområde og mål

1. Ved dette direktiv harmoniseres medlemsstatenes bestemmelser som er nødvendige for å sikre et ensartet vern av grunnleggende rettigheter og friheter, særlig retten til personvern, med hensyn til behandling av personopplysninger innen sektoren for elektronisk kommunikasjon, samt fri bevegelighet for slike opplysninger og for elektronisk kommunikasjonstutstyr og elektroniske kommunikasjonstjenester i Fellesskapet.

⁶ EFT L 178 av 17.7.2000, s. 1.

⁷ EFT L 91 av 7.4.1999, s. 10.

2. Bestemmelsene i dette direktiv presiserer og utfyller direktiv 95/46/EF for formålene nevnt i nr. 1. I tillegg har de som mål å verne de rettmessige interessene til abonnenter som er juridiske personer.
 3. Dette direktiv får ikke anvendelse på virksomhet som ikke omfattes av virkeområdet til traktaten om opprettelse av Det europeiske fellesskap, som den nevnt i avdeling V og VI i traktaten om Den europeiske union, og ikke i noe tilfelle på virksomhet som gjelder offentlig sikkerhet, forsvar, statens sikkerhet (herunder statens økonomiske interesser når virksomheten er forbundet med spørsmål om statens sikkerhet) eller statens virksomhet på det strafferettslige området.
- f. «samtykke»: en brukers eller en abonnents samtykke tilsvarer den registrertes samtykke i direktiv 95/46/EF,
 - g. «verdiøkende tjeneste»: enhver tjeneste som krever behandling av trafikkopplysninger eller opplysninger om plassering, med unntak av opplysninger som ikke er nødvendige for overføring eller fakturering av en kommunikasjon,
 - h. «elektronisk post»: enhver henvendelse i form av tekst, tale, lyd eller bilde som sendes via et offentlig kommunikasjonsnett, og som kan lagres i nettet eller i mottakerens terminalutstyr inntil mottakeren henter den.

Artikkel 2

Definisjoner

Med mindre noe annet er angitt, får definisjonene i direktiv 95/46/EF og europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/21/EF av 7. mars 2002 om felles rammeregler for elektroniske kommunikasjonsnett og -tjenester (rammedirektivet)⁸ anvendelse.

Følgende definisjoner får også anvendelse:

- a. «bruker»: enhver fysisk person som bruker en offentlig tilgjengelig elektronisk kommunikasjonstjeneste for private eller forretningsmessige formål uten nødvendigvis å abonnere på denne tjenesten,
- b. «trafikkopplysninger»: enhver opplysning som behandles med henblikk på overføring av en kommunikasjon i et elektronisk kommunikasjonsnett, eller for å fakturere den,
- c. «opplysninger om plassering»: alle opplysninger som behandles i et elektronisk kommunikasjonsnett, og som viser den geografiske plasseringen til terminalutstyret til en bruker av en offentlig tilgjengelig elektronisk kommunikasjonstjeneste,
- d. «kommunikasjon»: enhver opplysning som utveksles eller overføres mellom et begrenset antall parter ved hjelp av en offentlig tilgjengelig elektronisk kommunikasjonstjeneste. Dette omfatter ikke opplysninger som overføres som en del av en kringkastingstjeneste til offentligheten via et elektronisk kommunikasjonsnett, med mindre opplysningene kan knyttes til en identifiserbar abonnent eller bruker som mottar opplysningene,
- e. «anrop»: en forbindelse som opprettes ved

Artikkel 3

Berørte tjenester

1. Dette direktiv får anvendelse på behandling av personopplysninger i forbindelse med at offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjons-tjenester tilbys i offentlige kommunikasjonsnett i Fellesskapet.
2. Artikkel 8, 10 og 11 får anvendelse på abonnentlinjer tilkoplede digitale sentraler og, når det er teknisk mulig og ikke krever en uforholdsmessig stor økonomisk innsats, på abonnentlinjer tilkoplede analogsentraler.
3. Dersom det er teknisk umulig å oppfylle kravene i artikkel 8, 10 og 11, eller dersom dette krever en uforholdsmessig stor økonomisk innsats, skal medlemsstatene underrette Kommisjonen om dette.

Artikkel 4

Sikkerhet

1. Tilbyderen av en offentlig tilgjengelig elektronisk kommunikasjonstjeneste skal treffe egnete tekniske og organisatoriske tiltak for å sikre vern av sine tjenester, eventuelt sammen med tilbyderen av det offentlige telenettet når det gjelder nettsikkerheten. Tatt i betraktning de nyeste tekniske mulighetene og kostnadene ved gjennomføringen, skal disse tiltakene garantere et sikkerhetsnivå som står i forhold til faren som foreligger.
2. Dersom det foreligger en særlig fare for brudd på nettsikkerheten, skal tilbyderen av en offentlig tilgjengelig elektronisk kommunikasjonstjeneste underrette abonnentene om denne faren og, dersom faren ligger utenfor virkeområdet for de tiltak som tjenestetilbyderen skal treffe, om enhver mulig framgangsmåte

⁸ EFT L 108 av 24.4.2002, s. 33.

for å hindre at slikt brudd oppstår, herunder den kostnaden dette sannsynligvis vil medføre.

Artikkel 5

Kommunikasjonsfortrolighet

1. Medlemsstatene skal gjennom nasjonal lovgivning sikre fortrolighet for kommunikasjon som foregår via offentlige kommunikasjonsnett og offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester samt fortrolighet for trafikkopplysninger knyttet til slik kommunikasjon. De skal særlig forby enhver annen person enn brukerne, uten samtykke fra vedkommende bruker, å avlytte, oppfange, lagre eller på andre måter oppfange eller overvåke kommunikasjonen og tilhørende trafikkopplysninger, unntatt dersom denne virksomheten er tillatt i henhold til lov, i samsvar med artikkel 15 nr. 1. Dette nummer skal ikke hindre teknisk lagring som er nødvendig for å overføre kommunikasjonen uten at det berører fortrolighetsprinsippet.
2. Nr. 1 berører ikke registrering av kommunikasjon og tilhørende trafikkopplysninger som er tillatt i henhold til lov når den foregår innenfor rammen av lovlig forretningsvirksomhet for å framskaffe bevis på en kommersiell transaksjon eller på enhver annen kommunikasjon i forretningsøyemed.
3. Medlemsstatene skal sikre at bruken av elektroniske kommunikasjonsnett for å lagre opplysninger eller for å få tilgang til opplysninger lagret i en abonnents eller brukers terminalutstyr bare er tillatt på det vilkår at abonnenten eller brukeren får tilgang til klare og omfattende opplysninger, blant annet om formålet med behandlingen, i samsvar med direktiv 95/46/EF, og rett til å nekte at den behandlingsansvarlige behandler dem. Dette skal ikke hindre teknisk lagring eller tilgang som skjer bare for å gjennomføre eller lette overføringen av en kommunikasjon via et elektronisk kommunikasjonsnett, eller som er absolutt nødvendig for å levere en informasjonssamfunnstjeneste som brukeren eller abonnenten uttrykkelig har ønsket.

Artikkel 6

Trafikkopplysninger

1. Trafikkopplysninger om abonnenter og brukere som behandles og lagres av tilbyderen av et offentlig kommunikasjonsnett eller tilbyderen av en offentlig tilgjengelig kommunikasjonstjeneste, må slettes eller gjøres anonyme når de

ikke lenger er nødvendige for overføringen av en kommunikasjon, uten at det berører nr. 2, 3 og 5 i denne artikkel og artikkel 15 nr. 1.

2. Trafikkopplysninger som er nødvendige for å fakturere abonnenten og for betaling av samtrafikk, kan behandles. En slik behandling er tillatt bare inntil utløpet av tidsrommet da regningen kan bestrides i henhold til lov, eller betalingsinnkreving kan foretas.
3. For å markedsføre elektroniske kommunikasjonstjenester eller for å tilby verdiøkende tjenester kan en tilbyder av en offentlig tilgjengelig kommunikasjonstjeneste behandle opplysningene nevnt i nr. 1 i den utstrekning og i det tidsrom som er nødvendig for slike tjenester eller slik markedsføring, dersom abonnenten eller brukeren som opplysningene gjelder, har gitt sitt samtykke til det. Brukere eller abonnenter skal ha mulighet til når som helst å trekke tilbake sitt samtykke til behandling av trafikkopplysninger.
4. Tjenestetilbyderen skal underrette abonnenten eller brukeren om hvilke typer trafikkopplysninger som behandles, og om behandlingens varighet for de formål som er nevnt i nr. 2 og, før samtykke er innhentet, for de formål som er nevnt i nr. 3.
5. Behandling av trafikkopplysninger i samsvar med nr. 1, 2, 3 og 4 skal foretas bare av personer som handler etter fullmakt fra tilbydere av offentlige kommunikasjonsnett og tilbydere av offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester, og som håndterer fakturering eller trafikkstyring, svarer på forespørsler fra kunder, avdekker bedrageri, markedsfører elektroniske kommunikasjonstjenester eller tilbyr en verdiøkende tjeneste, og behandlingen skal begrenses til det som er nødvendig for å utføre slik virksomhet.
6. Nr. 1, 2, 3 og 5 får anvendelse med forbehold for muligheten vedkommende myndigheter har til å innhente fakturerings- eller trafikkopplysninger i henhold til gjeldende lovgivning for å løse tvister, særlig i forbindelse med samtrafikk eller fakturering.

Artikkel 7

Spesifiserte regninger

1. Abonnentene skal ha rett til å motta uspesifiserte regninger.
2. Medlemsstatene skal anvende nasjonale bestemmelser for å sikre at abonnentenes rett til å motta spesifiserte regninger ikke strider mot anropende brukeres og anropte abonnenters

rett til personvern, for eksempel ved å påse at et tilstrekkelig antall alternative kommunikasjons- og betalingsmåter som fremmer bedre personvern, er tilgjengelige for nevnte brukere og abonnenter.

Artikkel 8

A- og B-nummervisning og begrensning av denne muligheten

1. Dersom A-nummervisning tilbys, skal tjenestetilbyderen gi den anropende brukeren mulighet til på en enkel måte og kostnadsfritt å hindre A-nummervisningen for hvert enkelt anrop. Den anropende abonnenten skal ha denne muligheten for hver linje.
2. Dersom A-nummervisning tilbys, skal tjenestetilbyderen gi den anropte abonnenten mulighet til, på en enkel måte og kostnadsfritt ved rimelig bruk, å hindre nummervisning for innkommende anrop.
3. Dersom A-nummervisning tilbys, og der A-nummeret vises før forbindelse er opprettet, skal tjenestetilbyderen gi den anropte abonnenten mulighet til på en enkel måte å avvise innkommende anrop dersom den anropende bruker eller abonnent har blokkert A-nummervisning.
4. Dersom B-nummervisning tilbys, skal tjenestetilbyderen gi den anropte brukeren mulighet til på en enkel måte og kostnadsfritt å hindre B-nummervisningen for den anropende brukeren.
5. Nr. 1 får også anvendelse på anrop fra Fellesskapet til tredjestater. Nr. 2, 3 og 4 får anvendelse på innkommende anrop fra tredjestater.
6. Medlemsstatene skal sikre at tilbyderne av offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester, dersom A- og/eller B-nummervisning tilbys, underretter offentligheten om dette samt om mulighetene fastsatt i nr. 1, 2, 3 og 4.

Artikkel 9

Opplysninger om plassering utover trafikkopplysninger

1. Dersom opplysninger om plassering utover trafikkopplysninger som gjelder brukere av eller abonnenter på offentlige kommunikasjonsnett eller offentlig tilgjengelige elektroniske kommunikasjonstjenester kan behandles, skal opplysningene behandles bare dersom de er gjort

anonyme, eller dersom brukerne eller abonnentene har gitt sitt samtykke til det, i den utstrekning og i det tidsrom som er nødvendig for å levere en verdiøkende tjeneste. Tjenestetilbyderen skal underrette brukerne eller abonnentene før de har gitt sitt samtykke om hvilke typer opplysninger om plassering utover trafikkopplysninger som vil bli behandlet, behandlingens formål og varighet samt om opplysningene vil bli overført til tredjemann med henblikk på levering av den verdiøkende tjenesten. Brukere eller abonnenter skal ha mulighet til når som helst å trekke tilbake sitt samtykke til behandling av andre opplysninger om plassering enn trafikkopplysninger.

2. Dersom brukerne eller abonnentene har gitt sitt samtykke til behandling av andre opplysninger om plassering enn trafikkopplysninger, skal brukeren eller abonnenten fortsatt ha mulighet til på en enkel måte og kostnadsfritt å midlertidig nekte behandling av slike opplysninger for hver oppkobling til nettet eller for hver overføring av kommunikasjon.
3. Behandling av andre opplysninger om plassering enn trafikkopplysninger i samsvar med nr. 1 og 2 skal foretas bare av personer som handler etter fullmakt fra tilbyderen av det offentlige kommunikasjonsnettet eller den offentlig tilgjengelige kommunikasjonstjenesten eller av tredjemann som tilbyr den verdiøkende tjenesten, og behandlingen skal begrenses til det som er nødvendig for å tilby den verdiøkende tjenesten.

Artikkel 10

Unntak

Medlemsstatene skal sikre at det finnes åpne framgangsmåter for hvordan en tilbyder av et offentlig kommunikasjonsnett og/eller en tilbyder av en offentlig tilgjengelig elektronisk kommunikasjonstjeneste kan:

- a. oppheve blokkeringen av A-nummervisning midlertidig når en abonnent ber om sporing av sjikaneanrop eller sjenerende anrop. I slike tilfeller skal de opplysningene som gjør det mulig å identifisere den anropende abonnenten i samsvar med nasjonal lovgivning lagres og gjøres tilgjengelige av tilbyderen av et offentlig telekommunikasjonsnett og/eller tilbyderen av en offentlig tilgjengelig elektronisk kommunikasjonstjeneste,
- b. oppheve blokkeringen av A-nummervisning og se bort fra at en abonnent eller bruker har nek-

tet eller ikke gitt sitt samtykke til behandling av opplysninger om plassering linje for linje, for organisasjoner som besvarer nødanrop, og som er godkjent til det av en medlemsstat, herunder politi, ambulansetjenester og brannvesen, med sikte på å kunne besvare slike anrop.

Artikkel 11

Automatisk viderekopling av anrop

Medlemsstatene skal sikre at enhver abonnent har mulighet til på en enkel måte og kostnadsfritt å stanse automatisk viderekopling av anrop foretatt av en tredjemann til abonnentens terminal.

Artikkel 12

Abonmentkataloger

1. Medlemsstatene skal sikre at abonnentene kostnadsfritt og før de blir oppført i katalogen blir underrettet om formålene med en trykt eller elektronisk abonmentkatalog som er tilgjengelig for offentligheten, eller som kan fås gjennom nummeropplysningen, og som kan inneholde abonnentens personopplysninger, og om alle andre bruksmuligheter som bygger på søkefunksjoner som finnes i elektroniske utgaver av katalogen.
2. Medlemsstatene skal sikre at abonnentene får mulighet til å bestemme om en offentlig katalog skal inneholde deres personopplysninger og i så fall hvilke, i den grad opplysningene er relevante for formålet med katalogen som katalogleverandøren har fastsatt, og til å bekrefte, rette eller trekke tilbake opplysningene. Det skal være kostnadsfritt ikke å være oppført i offentlige abonmentkataloger og å bekrefte, rette eller trekke tilbake personopplysninger.
3. Medlemsstatene kan kreve at abonnentene skal anmodes om nytt samtykke for alle andre formål med en offentlig katalog enn å søke etter personers adresseopplysninger på grunnlag av navn og, eventuelt, et minimum av andre parametre.
4. Nr. 1 og 2 får anvendelse på abonnenter som er fysiske personer. Medlemsstatene skal også sikre, innenfor rammen av fellesskapsretten og gjeldende nasjonal lovgivning, at de rettmessige interessene til andre abonnenter enn fysiske personer i tilstrekkelig grad blir ivaretatt når det gjelder oppføring av dem i offentlige kataloger.

Artikkel 13

Kommunikasjoner det ikke er bedt om

1. Bruk av automatiserte oppringingssystemer uten menneskelig medvirkning (talemaskin), telefaksapparater (telefaks) eller elektronisk post med henblikk på direkte markedsføring, kan tillates bare overfor abonnenter som på forhånd har gitt sitt samtykke.
2. Uten at det berører nr. 1 kan en fysisk eller juridisk person som har mottatt opplysninger om elektronisk adresse for elektronisk post fra sine kunder i forbindelse med salg av et produkt eller en tjeneste i samsvar med direktiv 95/46/EF, bruke disse opplysningene om elektronisk adresse med henblikk på direkte markedsføring av sine egne, tilsvarende produkter eller tjenester, forutsatt at kundene klart og tydelig får mulighet til kostnadsfritt og på en enkel måte å motsette seg slik bruk av opplysninger om elektronisk adresse, når de innsamles og ved hver henvendelse, dersom kunden ikke fra begynnelsen av har motsatt seg slik bruk.
3. Medlemsstatene skal treffe egnede tiltak for å sikre at kommunikasjoner det ikke er bedt om, og som er beregnet på direkte markedsføring, i andre tilfeller enn dem fastsatt i nr. 1 og 2, uten kostnader for abonnenten ikke tillates uten samtykke fra vedkommende abonnent, eller overfor abonnenter som ikke ønsker å motta slike kommunikasjoner, idet valget mellom disse to løsningene skal foretas i henhold til nasjonale lovgivning.
4. I alle tilfeller skal det være forbudt å sende elektronisk post med henblikk på direkte markedsføring dersom identiteten til avsenderen som henvendelsen sendes på vegne av, skjules eller hemmeligholdes, eller dersom det ikke finnes en gyldig adresse som mottakeren kan henvende seg til for å få stanset slike henvendelser.
5. Nr. 1 og 3 får anvendelse på abonnenter som er fysiske personer. Medlemsstatene skal også sikre, innenfor rammen av fellesskapsretten og gjeldende nasjonal lovgivning, at de rettmessige interessene til andre abonnenter enn fysiske personer i tilstrekkelig grad blir ivaretatt med hensyn til kommunikasjoner det ikke er bedt om.

*Artikkel 14***Tekniske kjennetegn og standardisering**

1. Ved gjennomføringen av bestemmelsene i dette direktiv skal medlemsstatene sikre, med forbehold for nr. 2 og 3, at terminaler eller annet elektronisk kommunikasjonsutstyr ikke underlegges obligatoriske krav om særlige tekniske kjennetegn som kan hindre markedsføringen av og fri bevegelighet for slikt utstyr i medlemsstatene og mellom disse.
2. Dersom bestemmelsene i dette direktiv kan gjennomføres bare gjennom krav om særlige tekniske kjennetegn i elektroniske kommunikasjonsnett, skal medlemsstatene underrette Kommisjonen etter framgangsmåten fastsatt i europaparlaments- og rådsdirektiv 98/34/EF av 22. juni 1998 om en informasjonsprosedyre for standarder og tekniske forskrifter samt regler for informasjonssamfunnstjenester⁹.
3. Ved behov kan det vedtas tiltak for å sikre at terminalutstyr utformes på en måte som er forenlig med brukernes rett til å verne og kontrollere bruken av sine personopplysninger i samsvar med direktiv 1999/5/EF og rådsvedtak 87/95/EØF av 22. desember 1986 om standardisering på sektorene informasjonsteknologi og telekommunikasjon¹⁰.

*Artikkel 15***Anvendelse av visse bestemmelser i direktiv 95/46/EF**

1. Medlemsstatene kan vedta lovgivningstiltak for å begrense rekkevidden av de forpliktelser og rettigheter som er fastsatt i artikkel 5 og 6, artikkel 8 nr. 1, 2, 3 og 4 og artikkel 9 i dette direktiv, dersom en slik begrensning er nødvendig, egnet og rimelig i et demokratisk samfunn av hensyn til nasjonal sikkerhet (dvs. statens sikkerhet), forsvar, offentlig sikkerhet og forebygging, etterforskning, avsløring og rettslig forfølging av straffbare handlinger eller ulovlig bruk av det elektroniske kommunikasjonssystemet, som fastsatt i artikkel 13 nr. 1 i direktiv 95/46/EF. For dette formål kan medlemsstatene blant annet vedta lovgivningstiltak om lagring av opplysninger i et begrenset tidsrom dersom dette er berettiget ut fra en av grunnene fastsatt i dette nummer. Alle tiltak

omhandlet i dette nummer skal være i samsvar med de allmenne prinsippene i fellesskapsretten, herunder prinsippene i artikkel 6 nr. 1 og 2 i traktaten om Den europeiske union.

2. Bestemmelsene i kapittel III i direktiv 95/46/EF om klageadgang, ansvar og sanksjoner, får anvendelse på nasjonale bestemmelser som er vedtatt i henhold til dette direktiv samt på individuelle rettigheter som følger av dette direktiv.
3. Arbeidsgruppen for personvern i forbindelse med behandling av personopplysninger nedsett ved artikkel 29 i direktiv 95/46/EF skal utføre oppgavene nevnt i artikkel 30 i nevnte direktiv, også med hensyn til de forhold som omfattes av dette direktiv, det vil si vern av grunnleggende rettigheter og friheter og rettmessige interesser innen sektoren for elektronisk kommunikasjon.

*Artikkel 16***Overgangsordninger**

1. Artikkel 12 får ikke anvendelse på utgaver av abonnentkataloger som allerede er produsert eller markedsført i trykt eller frakoplet elektronisk form før ikrafttreddelsen av de nasjonale bestemmelsene som er vedtatt i henhold til dette direktiv.
2. Dersom personopplysninger om abonnenter på faste eller mobile offentlige taletelefontjenester har vært oppført i en offentlig abonnentkatalog i samsvar med bestemmelsene i direktiv 95/46/EF og artikkel 11 i direktiv 97/66/EF før ikrafttreddelsen av de nasjonale bestemmelsene som er vedtatt i henhold til dette direktiv, kan disse abonnentenes personopplysninger fortsatt være oppført i den offentlige katalogen i trykt eller elektronisk utgave, herunder utgaver med mulighet for omvendt søking, med mindre abonnentene oppgir noe annet etter å ha fått fullstendige opplysninger om formålet med katalogen og alternativene i samsvar med artikkel 12 i dette direktiv.

*Artikkel 17***Innarbeiding i nasjonal lovgivning**

1. Medlemsstatene skal innen 31. oktober 2003 sette i kraft de bestemmelser som er nødvendige for å etterkomme dette direktiv. De skal umiddelbart underrette Kommisjonen om dette.

⁹ EFT L 204 av 21.7.1998, s. 37. Direktivet endret ved direktiv 98/48/EF (EFT L 217 av 5.8.1998, s. 18).

¹⁰ EFT L 36 av 7.2.1987, s. 31. Vedtaket sist endret ved tiltrædelsesakten av 1994.

Disse bestemmelsene skal, når de vedtas av medlemsstatene, inneholde en henvisning til dette direktiv, eller det skal vises til direktivet når de kunngjøres. Nærmere regler for henvisningen fastsettes av medlemsstatene.

2. Medlemsstatene skal oversende Kommisjonen teksten til de internrettslige bestemmelser som de vedtar på det området dette direktiv omhandler, og eventuelle senere endringer av disse bestemmelsene.

Artikkel 18

Ny vurdering

Kommisjonen skal senest tre år etter datoen nevnt i artikkel 17 nr. 1 framlegge for Europaparlamentet og Rådet en rapport om anvendelsen av dette direktiv og dets virkning på markedsdeltakere og forbrukere, særlig med hensyn til bestemmelsene om kommunikasjoner det ikke er bedt om, idet det tas hensyn til det internasjonale miljøet. For dette formål kan Kommisjonen anmode medlemsstatene om opplysninger, som skal framskaffes uten utilbørlig forsinkelse. Ved behov skal Kommisjonen framlegge forslag til endringer av dette direktiv, idet det tas hensyn til resultatene av nevnte rapport, eventuelle endringer i sektoren og eventu-

elle andre forslag som den mener er nødvendige for å bedre direktivets virkning.

Artikkel 19

Oppheving

Direktiv 97/66/EF oppheves fra og med datoen nevnt i artikkel 17 nr. 1.

Henvisninger til det opphevede direktivet skal forstås som henvisninger til dette direktiv.

Artikkel 20

Ikrafttredelse

Dette direktiv trer i kraft den dag det kunngjøres i *De Europæiske Fællesskaps Tidende*.

Artikkel 21

Adressater

Dette direktiv er rettet til medlemsstatene.

Utferdiget i Brussel, 12. juli 2002.

<i>For Europaparlamentet</i>	<i>For Rådet</i>
P. COX	T. PEDERSEN
<i>President</i>	<i>Formann</i>

